

Republika Hrvatska
Karlovačka županija

REGIONALNI OPERATIVNI PROGRAM 2005 - 2012

Financirala Europska Unija

SADRŽAJ

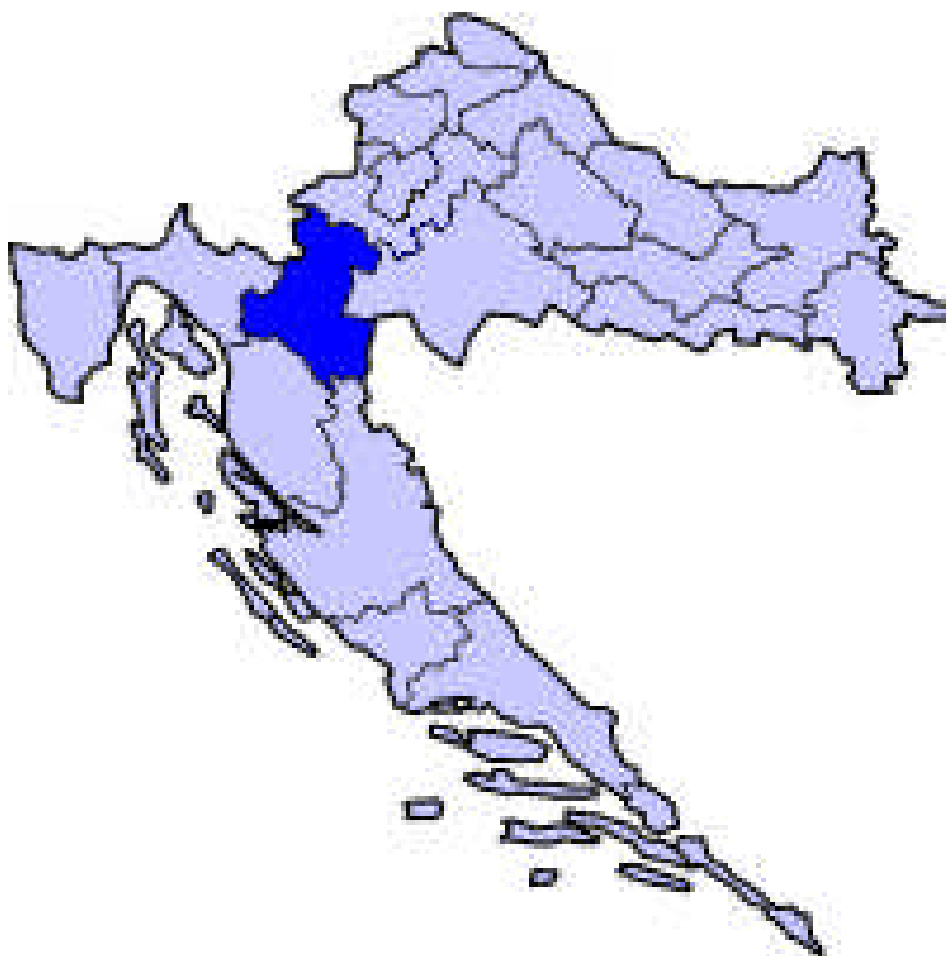
ZAHVALE	7
PREDGOVOR.....	8
POGLAVLJE I: OSNOVNA ANALIZA.....	12
1.1 UVOD.....	12
1.2. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ.....	12
1.3. STANOVNIŠTVO.....	13
1.4. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ	15
1.5.GOSPODARSTVO	17
1.5.1. FINACIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA PODUZEĆA	17
1.5.2. TEMELJNE GOSPODARSKE DJELATNOSTI	22
1.5.2.1. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	22
1.5.2.2. GRADITELJSTVO	22
1.5.2.3 TURIZAM	23
1.5.2.4. POLJOPRIVREDA	24
1.5.2.5. OBRTNIŠTVO	26
1.5.3. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA	27
1.5.4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	28
1.6. TRŽIŠTE RADA.....	31
1.7. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	32
1.7.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA	32
1.7.2. VODOOPSKRBA I ODVODNJA	34
1.7.3. ELEKTRIČNA ENERGIJA.....	35
1.7.4. PLIN.....	36
1.7.5. KOMUNIKACIJE	36
1.8. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA.....	37
1.8.1. INSTITUCIONALNI OKVIR	37
1.8.2. OBRAZOVANJE	39
1.8.3. ZDRAVSTVO	42
1.8.4. SOCIJALNA SKRB.....	44
1.8.5. CIVILNO DRUŠTVO	48
1.8.6. KULTURA, TEHNIČKA KULTURA I ŠPORT.....	50
1.8.6.1. KULTURA	50
1.8.6.2. TEHNIČKA KULTURA	50
1.8.6.3. ŠPORT	51
1.9. SLABIJE RAZVIJENA PODRUČJA ŽUPANIJE.....	51
1.10. POSTOJEĆE RAZVOJNE STRATEGIJE I PROGRAMI NA PODRUČJU KARLOVAČKE ŽUPANIJE.....	53
1.11. ZAKLJUČAK.....	54

POGLAVLJE II: VIZIJA KARLOVAČKE ŽUPANIJE ZA 2012. GODINU	55
2.1. UVOD.....	55
2.2. SWOT ANALIZA KARLOVAČKE ŽUPANIJE	55
2.3. VIZIJA ŽUPANIJE I STRATEŠKI CILJEVI	60
POGLAVLJE III: OKVIR ROP-A	62
3.1 UVOD	62
3.2 STRATEGIJA ROP-A.....	62
3.4 KRITERIJI ZA ODABIR PROJEKATA	72
3.5 OKVIRNI PRIORITETNI PROJEKTI I "PIPELINE" PROJEKATA.....	76
3.6 HORIZONTALNE TEME EUROPSKE UNIJE	78
3.7 RAZVOJNI UČINAK ROP-A	85
POGLAVLJE IV: PLAN PROVEDBE ROP-A	86
4.1 UVOD	86
4.2 INSTITUCIJE I MEHANIZMI PROVEDBE	87
4.3 PRIBAVLJANJE SREDSTAVA I FINANCIRANJE	89
4.4 PRAĆENJE (MONITORING) I EVALUACIJA	90
4.5 ROP U BUDUĆNOSTI.....	96
4.6 SLIJEDEĆI KORACI – PROVEDBA ROP-A	97
DODACI	
DODATAK 1. SUDIONICI U IZRADI ROP-A.....	99
DODATAK 2. KARTE.....	101
DODATAK 3. PRAVILNIK REGIONALNOG PARTNERSKOG ODBORA KARLOVAČKE ŽUPANIJE.....	105
DODATAK 4. ISTRAŽIVANJE POSLOVNOG SEKTORA U ŽUPANIJI.....	110
DODATAK 5. INFORMACIJE O PRIKUPLJENIM PROJEKTNIM IDEJAMA	116
DODATAK 6. POPIS TABELA, GRAFIKONA, DIJAGRAMA/SLIKA I DOKAZNIH POLJA.....	135
DODATAK 7. PISMO PREPORUKE PARTNERSKOG ODBORA I ODLUKA O USVAJANJU ROP-A ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE.....	137

Karlovačka županija u Republici Hrvatskoj

Prizori iz Karlovačke županije

Grad Ozalj na rijeci Kupi

Foto: Miroslav Leš

Rijeka Mrežnica

Foto: Miroslav Leš

ZAHVALE

Regionalni operativni program Karlovačke županije (skraćeno ROP), temeljni je strateški razvojni dokument za naredno razdoblje, zaključno sa 2012. godinom. Rad na ovom projektu započeo je u lipnju mjesecu prošle godine, a pokazao se iznimno zahtjevnim i vrlo izazovnim. Kada mi je ukazano povjerenje od strane bivšeg Župana gospodina Vlade Jelkovca, da u uloji koordinatora projekta, preuzmem odgovornost za izradu ROP-a, bio sam osobito ponosan ali i svjestan težine zadatka koji je pred nama. Interdisciplinarni pristup u odabiru članova stručne radne skupine i njihov pojedinačni visoki rejting, bio je jamstvo za uspješno okončanje ovog posla. Činjenica da u izradu ROP-a Karlovačka županija ulazi u drugom ciklusu (nakon Zadarske, Šibensko-Kninske, Vukovarsko-Srijemske, Sisačko-Moslavačke), bila je po meni velika prednost, jer smo došli u poziciju da koristimo tuđa iskustva, bez obzira bila ona pozitivna ili negativna. Štoviše, česti kontakti sa kolegama koji su završili svoje ROP-ove bili su nam dragocjeno iskustvo u otklanjanju mogućih pogrešaka u procesu izrade ROP-a.

Premisa koju sam često koristio za vrijeme izrade ROP-a, ukratko, svodi se na slijedeće: ROP kao integralni razvojni dokument u vlasništvu Karlovačke županije radimo isključivo i prvenstveno zbog sebe i svoje budućnosti, na tragu najboljih iskustava primijenjenih u razvijenim regijama zemalja Europske unije. Pomoć koju smo dobili od Europske komisije, prvenstveno kroz angažman stranih i domaćih konzultanata bila je izuzetno značajna i konkretna. To iskustvo ostati će trajna vrijednost svima koji su radili na ovom projektu. Entuzijazam i silna energija obilježili su svih 36 sastanaka stručne radne skupine, koja se sastajala u tjednom ritmu, sa rijetkim pauzama. Paralelno se odvijao i proces sastanaka Partnerskog odbora, čiji su agilni članovi aktivno sudjelovali u izradi ROP-a.

Naposljetku, cijeli ovaj posao ne bi imao krajnji smisao, da ga u sadržajnom obliku nismo podijelili kroz niz prezentacija u svim gradovima i većim općinama sa krajnjim korisnicima, a to su stanovnici naše županije. Kroz neposredne kontakte sa ljudima na terenu, postalo je jasno da će ROP biti kvalitetan upravo onoliko koliko povratnih informacija sa terena ugradimo u njega. To je i temeljni smisao partnerstva, na kojem toliko puno inzistira Europska unija. Nakon nešto više od godinu dana intenzivnog rada svjedoci smo, ali i aktivni učesnici završetka ROP-a, koji ne bi bio u ovoj fazi gotovosti bez angažmana stranih i domaćih konzultanata. Harmonična i prijateljska atmosfera koju je obilježio rad konzultanata sa Stručnom radnom skupinom te Partnerskom odborom, rijedak je primjer u odnosu na druge županije, u kojima proces izrade ROP-a nije uvijek išao glatko.

Posebnost izrade našeg projekta, leži u činjenici da su u ovih godinu dana čak tri župana bili u mandatu Karlovačke županije. ROP je započet u vrijeme gospodina Vlade Jelkovca, težišno je realiziran u vrijeme gospodina Nedjeljka Strikića, a čast da ga verificira kroz županijsku skupštinu dobio je novi Župan gospodin Ivica Horvat. Zahvaljujem im se od sveg srca na iskrenoj i konkretnoj podršci, te aktivnom učešću u izradi ROP-a.

Nadalje zahvaljujem se svim članovima Stručne radne skupine, Partnerskog odbora, konzultantima, našim čestim domaćinima – predsjedniku Gospodarske komore Karlovačke županije gospodinu Zlatku Kuzmanu, tajniku Obrtničke komore Karlovačke županije gospodinu Miroslavu Seljanu i na kraju tajnici Stručne radne skupine gospođici Danieli Tupac koja je nesebično odradila iznimno velik posao na ROP-u.

KOORDINATOR

STRUČNE RADNE SKUPINE

Miro Škratić, dipl. ing. arh.

PREDGOVOR

Karlovačka županija, na inicijativu Europske komisije, u svibnju 2004. godine započela je izradu vlastitog Regionalnog operativnog programa (skraćeno ROP-a) koji predstavlja strateški razvojni program za razdoblje do 2012. godine.

Pojam Regionalnog operativnog programa (ROP-a) pripada terminologiji regionalne politike Europske unije i predstavlja instrument Europske komisije za unapređenje razvoja u zemljama koje se spremaju pristupiti Europskoj uniji, no neovisno o financijskoj koristi koju županija putem ROP-a može ostvariti, njegova je osnovna svrha nadzor i usmjeravanje jednolikog budućeg razvoja županije.

ROP se nalazi u vlasništvu županije te je ona odgovorna kako za njegovu pripremu tako i za provedbu istoga. Osnovanu Stručnu radnu skupinu za izradu ROP-a činilo je dvanaest članova koji su stručnjaci iz različitih područja (poduzetništva, poljoprivrede i turizma u funkciji gospodarstva, infrastrukture, zaštite okoliša, zdravstva i socijalne skrbi, prosvjete, kulture i športa, i dr.). Isto tako imenovan je Partnerski odbor pri izradi ROP-a sastavljen od 23 predstavnika civilnog, javnog i društvenog sektora, koji su zastupajući interese širih skupina ljudi ravnopravno sudjelovali u donošenju svih relevantnih odluka u okviru ROP-a. Tehničku pomoć pri izradi ROP-a pružila je od strane Europske komisije angažirana konzultantska tvrtka IMC Consulting.

Poštujući metodologiju Europske unije pri izradi ROP-a, kroz pojedina poglavlja ROP-a utvrđeno je trenutačno stanje županije unutar svih segmenata, sagledana su pozitivna obilježja i identificirani problemi te su definirane potrebe investiranja i djelovanja do 2012. godine.

Definirani socio – ekonomski okviri omogućiti će jednolik razvoj čitave županije sukladno kvaliteti pojedinih projekata i isključujući utjecaj političke podobnosti, nacionalne, vjerske ili kulturne pripadnosti nositelja ili korisnika projekta te bilo kojeg drugog faktora.

U cjelokupnom tijeku izrade programa nadasve se cijnilo načelo transparentnosti i otvorenosti uz odgovarajuće informiranje javnosti.

Proces izrade ROP-a u Karlovačkoj županiji specifičan je iz razloga što su istim unutar perioda od godinu dana u funkciji Župana rukovodili g. Vlado Jelkovic, g. Nedjeljko Strikić i ja koji sam istu dužnost preuzeo tek nedavno. Sva trojica podupirali smo stav Stručne radne skupine za izradu ROP-a i Partnerskog odbora pri izradi ROP-a prema kojemu su prepoznati slijedeći razvojni ciljeve županije do 2012. godine:

- stvaranje preduvjeta za gospodarski razvoj,
- održivo upravljanje prirodnim resursima i promocija zaštite okoliša,
- unapređenje kvalitete života, obrazovnog sustava i razvitak civilnog društva.

Svjesni svih problema koji trenutačno opterećuju našu županiju i ne bježeći od obveze rješavanja istih, te imajući u vidu činjenicu da je ROP dokument koji se ovisno o određenim okolnostima može mijenjati, smatramo da će realizacija spomenutih ciljeva voditi ka ostvarenju željene viziju prema kojoj će do 2012. godine Karlovačka županija biti regija skladnog gospodarskog razvoja, popraćenog kvalitetnim programima obrazovnih ustanova i poželjno turističko odredište, te zajednica utemeljena na načelima održivog civilnog, društvenog i ekološkog razvoja.

Ž U P A N

Ivica Horvat, dipl. oec.

UVOD

Važnost lokalnog razvoja

Institucionalna sposobnost upravljanja i promoviranja socijalnog i gospodarskog razvoja na razini lokalne uprave i samouprave dobiva sve više na značaju. Vlada Republike Hrvatske se zalaže za *regionalni razvoj* te su se u skladu s *načelom supsidijarnosti* pojedine odgovornosti i administrativne funkcije središnje vlasti decentralizirale na razinu županija.

Spremnost na Strukturne fondove EU

Kako se Hrvatska priprema za ulazak u Europsku uniju (EU), od presudne je važnosti da se razvije sposobnost učinkovitog rukovođenja i promoviranja razvoja na lokalnoj razini. U trenutku kada Republika Hrvatska pristupi EU i postane njen punopravni član, otvaraju se pristupi i pravo korištenja Strukturnih fondova EU. Navedeni fondovi koriste se kao financijska podrška projektima strateškog značaja regija države članice koji će doprinijeti unapređenju konkurentnosti regije, kao i gospodarskom i socijalnom boljitku njenih građana. Strukturni fondovi EU namijenjeni su regionalnoj razini i stoga je izrazito važno da su lokalne vlasti spremne za korištenje tih fondova. Tim više što Hrvatska, kao kandidat, ima pravo korištenja predpristupnih fondova od koji se preko nacionalne vlade dodjeljuju lokalnim vlastima.

Važnost ROP-a

Regionalni operativni program Karlovačke županije je opsežan, ali i vremenski određen plan socijalnog i gospodarskog razvoja županije (pokrivajući razdoblje od 2005. do 2012. godine). To je prvi opsežni razvojni plan kojeg su za županiju izradili Županija i njeni *dionici* (koje prvenstveno zastupa Partnerski odbor oformljen na samom početku razdoblja pripreme i izrade ROP-a, tijekom 2004. godine). Drugim riječima, ROP nije rađen za Županiju niti je nametnut Županiji; ROP je plan koji je izrađen u Županiji i kojeg su izradili ljudi Županije. Iako se plan izravno zasniva na nacionalnim razvojnim prioritetima, on se prvenstveno odnosi na dobrobit ljudi i rada cijele Županije. ROP predstavlja „poslovni plan“ Županije.

Ciljevi ROP-a

ROP ima dva osnovna cilja. Prvi cilj ROP-a je izrada razvojne strategije ili „poslovnog plana“ Županije, čijom će se provedbom značajno poboljšati socijalni standardi i gospodarski prosperitet stanovništva i poduzetništva Županije. Drugi cilj ROP-a je izgradnja institucionalnog i tehničkog kapaciteta i sposobnosti unutar Županije kako bi se na regionalnoj razini što učinkovitije mogli koristiti predpristupni i strukturni fondovi EU, kao i svi drugi fondovi koji će se otvarati od strane različitih donatora. Naravno, ova dva cilja međusobno su izravno povezana.

Provedba ROP-a

Provedba ROP-a biti će ostvarena putem zbira projekata koji identificirani, opisani i pripremljeni kao dio ROP-a. Projekti imaju razvojni učinak i variraju od infrastrukturnih projekata do mjera poduzetničke podrške i aktivnosti koje se mogu provesti u cilju unapređenja civilnog društva. Mnogi projekti odnose se i na važne razvojne teme Europske unije kao što su promoviranje informatičke tehnologije, održivo upravljanje okolišem, briga o spolnoj jednakosti i ljudskim pravima. Realno je za očekivati da će mnogi projekti biti financijski podržani putem predpristupnih EU fondova. Također, za očekivati je da će se provedbom ROP-a postići potrebna razina sposobnosti i znanja unutar Županije za pristup i korištenje Strukturnih fondova, u trenutku kada Hrvatska postane punopravni član Europske unije.

ROP kao poslovni plan Županije

Međutim, ROP je mnogo više od dokumenta koji se predlaže Europskoj komisiji (EC) u nadi da će time biti privučeni fondovi EU. **ROP je poslovni plan Županije i izvjesno je da će on privući pozornost velikog broja bilateralnih i multilateralnih donatora. Nadalje, namjera jest da ROP privuče financijsku podršku putem hrvatskog nacionalnog investicijskog proračuna.** Općenito, ROP je instrument Karlovačke županije koji predstavlja strateški i koherentno strukturiran razvojni plan koji se kao takav može prezentirati brojnim fondovima, uključujući Hrvatsku Vladu, Europsku komisiju i širok spektar bilateralnih i multilateralnih donatora.

Postupak pripreme ROP-a

ROP se pripremao tijekom proteklih godinu dana, a započet je u svibnju 2004. godine. Priprema se temeljila na osnovnim načelima Europske komisije, a to su: a) vlasništvo, b) obveza pripreme i provedbe; c) transparentnost i otvorenost, d) partnerstvo.

Priprema ROP-a podrazumijevala je mnogobrojne sastanke i dogovore s pojedincima i interesnim grupama lokalnih dionika, kao i formiranje Regionalnog partnerskog odbora (sačinjenog od predstavnika privatnog i javnog sektora, te civilnog društva). Partnerski odbor je, zajedno s Radnom skupinom ROP-a, usmjeravao cijeli proces izrade ROP-a. Tijekom izrade i pripreme ROP-a, koordinacijsko tijelo i Partnerski odbor imali su tehničku potporu i pomoć međunarodne i konzultantske tvrtke IMC Consulting iz Velike Britanije (što je financirano od strane Europske komisije putem CARDS programa 2003.)

Jedan od najvažnijih inicijalnih zadataka tijekom izrade i pripreme ROP-a bio je stvaranje baze informacija i analiza nužno potrebnih radi procjene razvojnih izazova s kojim se Karlovačka županija suočava. Kako bi se prikupile i pregledale sve informacije i izradile analize stanja za strategiju i plan provedbe ROP-a, održane su radionice i konferencije na kojima su sudjelovali dužnosnici Županije kao i širok spektar lokalnih dionika.

Na radionicama i konferencijama definirane su **osnovna analiza** stanja Županije odnosno kakva je Županija danas, kojim sredstvima i resursima raspolaže, kako funkcionira gospodarstvo i slično. Tijekom definiranja osnovne analize оформljen je Partnerski odbor i njegovih 25 članova.

Nakon snimke trenutnog stanja Županije moglo se pristupiti procjeni gospodarskih komparativnih prednosti i potencijala Županije, odnosno izradi **SWOT** analize i definiranju **vizije** Županije za narednih 7 godina.

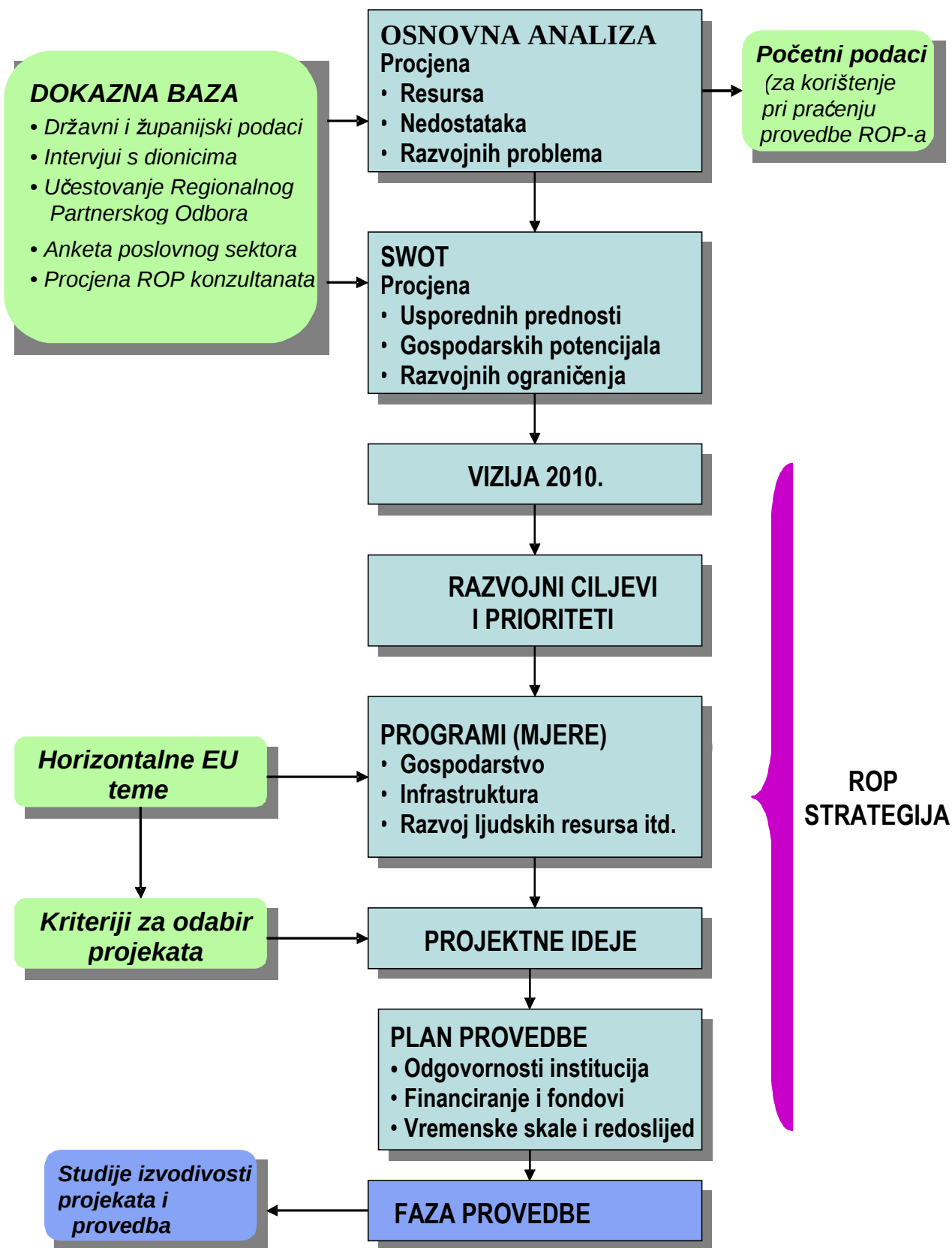
Definiranje **strategije i prioriteta** vodili su formuliranju razvojne strategije Županije i identificiranju glavnih prioritetnih područja intervencija i mjera intervencije.

Na kraju je uslijedio dogovor i identifikacija niza **projekata** odnosno načina **provedbe** i financiranja projekata i razvojne strategije.

Kao što je na samom početku navedeno, Vlada Republike Hrvatske je u svoj program rada visoko pozicionirala regionalni i lokalni razvoj vođen lokalnim inicijativama i entuzijazmom lokalnih ljudi. ROP je ključni instrument koji će se koristiti županijske vlasti i građani Županije radi iniciranja i ubrzavanja gospodarsko razvoja i socijalnog boljitka. Karlovačka županija je u potpunosti prepoznala ovu priliku i mogućnosti te u sklopu ROP-a prezentira svoj Županijski razvojni plan.

PROCES PRIPREME ROP-a

POGLAVLJE I : OSNOVNA ANALIZA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

1.1 UVOD

Karlovačku županiju karakteriziraju potencijali razvoja koji su naročito vezani uz njen zemljopisni položaj, prometnu povezanost i bogate prirodne resurse. Međutim, postoje i razni izazovi s kojima se županija treba suočiti. To se prvenstveno odnosi na visoku stopu nezaposlenosti, ratno naslijeđe i probleme vezane uz tranziciju prema otvorenom tržištu.

Da bi se odgovorilo na ove izazove i iskoristili potencijali županije, potrebno je da se strateški razvoj i investicije dobro usmjere. Za to je nužno pripremiti razvojni plan županije, a koji započinje s osnovnom analizom Županije. Ona predstavlja snimku stanja naše županije odnosno kakva je županija DANAS, te obuhvaća:

- ☑ Zemljopisne podatke (lokacija, površina, granice, teritorijalnu podjelu, topografiju, itd)
- ☑ Podatke o okolišu i prirodnim resursima
- ☑ Demografske podatke i podatke o ljudskim potencijalima (uključujući tržište rada, zaposlenost, formiranje)
- ☑ Globalne gospodarske aspekte (proizvodni sektori)
- ☑ Razvoj poduzeća, resurse i mogućnosti djelovanja (analiza po sektorima, inovacija, organizacija, tržišta, položaj/trendovi kod malog i srednjeg poduzetništva, područja u padu, područja mogućnosti)
- ☑ Komunikacijske i informacijske tehnologije
- ☑ Teritorij i gospodarsku djelatnost: geo-gospodarski prostori/područja unutar županije
- ☑ Prometnu infrastrukturu
- ☑ Energetski sektor
- ☑ Infrastrukturu društvenog povezivanja: obrazovanje i zdravstvo (položaj, trendovi i potrebe)

Priprema analize sastojala se od prikupljanja relevantnih podataka (tj. statistika, postojećih publikacija/dokumentacije, postojećih studija/evaluacijskih izvješća) te su se provodile konzultacije s nadležnim organizacijama, partnerima i vlastima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se dobile dodatne relevantne informacije.

Konzultacije su ujedno poslužile za promidžbu i pripremu uključivanja predstavnika skupina dionika u proces izrade dokumenta i sudjelovanja (djelovanje Partnerskog odbora).

Kod prikupljanja statističkih i drugih podataka, nastojalo se pripaziti na usklađivanje količine prikupljenih podataka kojima se može raspolagati u procesu ROP-a te na **primjerenost i relevantnost podataka koji su analizirani**.

Najvažnija je *analiza i svijest o kvaliteti, točnosti i pouzdanosti prikupljenih statistika i podataka*, budući da je osnovna analiza temelj za izradu SWOT analize (jakosti, slabosti, prilike i prijetnje) te kasnije za utvrđivanje strategije, prioriteta i projekata ROP-a.

1.2. ZEMLJOPISNI POLOŽAJ

Prostor Karlovačke županije ima površinu od 3.644 km², politički je organiziran kroz pet gradova (Karlovac, Ogulin, Duga Resa, Ozalj i Slunj) i sedamnaest općina (Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Kamanje, Krnjak, Lasinja, Netretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Vojnić i Žakanje). Kontaktne Županije su Zagrebačka, Sisačko – moslavačka, Ličko – senjska i Primorsko – goranska, a veliki dio županijskih granica su ujedno i državne granice sa Republikom Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom.

To je prostor pristupa suženom dijelu Dinarida Gorske Hrvatske (Hrvatskom pragu) iz smjera Panonske nizine – **najpovoljnijem mjestu za povezivanje srednjeg Podunavlja s Jadranom**. Taj položaj rezultirao je infrastrukturnim koridorima od strateške važnosti za Republiku Hrvatsku, koji su ujedno i jedina veza kontinentalnog i primorskog dijela Republike Hrvatske unutar njenih granica (45 km zračne linije između državnih granica prema Sloveniji i prema Bosni i Hercegovini).

Preko 65 % površine je proglašeno područjem od posebne državne skrbi, i to 1. skupine 1042 km², 2. skupine 1018 km² i 3. skupine 319 km². Uz to je, zbog prirodnih i društvenih karakteristika, područje Grada Ogulina proglašeno brdsko-planinskim područjem.

Ratna razaranja su zahvatila preko 70 % površine Županije, iz kojih je ostao veliki broj miniranih područja (5 % površine Županije), od kojih je do danas razminirano oko 11 km², dok je nerazminiranih ostalo još oko 15 km² potencijalno miniranih područja i oko 157 km² sumnjivih miniranih područja. Postupak razminiranja kontinuirano traje, ovisno o količini financijskih sredstava koja se za te svrhe izdvaja.

Ključna obilježja:

Izuzetan zemljopisni položaj predstavlja potencijal koji se može dodatno iskoristiti bilo formiranjem terminala kombiniranog prijevoza (željezničko – kamionski, kontejnerski terminal vezan uz luku Rijeka i sl.), bilo otvaranjem skladišnih i slobodnih zona uz glavne prometne pravce. Postojeća minirana područja nisu prisutna na potencijalnim lokacijama tih zona, tako da je za njihovu izgradnju nema ograničenja.

1.3. STANOVNIŠTVO

Prema podacima popisa stanovništva iz 2001. godine Karlovačka županija ima 141.787 stanovnika i time čini 3,2 % stanovništva Hrvatske (38,9 st/km²). Najviše stanovnika koncentrirano je u gradovima (71%) uz naglasak na grad Karlovac, dok je svega 30% stanovnika naseljeno u općinama. Južna i područja uz državnu granicu najslabije su naseljena (1 - 2 st./km²). Usporedno s podacima iz 1991. godine, broj stanovnika u Karlovačkoj županiji pao je za 23%. Važno je napomenuti da su svi gradovi i općine zabilježile pad broja stanovnika, od toga se u nekim slučajevima govori o upola manjem broju stanovnika (npr. općina Rakovica, Plaški, Cetingrad). Ovakav rapidni pad stanovništva posljedica je ratnih zbivanja. No, uz ratna zbivanja pad broja stanovnika u pojedinim općinama može se protumačiti i kao posljedica migracija iz ruralnih u urbane sredine (primjerice općine Žakanje, Ribnik).

Tabela 1.1. Gradovi i općine, površina i broj stanovnika

	POVRŠINA		STANOVNICI			
	km ²	%	Popis 1991.		Popis 2001.	
			broj	%	broj	%
Karlovačka županija	3.644	100	184.577	100	141.787	100
GRADOVI	1.573	43,2	124.487	67,4	100.591	70,95
Karlovac	396	10,9	73.583	39,9	59.395	41,90
Duga Resa	58	1,6	14.088	7,6	12.114	8,54
Ogulin	542	14,9	16.732	9,1	15.054	10,62
Ozalj	176	4,8	9.988	5,4	7.932	5,59
Slunj	401	11,0	10.096	5,5	6.096	4,30
OPĆINE	2.071	56,8	60.090	32,6	41.196	29,05
Barilović	183	5,0	4.529	2,5	3.095	2,18
Bosiljevo	111	3,1	2.598	1,4	1.486	1,04
Cetingrad	141	3,9	4.758	2,6	2.746	1,93

	POVRŠINA		STANOVNICI			
	km ²	%	Popis 1991.		Popis 2001.	
			broj	%	broj	%
Draganić	73	2,0	3.404	1,8	2.950	2,08
Generalski Stol	100	2,7	3.833	2,1	3.199	2,26
Josipdol	168	4,6	4.850	2,6	3.987	2,81
Kamanje	15	0,4			1.018	0,72
Krnjak	115	3,2	3.204	1,7	2.164	1,52
Lasinja	86	2,4	2.821	1,5	1.938	1,37
Netretić	109	3,0	5.437	3,0	3.333	2,35
Plaški	158	4,3	4.317	2,3	2.292	1,62
Rakovica	261	7,2	4.108	2,2	2.623	1,85
Ribnik	40	1,1	1.060	0,6	583	0,41
Saborsko	132	3,6	1.501	0,8	860	0,60
Tounj	95	26,1	1.695	0,9	1.252	0,89
Vojnić	239	6,5	8.236	4,5	5.495	3,88
Žakanje	45	1,6	3.739	2,0	2.175	1,53
* sa područjem opć. Kamanje					*3.193	*2,25

Od ukupnog broja stanovništva (prema popisu iz 2001. godine), čak 9,5% čini invalidnih osoba (13.537). Od toga je 61% invalidnih osoba muškaraca, a 39% invalidnih žena. Gledano po starosti najveći broj invalida je između 45 – 75 starosne dobi. Najčešći uzroci invalidnosti su bolest, invalidnost rada, te invalidnost kao posljedica Domovinskog rata. Prosječna starosna dob invalida Domovinskog rata je između 25 i 50 godina. Dobna piramida stanovništva Karlovačke županije 2001. godine nije ohrabrujuća, što je vidljivo i iz slijedećeg grafikona.

Grafikon 1. 1. Dobna piramida stanovništva Karlovačke županije

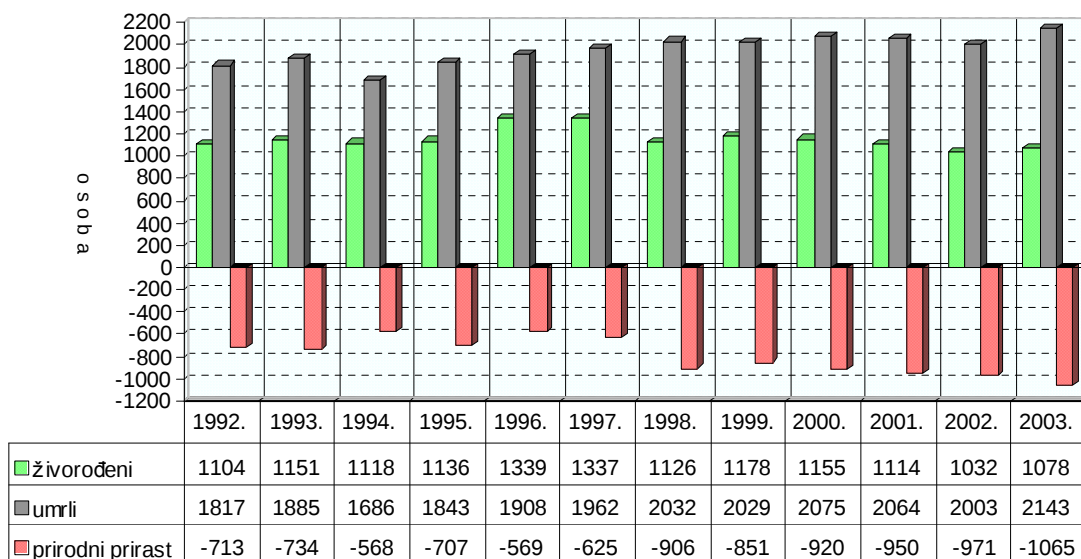

Stanovništvo starije od 60 godina čini ukupno 15,7%, dok stanovništvo do 14 god. čini 17,1% ukupnog stanovništva, a što govori o starosti populacije.

Grafikon 1. 2. Prirodni prirast u Karlovačkoj županiji

Usporedba živorođenih, umrlih i prirodnog prirasta u Karlovačkoj županiji 1992. - 2003.g.

Ukoliko bi se ovaj negativni trend nastavio, za 10 godina, stanovništvo županije bi se smanjilo za veličinu npr. grada Ozlja.

Po popisu stanovništva iz 2001.g. po nacionalnosti prevladavaju Hrvati s 84,27% (119.490 stanovnika), dok su najbrojnije manjine Srbi koji u ukupnom stanovništvu županije sudjeluju s 11,04% (15.651 stanovnika) i Bošnjaci s 0,63% (892 stanovnika). Čak 3.183 stanovnika županije (2,25%) nisu se izjasnili o svojoj nacionalnosti.

Ključna obilježja:

- pad broja stanovništva
- negativan prirast stanovništva
- veći broj starije populacije
- relativno visok postotak invalidnih osoba

1.4. PRIRODNI RESURSI I OKOLIŠ

Od prirodnih resursa najznačajniji su šume, mineralne sirovine, rezerve podzemnih voda, geografsko prometni položaj te kulturne i prirodne znamenitosti, dok su manje značajni resursi šljunak uz vodene tokove te poljoprivredno zemljište, veći dio kojeg se zbog izuzetne očuvanosti od zagađenja svih vrsta, ipak može svrstati među najznačajnije prirodne resurse na području Županije.

Šume zauzimaju preko 170.000 ha površine Županije, a generalno ih možemo podijeliti na dvije zone:

- Panonska zona na sjeveru sa područjem plitkog krša (Kordun). U najnižim dijelovima uz Kupu nalaze se poplavne šume hrasta lužnjaka, dok se u dijelu Žumberka i južnije od Karlovca prostire područje šuma hrasta kitnjaka i običnog graba te brdske šume bukve.

- Dinarska zona visokog krša na jugu, u čijem se najnižem dijelu prostire područje hrasta kitnjaka i običnog graba, zatim visinski slijedi područje bukve, a u najvišim dijelovima Županije imamo mješovite šume bukve i jele.

Godišnji sječivi etat iznosi 350.000 m³, od čega je najviše bukve i grabara. Gledano po vrstama preko 85 % sječe je bjelogorično drvo, a ostatak crnogorično.

Poljoprivredno zemljište zauzima 199.118 ha (45 %) površine Županije, od kojih je 4.573 ha izuzetno pogodnog, a 18.000 ha pogodnog za obradu, dok se još oko 12.000 ha može melioracijom dovesti u rang izuzetne pogodnosti za obradu. Ostatak poljoprivrednog zemljišta ima određenih ograničenja u proizvodnji, ali su pogodna za poljogospodarske programe u funkciji stočarstva. Poljogospodarski programi se generalno mogu rajonizirati na sjeverno te srednje i južno, gdje je sjeverni dio primarno namijenjen za ratarsku proizvodnju, dok se središnji i južni primarno treba koristiti u funkciji stočarske proizvodnje, osim planinskih kotlina, namijenjenih za specijaliziranu ratarsku proizvodnju (npr. kupus).

Od **mineralnih sirovina** trenutno se najviše eksploatira građevni kamen (utvrđene rezerve 25. mil m³, godišnja eksploatacija oko 800.000 m³) i opekarska glina (utvrđene rezerve 4,6 mil m³), dok se keramička glina iskapa u znatno manjem obimu (utvrđene rezerve 9. mil m³).

Rezerve podzemnih **voda** na području Županije, prema državnoj kategorizaciji, predstavljaju rezerve prve razine i još uvijek nisu dostatno istražene. Veliki broj kraških izvora u južnom dijelu županije tek manjim dijelom ukazuje na stvarne potencijale na tome području. Od raspoloživih voda za vodoopskrbu se trenutno zahvaća 735 l/sec, a raspoloživo je sigurno još preko 250 l/sec.

Sustav **gospodarenja otpadom** zadovoljava u dijelu prikupljanja i odvoza otpada, ali ne zadovoljava u dijelu odlaganja, gdje se otpad još uvijek odlaže slobodno u prirodu, bez provođenja mjera zaštite tla, voda i zraka. Kao službena, upotrebljavaju se tri odlagališta otpada i to karlovačko (cca 120.000 m³/god), ogulinsko (10.000 m³/god) i slunjsko (3.000 m³/god). Navedena odlagališta se moraju sanirati i privesti svrsi na okolišu prihvatljiv način.

Stanje okoliša je u prosjeku vrlo dobro, a karakterizira ga visoka kvaliteta zraka, vode i tla, uz lokalne slučajeve devastacija na urbanim područjima. Dobar primjer kvalitete je vodoopskrbni sustav naselja Generalski Stol, koji dugi niz godina bez pročišćavanja koristi vodu rijeke Mrežnice, a koja u takovom prirodnom obliku ima kvalitetu pitke vode, osim u dužim sušnim razdobljima.

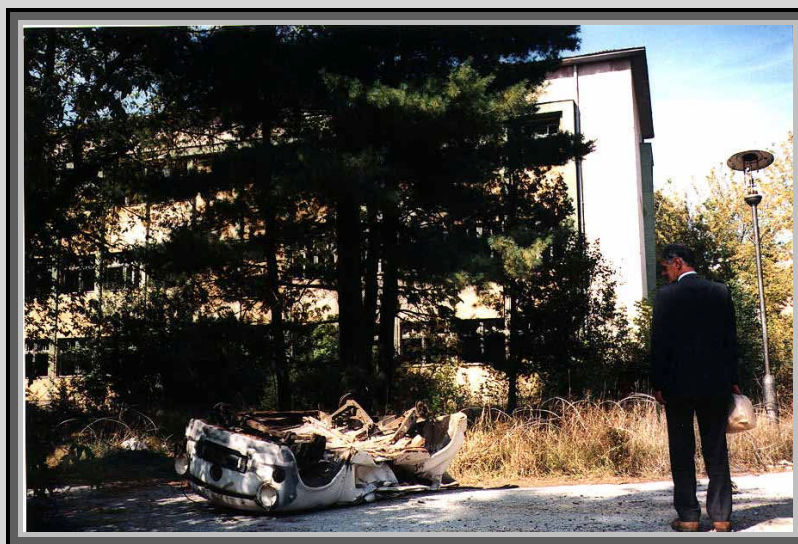
Očuvanost **prirodnih vrijednosti** je izuzetna, od kojih se neki nalaze u gotovo neizmijenjenom prirodnom obliku. Tako npr. Čorkova uvala predstavlja biser šumskog dijela Županije i Države, jer je zbog izuzetne očuvanosti zaštićena u rang strogo rezervata šumske vegetacije, a njezin položaja unutar Nacionalnog parka "Plitvička Jezera" pripomaže njezinom očuvanju. Od 17 zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Županije, vrijedno je istaknuti međunarodno poznati (i priznati) NP "Plitvička Jezera", planinski masiv Klek (kolijevka hrvatskog planinarstva) i pećinske sustave izuzetnih vrijednosti i dužina (1. i 3. pećina po dužini u Hrvatskoj). Uz zaštićene dijelove, i ostatak je prirodnog prostora sačuvan od značajnijih devastacija gdje se posebno ističe rijeka Mrežnica sa očuvanim sedrotvornim procesom, identičnim onome koji se dešava na Plitvičkim jezerima.

Nalazi **kulturne baštine** govore o kontinuitetu prebivanja na ovim prostorima i daju naslutiti ulogu pojedinih prostora u razvoju cijeloga područja te njegovu povezanost sa širim okruženjem. Najstariji nalazi obitavanja datiraju još iz vremena prije Krista, što govori o njegovoj vojno – prometnoj i gospodarskoj važnosti, koja se održala do današnjih dana. Od 792 evidentirana kulturna dobra, trenutno su registrirane 2 spomeničke cjeline, 74 građevine i 20 arheoloških lokaliteta; preventivno je zaštićeno 5 spomeničkih cjelina, veći broj građevina i 5 arheoloških lokaliteta; a samo je evidentirano, bez daljnjih postupaka zaštite preko 200 građevina i 160 arheoloških lokaliteta. Proces istraživanja, evidentiranja i valorizacije kontinuirano traje, tako da su navedeni podaci podložni promjenama.

Na području Županije nalaze se **zone VI, VII i VIII stupnja intenziteta** potresa sa nekoliko aktivnih dionica rasjeda, velikih površina vodonosnih naslaga bez zaštitnog površinskog pokrivača te manje površine klizišta i nestabilnih terena.

Ključna obilježja:

- Usprkos lokalnim slučajevima devastacije okoliša, prostor Županije je najvećim dijelom očuvan i predstavlja izuzetno kvalitetno životno okruženje, jer kvaliteta zraka, vode i tla većinom zadovoljava najviše standarde kakvoće, a koji se mogu unaprijediti sanacijom najvećih zagađivača – deponija otpada i ispusta nepročišćenih otpadnih voda.
- Izuzev eksploatacije građevnog kamena i šuma, prirodni resursi se koriste u vrlo malom obimu i predstavljaju zlatnu rezervu razvoja Karlovačke županije. Prirodne ljepote i kulturne znamenitosti su potencijal za razvoj kontinentalnog turizma, gdje jezgru razvoja predstavljaju grad Karlovac, HOC Bjelolasica i turistički prostor od Rakovice (ulazna prostor NP “Plitvička Jezera”) do Slunja.
- Ograničenje u punom korištenju tih resursa predstavljaju minirana područja, koja bi trebalo prioritetno razminiravati.

Ratom devastirana i minirana područja u Karlovcu (2001.). Iako je proces obnove dovršen, još je potrebno raditi na oštećenim zgradama i neočišćena minska polja još uvijek predstavljaju konstantnu opasnost

1.5.GOSPODARSTVO

1.5.1. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA PODUZEĆA

Struktura gospodarstva Karlovačke županije

U strukturi gospodarstva Karlovačke županije prerađivačka industrija je oduvijek bila zamašnjak gospodarskog razvitka – glavni izvoznik, nositelj tehnološkog razvitka i zapošljavanja.

Proces tranzicije, privatizacije i prilagodbe tržišnom gospodarstvu, ogromne ratne štete na gospodarskim subjektima, gubitak velikih istočno-europskih tržišta, te nužnost pronalaženja raznih

partnera u nestabilnim uvjetima poslovanja doveli su do značajnih promjena u strukturi županijskog gospodarstva.

U slijedećem tabličnom prikazu ukazujemo na neke pokazatelje poslovanja poduzetnika u posljednjih 5 godina.

Tabela 1. 2. Poslovanje poduzetnika u razdoblju 1999 – 2003.

iznosi u 000 kuna

R. br.	POKAZATELJI POSLOVANJA PODUZETNIKA – TRGOVAČKIH DRUŠTAVA	1999.	2003.	2003/1999. Indeks
1.	Broj poduzetnika (aps. broj)	1.289	1.412	109,5
2.	Broj zaposlenih (aps. broj)	15.405	16.909	109,8
3.	Ukupni prihodi	4.092.597	8.060.279	196,9
4.	Ukupni rashodi	4.152.604	7.541.278	181,6
5.	Dobit prije oporezivanja	173.098	609.389	352,0
6.	Gubitak prije oporezivanja	233.104	90.388	38,8
7.	Dobit nakon oporezivanja	143.234	540.015	377,0
8.	Gubitak nakon oporezivanja	233.771	90.453	38,7
9.	Konsolidirani financijski rezultat (dobit-gubitak)	-90.537	449.562	xxx
10.	Prosječna mj. neto plaća (u kunama)	2.255	3.745	166,1
11.	Kapital i rezerve	2.367.270	3.003.900	126,9
12.	Dugotrajna imovina	2.640.898	3.325.719	125,9
13.	Kratkotrajna imovina	2.162.987	3.497.343	161,7

Izvor: FINA

Glavni pokazatelji poslovanja poduzetnika Karlovačke županije u 2003. godini u odnosu na baznu 1999. godinu ukazuju na pozitivne pomake.

Evidentan je porast broja poduzetnika i zaposlenih za 10%. Ukupan prihod gotovo je udvostručen, a konsolidirani financijski rezultat prerastao je iz gubitka od 90 mil. kuna na dobit od 450 mil. kuna. Istovremeno kapital i rezerve bilježe porast od samo 27%.

Promjene u strukturi gospodarstva najbolje ilustrira slijedeći tablični prikaz:

Tabela 1. 3. Gospodarski prihodi u razdoblju 1999 – 2003 prema sektoru

PODRUČJE DJELATNOSTI	UKUPNI PRIHOD 000 kn			STRUKTURA UKUPNOG PRIHODA %		BROJ PODUZETNIKA		
	1999	2003	IND.	1999	2003	1999	2003	IND.
A Poljoprivreda lov i šumarstvo	4.093	19.716	481,7	0,1	0,2	20	29	145,0
B Ribarstvo	-	7.536	-	-	0,1	-	1	-
C Rudarstvo i vađenje	65.949	184.715	280,1	1,6	2,3	9	7	77,8
D Prerađivačka industrija	1.946.821	2.590.240	133,0	47,6	32,1	250	286	114,4
DA Proizvodnja hrane i pića	661.918	901.970	136,3	16,2	11,2	23	30	136,4
DB Proizvodnja tekstila i tekst.proizv.	299.713	273.717	91,3	7,3	3,4	28	28	100,0
DC Proizvodnja kože i proizv.od kože	53.617	19.678	36,7	1,3	0,2	7	4	57,1
DD Prerada drva i proizv. od drva	119.305	109.030	91,3	2,9	1,4	37	38	102,7
DE Proizv. papira, izdav.i tiskarstvo	53.627	84.776	158,1	1,3	1,0	17	21	123,5
DG Proizv.kemikalija, kemijskih proizv. i umetnih vlakana	37.705	47.788	126,7	0,9	0,6	6	6	100,0
DH Proizv. proizvoda od gume i plastičnih masa	100.887	232.020	230,0	2,5	2,9	12	18	150,0
DI Proizv. ostalih nemetalnih Mineralnih sirovina	124.977	226.792	181,5	3,1	2,8	10	16	160,0
DJ Proizv.metala i proizv. od metala	165.362	283.871	171,7	4,0	3,5	49	59	120,4
DK proizvodnja strojeva i uređaja	274.223	330.516	120,5	6,7	4,1	19	21	110,5
DL Proizv. električne i optičke opeme	33.174	49.364	148,8	0,8	0,6	24	23	95,8
DM Proizvodnja prometnih sredstava	6.271	4.533	72,3	0,2	0,0	3	6	200,0

PODRUČJE DJELATNOSTI	UKUPNI PRIHOD 000 kn			STRUKTURA UKUPNOG PRIHODA %		BROJ PODUZETNIKA		
	1999	2003	IND.	1999	2003	1999	2003	IND.
DN Ostala prerađivačka industrija	15.983	26.186	163,8	0,4	0,3	15	16	106,7
E Opskrba el. energijom, plinom i vodom	73.429	88.706	120,8	1,8	1,1	7	6	85,7
F Građevinarstvo	281.354	2.552.226	907,1	6,9	31,7	103	104	101,0
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i predmeta za kućanstvo	1.346.208	2.088.488	155,1	32,9	25,9	552	569	103,1
H Hoteli i restorani	62.462	86.762	138,9	1,5	1,1	51	58	113,7
I Promet, skladištenje i veze	105.511	146.449	138,8	2,6	1,8	68	68	100,0
J Financijsko poslovanje	18.648	17.523	94,0	0,5	0,2	14	16	114,3
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	91.703	147.213	160,5	2,2	1,8	169	198	117,2
M Obrazovanje	5.717	7.843	137,2	0,1	0,1	16	19	118,8
N Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	10.859	35.759	329,3	0,3	0,4	9	18	200,0
O Ostale društvene, socijalne, osobne i uslužne djelatnosti	62.367	87.103	139,7	1,5	1,1	21	33	167,1
U K U P N O	4.092.597	8.060.279	196,9	100,0	100,0	1289	1412	109,5

- Sektori djelatnosti čiji je udio rastao u strukturi ukupnog prihoda poduzetnika KŽ
- Sektori djelatnosti čiji je udio padao u strukturi ukupnog prihoda poduzetnika KŽ

U gornjoj tablici prikazana su samo trgovačka društva registrirana u KŽ:

Područja djelatnosti:

- **A, B i C** odnose se na primarne djelatnosti pretežno **sirovine**,
- **D** odnosi se na sekundarne djelatnosti, **industrijsku proizvodnju**
- **E, F, G, H, I, J, K, M, N i O** odnose se pretežno na **uslužne djelatnosti**

Evidentan je pad udjela prerađivačke industrije, a unutar nje posebice hrane i pića, tekstila i tekstilnih proizvoda te proizvodnje strojeva i uređaja.

Usprkos prisutnom procesu deindustrijalizacije, prema zadnjim raspoloživim podacima prerađivačka industrija ostvaruje još uvijek 32,1% ukupnog prihoda (1999.- 47,6%), sustiže je građevinarstvo koje čini 31,7% ukupnog prihoda (1999.g. – 6,9%), te trgovina 25,9% (1999.- 32,9). Dakle, spomenuta tri područja djelatnosti ostvaruju 89,7% ukupnog županijskog prihoda tako da je udjel ostalih djelatnosti zanemariv, mada veliki neiskorišteni potencijali postoje u poljoprivredi, lovstvu, šumarstvu, turizmu i prometu, pa je za očekivati brži razvoj ovih djelatnosti.

Dominantne gospodarske djelatnosti – prerađivačka industrija, građevinarstvo i trgovina poslovale su u 2003. godini pozitivno. Ove tri djelatnosti ostvarile su 502 milijuna kuna ili 93% ukupne dobiti te 71 milijun kuna ili 79% ukupnih gubitaka. U te tri djelatnosti evidentirano je 89,3% ukupnih rashoda. Sve te rezultate ostvarilo je 959 poduzetnika ili 67,9% ukupnog broja sa 13727 zaposlenika ili 81,1% ukupno zaposlenih.

Financijski rezultati prema oblicima vlasništva

Privatno vlasništvo apsolutno je dominantno po svim pokazateljima, što znači da je najveći dio županijskog poduzetničkog potencijala privatn.

Navedeno ilustriraju podaci u sljedećoj tablici iz koje su evidentne promjene u strukturi promatrane financijskim pokazateljima po oblicima vlasništva.

Tabela 1. 4. Financijski rezultati poduzetnika (trgovačkih društava) u razdoblju 1999 – 2003 prema vlasništvu

iznosi u 000 kuna

R. BR.	FINANCIJSKI POKAZATELJI	DRŽAVNO			PRIVATNO			ZADRUŽNO			MJEŠOVITO		
		1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Broj pravnih osoba	22	22	100,0	1210	1337	110,5	8	10	125,0	49	43	87,8
	Udjel u %	1,7	1,6	94,1	93,9	94,7	100,9	0,6	0,7	116,7	3,8	3,0	78,9
2.	Broj zaposlenih	1.123	828	73,7	7.670	11.902	155,2	94	85	90,4	6.518	4.094	62,8
	Udjel u %	7,3	4,9	67,1	49,8	70,4	141,4	0,6	0,5	83,3	42,3	24,2	57,2
3.	Ukupni prihodi	220.127	201.851	91,7	2.748.135	6.733.162	245,0	25.543	38.447	150,5	1.098.792	1.086.820	98,9
	Udjel u %	5,5	2,5	45,5	67,1	83,5	124,4	0,6	0,5	83,3	26,8	13,5	50,4
4.	Ukupni rashodi	223.289	199.555	89,4	2.695.422	6.285.173	233,2	25.870	34.622	133,8	1.208.023	1.021.928	84,6
	Udjel u %	5,4	2,6	48,1	64,9	83,3	128,4	0,6	0,5	83,3	29,1	13,6	46,7
5.	Dobit nakon oporeziv.	1.972	2.660	134,9	112.065	434.321	387,6	190.676	5.873	3,1	29.006	97.938	341,1
	Udjel u %	1,4	0,5	35,7	78,2	80,5	102,9	0,1	1,0	*	20,3	18,1	89,2
6.	Gubitak nakon oporeziv.	5.796	572	9,9	85.790	54.398	63,4	531.024	5.096	1,0	141.655	33.435	23,6
	Udjel u %	2,5	0,6	24,0	36,7	60,1	163,8	0,2	0,9	450,0	60,6	37,0	61,1
7.	Troškovi osoblja	64.856	52.023	80,2	341.459	782.992	229,3	3.532	1.925	54,5	274.555	194.795	70,9
	Udjel u %	9,5	5,0	52,6	49,9	75,8	151,9	0,5	0,2	40,0	40,1	18,8	46,9
8.	Prosječna mj. neto plaća	2.887	3.788	131,2	2.215	4.014	181,2	1.914	2.806	146,7	2.198	2.974	135,3
	Udjel u %	128,0	101,1	79,0	98,2	107,2	109,2	84,9	74,9	88,2	97,4	79,4	81,5
9.	Kapital i rezerve	174.687	185.546	106,2	1.164.046	2.304.137	197,9	15.265	17.157	112,4	1.013.271	497.060	49,1
	Udjel u %	7,4	6,2	83,8	49,2	76,7	155,9	0,6	0,6	100,0	42,8	16,5	38,6

Evidentno je da su najefikasniji poduzetnici u privatnom vlasništvu. Njih 1337 ili 94,7% ukupnog broja zapošljava 11902 radnika ili 70,4% ukupno zaposlenih. Ostvaruju 83,5% ukupnih prihoda, 80,5% dobiti nakon oporezivanja i 60,1% gubitaka, raspolažu sa 70,4% ukupne dugotrajne imovine, te 76,7% ukupnog kapitala i rezervi, a prosječno isplaćena neto plaća u iznosu od 4.014, 00 kuna veća je za 7,2% od prosjeka ukupnog gospodarstva u KŽ.

Tabela 1. 5. Financijski rezultati poduzetnika (trgovačkih društava) u razdoblju 1999 – 2003 prema veličini

Financijski rezultati poduzetnika – trgovačkih društava i njihova struktura po oblicima vlasništva u ukupnom Županijskom gospodarstvu u 2003. godini prikazani su u slijedećoj tablici.

R. br.	FINANCIJSKI POKAZATELJI	MALA TRG. DRUŠTVA			SREDNJA TRG. DRUŠTVA			VELIKA TRG. DRUŠTVA			UKUPNO		
		1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.	1999.	2003.	IND.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Broj pravnih osoba	1.231	1.336	108,5	46	56	121,7	12	20	166,7	1.289	1.412	109,5
	Udjel u %	95,5	94,6	99,1	3,6	4,0	111,1	0,9	1,4	122,2	100,0	100,0	-
2.	Broj zaposlenih	6.236	6.261	100,4	4.515	3.932	87,1	4.654	6.716	144,3	15.405	16.909	109,8
	Udjel u %	40,5	37,0	91,4	29,3	23,3	79,5	30,2	39,7	131,5	100,0	100,0	-
3.	Ukupni prihodi	1.892.627	2.208.087	110,8	1.001.652	1.470.780	146,8	1.098.318	4.381.412	398,9	4.092.597	8.060.279	196,9
	Udjel u %	48,7	27,4	56,3	24,5	18,2	74,3	26,8	54,4	203,0	100,0	100,0	-
4.	Ukupni rashodi	1.963.640	2.170.475	110,5	1.091.555	1.434.708	131,4	1.097.409	3.936.095	358,7	4.152.603	7.541.278	181,6
	Udjel u %	47,3	28,8	60,9	26,3	19,0	72,2	26,4	52,2	197,7	100,0	100,0	-
5.	Dobit nakon oporeziv.	63.566	82.819	130,3	28.835	50.542	175,3	50.833	406.654	800,0	143.234	540.015	377,0
	Udjel u %	44,4	15,3	34,5	20,1	9,4	46,8	35,5	75,3	212,1	100,0	100,0	-
6.	Gubitak nakon oporez.	57.679	61.789	107,1	121.200	24.798	20,5	54.892	3.866	7,0	233.771	90.453	38,7
	Udjel u %	24,7	68,3	276,5	51,8	27,4	52,9	23,5	4,3	18,3	100,0	100,0	-
7.	Troškovi osoblja	237.873	267.832	112,6	220.479	181.478	82,3	226.052	584.299	258,5	684.404	1.033.609	151,0
	Udjel u %	34,8	25,9	74,4	32,2	17,6	54,7	33,0	56,5	171,2	100,0	100,0	-
8.	Prosj. mj. neto plaća	1.935	2.650	137,0	2.485	2.818	113,4	2.461	5.309	215,7	2.255	3.745	166,1
	Udjel u %	85,8	70,8	82,5	110,2	75,2	68,2	109,1	141,8	130,0	100,0	100,0	-
9.	Kapital i rezerve	588.027	788.642	134,1	837.520	674.874	80,6	941.723	1.540.384	163,6	2.367.270	3.003.900	126,9
	Udjel u %	24,8	26,3	106,0	35,4	22,5	63,6	39,8	51,2	128,6	100,0	100,0	-

Globalnoj razini poslovanja s dobiti ukupnog gospodarstva najviše je pridonijelo 20 velikih poduzetnika sa 6716 zaposlenih što čini 39,7% ukupno zaposlenih u županijskom gospodarstvu. Raspolažući sa 42,5% dugotrajne imovine i 50,4% kratkotrajne imovine ostvarili su 54,4% ukupnih prihoda, 75,3% ukupne dobiti i samo 4,3% ukupnih gubitaka. Isplatili su prosječnu neto plaću od 5.309 kuna ili za 42% veću od prosjeka ukupnog gospodarstva.

Očito je da veliki poduzetnici ponovo preuzimaju inicijativu i postaju generatori razvoja. S druge strane značaj malih ne treba zanemarivati već i dalje sustavno poticati.

1.5.2. TEMELJNE GOSPODARSKE DJELATNOSTI

1.5.2.1. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

Prerađivačka industrija dominantna je gospodarska grana županijskog gospodarstva, mada je u promatranih pet godina njen udjel u formiranju ukupnog prihoda smanjen sa 47,6% na 32,1%. U ovoj grani djelatnosti posluje 286 ili 20,3% ukupnog broja poduzetnika. Sa 7851 radnikom ili 46,4% ukupnog broja zaposlenih ostvareno je 32,1% županijskog prihoda, isto toliko rashoda, 36,3% dobiti, ali i 41% ukupnih gubitaka. Važno je istaći da prerađivačka industrija generira gotovo cjelokupni izvoz - 96%. Najveći izvoznici skoncentrirani su u pet djelatnosti, i to u proizvodnji strojeva i uređaja, proizvodnji predmeta od metala, proizvodnji tekstila, odjeće i proizvodnji proizvoda od gume i plastičnih masa.

U posljednjih pet godina gotovo sve grane prerađivačke industrije bilježe smanjenje udjela u ukupno ostvarenim prihodima. Taj pad najizraženiji je u proizvodnji kože, tekstila, odjeće, drvnoj industriji te proizvodnji strojeva i metala. Obzirom da prerađivačka industrija predstavlja najveći potencijal novog zapošljavanja, te da je izrazito izвозno orijentirana, ovi podaci djeluju upozoravajuće.

Evidentno je da naša industrija postaje sve istrošenija i nemoćnija pred stranom konkurencijom. Stoga su nužna nova ulaganja u naprednije tehnologije i nove proizvode kojima će se zadržati postojeća tržišta, osvajati nova i ostvarivati viša razina profita.

Ključna obilježja

- prerađivačka industrija najznačajnija gospodarska djelatnost u KŽ
- spori tehnološki oporavak
- neiskorišteni prirodni resursi (drvo, voda, poljoprivredni potencijal)
- spori proces povezivanja (udruživanja) malih poduzetnika iste djelatnosti
- nizak nivo upravljačkih znanja i vještina
- nedovoljna sudska zaštita u odnosima dužnik – vjerovnik
- sporost u rješavanju imovinsko – pravnih predmeta (imovina poduzeća)
- potreba za dinamičnijim odnosom administrativnih tijela (općina, grad, županija, država), s poslovnim udruženjima poduzetnika (HGK)
- potrebna suradnja s obrazovnim institucijama (radna snaga, inovacije, tehnologija, kvaliteta proizvoda ...)
- nedovoljno stimuliran izvoz

1.5.2.2. GRADITELJSTVO

Početkom 90-ih započinju negativni trendovi uzrokovani ratnim događanjima, odnosno smanjenjem investiranja uz inače spor obrtaj kapitala u toj djelatnosti što se nastavlja sve do 1999. godine, a u 2000. godini dolazi do laganog rasta gdje graditeljstvo bilježi tendenciju povećanja graditeljske aktivnosti vezano uz obnovu.

Nakon niza stagnacija slijedi oporavak graditeljstva u periodu 2000. – 2002. godine što se može pripisati poticanjima državnih investicija.

U 2002. godini graditeljstvo se ističe kao značajan uvoznik koji praktično ne sudjeluje u izvozu. Uvoz je povećan za 244% i sa udjelom u ukupnom uvozu od 30% u županiji.

Temeljem statističkih podataka FINA-e izvješća za 2003. godinu, poslovalo je 104 poduzetnika, a gubitak je iskazalo 32. Ostvarili su 31,7% ukupnog prihoda županije, zapošljavali 3.078 zaposlenika što je 18,2% ukupnog broja zaposlenih u županiji.

Ključna obilježja

- visok rast povezan s državnim ulaganjima u cestogradnju
- očekivani pad udjela i aktivnosti po izgradnji cesta već ove 2004. g.
- potreban novi investicijski zamah (infrastruktura, gospodarske zone, stanogradnja i sl.)

1.5.2.3 TURIZAM

Što se tiče ostvarenja u turističkoj djelatnosti u Karlovačkoj županiji u 2003. godini zabilježena su 149.792 dolaska turista koji su ostvarili 250.529 noćenja što je u odnosu na 2002. godinu povećanje od 17%. Turisti su prosječno boravili 1,67 dana (u Josipdolu 3,8; u Ogulinu 2,9; u D. Resi 2,0; u Karlovcu i Rakovici 1,5).

Na području općine Rakovica zabilježeno je 64,31% noćenja županije, odnosno 161.127 noćenja.

Domaći gosti zabilježili su 67.912 noćenja (27,1%) a strani 182.617 (72,9%), od čega najviše turisti iz Njemačke 46.662 noćenja (25,6%), a slijede gosti iz Italije 27.782 (15,2%), Francuske 22.506 (12,3%), Poljske 14.310 (7,8%), Češke 11.253 (6,2%), Austrije 6.545 (3,6%), Belgije 5.752 (3,15) itd.

Tabela 1. 6. Dolasci i noćenja turista po gradovima i općinama Karlovačke županije u 2003. godini

	Turisti	Noćenja	Domaći /dolazak	Strani /dolazak	Domaći/n oćenja	Strani/ noćenja
Županija ukup.	149 792	250 529	25 201	124 591	67 912	182 617
Duga Resa	2 723	5 359	1 504	1 219	3 316	2 043
Karlovac	13 440	20 205	3 567	9 873	6 117	14 088
Ogulin	15 265	44 432	14 079	1 186	41 635	2 797
Ozalj	288	697	104	184	214	483
Slunj	3 413	3 874	156	3 257	266	3 608
Draganić	162	162	160	2	160	2
Josipdol	3 348	12 740	2 522	826	10 917	1 823
Krnjak	268	269	2	266	2	267
Netretić	739	1 055	269	470	492	563
Rakovica	109 837	161 127	2 797	107 040	4 604	156 523
Ribnik	122	369	12	110	126	233
Žakanje	187	240	29	158	63	177

Izvor: DZS RH, Priopćenje, veljača 2004., Zagreb

Iz navedenih podataka za **2003.** godinu vidljivo je da je najjača turistička destinacija i dalje općina **Rakovica** koja je ostvarila ukupno **161 127** noćenja ili **62,31 %** od ukupnog broja noćenja ostvarenih u Karlovačkoj županiji.

Nakon **Rakovice**, po broju noćenja prednjače **Ogulin** sa **44 432** noćenja, **Karlovac** sa **20 205** noćenja, **Josipdol** sa **12 740** noćenja itd.

Službena statistika Ministarstva turizma vodi evidenciju o smještajnim objektima iz skupine Hoteli. Prema toj evidenciji na području Karlovačke županije 2003. godine djelovalo je 8 hotela i 3 motela, s ukupno 321 smještajnom jedinicom s ukupno 763 postelje.

Što se tiče ostalih smještajnih kapaciteta na području Karlovačke županije, oni se najvećim dijelom nalaze u kampovima, apartmanima i sobama za iznajmljivanje.

Osobito velik problem u vođenju precizne statistike predstavlja nepotpuna evidencija o broju soba i postelja u njima kod privatnih iznajmljivača soba.

Ukupno je na području Karlovačke županije zabilježeno svako četvrto noćenje (25,58 %) u kontinentalnom dijelu Hrvatske koje uz Karlovačku županiju obuhvaća još 12 županija kontinentalne Hrvatske.

Međutim, ono što je zabrinjavajuće je vrlo kratko trajanje boravka turista na ovom području jer ono iznosi u prosjeku samo 1,67 dana, dok je za usporedbu sa 2002. godinom to produženje od 0,02 dana, što je stvarno zanemarivo.

Novi suvremeni prometni pravci (autocesta) prema turističkim središtima na obali, zaobilaze područja s najvećim brojem noćenja u KŽ. Stoga se očekuje da će padati broj noćenja u tim područjima.

Ključna obilježja

- manjak smještajnih kapaciteta
- kratko vrijeme boravka turista (tranzitni turizam)
- slaba podrška razvoju kontinentalnog turizma
- potrebni kvalitetni i dinamični turistički proizvodi, koji mogu iskoristiti položaj, prirodne i kulturne znamenitosti KŽ, te ih materijalizirati

1.5.2.4. POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda predstavlja značajan izvor prihoda za veliki broja stanovnika županije i najzastupljenije je dopunsko zanimanje u županiji. Poljoprivrednim zemljištem raspolaže 19.171 kućanstvo (39% od ukupnog broja kućanstava) sa 60.705 članova (43% od ukupnog broja članova).

Tržno orijentiranih i u upisnik poljoprivrednih gospodarstva upisanih je 4.949 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, obrta, zadruga i tvrtki. Ne postoje veliki poljoprivredni konglomerati.

Ukupno se koristi 33.523 ha poljoprivrednog zemljišta. Ne obrađuje se 13845 ha, što čini veliki udio od 29%. Korišteno zemljište koristi 18.892 kućanstva, a podijeljeno je u 86.348 parcela. Prosječna površina korištene parcele je 0,388 ha.

Tabela 1. 7. Korištenje poljoprivrednog zemljišta u Karlovačkoj županiji

	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha								neobrađeno
	total	oranice i vrtovi	povrtnjaci okućnice	livade	pašnjaci	voćnjaci	vinogradi	ostalo	
ŽUPANIJA	33523	17247	178	11713	3114	738	524	9	13845
Barilović	2047	1085	4	778	134	19	27	-	610
Bosiljevo	621	181	2	329	78	14	15	1	733
Cetingrad	1475	859	10	380	195	31	-	-	834
Draganić	1160	715	8	346	32	25	34	-	162
Duga Resa	1462	749	8	486	136	34	50	-	299
Gen. Stol	1048	430	3	519	65	18	13	-	356
Josipdol	1203	820	7	261	87	26	1	-	347
Karlovac	6351	3715	38	2282	145	115	53	3	2341
Krnjak	1972	874	6	608	441	40	-	3	790

	Korišteno poljoprivredno zemljište, ha								neobrađeno
	total	oranice i vrtovi	povrtnjaci okućnice	livade	pašnjaci	voćnjaci	vinogradi	ostalo	
Lasinja	718	426	3	210	44	33	3	-	798
Netretić	1279	505	3	608	101	20	43	-	533
Ogulin	2305	1106	30	892	219	56	1	1	699
Ozalj	2540	1047	13	1047	168	72	193	-	381
Plaški	946	387	3	365	176	14	-	-	318
Rakovica	818	416	10	254	122	17	-	-	649
Ribnik	480	140	1	221	100	5	13	-	85
Saborsko	122	40	1	46	28	7	1	-	268
Slunj	2067	1073	11	534	372	77	2	-	2278
Tounj	317	132	3	110	54	17	-	-	180
Vojnić	3033	1906	10	704	327	85	77	1	1071
Žakanje	1559	640	4	732	90	15	-	-	115

Najzastupljenija je stočarska proizvodnja.

Tabela 1. 8. Broj značajnijih vrsta stoke u 2003. godini

Br.	vrsta	ukupno
1	goveda	18672
2	ovce	25486
3	koze	5628
4	svinje	40453
5	perad	361536
6	pčelinje zajednice	7957

Izvor: Popis poljoprivrede 2003

Dohodovno najvažnija je proizvodnja mlijeka s otkupljenih 28884537 litara u 2003. godini. Tržnost mlijeka je u stalnom porastu. Ukupan broj muznih krava u 2003. godini bio je 12091 na 5261 domaćinstvu. Samo jednu muznu kravu drži čak 2397 domaćinstava, a broj domaćinstava sa više od 10 krava je 47. Od 5 do 10 krava drži 450 domaćinstava.

U biljnoj proizvodnji, koja je u najvećem dijelu osnova za stočarsku proizvodnju, najzastupljenija je proizvodnja žitarica (12432 ha) i krmnog bilja (2155 ha). Među žitaricama dominira kukuruz s udjelom iznad 50%.

Voćarska proizvodnja je ekstenzivna, svega 40-tak ha intenzivnih nasada. Rastući je interes za podizanje novih nasada.

Vinogradarsku i vinarsku proizvodnju u sjeverozapadnom dijelu Županije obilježava stalni rast kakvoće, ali površine stagniraju ili se smanjuju.

Povrtlarska proizvodnja se intenzivira u blizini većih centara. Raste površina plasteničkog uzgoja (2003. godine 20-tak ha). Značajna kultura je autohtoni ogulinski kupus.

Prerada na domaćinstvima obuhvaća uglavnom proizvodnju vina, sira, kiselog kupusa i rakije.

Mehaniziranost proizvodnje je s jedne strane prevelika (9172 traktora), ali nedostaje specijalizirane novije mehanizacije visokog radnog učinka.

Tržište poljoprivrednih proizvoda nije dostatno organizirano te većina proizvoda nema unaprijed poznatog kupca, s izuzetkom mlijeka.

Poljoprivredne zadruge, kojih ima 10-tak, nisu organizirane na način da bi osiguravale članovima daljnji plasman ili preradu njihovih proizvoda. Registrirano je i 20-tak udruga poljoprivrednika.

Ključna obilježja:

- poljoprivredno zemljište je usitnjeno s nesređenim zemljišnoknjižnim stanjem
- uglavnom se radi o staračkim domaćinstvima nedostatnog znanja, interesa i financijskih mogućnosti za razvojni iskorak
- zapuštenost poljoprivrednog zemljišta
- postoje dobri prirodni preduvjeti za razvoj stočarske proizvodnje, posebno proizvodnje mlijeka, ovčarstva, kozarstva, pčelarstva i akvakulture.
- postoje dobri prirodni uvjeti za voćarsku, vinogradarsku i povrtlarsku proizvodnju na za to odgovarajućim lokacijama
- pogodnost predstavljaju nezagađenost okoliša i obilje vode

1.5.2.5. OBRtništvo

U Karlovačkoj županiji, prema podacima Obrtničkog registra Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva 31.12.2003. godine bilo je aktivno 2713 obrta što je u odnosu na 2000. godinu i 2580 obrta povećanje registriranih obrta od 5%.

Unutar Županijske obrtničke komore obrtnici su organizirani u 5 udruženja obrtnika (Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj, Slunj) od kojih najveće Udruženje obrtnika Karlovac obuhvaća 50,42% obrta, odnosno 1368 obrta.

U strukturi registriranih obrta najveći je udio uslužnih obrta, a zadovoljavajući udio proizvodnih obrta.

Kod obrtnika je krajem lipnja 2004. godine uposleno 4530 djelatnika, što je zajedno s obrtnicima ukupno 7290 zaposlenih u obrtništvu Karlovačke županije. U zadnje dvije godine sve se više ističe i cehovska djelatnost (unapređenje djelatnosti) unutar Županijske obrtničke komore, a naročito su aktivni Ceh ugostitelja i turističkih djelatnika, Ceh frizera i kozmetičara te Ceh uslužnog obrta.

Sredinom 2001. godine formiran je Obrtnički centar u Haulikovoj 14 u Karlovcu, jedinstveni primjer u Hrvatskoj okupljanja potpornih institucija obrtništva na jednom mjestu. Krajem 2003. godine unutar Obrtničkog centra djeluje 7 institucija vezanih za obrtništvo: Obrtnička komora Karlovačke županije, Udruženje obrtnika Karlovac, Obrtnička zadruga Karlovac, Obrtnička štedno-kreditna zadruga Karlovac, Centar za poduzetništvo Karlovačke županije, Obrtnik d.o.o. za knjigovodstvene usluge i Upravni odjel za gospodarstvo Karlovačke županije. Ovakva koncentracija potpornih institucija na jednom mjestu daje obrtnicima i poduzetnicima niz pogodnosti, kao što su mogućnosti dobivanja informacija na jednom mjestu, ušteda vremena kod obavljanja poslovnih transakcija (u Obrtničkom centru knjigovodstvo i plaćanja), usluge dodatne edukacije (stručni skupovi, seminari) te jačanje svijesti obrtnika o dobro organiziranom sistemu podrške obrtništvu.

Tabela 1. 9. Pregled broja obrtnika po cehovima (djelatnostima) u 2003. godini

Ceh (djelatnost)	Broj obrta	%
Proizvodni	411	15,15
Uslužni	918	33,84
Ugostitelji	419	15,44
Trgovci	552	20,35
Prijevoz	237	8,73
Ostali	176	6,49
UKUPNO:	2713	100,00

Izvor: Obrtnički registar OR MOMSP, Obrtnički registar

Krajem lipnja 2004. godine u Karlovačkoj županiji registrirano je 2760 obrtnika, odnosno 47 obrta više nego krajem 2003. godine. U strukturi novoregistriranih obrta najviše je iz uslužne djelatnosti.

Obrtnici s pravom postaju sve više prepoznatljivi i priznati kao važan i perspektivan segment gospodarstva u kojem je broj zaposlenih i ukupni dohodak u laganom porastu.

U 2003.g. ukupno su prijavili dohodak poreznoj upravi u iznosu od 93,4 milijuna kuna, što je 8,0 milijuna kuna više nego 2002.g. ili 9,4 %.

Ključna obilježja:

- stalni rast po svim pokazateljima
- sve intenzivnija nastojanja za interesnim povezivanjem obrtnika putem cehova
- potrebno je poticati jačanje udruga, zadruga i organizaciju sajmov
- postoji potreba za poboljšanje informatičke pismenosti, marketinšku edukaciju uz primjenu inovacija

1.5.3. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA

Vanjskotrgovinska razmjena u Karlovačkoj županiji od 1990.g. na ovamo pokazuje ukupni rast koji u pojedinim godinama doživljava određene oscilacije. Po tome se vidi kako naše gospodarstvo postaje sve otvorenije, ali to intenziviranje međunarodne robne razmjene ide u pravcu stalnog povećanja uvoza i stagnacije izvoza. Protekla 2003. godina pokazuje vrijednosni rast izvoza, ali on se u najvećoj mjeri treba pripisati učinku slabljenja dolara prema euru, a ne stvarnom povećanju robne razmjene.

U 2002. godini, kada nije bilo učinka slabog američkog dolara, ukupan robni izvoz Hrvatske iznosio je oko 1.100 USD po glavi stanovnika, a u Karlovačkoj županiji oko 650 dolara. To je vrlo skroman iznos znamo li da su razvijenije tranzicijske zemlje premašile 3-4.000 USD, dok razvijene zemlje (s manjim brojem stanovnika) prelaze 10-20.000 USD.

Jačanje izvoza mora biti jedan od prioriteta ciljeva gospodarske politike jer on nosi u sebi razvojni potencijal gospodarstva zemlje.

Tabela 1. 10. Robna razmjena s inozemstvom 2002. i 2003. g, Karlovačka županija i Republika Hrvatska

- u 000 dolara (USD); tekući tečaj						
	Karlovačka županija			Republika Hrvatska		
	2002.	2003.	Index	2002.	2003.	Index
Ukupan izvoz	94.001	112.465	119,6	4.904.000	6.164.000	125,7
Ukupan uvoz	117.013	165.324	141,3	10.722.000	14.199.000	132,4
Ukupna V-T razmjena	211.014	277.789	131,6	5.626.000	20.363.000	130,3
Vanjskotrgovinski saldo	-23.012	-52.859		5.818.000	8.035.000	
Pokrivenost uvoza izvozom	80,3	68,0		45,7	43,4	

Izvor:DZS; Obrada: HGK-Županijska komora Karlovac

Ukupan izvoz Karlovačke županije u izvozu Republike Hrvatske sudjeluje sa 1,8%, a uvoz sa 2,7%. Pokrivenost uvoza izvozom iznosi u Županiji 68%, a u RH 43,4% .

U ukupnom županijskom izvozu dominira prerađivačka industrija i to sa 96%, pa u nastavku ukazujemo na dinamiku i strukturu izvoza prerađivačke industrije.

Tabela 1. 11. Izvoz po odjeljima D – prerađivačke industrije u 2002. i 2003.

- u 000 USD; tekući tečaj

Red. br.	Raz. NDK	Odj. NDK	NAZIV DJELATNOSTI	I-XII 2002.	I-XII 2003.	Index
1	2	3	4	5	6	7
1.	D	A15	Proizvod. hrane i pića	7.589	9.492	125,1
2.	D	B17	Proizvodnja tekstila	16.130	17.074	105,9
3.	D	B18	Proizvodnja odjeće	9.878	11.623	117,7
4.	D	C19	Prerada kože, izrada gal. i obuće	3.372	2.118	62,8
5.	D	D20	Pr. drva i pr. od drva	5.183	7.554	145,8
6.	D	D21	Proizvodnja papira i kartona	-	-	-
7.	D	E22	Izdavačka i tiskar. djelatnost	135	209	154,7
8.	D	G24	Pr. kemikal. i kem. pr.	587	933	159,0
9.	D	H25	Proizv.pr. od gume i pl. masa	9.774	10.794	110,4
10.	D	I26	Pr. ost. nemet. min. pr.	7.550	7.693	101,9
11.	D	J27	Proizvodnja metala	308	475	154,4
12.	D	J28	Pr.pred.od met., osim str. i op.	12.172	17.236	141,6
13.	D	K29	Proizv. stroj. i uređaja	17.073	21.640	126,7
14.	D	L30	Proizv. ured. stroj. i račun.	-	-	-
15.	D	L31	Proizv. elekt.stroj. i aparata	51	282	551,6
16.	D	L33	Proizv. med.prec.opt.instal.	23	13	53,8
17.	D	M35	Proizv. ostalih prom.sred.	20	-	0,0
18.	D	N36	Proizv. namještaja, prerađ. ind.	365	478	134,0
19.	D	N37	Reciklaža	320	592	184,8
Ukupan izvoz prerađivačke industrije Karlovačke županije				90.530	108.206	119,5

Izvor: DZS; Obrada: HGK-Županijska komora Karlovac

1.5.4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Za gospodarstvo Karlovačke županije evidentno je da je rat ostavio nedvojbeno vrlo teške ožiljke koji su još produbljeni pregrupiranjem na svjetskoj sceni baš u najgore vrijeme. Brojni veliki sustavi nestali su sa scene, a novonastali mali subjekti nisu imali sredstava za kapitalna ulaganja u industriju i sofisticirani uslužni sektor. Nedostatak znanja i slab marketing ograničavali su proboj na tržište, pa su se novi poslovni subjekti otvarali prvenstveno u trgovini i jednostavnijim uslužnim djelatnostima. Pomanjkanje poduzetničkog znanja i kapitala oslabilo je konkurentsku sposobnost Županijskog gospodarstva, a što je evidentno i kroz smanjen izvoz i pogoršanu izвозnu strukturu i veliku stopu nezaposlenosti. Dominiraju proizvodi nižih tehnoloških sadržaja, a zahtjevniji izvozni proizvodi i kompleksi nestali su s izvoznih tržišta. Usprkos tome, možemo reći da je naše gospodarstvo žilavije i tržišno smislenije nego što je bilo prije deset godina. Dah optimizma osjeća se posljednjih godina i nikako se ne bi smjelo dozvoliti da se zaguši, već ga promišljenom razvojem politikom treba poticati i usmjeravati prema poželjnim djelatnostima.

Sigurno je da do zaokreta može doći ulaganjima/preuzimanjem od strane partnera iz branše (ulaganje strojara u proizvodnju strojeva, drvara u proizvodnju namještaja, cipelara u proizvodnju obuće, mljekara u proizvodnju mlijeka...itd.). Kada bi to bile još i ciljane investicije u napredne tehnologije, imali bismo sasvim nove razvojne horizonte.

Prioriteti ekonomskog razvoja trebali bi biti u skladu sa resursima i prirodnim prednostima. Povezanost primarne proizvodnje i prerađivačke djelatnosti otvara nove mogućnosti razvoja i zapošljavanja, što naročito dolazi do izražaja kod poljoprivredno-prerađivačke industrije, drvne i

proizvodnje građevinskih materijala. Ulaganja u poljoprivredu i prerađivačku industriju trebala bi biti povezana s razvojem turizma i ostalih usluga, orijentirana prema otvaranju novih radnih mjesta.

U svim tim poslovima ključno je pitanje znanja. Ljude je potrebno motivirati i zbližiti, poboljšati komunikaciju, te ih usredotočiti na ciljeve razvoja Županije i načine njihova ostvarenja. Potrebna je iznad svega organizirana skrb za dokazane stručnjake, kao i kontinuirano školovanje i edukacija poduzetnika i menadžera. Dobro promišljeni projekti privući će i kapital.

Važan preduvjet za brži i kvalitetniji gospodarski razvoj je sređivanje imovinsko pravnih odnosa, kao i prostorno planiranje uređenih gospodarskih zona opremljenih potrebnom infrastrukturom

Poslovno okruženje u Županiji se poboljšava ali je još uvijek nedovoljno stimulativno. ROP bi se trebao iskoristiti za razvijanje odnosa između administrativnih tijela (županija, grad, općina), predstavnika poslovnih udruženja poduzetnika (Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora), obrazovnih institucija i institucija za potporu poduzetništva. Također je potrebno identificirati poslovnu povezanost velikih i malih poduzetnika (npr. Kooperacija - obuka, inovativni proizvodi, proizvodne tehnologije, marketing).

Dokazno polje 1: Sažetak rezultata ankete poslovnog sektora Karlovačke županije

Krajem 2004. i početkom 2005.g. ROP konzultanti, IMC Consulting Ltd., proveli su neovisno istraživanje poslovnog sektora putem direktnog anketiranja. Anketa je dizajnirana na način da naglasi probleme s kojima se ovaj sektor susreće i da ukaže na razne mogućnosti ubrzanja razvoja. Sažetak rezultata istraživanja predstavljen je unutar ovog Dokaznog polja.

Gospodarstvo Karlovačke županije je 2003.godine prikazalo ukupni godišnji promet u visini od 1,1 milijarde €. Od ukupnog broja tvrtki registriranih u županiji njih 94,5% su male, 4% je srednjih i samo 1,5% je velikih, kad se uzme u obzir njihova veličina te godišnji promet. Najjači sektori su tradicionalni: obrada metala, proizvodnja strojeva i opreme, tekstilna industrija i proizvodnja hrane. Zadnjih godina razvio se i građevinski sektor, uglavnom na račun izgradnje autoceste Zagreb – Split. Dok velike tvrtke pokazuju solidne stope dobiti, profitabilnost poslovanja malih i srednjih firmi je daleko niža. Proces privatizacije, iako usporen zbog rata, je danas skoro priveden kraju, budući da je 95% tvrtki danas isključivo u privatnom vlasništvu. Anketirane tvrtke su međutim istaknule da su veze između privatnog i javnog sektora još uvijek nedovoljno razvijene i iskorištene, zbog čega privatni sektor nema dovoljno uvida u planiranje gospodarskog razvoja na lokalnom nivou.

Internacionalizacija lokalnog gospodarstva je započela obzirom da 30% tvrtki iz uzorka ima u vlasničkoj strukturi strane tvrtke ili poduzetnike. Otvorenost gospodarstva temelji se na jedinstvenom zemljopisnom položaju županije koja povezuje kontinentalnu Hrvatsku sa Istrom i Dalmacijom a isto tako omogućava lagani pristup Sloveniji te Bosni i Hercegovini.

90% anketiranih tvrtki izvozi na tržište EU 44% svoje ukupne proizvodnje dok 56% prodaju na domaćem i regionalnom tržištu. Tradicionalne industrije najviše izvoze. Većina tvrtki je svjesna svih aspekata izvozno orijentirane proizvodnje i jednostavnog principa koji je u praksi teško postići: da bi se izvozilo mora se imati kvalitetniji proizvod od konkurencije (koji je i cjenovno konkurentan) te striktno poštivati količine i rokove isporuke. Anketirane tvrtke konkurentnost većinom grade investicijama u kapitalne objekte i obrtni kapital, dok osjetno manje ulažu u razvoj novih proizvoda, vlastitu tržišnu marku, ljudske potencijale i promociju. Manje tvrtke su svjesne da na EU tržištu neće biti konkurentne velikim sustavima i zbog toga ističu važnost udruživanja koje na lokalnom tržištu ne postoji.

Upitani koji su to problemi koji priječe razvoj gospodarstva a po svojoj prirodi spadaju u vanjske (odgovornost prvenstveno javnog sektora) poduzetnici su naveli sljedeće (poredano po broju glasova):

- sporost državne birokracije,
- visoki porezi i davanja državi,
- slaba zaštita vjerovničkih prava,
- zakašnjela plaćanja,
- ograničeno tržište,
- nenaklonjenost banaka posuđivanju kapitala malim poduzetnicima,
- neažurirane zemljišne knjige,
- sveprisutna nelojalna konkurencija,
- nedostatna ili nekvalitetna infrastruktura,
- slaba podrška poslovnih institucija,
- visoka cijena rada,
- slaba kupovna moć

Na upit o internim problemima koji poduzetnici imaju unutar tvrtki odgovoreno je sljedeće (poredano po broju glasova):

- nepoznavanje zakonsko-carinskih procedura u Hrvatskoj i EU te programima EU koji pomažu razvoj malog i srednjeg poduzetništva,
- nedostatak kvalitetnih radnika,
- nedostatan razvoj i promocija vlastite robne marke,
- visoka zaduženost tvrtki,
- zastarjela tehnologija,
- nedostatak temeljnih znanja o vođenju vlastitog posla te specijalističkih znanja,
- neefikasna organizacija poslovanja koji rezultira visokim troškovima proizvodnje,
- visoki troškovi najma i građenja.

90% anketiranih tvrtki se isključivo oslanjaju na vlastito znanje i iskustvo u rješavanju problema u poslovanju i ne koriste se uslugama poslovnog savjetovanja. Od tvrtki koje su članice poslovnih udruženja, 70% njih nije zadovoljno kvalitetom usluga koje od primaju. Razlozi nezadovoljstvu su ograničenost ponuđenih usluga te sporo reagiranje na upite. Velike tvrtke se koriste uslugama poslovnog savjetovanja jer si to mogu priuštiti, dok je tržište poslovnih usluga (subvencioniranih ili komercijalnih) za male poduzetnike i poduzetnike početnike nerazvijeno i zahtijeva intervenciju lokalne uprave.

Lokalni bankarski sektor je po mišljenju anketiranih tvrtki nedovoljno angažiran u razvoju lokalnog gospodarstva. Odlikuju ga orijentacija na građanstvo, visoka cijena kapitala, sporost reagiranja na kreditne zahtjeve i visoki zahtjevi za osiguranje vraćanja kredita. Brzi, fleksibilni krediti ne u pravilu privatnom sektoru ne nude, pravdajući to visokim stopama rizika. Kao posljedica toga mnoge manje tvrtke koje posluju na aktivnim tržištima kao što su usluge obrade metala gube dogovorene poslove gube jer ne mogu doći do sredstava koje bi uložili u pripremu proizvodnje. Situacija se ne mijenja ni danas kad su na lokalnom tržištu prisutne europske banke (Unicredito, Banca Intesa) koje takve proizvode – potpora malim izvozniciima - imaju u standardnoj ponudi na matičnim tržištima. Poduzetnici stoga očekuju pozitivne promjene kad Hrvatska postane članica EU (60% uzorka). 40% smatra da ulazak Hrvatske u EU neće imati nikakvog utjecaja na razvoj njihovog posla. Sve anketirane tvrtke ističu predpristupne i strukturalne fondove EU kao priliku za dobivanje potpora za razvoj poslovanja.

Budući razvoj gospodarstva Karlovačke županije treba graditi oko velikih tvrtki koje posluju u tradicionalno jakim sektorima. Velike tvrtke za sobom vežu manje koje jedino udružene mogu opstati i rasti. Lokalna tržišta treba deregulirati i osloboditi ih političke dimenzije, kako bi se privukle nove investicije. Karlovačka županija kao komparativnu prednost ima izuzetan zemljopisni položaj koji je još više istaknut novim prometnicama. Više pažnje je potrebno posvetiti zaštiti okoliša, kako bi se stvorili uvjeti za razvoj turizma i proizvodnju zdrave hrane. Za razvoj poduzetništva u ruralnim dijelovima županije je nužno osigurati infrastrukturu, kao tvrdu tako i meku (nova znanja, transfer tehnologije, ljudske potencijale, poslovne usluge).

1.6. TRŽIŠTE RADA

Nezaposlenost

Usprkos prisutnoj tendenciji porasta zaposlenosti u gospodarstvu naše Županije još uvijek je evidentiran veliki broj nezaposlenih. Premda je nezaposlenost još uvijek velika, evidentno je da se postupno smanjuje.

Naime, krajem 1999. godine bilo je nezaposleno 14.681 radnika, krajem 2000. godine 16.001 radnika (što je porast od 8,3%), krajem 2003. godine 13.484 (što je pad od 13,5%!), a krajem lipnja 2004. godine posao aktivno traži 12.331 radnik. Pri tom treba naglasiti da pad nezaposlenosti nije isključivo rezultat zapošljavanja već uzrok treba tražiti u smanjenom prilivu novoprijavljenih nezaposlenih, kao i u primjeni nove metodologije evidentiranja nezaposlenosti. Dakle možemo govoriti o „administrativnom“ smanjenju nezaposlenosti.

Struktura nezaposlenih prema kvalifikaciji prosječno tijekom 2004.g. u KŽ

- 34,3 % osoba odnosilo se na kvalificiranu radnu snagu (KV i VKV)
- 41,9 % osoba odnosilo se na nekvalificiranu radnu snagu (OŠ i bez OŠ)
- 19,6 % osoba odnosilo se na SSS
- 4,2 % osoba odnosilo se na VŠS i VSS.

Gledano po dobnim skupinama, najveći udjel u ukupnom broju nezaposlenih osoba čini dozna skupina od 45 do 49 godina (15,9%), te od 50 do 54 godine (14,8%). Osobe do 40 godina starosti čine gotovo polovicu nezaposlenih osoba i lakše su zapošljive, dok su osobe od 40 do 50 i više godina teže zapošljive ili imaju znatno manje šanse na tržištu rada.

Najveći broj nezaposlenih čeka od godinu dana do tri i više godina na zapošljenje. Čak 17% posto nezaposlenih osoba na zaposlenje čeka od 3 do 5 godina što za posljedice ima smanjenje znanja i vještina kao i motivacije za zapošljavanje. Među njima nalaze se osobe sa dugogodišnjim radnim iskustvom, no često ne raspolažu potrebnim znanjima i vještinama da bi se uključili u “moderno” tržište rada. Naravno, veliki broj nezaposlenih odnosi se i na mlađe osobe koje zbog nedostatka iskustva teško pronalaze zaposlenje.

Zaposlenost

Uspoređujući 1999. i 2003. godinu zaposlenost u Karlovačkoj županiji porasla je za 7,2%. Najviše zaposlenih tradicionalno ima u prerađivačkoj industriji koja zapošljava oko 35% ukupno zaposlenih u Karlovačkoj županiji, no ipak u posljednjih pet godina smanjuje broj zaposlenih. Pozitivni pomaci bilježe se u obrtničkom sektoru u kojem prosječna godišnja zaposlenost (od 1999. do 2003.) iznosi 3,8% a taj trend nastavlja se i u 2004. godini.

Poradi sagledavanja ukupne zaposlenosti u Županiji valja naprijed prezentiranim podacima o zaposlenosti u poduzetništvu (trgovačka društva i obrti) dodati zaposlene u javnoj upravi, obrazovanju, zdravstvu i ostalim društvenim djelatnostima te individualne poljoprivrednike.

Tabela 1. 12. Broj zaposlenih u prosincu 2003. godine, prema djelatnostima

O p i s	Broj zaposlenih	Udjel u %
A poljoprivreda, lov i šumarstvo	871	3,5
B ribarstvo	13	0,0
C rudarstvo i vađenje	397	1,6
D prerađivačka industrija	7.785	31,1
E opskrba električnom energijom, plinom i vodom	847	3,4
F građevinarstvo	3.001	12,0
G trgovina; popravak mot. vozila i predmeta za kućanstvo	2.365	9,4
H hoteli i restorani	371	1,5

O p i s	Broj zaposlenih	Udjel u %
I prijevoz, skladištenje i veze	1.931	7,7
J financijsko poslovanje	526	2,1
K poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i posl. usluge	472	1,9
L javna uprava i obrana, obavezno socijalno osiguranje	1.356	5,4
M obrazovanje	2.242	8,9
N zdravstvena zaštita i socijalna skrb	2.078	8,3
O ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	792	3,2
UKUPNO	25.048	100,0
Zaposleni u obrtu i djelatnosti slobodnih profesija s 31. ožujak 2003.	6.951	
Procjena zaposlenih u MUP-u i MORH-u	≈3.000	
UKUPNO	≈34.999	
Individualni poljoprivrednici (prema popisu 2001.g.)	7.742	
Neevidentirani i zaposleni na crno -10%	4.274	
SVEUKUPNO	≈47.015	
Prema popisu stanovništva iz 2001.g.	47.662	

Izvor: DZS i procjena HGK- Županijske komore Karlovac

Važno je i napomenuti podatak o zapošljavanju na određeno vrijeme koji u posljednje vrijeme čini u prosjeku 95% slučajeva zapošljavanja.

Ključna obilježja:

- visoka stopa nezaposlenosti
- loša kvalifikacijska struktura nezaposlenih
- nepotpuni podaci i loša statistika
- neregistrirani rad (rad na crno)
- povećava se udio novozaposlenih na određeno vrijeme

1.7. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

1.7.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Povoljan prirodni te prometno geografski položaj rezultirao je infrastrukturnim koridorima od strateške važnosti za Republiku Hrvatsku, koji su ujedno i **jedina veza kontinentalnog i primorskog dijela Republike Hrvatske unutar njenih granica.**

Od tri prometna koridora europskog i državnog značenja na području Hrvatske, jedan prolazi područjem Županije - poprečni koridor na prometnom pravcu sjever – jug - Vb.

Cestovni promet

Prema kategorizaciji cesta, na području Županije postoje 2 auto ceste (79 km) 11 državnih (375 km), 55 županijskih (557 km) i 164 lokalne ceste (703 km), uz veliki broj nekategoriziranih cesta, za koje ne postoje detaljniji podaci.

Zbog prolaska glavnih prometnih koridora od Zagreba prema moru, odličan je pristup do luke Rijeka te gospodarskog prostora grada Zagreba i centralnog dijela Hrvatske. Osnovnu cestovnu mrežu Županije čine tri osnovna pravca u smjeru sjever – jug te tri poprečna pravca u smjeru istok – zapad, kako slijedi:

Karlovac – Rijeka; (D3, A6)
Duga Resa – Josipdol – Senj; (D23, 51km)
Karlovac – Slunj – Plitvice; (D1, 74km)
Jurovski Brod – Karlovac – Duga Resa – Krnjak – Vojnić – V. Kladuša;
(D 6, LC 34037, ŽC3179, ŽC3180, ŽC3184, ŽC3189, D6, D216 oko 80km)
Pribanjci – Bosiljevo – Generalski Stol – Slunj – Cetingrad – V.
Kladuša; (D204, ŽC3174, ŽC3176, D23, ŽC3256, ŽC3258 oko 80km).
Grabovac (Korana) – Saborsko – Josipdol – Ogulin –
Vrbovsko/Bosiljevo. (D42, ŽC3175 oko 90 km)

U uređenju tih pravaca prioritetni su pravci 4. Jurovski Brod – Velika Kladuša i 6. Grabovac – Bosiljevo, koji povezuju mrežu auto cesta sa sustavom cesta nižeg ranga, kao i sa značajnijim gospodarskim i turističkim područjima.

Zasebnu problematiku čini cestovna mreža grada Karlovca, kojima prolazi tranzitni promet i koje iz šireg okruženja ulaze i sijeku središnji dio grada. Obzirom na novo izgrađene dionice auto cesta za pravce Zagreb – Rijeka i Zagreb – Split, evidentan je pad turističkog tranzita u ljetnim mjesecima, dok ostaje teretni tranzit koji izbjegava auto cestu i cjelokupan promet na pravcu Slovenija – Bosna i Hercegovina. Njegovo rješavanje se očekuje u okviru sanacije pravca br. 4, čime će se taj dio prometa izmjestiti van urbane zone grada Karlovca, kao i osigurati kvalitetan priključak Duga Rese na autocestovnu mrežu RH.

Željeznički promet

Strategijom prostornog uređenja RH, željeznička mreža ocijenjena je na niskoj tehničkoj razini kapaciteta te nedovoljno izgrađenosti. Stoga je planirano njezino uređenje na način koji bi garantirao uključenost u europske tokove. Od novih koridora, na području Županije definiran je novi pravac trase Zagreb – Karlovac – Rijeka tzv. “drežničkom” varijantom.

Na području Županije se nalaze dijelovi četiriju pruga:

1. Zagreb – Rijeka, glavna magistralna pruga MG 1 C (77,98 km);
2. Oštarije – Knin, pomoćna magistralna pruga MP 11 A (43,5 km);
3. Sisak – Karlovac, pruga drugog reda 212 – nije u uporabi;
4. Karlovac – Ozalj – državna granica, pruga drugog reda 213 (28,9 km).

Strategija restrukturiranja i modernizacije Hrvatskih željeznica ide u smjeru održavanja prometa na razini iz 1998. godine. Od nabrojanih pruga, prioritetno se uređuje pravac prema Splitu (Rijeci), dok se ostali pravci namjeravaju riješiti uz realizaciju posebnih ugovora sa lokalnom i regionalnom samoupravom.

Obzirom na trenutni nedefiniran status HŽ-a, ostali dugoročni planovi razvoja (izgradnja brze pruge) će se najvjerojatnije ostvarivati po dovršenju postupka privatizacije.

Ključna obilježja:

- Iako je puštanjem u promet auto cesta evidentno smanjenje tranzitnog turističkog prometa, dio tranzita i dalje prolazi postojećim prometnicama, izbjegavajući naplatu. Uz očekivani porast prometa na svim cestama i porast motoriziranosti građana Hrvatske, postojeća mreža će u skoroj budućnosti ponovo biti dostatna isključivo za regionalni i lokalni promet. Stoga se kao prioritetni zadatak postavlja izgradnja prometnica za unutargradsko povezivanje grada Karlovca, a kao dugoročni cilj izvođenje obilaznog sustava vođenja državne cestovne mreže, posebice na pravcu D1.
- Željeznički sustav svoj razvoj temelji primarno na razvoju luke Rijeka i količini tereta koja se u njoj pretovari na željeznicu. Iako je 1990. godine količina pretovara pala sa oko 10 na 3 mil t godišnje, evidentan je lagani porast pretovara i za očekivati je da će korištenjem komparativnih

prednosti luke (jedina u ovom dijelu Jadrana može primiti teretne brodove najnovije generacije) ponovo doseći prijeratne vrijednosti prometa. Analize ukazuju da će dosezanjem pretovara oko 20 mil t godišnje biti potrebno izgraditi novu prugu velike propusne moći.

- U cjelokupnoj mreži tih prometnica, poseban položaj zauzima prostor Josipdola, koji je idealan za izgradnju velikog terminala kombiniranog transporta.

1.7.2. VODOOPSKRBA I ODVODNJA

Vodoopskrba

U Karlovačkoj županiji opskrbljenost stanovništva vodom je vrlo visoka (oko 90%), ali varira od područja koja nemaju regularne vodoopskrbne sustave (općina Generalski Stol) do urbanih područja sa visokih 94% stanovništva opskrbljenih vodom (Karlovac, Ozalj). Specifičnost Županije je postojanje mnogih pojedinačnih, nekontroliranih malih sustava, kao i značajni gubici vode u distribuciji u svim sustavima, najčešće zbog starosti mreže.

Osim područja na kojima postoje dostatne količine vode za vodoopskrbu, postoje i velika područja gdje se za potrebe vodoopskrbe moraju tražiti drugi izvori. Najočitiiji je primjer područje općine Rakovica koja na svom području nema prirodnih izvora pitke vode već je vezana na dovod vode s područja Nacionalnog parka "Plitvička Jezera", dakle iz druge županije. S druge strane, ako Nacionalni park želi zadržati atraktivnost i prirodne ljepote, vodu iz jezera ne smije se koristiti već se mora dovoditi iz udaljenijih područja, u ovom slučaju s izvora Male i Velike Ličke Jasenice.

Osnovne potrebe za vodom Županije mogu se zadovoljiti s 614 l/s, dok je danas zahvaćeno 735 l/s (+ cca 17 l/s sa područja Plitvica), što prvenstveno ukazuje na izuzetno velike gubitke u vodoopskrbnoj mreži (preko 30 %). Uz to se javlja i situacija da neki sustavi raspolažu viškom vode, dok se istovremeno javljaju nestašice vode u drugim vodovodnim sustavima, što se može riješiti putem njihovog povezivanja, kako bi se voda mogla distribuirati u sustave kojemu trenutno nedostaje. Projekcija potrošnje vode pokazuje da se za područje Županije u budućnosti mora osigurati minimalno oko 1000 l/s, što znači da je zahvaćanje novih količina vode nužnost. Prioritet je razmatranje zahvata vode na izvorima Male i Velike Ličke Jasenice i njena distribucija do potrošača na južnom području županije u gradu Slunju te općinama Rakovica i Saborsko, kao i dugoročno njihovo povezivanje na vodoopskrbne sustave sjevernog dijela Županije.

Odvodnja

Sustavi odvodnje postoje u svim gradovima, te u manjem broju centara općina. Na projektnom i planskom nivou sva rješenja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda su predviđena i zaokružena po cjelinama, ali njihovo izvođenje znatno zaostaje za planovima. Razlog prvenstveno leži u činjenici da je izvođenje tih sustava izuzetno kompleksno i financijski zahtjevno, te najčešće prelazi mogućnosti lokalne zajednice, posebice u područjima koja su demografski ispražnjena tijekom Domovinskog rata.

Najviše su izgrađeni sustavi odvodnje gradova Karlovac i Duga Resa, koji čine jednu tehnološko-projektnu cjelinu i predstavljaju prioritet obzirom na područje Županije. Znatno manje su izgrađeni sustavi u ostalim gradovima, a u centrima općina isti gotovo i ne postoje. Zbog zastarjelosti projekata i značajnih demografskih i gospodarskih promjena, došlo je do promjena u samom opterećenju svakog pojedinog sustava te bi bilo poželjno izvršiti tehničko tehnološku i hidrauličku analizu predloženih rješenja, u skladu sa najnovijim saznanjima s toga područja.

Velik broj malih raspršenih naselja na području Županije upućuje na potrebu tehničkih rješenja odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda pojedinačnih objekata i malih naselja do 50 ES te malih naselja od 50-500 ES, bez kojih nema cjelovite zaštite voda.

Ključna obilježja

Sanacija postojećih vodoopskrbnih sustava je nužnost, a izgradnja regionalnog sustava koji povezuje sve lokalne sustave preduvjet neometanog razvitka Županije, te u tome smislu treba strukturirati prioritetne radove na njihovom unapređenju.

Izgradnja sustava za pročišćavanje otpadnih voda je jedini izlaz iz današnje situacije koja prijeti da uništi veliki dio vrijednih prirodnih resursa Županije, ali i da od problema zaštite okoliša preraste u javnozdravstveni problem.

U slijedećem je razdoblju nužno raditi prvenstveno na:

- izradi dokumentacije za izgradnju regionalnog vodovoda Karlovačke županije, u okviru kojeg je potrebno ispitati mogućnost spoja na regionalne vodovode susjednih županija;
- izgradnji regionalnog vodovoda Lička Jasenica, s ciljem rješavanja problema vodoopskrbe južnog dijela Karlovačke županije;
- zaštiti slivnih područja rijeka Karlovačke županije, koje se prostiru na području susjednih županija te na međudržavnoj razini slivnih područja na području susjednih država;
- zaštiti postojećih i potencijalnih izvorišta od mogućih zagađenja, te utvrditi njihova slivna područja i odrediti granice zona zaštite sa mjerama zaštite
- provođenju vodoistražnih radova, kako bi se ukazalo na potencijalne rezerve pitke vode,
- rekonstrukcijama starih, dotrajalih cijevnih vodova na području cijele županije, kako bi se gubici vode sveli na podnošljivu mjeru (oko 10 %),
- izgrađivati pojedine vodovodne sustave, i dovršiti započete,
- povezivati pojedine vodovodne sustave, kako bi se u slučaju incidenta na određenom vodovodnom sustavu mogle zadovoljiti minimalne potrebe na vodi iz drugog sustava, barem za vrijeme dok se ne otklone uzroci incidenta

Prioriteti u provođenju zaštite voda od zagađivanja:

- izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda gradova sa revizijom projektne dokumentacije;
- izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda s područja NP Plitvička jezera i naselja Općine Rakovica;

1.7.3. ELEKTRIČNA ENERGIJA

HEP - DP Elektra Karlovac pokriva područje od 4300 km², na kojem živi približno 214 200 stanovnika. Područje Elektre je podijeljeno na pet pogona: Karlovac, Ozalj, Duga Resa, Ogulin i Jastrebarsko, od kojih Pogon Karlovac ima Pogonski ured Vojnić, te Pogon Jastrebarsko ima Pogonski ured Pisarovinu. Područje koje pokriva DP Elektra Karlovac uglavnom je brdovitog karaktera (na nekim predjelima i planinskog) gdje su sela i kupci uglavnom raštrkani što uvelike povećava troškove izgradnje elektroenergetskih mreža i njihovo održavanje. DP Elektra Karlovac pokriva cjelokupnu Karlovačku županiju osim Općine Rakovica koja se napaja iz DP Elektrolika Gospić.

Potrošnja električne energije u svim kategorijama, osim u kategoriji poduzetništvo stagnira. Najočitiji je trend rasta u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu. Ta kategorija potrošnje se odnosi na manje kupce, sitno i malo gospodarstvo, čija je potrošnja, prema ovim podacima u laganom rastu od 7 - 10 % godišnje.

Prosječna godišnja potrošnja električne energije jednog kućanstva koje napaja DP Elektra Karlovac iznosi otprilike 2520 kWh, što je u usporedbi s prosjekom u Republici Hrvatskoj od 2980 kWh manje. Razlog tomu su ruralni krajevi DP Elektre Karlovac, gdje je potrošnja električne energije manja, te se time smanjuje i prosječna potrošnja. U županiji postoji još i nekoliko sela koja nisu nakon domovinskog rata elektrificirana, te će se uvesti električna energija i u ta naselja.

Na području Karlovačke županije postoje dvije veće hidroelektrane HE GOJAK i HE OZALJ i tri male hidroelektrane. Navedene elektrane pokrivaju manji dio potreba za električnom energijom. Osim postojećih, postoje i planirane lokacije gdje bi se morale graditi hidroelektrane (HE LEŠĆE). Postoje planovi još za izgradnju HE LUČICA i HE BRODARCI. Osim toga, za područje Karlovačke županije donesen je katastar malih hidroelektrana koje se planiraju graditi na nekim rječicama u županiji. Na području županije postoje mogućnosti dobivanja električne energije iz biomase (drvo ili slama), bioplina (životinjske ili ljudske fekalije), otpada (komunalnog ili industrijskog) i biodizela (dobivenog od nekih uljarica).

Kao budući kupci el. energije moraju se navesti buduće gospodarske zone u gradovima i općinama koje će se graditi slijedećih godina. DP Elektra Karlovac je dosada priključila gospodarsku zonu u Žakanju i Ilovcu, priključci gospodarskih zona Švarča, Jastrebarsko (Čabdin) i Ozalj se grade, dok postoji zainteresiranost za gospodarske zone Bosiljevo, Karlovac (Drežnik i Logorište) i Ogulin (kod silazne petlje u Oštarijama). U navedenom razdoblju potrebno je obavezno dati tehnička rješenja za priključak ovih gospodarskih zona na osnovu podataka o planiranom konzumu koji će dostaviti županije, odnosno gradovi i općine.

Ključna obilježja

- područje pokrivenosti uglavnom brdovitog karaktera
- zbog rastrkanosti kupaca povećani troškovi izgradnje i održavanja elektroenergetske mreže
- trend rasta potrošnje u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu
- potrošnja električne energije kućanstava manja od RH prosjeka zbog ruralnih krajeva
- južna područja Županije bez električne energije (posljedice Domovinskog rata)

1.7.4. PLIN

Ideje o plinifikaciji Županije datiraju još iz sredine 80-tih, ali je izgradnja plinoopskrbnog sustava započeta tek 2004. godine. U svrhu plinifikacije planskom i projektnom dokumentacijom određena su tri distributivna područja: Karlovac, Ogulini Slunj-Plitvice.

Distributivno područje Karlovac obuhvaća sjeverni dio županije, odnosno oko 2/3 stanovništva i gotovo cjelokupnu industriju. Snabdijevanje toga područja je planirano sa plinovoda Zagreb-Karlovac-Rijeka-Pula, od kojeg je izgrađen odvojak od MRS Karlovac (Orlovac), gdje se plin predaje lokalnom distributeru. Za potrebe DP Karlovac osigurano je 185.000.000 m³ prirodnog plina godišnje, sa maksimalnim opterećenjem od 70.000 m³/h. U tijeku je izgradnja lokalne visokotlačne mreže, od koje je do danas izgrađeno oko 5 km na području grada Karlovca. Ukupno je planirana izgradnja oko 25 km lokalne visokotlačne mreže, 210 km lokalne srednjotlačne mreže, dok dužina niskotlačne mreže nije u potpunosti definirana.

Distributivno područje Ogulin se planira priključiti na planirani magistralni plinovod Vrbovsko (Bosiljevo)-Dalmacija, sa MRS na širem području između Ogulina i Oštarija. Distributivno područje Slunj-Plitvice se planira priključiti na planirani međunarodni plinovod Oštarije-Bosna i Hercegovina, sa MRS na širem području Rakovice. Za ta distributivna područja nije izgrađena detaljnija projektna dokumentacija, već su samo određene zone plinifikacije koje treba detaljnije razraditi prostornim planovima uređenja i projektom dokumentacijom.

1.7.5. KOMUNIKACIJE

Na području Karlovačke županije javne telekomunikacijske usluge gotovo u potpunosti pruža HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. izuzev dijela usluga mobilnih telekomunikacija koje pruža drugi operater (VIPNet).

Nepokretnom mrežom pokriveno je cca 85% područja županije gdje postoje naselja, a 5% je pokriveno sistemom fiksnih priključaka koji rade preko infrastrukture mobilnih telekomunikacija (FGSM – Fixed Global System Mobile).

Aktivnih priključaka (kanala) u nepokretnoj mreži ima ukupno 53.760 od čega 998 FGSM priključaka pa broj priključaka na sto stanovnika iznosi 38,4.

Mobilnom mrežom pokriveni su sva urbana područja i veća naselja te sve glavne cestovne prometnice. Na ruralnom području pokrivenost je cca 90%.

Sva komutacijska čvorišta i sistemi prijenosa su u digitalnoj tehnologiji. Povezivanje komutacijskih čvorišta unutar županije i prema ostalim područjima RH realizirani svjetlovodnim prijenosnim putevima.

Sistem mobilnih komunikacija realiziran je uglavnom u digitalnoj tehnologiji (Global System Mobile - GSM) te u manjem dijelu u analognoj tehnologiji (Nordic Mobile Telephone – NMT).

Ključna obilježja

- 85% pokrivenosti županije nepokretnom mrežom i 5% pokrivenosti FGSM-om
- mobilna mreža pokriva sva urbana područja i veća naselja (HTnet i VIPnet)
- pokrivenost ruralnih područja 90%

1.8. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

1.8.1. INSTITUCIONALNI OKVIR

Karlovačka županija je jedinica regionalne uprave sa sjedištem u Karlovcu te obuhvaća 22 jedinice lokalne samouprave od kojih 5 ima status grada (Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj, Slunj), a 17 ima status općine (Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Vojnić Kamanje, Krnjak, Lasinja, Netretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj, Žakanje).

Gradovi i općine povezuju skupinu naselja u određenu cjelinu, dok županija predstavlja geografsku, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu sastavljenu od područja gradova i općina.

Županija i njezina tijela (Županijska Skupština i upravni odjeli) provode aktivnosti iz različitih područja koje su im stavljene u nadležnosti, a one se odnose na samostalno donošenje odluka sa ciljem razvoja gospodarstva, ulaganje u komunalnu infrastrukturu, odvijanje prometa, obrazovanje, pružanje usluga u zdravstvu i socijalnu skrb, prostornog planiranja i zaštite okoliša.

Gradovi i općine nadležni su za komunalne djelatnosti (vodoopskrba, odvodnja, opskrba raznim oblicima energije, zaštite okoliša, određene prometnice, planiranje i prostorno uređenje) i društvene djelatnosti.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave stječu prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza i od dotacija i pomoći iz državnog i županijskog proračuna.

Vlastiti izvori sredstava županijskih proračuna su: prihodi od vlastite imovine, županijski porez (porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila i porez na automate za zabavne igre), novčane kazne za prekršaje i drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.

Zajednički porez županijskog proračuna su dio poreza na dobit i porez na dohodak, uvećan za udio u dijelu poreza na dohodak koji je namijenjen za financiranje decentraliziranih funkcija u školstvu, zdravstvu i socijalne skrbi.

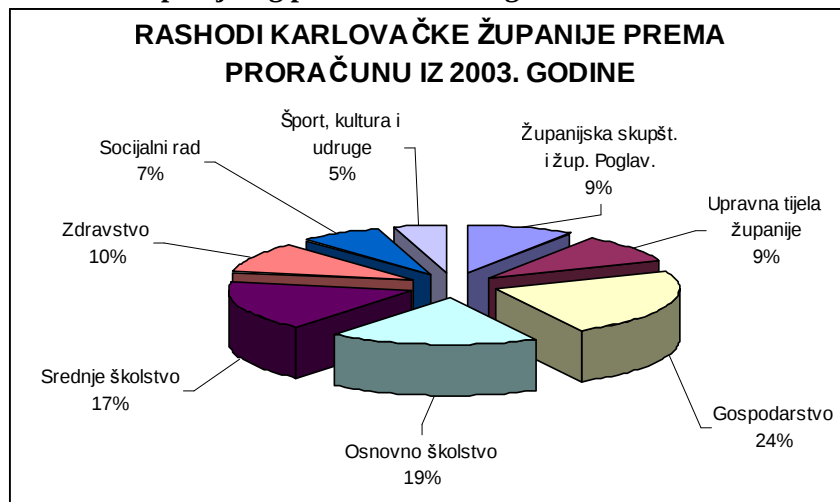
U strukturi ostvarenih prihoda proračuna u 2003. godini, zastupljena su sredstava:

- prihodi od poreza, porez na dohodak, porez na dobit, porez na cestovna motorna vozila,, dopunska sredstva iz državnog proračuna, kreditiranje žena i mladih, kreditiranje poljoprivrede.

U ostvarenim sredstvima poreza na dohodak evidentirana su i sredstva dodatnog udjela u porezu na dohodak kao i sredstva pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija na području županije.

Grafikon 1. 3. Rashodi županijskog proračuna 2003. godine

Činjenica je da se oko 50 mil kuna angažira za financiranje decentraliziranih funkcija u osnovnom školstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi. Županija ulaže znatna sredstva u komunalnu infrastrukturu, gospodarstvo, poljoprivredu i dr. Pored toga Županija osigurava sredstva za stipendiranje učenika, studenata i postdiplomaca, sufinancira programe i aktivnosti u kulturi, tehničkoj kulturi, športu i udrugama.

Spominjemo i činjenicu da Karlovačka županija već otplaćuje kredit koji je ostvaren zbog realizacije ulaganja „Modernizacije ceste na području Karlovačke županije“, te sufinanciranje projekta „Izgradnja cjevovoda Pokupske doline“.

Ključna obilježja

- županijski prihodi stječu se iz vlastitih izvora, zajedničkih poreza, dotacija i pomoći državnog i županijskog proračuna
- znatna sredstva ulažu se u komunalnu infrastrukturu, gospodarstvo, srednje i osnovno školstvo, zdravstvo i socijalnu skrb
- kroz razne razvojne projekte osigurati bolju suradnju između gradova i općina međusobno, suradnju gradova i općina sa županijom, te županije sa resornim ministarstvima (što je vrlo bitno za sufinanciranje od strane države, kako ROP-a tako i dugoročnog razvoja Karlovačke županije)
- na nivou lokalne samouprave i regionalne uprave osigurati financijska sredstva i mogućnosti stjecanja iskustva za realizaciju projekata ekonomskog razvoja
- županije, gradovi i općine nemaju iskustva niti resurse za upravljanje projektima ekonomskog razvoja financiranim od strane EU što će osobito predstavljati veliki izazov za manje općine, a posebno je važno za uspješno provođenje programa financiranih od strane EU
- upravni odjel za gospodarstvo trebao bi postati „one stop shop“ za sve buduće socio-ekonomske razvojne programe u KŽ, za što su potrebni dodatni resursi koji bi upravljali strateškim razvojem KŽ

1.8.2. OBRAZOVANJE

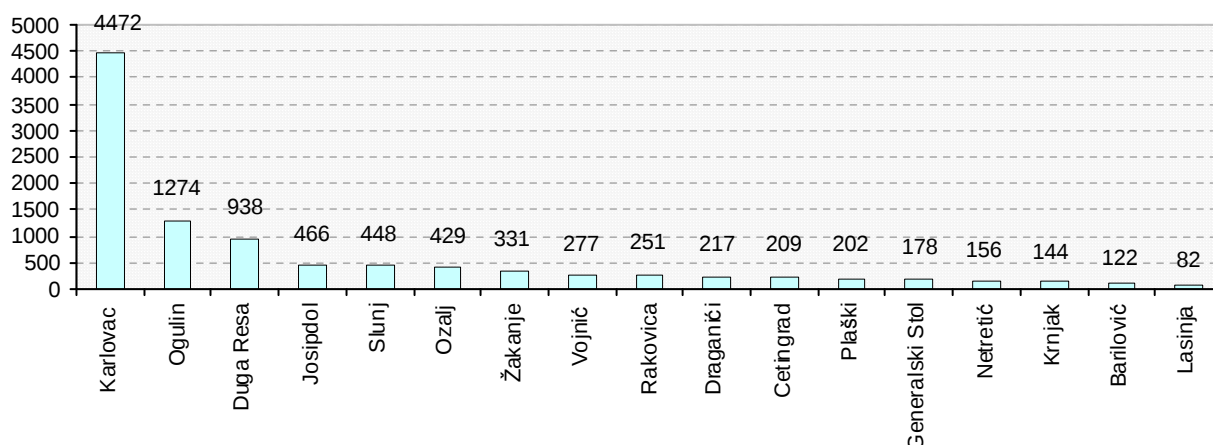
Na području Karlovačke županije djeluje 29 osnovnih škola (plus glazbena osnovna škola) sa 57 područnih škola te 13 srednjih škola i 3 učenička doma. Spomenute škole u školskoj godini 2004./05. polazi 10.196 učenika osnovnih i 5.715 učenika srednjih škola. Po sveobuhvatnim istraživanjima provedenim školske godine 2002./03. u Karlovačkoj županiji ima ukupno 1.817 zaposlenika u osnovnim i srednjim školama. Od toga je 1.348 žena (74%), a 469 muških (26%).

U Karlovačkoj županiji postoji i Veleučilište koje djeluje u Karlovcu i Dugoj Resi i koje pohađa preko 1.300 studenata.

Evidentan je trend smanjenja broja učenika osnovnih škola, što je posebno izraženo u područnim školama. Prosječan broj učenika u osnovnim školama je 351 učenika po školi, dok je u srednjim školama prosječan broj učenika 442 učenika po školi.

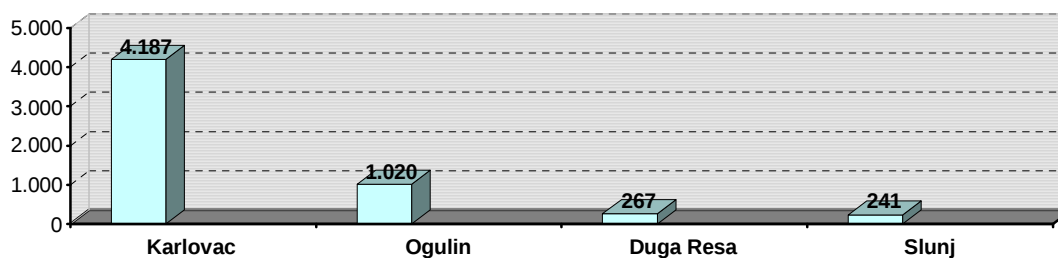
Možemo očekivati daljnje smanjenje jer iskustva iz prakse idu u prilog očekivanju da će broj upisanih biti u korelaciji s brojem živorođenih, odnosno, očekujemo da će broj prvšaća pasti. Isto tako, broj učenika koji će izlaziti iz osmih razreda osnovne škole pada, što će izazvati velike probleme u zadržavanju opstojnosti svih srednjih škola.

Grafikon 1. 4. Broj učenika osnovnih škola u godini 2004/5 po gradovima/općinama

Grafikon 1. 5. Broj učenika srednjih škola u godini 2004/5 po gradovima

Graf 3. Prikaz broja učenika srednjih škola Karlovačke županije po gradovima

Većina osnovnih škola na području naše Županije raspolaže zadovoljavajućim brojem učeničkog prostora u odnosu na broj učenika ali upitne kvalitete, dok se srednje škole suočavaju s nedovoljnom opremljenošću namještajem ili zastarjelošću objekata. Također, znatan dio škola suočen je s problemom nedostatka prostora za specijalizirane učionice i kabinete. Riječ je uglavnom o starijim školskim zgradama koje prostorno ograničavaju modernizaciju nastave u punom smislu.

Velik broj škola još uvijek nije na zadovoljavajući način opremljen modernim nastavnim sredstvima i pomagalicama, kao ni pratećim tehničkim uređajima.

Više od 50% školskih zgrada na području Županije izgrađen je prije 30-60 godina. Riječ je, dakle, o starijim objektima koji uzrokuju stalne i visoke troškove tekućeg održavanja.

Opremljenost adekvatnim nastavnim pomagalicama daleko je važnija u srednjem nego u osnovnom školstvu pa nepostojanje odgovarajućih nastavnih pomagala u srednjim školama uzrokuje znatne teškoće u obrazovnom procesu.

Većini škola nedostaje adekvatna informatička oprema, a u nemalom broju škola nedostaje oprema za stručne kabinete i specijalizirane učionice.

Uvjeti rada u školama za provođenje nastave tjelesno zdravstvene kulture i za rad školskih športskih klubova su vrlo različiti. Manji broj škola ima kompletne uvjete u smislu postojanja i školske športske dvorane i adekvatnog vanjskog športskog igrališta. Činjenica je da i one sredine u kojima to postoji imaju znatnih problema s nedostatkom, odnosno, zastarjelom opremom koja je neadekvatna za trenažne i natjecateljske športske aktivnosti s obzirom na dostignuti razvoj u ovom području.

Karlovačko Veleučilište, također je suočeno s problemom nedostatka športskih objekata. Sve to skupa potvrđuje opravdanost za izgradnjom i obnovom športske infrastrukture i opremanje potrebnom opremom.

Tabela 1. 13. Stanje športskih objekata pri osnovnim i srednjim školama Karlovačke županije

Broj škola	Sa športskim objektima*	S jednom vrstom športskog objekta	Bez ikakvih športskih objekata
Osnovnih škola (uključujući područne odjele)	14	35	39
%	15,90	39,78	44,32
Srednjih škola	6	4	2
%	50	33,33	16,58

*otvorenog i zatvorenog tipa

Također imamo i tri (3) učenička doma i to u Karlovcu, Duga Resi i Ogulinu. U Domovima u Karlovačkoj županiji imamo ukupno 318 učenika i to u Karlovcu 152, u Duga Resi 109 i u Ogulinu 57. Među tih 318 koliko ih je smješteno u našim domovima, 99 ih je koji imaju prebivalište u našoj županiji a 219 učenika je iz drugih županija.

No naši učenici (s prebivalištem na području Karlovačke županije) smješteni su i u još 21 domu diljem Hrvatske. U svih 24 doma imamo ukupno 242 djece s područja naše Županije. Od toga je 99 učenika u naša tri doma, a 143 je van naše Županije.

Tabela 1. 14. Zanimanja za koja je dostupno školovanje u Karlovačkoj županiji

Br.	Škola	Zanimanje
1.	Gimnazija Karlovac	▪ opća gimnazija, prirodoslovno-matematička gimnazija, jezična gimnazija
2.	Medicinska škola Karlovac	▪ medicinska sestra
3.	Ekonomsko-turistička škola	▪ ekonomista, hotelijersko-turistički tehničar
4.	Trgovačko-ugostiteljska škola	▪ kuhar, slastičar, prodavač, konobar, komercijalist
5.	Tehnološko-kemijska škola Klč	▪ cvječar; poljoprivredni tehničar farmaceut; prehrambeni tehničar; veterinarski tehničar; ekološki tehničar
6.	Mješov.industrijsko.-obrtnička škola Klč	▪ mesar; rukovatelj prehrambenim strojevima; zidar; soboslikar-ličilac JMO; autolakirer JMO; keramičar-oblogač; monter suhe gradnje; pediker JMO; frizer JMO; pekar; građevinski tehničar-visokogradnja; skupina TES programa
7.	Tehnička škola Karlovac	▪ tokar JMO; strojobravar JMO; instalater centralnog grijanja i klimatizacije JMO; vodoinstalater JMO; limar JMO; autolimar JMO; automehaničar; elektroinstalater JMO; elektromehaničar JMO; vozač motornog vozila; elektrotehničar; tehničar za računalstvo; tehničar za mehatroniku
8.	Šumarska i drvodjeljska škola Klč	▪ stolar JMO; šumarski tehničar; drvodjeljski tehničar-dizajner; meteorološki tehničar
9.	Gimnazija B. Frankopana Ogulin	▪ prodavač; ekonomist; hotelijersko-turistički tehničar; opća gimnazija
10.	Obrtnička i tehnička škola Ogulin	▪ strojobravar JMO; stolar JMO; frizer JMO; autolimar JMO; automehaničar JMO; vodoinstalater JMO; zidar VOB; tesar VOB; elektrotehničar; tehničar za računalstvo; tehničar za željeznički promet
11.	Srednja škola Duga Resa	▪ finomehaničar; puškar; krojač; likovna umjetnost i dizajn; opća gimnazija
12.	Srednja škola Slunj	▪ instalater centralnog grijanja I klimatizacije JMO; vodoinstalater JMO; automehaničar; tehničar za računalstvo; ekonomist; opća gimnazija
13.	CZOIO...Karlovac	▪ skupina TES programa
14.	Glazbena škola Karlovac *	▪ glazbenik - pripremna naobrazba; glazbenik - program srednje škole
15.	VELEUČILIŠTE	▪ Stručni studij lovstva i zaštite prirode ▪ Stručni studij prehrambene tehnologije (inženjer pivarstva, prerade mlijeka i prerade mesa) ▪ Stručni studij sigurnosti i zaštite (inženjer sigurnosti) ▪ Stručni studij strojarstva (inženjer strojarstva, diplomirani inženjer strojarke konstrukcije, proizvodnog i energetskog strojarstva i informatizacije proizvodnje) ▪ Stručni studij tekstilne tehnologije (inženjer tekstilne tehnologije) ▪ Stručni studij ugostiteljstva (viši ekonomist ugostitelj)

Obrazovanje odraslih sustavno je organizirano na karlovačkom Veleučilištu, gdje postoji nekoliko smjerova predviđenih isključivo za školovanje uz rad i samofinanciranje.

Srednje strukovne škole na području Županije provode obrazovanja odraslih kroz različite tečajeve kojima se stječe uvjerenje o završenom određenom strukovnom zanimanju i srednja stručna sprema. Troškove ovog obrazovanja polaznici također snose uglavnom sami.

Ostali oblici obrazovanja odraslih koji postoje u Karlovačkoj županiji, funkcioniraju pretežito kao autoškole, tečajevi stranih jezika i tečajevi za rad na računalu.

Na području Županije djeluje jedanaest (11) autoškola, od toga sedam (7) u Karlovcu, dvije (2) u Ogulinu i po jedna (1) u Slunju i Duga Resi.

Imamo šest (6) škola stranih jezika koje su sa sjedištem u Karlovcu. Različiti drugi neformalni oblici obrazovanja povremeno se organiziraju pri različitim nevladinim organizacijama, udrugama građana ili pak pojedinim pučkim otvorenim učilištima. Riječ je u najvećem broju slučajeva o različitim kreativnim radionicama tečajevima crtanja i slično.

Ključna obilježja

- velika disperzija škola na području Županije
- starost školskih objekata
- nedostatna opremljenost specijaliziranih učionica (kabineta) nastavnim sredstvima i pomagalicama
- nedostatak školskih športskih objekata
- neujednačenost školskih udžbenika i literature
- slaba i nedovoljna organizacija produženog boravka učenika
- problemi oko organizacije prijevoza učenika
- nedovoljan interes za obrtnička zanimanja
- potreba za optimalnim upravljanjem školskom imovinom koja se ne koristi
- nedostatna povezanost gospodarstva sa procesom kreiranja pojedinih programa
- nedovoljan interes za dodatno obrazovanje neobrazovanih ili nisko obrazovanih
- sve veća pojavnost neovlaštenog i nasilnog ulaska u školske prostore, uz sve veća oštećenja i otuđenja školske imovine
- poteškoća pri investiranju zbog neuredne uknjižbe nekretnina u evidencijama

1.8.3. ZDRAVSTVO

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu s utvrđenim pravima i obvezama osiguravaju uvjete za ostvarivanje zdravstvene zaštite na svom području.

Na području Karlovačke županije djeluju:

1. Opća bolnica Karlovac
2. Opća bolnica Ogulin
3. Specijalna bolnica za produženo liječenje Duga Resa
4. Dom zdravlja Karlovac
5. Dom zdravlja Duga Resa
6. Dom zdravlja Slunj
7. Dom zdravlja Ogulin
8. Dom zdravlja Ozalj
9. Dom zdravlja Vojnić
10. Karlovačka ljekarna
11. Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije
12. Ustanova za zdravstvenu njegu u kući Karlovac
13. SUVAG- poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora

Nabrojane zdravstvene ustanove sklapaju godišnje ugovore sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i to im je praktički jedini izvor sredstava što se tiče osnovne djelatnosti pružanja zdravstvenih usluga (plaće djelatnika, održavanje objekata, potrošni materijal, lijekovi, hrana, energenti). Trenutna sredstva koje bolnice dobivaju iz ovog izvora nisu dostatne za pokrivanje svih troškova, tako da su sve bolnice u ogromnim dugovima.

Županija raspolaže sa relativno malim sredstvima (za 2004.g. 14.000.000,00 kn) za opremu i za investicijsko održavanje za svih 13 zdravstvenih ustanova kojima je osnivač.

Sredstva koja se osiguravaju putem ugovora sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO) određuju se na osnovi usvojene mreže zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj, na osnovu određene cijene rada u zdravstvenoj djelatnosti, na osnovu utvrđenih broja kreveta za pojedinu bolnicu, na osnovu planiranih ambulantnih usluga i drugim djelatnostima koje pružaju zdravstvene ustanove. Djelatnost, cijenu rada, broj usluga i dr. određuje Ministarstvo zdravstva.

Zdravstvene ustanove u Karlovačkoj županiji uglavnom nisu u mogućnosti na tako utvrđenim ugovorima sa HZZO-om pozitivno poslovati pa je na primjer za prvih 6 mjeseci 2004.god. iskazan gubitak kod većine zdravstvenih ustanova.

Razlog tih gubitaka nije neracionalnost i rasipnost u poslovanju, već nemogućnost podmirenja svih troškova uz ovu razinu pružanja zdravstvene usluge.

U Karlovačkoj županiji postoje i 172 privatne ordinacije i to:

- ordinacija opće medicine - 70
- specijalistička pedijatrijska ordinacija – 4
- zdravstvena njega bolesnika u kući – 12
- specijalistička ginekološka ordinacija – 7
- poliklinika za internu medicinu, pedijatriju, neurologiju i psihijatriju – 1
- ordinacija za medicinsku citologiju i citodijagnostiku – 1
- specijalistička dermatološka ordinacija – 1
- specijalistička oftalmološka ordinacija – 1
- stomatološka ordinacija – 64
- specijalistička ortodonska ordinacija – 4
- ordinacija medicine rada – 6
- fizikalna terapija i rehabilitacija – 1

Sve ordinacije opće medicine imaju ugovore sa HZZO-om i financiraju se iz tog izvora. Ostale institucije su potpuno privatne i neke se djelomično financiraju s nacionalne razine. Neke od ovih ordinacija koriste postojeće prostorije unutar Domova zdravlja ili neke druge prostorije koje je osigurala lokalna uprava uz povoljnije cijene iznajmljivanja, dok neke koriste svoje privatne prostorije.

Stručni kadar u našim zdravstvenim ustanovama (posebno u bolnicama) udovoljava standardima (koje je odredilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi) pružanja ugovorenih zdravstvenih usluga za pojedinu zdravstvenu ustanovu. Liječnicima se omogućuje stalno usavršavanje i specijalizacija, što naravno poskupljuje djelatnost pojedine zdravstvene ustanove.

Situacija u domovima zdravlja nije u potpunosti zadovoljavajuća što se tiče stručnjaka, jer na primjer nemamo dovoljno specijalista obiteljske medicine koji bi trebali raditi u ambulantama domova zdravlja. Veći dio ambulanta nam je na području od posebnog državnog interesa. Sve su to lokacije gospodarski, demografski i u svakom drugom pogledu daleko od prosjeka Republike Hrvatske.

Broj djelatnika u zdravstvenim ustanovama naše Županije je međutim ispod prosjeka Republike Hrvatske. Iz statističkih podataka koje obrađuje Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije imamo obrađene podatke za 2002.god., međutim odnosi i postoci mogu se primijeniti i na sadašnje stanje sa veoma malim, zanemarujućim odstupanjima.

Tabela 1. 15. Broj zdravstvenih djelatnika i broj stanovnika na jednog zdravstvenog djelatnika u Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u 2002.

Zdravstveni djelatnici	Karlovačka Županija		Republika Hrvatska	
	Ukupno zaposleni*	Stanovnika na 1 djelatnika	Ukupno zaposleni*	Stanovnika na 1 djelatnika
Doktori medicine	315	450	11388	390
Doktori stomatologije	81	1750	3117	1424
Farmaceuti	68	2085	2439	1819
Suradnici, VSS	13	10907	789	5624
VŠS	212	669	6845	648
SSS	738	192	28773	154
Niža stručna sprema	9	15754	574	7731

*uključujući privatnu praksu

Dakle vidljivo je da Karlovačka županija treba još zdravstvenih djelatnika da bi se tek dostigao republički prosjek. Međutim, ako se ima u vidu broj stanovništva koji je u stalnom (dramatičnom) padu, te kada se ima u vidu broj rođenih i broj umrlih posljednjih godina, kao i starosna struktura odnosno da smo druga po starosti Županija u RH, sve to upućuje na posebnu zdravstvenu brigu i zaštitu, zdravstveno prosvječivanje kao i sveukupno stimuliranje unapređenja zdravstvene zaštite.

Usprkos poteškoćama postojeći zdravstveni sustav na Županije radi kvalitetno, a što pokazuje niska stopa smrtnosti dojenčadi (3,9 za 2002. godinu), koja je dosta niža od prosjeka RH (7,0 za 2002. godinu). Usluge koje pružaju naše zdravstvene ustanove koriste korisnici i iz drugih županija, dijelom zbog blizine stanovanja (npr. rubno područje Ličko-senjske županije kao i Primorsko-goranske koriste zdravstvene usluge Opće bolnice Ogulin, ambulate domova zdravlja Slunj i Ogulin).

Međutim isto tako značajni broj zdravstveno osiguranih osoba sa područja Karlovačke županije odlazi u Zagrebačke zdravstvene ustanove, prvenstveno zbog brzine pružanja usluga, zbog bolje opremljenosti i dobivanja zdravstvenih nalaza za koje se koristi suvremena zdravstvena oprema, a koju nemaju zdravstvene ustanove u Karlovačkoj županiji. Ove činjenice također potvrđuju konstataciju da je nužno osuvremeniti naše zdravstvene ustanove i povećati broj liječnika i drugog zdravstvenog osoblja.

Hitna medicinska pomoć djeluje pri svim domovima zdravlja, no postoji akutni nedostatak snitetskih vozila, suvremene opreme, garaža i sustava veze. To je vrlo značajno zbog uzlaznog trenda porasta prometa te ukupnog prometnog značaja Karlovačke županije.

Vodeći uzrok smrti u Karlovačkoj županiji su bolesti kardio-vaskularnog sustava koje čine ukupno 30,6% od ukupno umrlih, dok su na drugom mjestu novotvorine (zloćudni tumori) sa 6%.

Ključna obilježja

- sve zdravstvene ustanove suočavaju se sa teškoćama redovnog funkcioniranja što je posljedica sveukupnog stanja zdravstvenog sektora u Hrvatskoj
- sve zdravstvene ustanove su nedovoljno investicijski održavane
- prostorije unutar ustanova, naročito kod bolnica, ne odgovaraju standardima struke (npr. previše kreveta u sobi, manjak sanitarnih čvorova i sl.)
- oprema nezadovoljavajuće kvalitete
- nedovoljan broj zdravstvenih djelatnika
- nemotiviranost zdravstvenih djelatnika za rad u ambulantama u malim sredinama, posebno na području od posebne državne skrbi
- nedostatak sanitetnih vozila i popratne opreme
- nedovoljne preventivne aktivnosti usmjerene na sprječavanje onih bolesti koje su uzrok najvećoj smrtnosti u županiji

1.8.4. SOCIJALNA SKRB

Na području Karlovačke Županije posebno se nastoji voditi skrb o slijedećim socijalno osjetljivim i ranjivim skupinama:

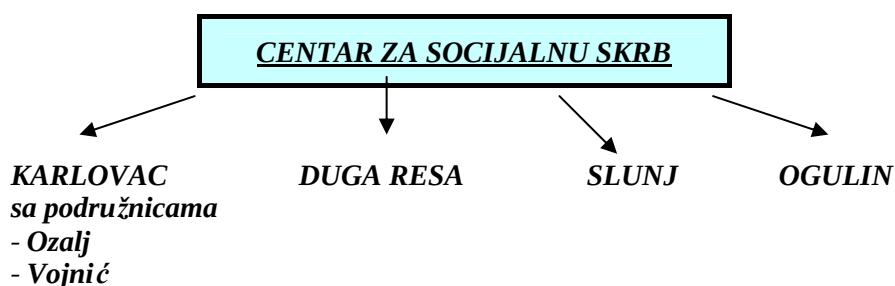
- stare i nemoćne osobe, osobito staračka samačka domaćinstva,
- djecu i žene koje su žrtve nasilja u obitelji,
- invalidne osobe i osobe s teškoćama u razvoju,
- povratnici i izbjeglice sa prostora bivše Jugoslavije, te ratni vojni invalidi, oboljeli od PTSP-a, djeca, žena i roditelji poginulih hrvatskih branitelja te obitelji bivših hrvatskih branitelja,
- skupina osoba kojima je potrebna pomoć pri liječenju od ovisnosti (alkohol, droga).

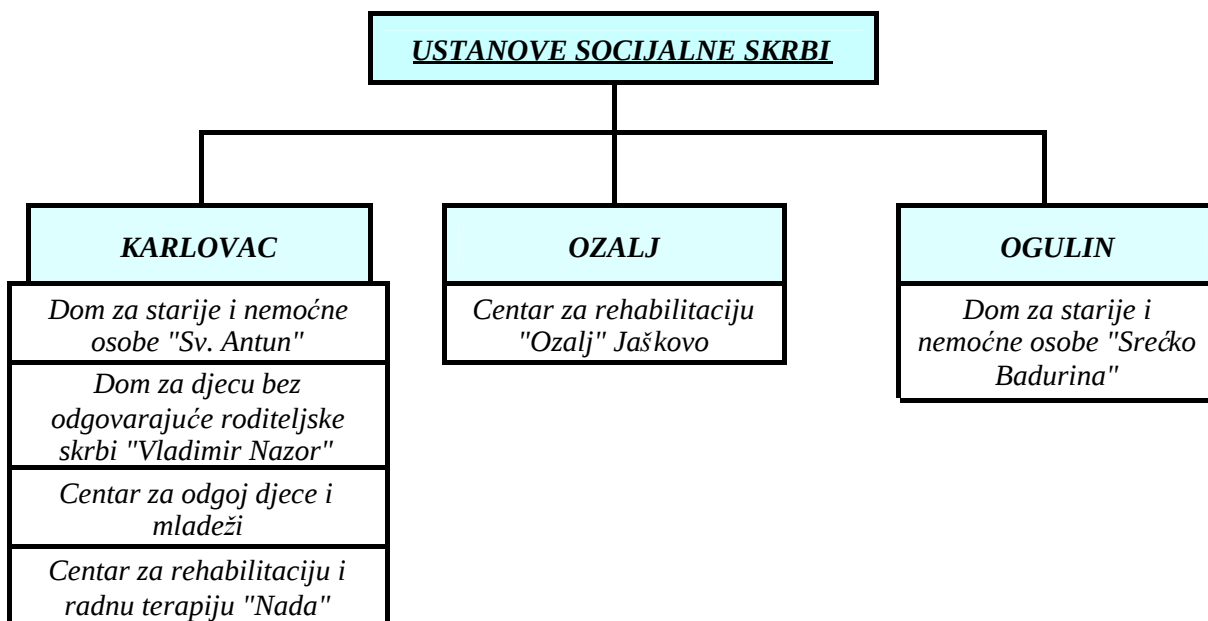
O ovakvim ranjivim skupinama briga i skrb vodi se kroz aktivnosti slijedećih subjekata:

- državne institucije (centri za socijalnu skrb, domovi za starije i nemoćne osobe, zdravstvene ustanove),
- stručni centri koji pružaju psihološku, socijalnu, pravnu i drugu savjetodavnu pomoć potpomognuti od strane države (Centar za psiho-socijalnu pomoć, Centar za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti),
- nevladine udruge koje svojim radom obuhvaćaju različita socijalno-humanitarna područja,
- udruge koje se bave ljudskim pravima

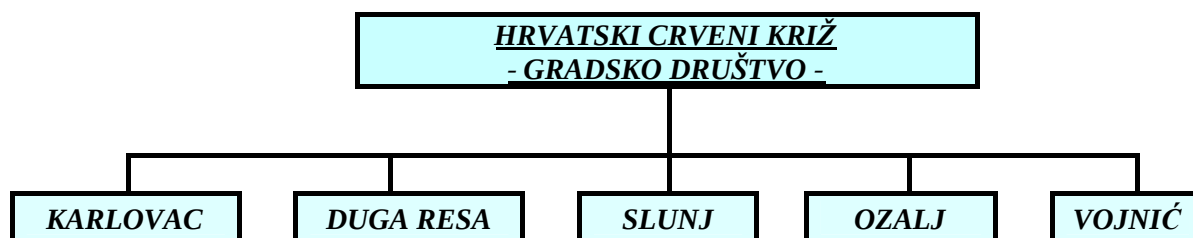
Na području Karlovačke županije korisnici socijalne skrbi ostvaruju svoja prava pri slijedećim centrima za socijalnu skrb :

Od ustanova socijalne skrbi na području županije djeluju:

Dio socijalne skrbi provodi se i kroz:

Na ukupan broj stanovnika koje pokriva Centar za socijalnu skrb Karlovac (83.650 stanovnika) čak 6,61% se nalazi u stanju socijalne ugroženosti odnosno korisnici su jedne od pomoći – pomoć za uzdržavanje, doplatka za njegu i pomoć, osobne invalidnine, naknade do zaposlenja.

Na području Karlovačke županije nalazi se vrlo velik broj pučanstva koji se nalazi u stanju socijalne ugroženosti, zatim je težište na obiteljskoj problematici, maloljetničkoj delikvenciji i skrbništvu. Takva problematika zahtijeva veliku stručnost i ogroman trud stručnih djelatnika Centra. Velika raspršenost terena nameće potrebu odlaska na teren radi kontinuiranog praćenja, ali to je otežano radi nedostatka terenskih vozila. Dislociranost i nepristupačnost terena otežava izlazak na teren naročito tijekom zimskog perioda u udaljena sela bez struje i slično.

Područje koje je u nadležnosti Centra za socijalnu skrb Slunj je većim dijelom nerazvijeno i bez ikakve gospodarske djelatnosti. Prisutna je nezaposlenost, odnosno velik postotak populacije je bez ikakvih primanja pa ne mogu zadovoljiti niti osnovne životne potrebe. To rezultira i sve većim brojem zahtjeva za različitim oblicima socijalne skrbi.

Radi velikog broja staračkih kućanstava koja zahtijevaju uz pružanje materijalne pomoći i adekvatnu brigu i skrb uvjetovanu njihovim narušenim zdravljem na područjima posebne državne skrbi velik broj osoba koristi pravo na doplatku za pomoć i njegu druge osobe. Sve je izraženija i potreba za smještajem u ustanovu socijalne skrbi, udomiteljsku obitelj ili vaninstitucionalne oblike pomoći i skrbi. Vaninstitucionalni oblici skrbi za ove osobe pokazali su se najadekvatnijim oblikom zaštite. Iz tog razloga krenulo se u razvijanje vaninstitucionalnih oblika skrbi namijenjenih populaciji starije životne dobi koji žive sami i lošijeg su zdravstvenog statusa. Djelatnost pomoći i njege u kući organizirana je u sklopu domova za starije i nemoćne osobe i kroz djelatnost Gradskih društava crvenog križa uz suradnju centara za socijalnu skrb te gradova i općina.

Kad govorimo o populaciji starijih i nemoćnih osoba mora se spomenuti da zdravstvenu, ali i jedan vid socijalne brige i skrbi takvim osobama pruža i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući Karlovac koja kroz efikasan i relativno jeftin oblik zdravstvene zaštite brine o ovim korisnicima.

Prema podacima centara za socijalnu skrb u 2003.god. značajno je povećan broj korisnika doplatka za pomoć i njegu druge osobe, jednokratnih pomoći, a u nešto manjoj mjeri pomoć za uzdržavanje i broj korisnika osobne invalidnine.

Posebno je potrebno istaknuti problematiku vezanu uz useljenike iz Bosne i Hercegovine i povratnike. Broj registriranih povratnika u stvarnosti jako varira jer veći broj osoba ne boravi na adresi prebivališta već su se vratile u mjesto izbjeglištva, a u Republici Hrvatskoj ostvaruju ili su ostvarili pravo po osnovu povratničkog statusa, kao i prava iz mirovinskog osiguranja.

Veliki je problem što se vraćaju uglavnom starije osobe životne dobi iznad 50 godina starosti, a ponajviše radi toga jer je teren uglavnom teško pristupačan, nedovoljno prometno povezan i slabo naseljen, te su loši životni uvjeti za obitelj sa djecom.

Ostale ustanove socijalne skrbi uključuju:

1. Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi «Vladimir Nazor»
2. Centar za odgoj djece i mladeži
3. Centar za rehabilitaciju «Ozalj» Jaškovo
4. Centar za rehabilitaciju i radnu terapiju «Nada»
5. Domovi za starije i nemoćne

Na području Karlovačke županije djeluje Gradsko društvo crvenog križa u šest gradova (Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj, Slunj, Vojnić).

Na području Karlovačke županije djeluje više od 94 udruge koje nastoje svojom djelatnošću poboljšati kvalitetu življenja svih ovih kategorija stanovništva koje smo već spomenuli. Posebno je potrebno istaknuti rad udruga kao što su: Savez udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije, Udruga slijepih i slabovidnih osoba Karlovačke županije, Udruga “Rajska ptica” za pomoć osobama s mentalnom retardacijom, Udruga gluhih i nagluhih osoba Karlovačke županije i Društvo multiple skleroze Hrvatske – županijska sekcija Karlovac.

Udruge imaju vrlo veliku ulogu u radu sa obitelji i osobama s teškoćama ili invaliditetom kako bi se pomoglo u prevladavanju obiteljskih teškoća i upoznalo ih sa najpovoljnijim pravima i oblicima zaštite..

Prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji regulirana su posebnim propisima, a udruge proistekle iz Domovinskog rata obuhvaćaju roditelje, udovice i djecu poginulih hrvatskih branitelja, ratne vojne invalide Domovinskog rata, osobe oboljele od posttraumatskog poremećaja (PTSP) i cjelokupnu kategoriju hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Spomenute udruge sudjeluju u organizaciji i suorganizaciji športskih, kulturnih i drugih manifestacija, organizaciji radne terapije i resocijalizacije svojih članova kroz svoje programe rada.

Ključna obilježja

Na području Karlovačke županije u okviru socijalne skrbi ističe se potreba za rješavanjem postojećih problema na slijedeći način:

- inicirati i organizirati rad obiteljskog centra koji bi uključivao individualni i grupni rad s obiteljima i pojedincem na svim područjima koja se tiču obitelji, a između ostalog to je potreba za savjetodavničkim radom sa djecom i mladeži s poremećajem u ponašanju, kategorijom invalidnih osoba bez obzira na dob, roditeljima, edukativna pomoć u odgoju djece te prihvatanju činjenice da problemi postoje i slično.
- Obzirom na sve veći broj starije populacije na području naše županije ali i dislociranost terena potrebno je razvijati vaninstitucionalne oblike brige i skrbi za osobe treće životne dobi, nemoćne i invalidne osobe.
- Poticati u postojećim objektima koji vode brigu i skrb o starijim, nemoćnim i invalidnim osobama otvaranje poludnevnih boravka u kojima bi te kategorije stanovništva zadovoljavale svoje životne potrebe, bez da se izdvajaju iz svojih obitelji što pogoduje većoj kvaliteti življenja tih osoba.
- Kako je prisutan i sve veći broj beskućnika javlja se i potreba za izgradnjom prihvatnog centra gdje bi se za takve osobe na neki način ipak vodila zadovoljavajuća briga i skrb.
- U okviru brige i skrbi o osobama treće životne dobi izraditi vodič za starije građane Karlovačke županije koji omogućuje pristup informacijama za lakše pronalaženje rješenja i usmjeravanje prema odgovarajućim institucijama koje brinu o starijim osobama.
- osnivanje većeg broja prihvatilišta za žrtve nasilja bez obzira na dob i spol u kojima bi im stručne osobe mogle pružiti adekvatnu pomoć i pripremiti ih za daljnji život.
- Potrebno je poticati osnivanje stambenih zajednica za djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a naročito nakon prestanka srednjeg školovanja kada se takvo dijete nađe izvan svih oblika brige i skrbi
- Uključivanje djece, mladeži i odraslih osoba s teškoćama u razvoju u organizirane oblike provođenja slobodnog vremena u lokalnim sredinama (igraonice, sportsko-rekreativna društva, tečajevi i sl.).
- Smještaj odraslih osoba s mentalnom retardacijom u stanove (deinstitucionalizacija) uz pružanje potrebne pomoći i praćenje u samostalnom stanovanju.
- Udrugama koje svojim radom i djelovanjem obuhvaćaju različita socijalno-humanitarna područja potrebno je osigurati prostor i opremu za rad, kao i mogućnost uključivanja stručnih osoba kako bi se osobama koje imaju određene potrebe i teškoće moglo što kvalitetnije pomoći pružajući im mogućnost savjetovanja, rehabilitacije i resocijalizacije kroz radno-proizvodne i kreativne radionice, informatičke radionice i dr.
- Potrebno je proširiti i poboljšati kvalitetu rada Centra za psihosocijalnu pomoć te pojačati rad mobilnih timova nabavkom terenskih vozila na području cijele Karlovačke županije.
- Organizirati edukativne seminare i informativna predavanja za volontere koji bi radili u udrugama na socijalno-humanitarnim područjima.
- Potrebno je širiti mrežu centara za pomoć i njegu osoba iz ranjivih skupina (stari, nemoćni, invalidi)

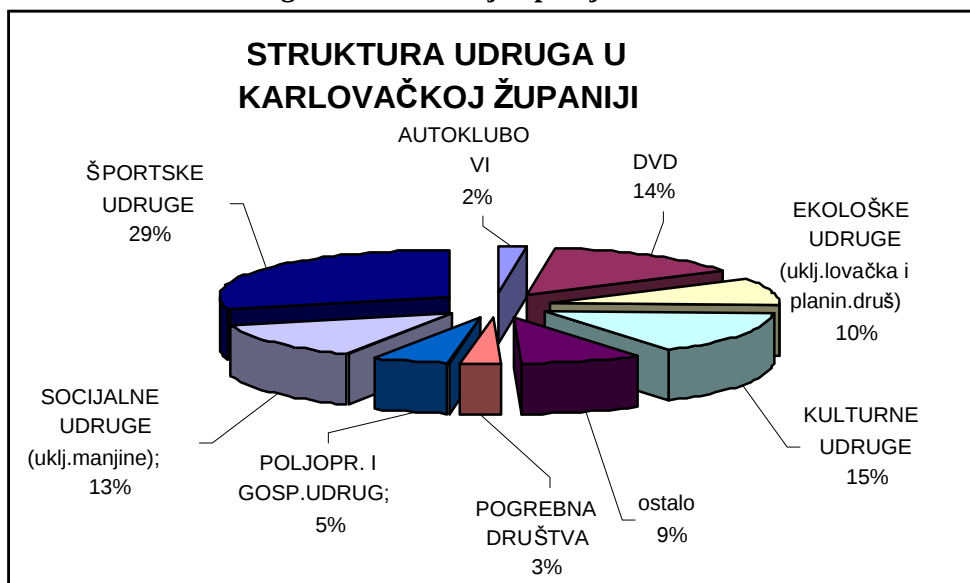
1.8.5. CIVILNO DRUŠTVO

Civilno društvo je područje slobodnog i nezavisnog samo-organiziranja građana u svrhu boljeg zadovoljavanja onih društvenih potreba koje nisu potpuno ili na zadovoljavajući način riješene od strane javnog i/ili privatnog sektora. Na lokalnoj razini dobrovoljno sudjelovanje građana u nezavisnim inicijativama i programima udruga predstavlja važan stupanj učešća u ukupnom društvenom kapitalu zajednice.

U Karlovačkoj županiji registrirano je ukupno 829 udruga, društava, zajednica:

1. dobrovoljna vatrogasna društva: 119
2. športske udruge: 245
3. kulturne udruge/društva: 124
4. ekološke udruge/društva: 15
5. planinarska društva: 8
6. lovačka društva: 56
7. socijalna pomoć i pripomoć: 97
8. udruge za nacionalne manjine: 11
9. pogrebna društva: 22
10. autoklubovi: 16
11. poljoprivredne udruge 13
12. gospodarske udruge: 30
13. ostalo: 73

Grafikon 1. 6. Struktura udruga u Karlovačkoj županiji

Na području Karlovačke županije registriran je veliki broj udruga što govori o potrebama članova zajednice koje se ne mogu riješiti u okviru klasičnih institucionalnih sustava pomoći. Međutim, ne postoji dovoljno razvijena kultura civilnog društva, a većina građana ne zna točno što sve mogu i na koji način ostvariti kroz udruge građana. Ako izuzmemo tradicionalne načine okupljanja građana u kulturno umjetnička, sportska i lovačka društva te interesno povezivanje u strukovne ili socijalne udruge, vrlo je mali broj građana upoznat sa suvremenim organiziranjem i metodama rada civilnog društva. Većina udruga nema dovoljan broj aktivno uključenih članova (iako možde imaju veliki broj korisnika). Vodstvo i upravljanje udrugama je u rukama nekolicine aktivnih pojedinaca, koji često niti sami nemaju dovoljno znanja iz neprofitnog managementa; a profesionalno zapošljavanje

stručnog osoblja u udrugama građana je rijetkost. Ono se uglavnom svodi samo na udruge koje su osnovane ili potaknute od upravnog sektora (uglavnom u kulturi i socijali). Sve ovo govori o većoj potrebi razvoja kulture civilnog društva kroz prepoznavanje onih programa koji dovode izravnom uključivanju građana u donošenje odluka važnih za cijelu zajednicu, kao i obučavanje osoblja i vodstva lokalnih udruga građana iz područja suvremenog neprofitnog marketinga, upravljanja i rukovođenja.

Po svojem ustroju udruge su raznovrsne. Postoje samostalne udruge, savezi udruga, kao i neformalne mreže i koordinacije udruga koje nisu formalno registrirane. Osnovno ustrojstvo udruga je propisano zakonom. Županijski ured - Ured za opću upravu na zadovoljavajući način vodi registar udruga, pomaže stručnim savjetima kod osnivanja udruga, kao i kasnije kod vođenja pravne procedure neophodne za uredno djelovanje udruge.

Osnivanje udruge je lako i nije opterećeno nepotrebnom birokratiziranjem. No pravi problem nastaje u daljnjem kvalitetnom vođenju udruga. Velika većina udruga i saveza udruga ne provodi strateško planiranje svojih aktivnosti, ne poznaje i ne primjenjuje suvremene metode društvenog rada, agresivnije mobilizacije članstva, javnog zagovaranja, akcijskog i strateškog planiranja, jače promocije svojeg rada u zajednici, kao niti osnovne metode procjene vlastite uspješnosti. Javna promidžba i zastupljenost programa udruga u glasilima je na niskoj razini.

Prevelik broj udruga razvija pretjeranu ovisnost o financiranju iz sredstava upravnog sektora, a praksa pokazuje da ta količina sredstava nije dovoljna za obavljanje svih njihovih djelatnosti. Veliki problem predstavlja nepostojanje ili nejasno donošenje i određivanje prioriteta razvoja civilnog društva. Velika većina jedinica lokalne samouprave, kao i Županija, ne raspisuje javne natječeaje za dodjelu proračunskih sredstava udrugama (grad Karlovac raspisuje javni natječaj za programe udruga, kao i za potrebe u kulturi, Županija raspisuje samo za potrebe u kulturi), a raspodjela je netransparentna i nejasna. Nema jasno razrađene procedure i kriterije za dodjelu sredstava, kao niti jasan sustav vrednovanja pristiglih projekata udruga (bodovanjem ili sl.).

Poslovni sektor je nedovoljno iskorišten od strane civilnog društva za uzajamnu korist u odgovornijem odnosu prema razvoju zajednice u kojoj posluje.

Sve ovo dovodi do trenda negativne selekcije, u kojem nedovoljno osposobljene udruge ovise o skromnim i netransparentno dodijeljenim sredstvima jedinica lokalne samouprave; dok je vrlo mali broj udruga, osposobljenih za nezavisno nabavljanje financijskih sredstava, primoran ista namicati izvan lokalne zajednice (natječaji poduzeća iz drugih dijelova Hrvatske, strani donatori, ambasade, Ministarstva, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, prikupljanje izvan Hrvatske i sl.).

Usprkos tome ohrabruje trend sve većeg međusobnog povezivanja udruga na području Karlovačke županije, ali i povezivanje s udrugama u drugim dijelovima Hrvatske kroz nacionalne saveze ili neformalne koalicije, koordinacije i mreže. Primjetan je trend povezivanja udruga u svrhu razvoja kapaciteta, međusobnog obrazovanja i razmjene iskustava, strateškog i akcijskog planiranja, mobilizacije članstva, javne promidžbe, prikupljanja sredstava i pokretanja zajedničkih projekata.

Ključna obilježja

- veliki broj registriranih udruga, mali broj aktivnih
- ne postoji dovoljno razvijena kultura civilnog društva
- nerazvijena međusektorska suradnja
- nedovoljna educiranost udruga o upravljanju i planiranju
- trend povezivanja udruga u županiji

1.8.6. KULTURA, TEHNIČKA KULTURA I ŠPORT

1.8.6.1. KULTURA

Na području Karlovačke županije registrirano je 11 ustanova kulture od kojih su 4 u gradu Karlovcu i to: Gradski muzej, Gradska knjižnica "I.G. Kovačić", Gradsko kazalište "Zorin dom" i Državni arhiv. Osim nabrojenih ustanova, na području kulture djeluje i Glazbena škola s registriranom proširenom djelatnošću glede organizacije kulturnih aktivnosti, Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti koja okuplja 18 udruga kulture s područja grada Karlovca i Zajednica amaterskih kulturno umjetničkih djelatnosti Karlovačke županije koja okuplja 48 udruga s osnovnom kulturnom djelatnošću očuvanja hrvatske kulturne baštine, a koje djeluju na području Karlovačke županije.

Pučka otvorena učilišta djeluju u Slunju, Ozlju (knjižnica i čitaonica djeluje u sastavu Učilišta), Ogulinu i Dugoj Resi, a Knjižnica i čitaonica u Ogulinu, Plaškom i Vojniću. Ustanove kulture u vlasništvu su gradova, odnosno općina na čijem području se nalaze, stoga se iz proračuna gradova izdvajaju sredstva za njihovu redovnu djelatnost.

Ono što je jedinstveno u problematici svih ustanova je nedostatak financijskih sredstava. Taj se nedostatak očituje u programskoj djelatnosti ustanova kao i u sanaciji i adaptaciji objekata u kojima ustanove djeluju. Najviše trpe kulturni programi, kojima se kvaliteta i količina svake godine reduciraju.

Ključna obilježja

- relativno veliki broj udruga i institucija sa kroničnim nedostatkom prostora i financijskih sredstava za programske aktivnosti
- veliki broj spomenika kulture za čije očuvanje je potrebno osigurati znatna financijska sredstva
- nedostatna povezanost spomenika kulture i pojedinih manifestacija s turističkom ponudom
- veliko bogatstvo i raznolikost u tradicijskoj kulturi

1.8.6.2. TEHNIČKA KULTURA

Zajednica tehničke kulture Karlovačke županije osnovana je 15. prosinca 1998. godine. Okuplja oko 4500 članova svih dobnih skupina, koji se bave raznim tehničkim aktivnostima u 22 udruge. U udrugama vrijedno rade volonteri, koji postižu vrhunske rezultate. No, kako bi se rad mogao i dalje kvalitetno odvijati kroz razne tehničke aktivnosti, potrebna je adekvatna oprema, odnosno financijska sredstva za rad, koja nisu dostatna.

Članovi klubova sudjeluju u natjecanjima, izložbama, smotrama, sajmovima i slično, već prema vrsti djelatnosti. Okupljaju puno mladeži, koji na taj način korisno provode svoje slobodno vrijeme, a nekima tehnika postaje i životni poziv.

Za svoj uspješan rad, Zajednica i udruge, kao i pojedinci, dobili su niz priznanja i nagrada.

Ključna obilježja

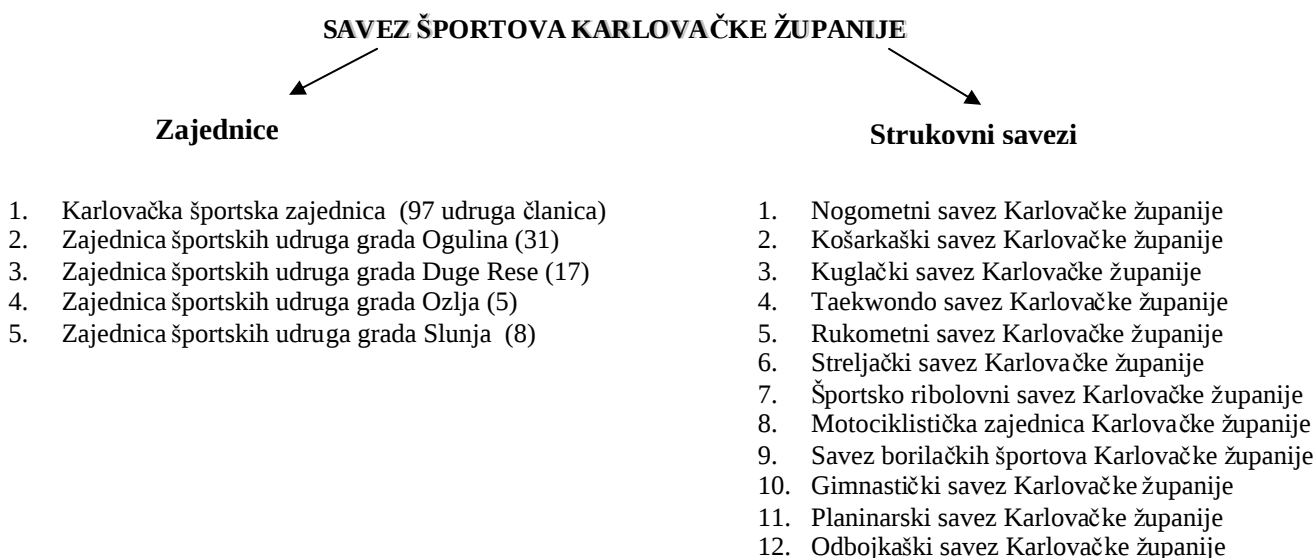
- nedostatak financijskih sredstava i adekvatnih prostora za djelovanje udruga
- nepovezanost kreativnih rješenja i inovacija pojedinih udruga sa gospodarstvom
- nedovoljno stimuliranje pojedinaca za primjerena postignuća

1.8.6.3. ŠPORT

Na području Karlovačke županije djeluje 188 športskih klubova, 5 športskih zajednica, 11 strukovnih saveza i 1 županijski športski savez; dakle ukupno 204 asocijacije. Evidentan je i veliki broj školskih športskih klubova koji djeluju u većini osnovnih i srednjih škola koje za to imaju uvjete. U športske klubove uključeno je više od 8.000 djece i mladeži.

Mnoge škole nemaju potrebite uvjete za nastavu TZK i razvoj školskog športa. Osnovna prepreka je nepostojanje športskih dvorana i igrališta. Osjeća se i poteškoća u osiguranju sredstava za treniranje i natjecanje.

Ključna obilježja

- nedostatak športskih borilišta, zastarjela i nedostatna opremljenost istih
- izraženi problemi u osiguranju financijskih sredstava za treniranja i natjecanja
- sve manji interes za dragovoljni rad

1.9. SLABIJE RAZVIJENA PODRUČJA ŽUPANIJE

Karlovačka županija može se podijeliti na dva dijela po svojoj razvijenosti. Sjeverni dio županije bolje je razvijen, dok je južni dio slabije razvijen. Kako se slabije razvijeni dio odnosi na Područja posebne državne skrbi ovaj odjeljak će se baviti tim područjem.

Područja posebne državne skrbi temeljem Zakona o područjima posebne državne skrbi određena su u tri skupine.

Prva i druga skupina određene su prema okolnostima nastalima na temelju stanja okupiranosti i posljedica agresije na Republiku Hrvatsku.

Na području Karlovačke županije prvoj skupini pripadaju u cijelosti područja:

- grada Slunja,
- općine Cetingrad,
- općine Rakovica i
- općine Vojnić.

Drugoj skupini pripadaju u cijelosti područja

- općine Barilović,
- općine Krnjak,
- općine Lasinja,
- općine Saborsko,
- općine Tounj,
- općine Josipdol,
- općine Plaški, te
- dio naselja u gradu Karlovcu.

Trećoj skupini pripadaju općine koje su ocijenjene kao dijelovi RH koji zaostaju u razvoju prema postupku ocjenjivanja na temelju četiri kriterija:

kriterij ekonomske razvijenosti koji se odnosi na utvrđivanje područja koja gospodarski zaostaju, a mjeri se pokazateljima kao što su dohodak stanovništva, prihod jedinice lokalne samouprave, te drugi dostupni pokazatelji,

kriterij strukturnih poteškoća koji se odnosi na utvrđivanje područja sa izrazitim problemima nezaposlenosti, industrijskog i poljoprivrednog restrukturiranja, a mjeri se pokazateljima kao što su zaposlenost i nezaposlenost, posebnim pokazateljima razvijenosti industrijskih, urbanih i ruralnih područja, te drugim dostupnim pokazateljima,

demografski kriterij koji se odnosi na utvrđivanje područja izrazito nepovoljnih demografskih pokazatelja, a mjeri se pokazateljima kao što su gustoća naseljenosti, opće kretanje stanovništva, vitalni indeks, dobna i obrazovna struktura stanovništva, te drugim dostupnim pokazateljima,

posebni kriterij primjenjuje se na pogranične općine koje su se promjenom republičke u državnu granicu suočile sa dodatnim razvojnim teškoćama te na općine s miniranim područjem, a koje ne udovoljavaju kriterijima za ulazak u prve dvije skupine područja.

Polazna točka pri određivanju spomenutih kriterija bili su kriteriji koji se primjenjuju na razini Europske unije kod provođenja strukturne politike.

Na području Karlovačke županije trećoj skupini područja potvrđen je status pripadnosti za:

- općinu Bosiljevo,
- općinu Generalski Stol,
- općinu Netretić i
- općinu Ribnik.

Jedna od najistaknutijih karakteristika ovih područja je negativan trend broja stanovnika ali i trenda starenja stanovništva. Najslabije naseljena su južna područja županije i područja uz državnu granicu sa prosječnom gustoćom od 1-2 stanovnika/km².

Podaci o socijalnim prilikama stanovništva na ovim područjima zabrinjavajući su. U usporedbi sa stanjem prije Domovinskog rata može broj socijalno ugroženih osoba znatno je veći uslijed uništene i pokradene imovine, uništene gospodarske i komunalne infrastrukture, miniranih zemljišta i nemogućnosti zapošljavanja.

Gospodarstvo na području posebne državne skrbi ne samo da stagnira već je u konstantnom procesu nazadovanja.

Opremljenost komunalnom infrastrukturom kako prije Domovinskog rata, tako i danas, nije na zadovoljavajućoj razini. Najveći problem predstavlja vodoopskrba. Većina naselja kako nema riješeno pitanje vodoopskrbe odnosno opskrba pitkom vodom riješena je lokalnim vodovodima iz kojih se pučanstvo opskrbljuje vodom upitne kvalitete, a dio vodoopskrbnih sustava datira čak iz doba austrougarske.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda u najvećem dijelu PPDS-a nije riješena tj. nisu izgrađeni kanalizacijski sustavi te se otpadne vode ispuštaju direktno okoliš.

U cilju trajnog rješenja odlaganja komunalnog otpada nužno je utvrđivanje lokacija trajnih odlagališta.

Jedan od najvećih problema u dijelu društvenih djelatnosti na područjima koja su direktno bila pogođena ratnim zbivanjima upravo je razorenost objekata namijenjenih pojedinim društvenim djelatnostima, no isto tako i nedostatak ljudskog potencijala.

Specifičnu karakteristika ovog dijela županije predstavljaju pitanja obnove i povratka. Prioritet obnove svakako su stambeni objekti koji su osnovni uvjet za povratak stanovništva u svoje prijeratne domove, no obnova stambenog prostora svakako nije dovoljna za život ukoliko ne postoje drugi egzistencijalni elementi tj. mogućnost zapošljavanja te osiguranje uvjeta za dostojanstven život primjeren 21. stoljeću (komunalna infrastruktura, zdravstvena zaštita, škole i dječji vrtići, prometna povezanost). Razlozi ne vraćanja na područje prijeratnog prebivališta osim egzistencijalnih mogu biti i druge prirode, a vrlo često rezultat su trajanja egzila u kojemu je pronađena bolja i sigurnija egzistencija.

Jedan od problema područja posebne državne skrbi svakako su minirana područja. Danas još uvijek velike površine nisu razminirane. Gledajući udio miniranih zemljišta prema njihovoj namjeni najveći svakako zauzimaju poljoprivredna zemljišta, što je još jedan od razloga stagnacije poljoprivredne proizvodnje i povećanja neobrađenih površina ali isto tako i uzrok gubitka značajnog broja ljudskih života.

Ključna obilježja:

- uništenost i oštećenost stambenih i gospodarskih objekata, objekata zdravstva, školstva i uprave, spomenika kulture, sakralnih objekata i objekata komunalne infrastrukture
- negativna demografska slika, starost stanovništva, socijalna ugroženost stanovništva
- nerazvijeno gospodarstvo
- minirana područja
- problem povratka pučanstva

1.10. POSTOJEĆE RAZVOJNE STRATEGIJE I PROGRAMI NA PODRUČJU KARLOVAČKE ŽUPANIJE

1. *GRAD OGULIN – Dugoročni program poticanja razvoja malog gospodarstva na području Grada Ogulina u razdoblju 1997. – 2005. godine*
2. *GRAD SLUNJ – Strategija gospodarskog razvitka Grada Slunja 2004. – 2007. godine*
-Grad Slunj u dopisu navodi da je izrađen Program mjera za unapređenje stanja u prostoru no isti nije dostavljen.
3. *OPĆINA RAKOVICA – Strategija gospodarskog razvoja općine Rakovica*
4. *OPĆINA CETINGRAD - Strategija gospodarskog razvitka općine Cetingrad*
5. *OPĆINA VOJNIĆ - Strategija gospodarskog razvoja općine Vojnić*
6. *GRAD KARLOVAC –Strategija razvoja grada Karlovca do 2010. godine*
7. *KARLOVAČKA ŽUPANIJA – Studija razvoja turizma u Karlovačkoj županiji*
8. *KARLOVAČKA ŽUPANIJA – Strateški marketinški plan Karlovačke županije*
9. *KARLOVAČKA ŽUPANIJA – Program prioritetu razvoju poljoprivredne proizvodnje*

1.11. ZAKLJUČAK

Karlovačka županija sa naglašenim središnjim položajem unutar Republike Hrvatske ima ključnu prometnu ulogu u povezivanju sjevernih i južnih dijelova naše Domovine. Već iz temeljne analize daju se naslutiti velike mogućnosti razvitka, koji mora biti ujednačen u cijeloj regiji. Da bi se to moglo postići potrebno je jasno definirati ciljeve, nositelje aktivnosti i vremenski determinirati ukupan proces. Velika potencijalna opasnost za realizaciju ključnih strateških programa su izrazito nepovoljna demografska kretanja na našem području.

Glavna obilježja koja treba istaknuti su slijedeća:

- centralni prometni položaj otvara iznimne mogućnosti za razvitak turizma, gospodarstva i poljoprivrede, a neposredno susjedstvo Republike Slovenije i Republike Bosne i Hercegovine jamči intenzivan protok ljudi, roba i usluga;
- u ekološkom smislu raspolazemo s izuzetno vrijednim područjem, bogatim pitkom vodom, ali istovremeno ranjivim zbog nepovoljne situacije u segmentu gospodarenja otpadom;
- najveće investicije u komunalnu infrastrukturu moraju biti u funkciji zaštite okoliša (posebno zaštite vodonosnih slojeva i ukupno vodnih resursa), racionalnog gospodarenja otpadom i ujednačenog komunalnog razvitka čitave regije;
- Grad Karlovac kao najveća urbana aglomeracija u regiji, uz ostala četiri grada, imati će vodeću funkciju u gospodarskom smislu (izgradnja i afirmacija poduzetničkih zona na više različitih lokacija neposredno uz glavne prometne pravce);
- kvalitetno osmišljen i racionalno dimenzioniran obrazovni sustav, mora biti temelj izobrazbe i dodatne edukacije domicilnog stanovništva koje će biti nositelj realizacije svih vitalnih programa;
- miniranost terena još će godinama biti prepreka za siguran život i obradu poljoprivrednih površina;
- standard u zdravstvenoj zaštiti (broj ustanova, ekipiranost osoblja, oprema, motiviranost, povećana kvaliteta zdravstvene usluge), nužno treba biti rezultat tržišnih odnosa u zdravstvu, uz podršku sa državne razine;
- socijalni programi će nažalost još godinama biti izvor prihoda starijim i nemoćnim osobama, staračkim samačkim domaćinstvima ali i invalidnim osobama (od ukupne populacije u županiji 16% je starije od 60 godina i 10% su osobe s invaliditetom).

POGLAVLJE II: VIZIJA KARLOVAČKE ŽUPANIJE ZA 2012. GODINU

2.1. UVOD

U snimci stanja naše županije (Osnovna analiza, Poglavlje 1) prepoznate su glavne prednosti i nedostaci županije te je u mnogim segmentima vidljiva i njihova uzročno-posljedična povezanost. Osnovnom analizom smo ujedno obuhvatili i razvojne probleme i izazove s kojima se naša Županija susreće. Radna skupina ROP-a zajedno je s Partnerskim odborom, a na osnovu prikupljenih i analiziranih podataka održala konferenciju radi diskusije i dogovora oko osnovnih karakteristika Županije. Konferencija je održana krajem 2004. godine i rezultat zajedničkog sastanka je prvi nacrt SWOT analize, odnosno definiranja prednosti, slabosti, prilika i prijetnji. Isto tako, na konferenciji se raspravljalo o viđenju Županije u narednom razdoblju pa je predložena i definicija vizije Županije za 2012. godinu. Nakon prvih prijedloga, ostavljeno je vrijeme za raspravu i doradu te je nakon dodatnih konzultacija postignut dogovor oko SWOT analize, vizije i dugoročnih razvojnih ciljeva.

2.2. SWOT ANALIZA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

SWOT analiza kao akronim od pojmova *strenght* (strateške snage), *weakness* (strateške slabosti), *opportunities* (strateški oportuniteti) i *threats* (strateške prijetnje), a mehanizam je sustavnog promišljanja i **analize složenosti i neizvjesnosti okruženja županije te analize internih potencijala (resursa) županije**. SWOT analiza usmjerena je analizi misije županije, strateških politika, odnosno sadašnjih i prognostičkih informacija na temelju kojih se utvrđuju buduće snage, slabosti, oportuniteti i prijetnje, kako bi se utvrdilo u kakvom je položaju županija, kamo i kojim putem želi ići, što je bit njene strategije.

Ekonomski potencijali

Ocjena ekonomskog potencijala Županije temeljila se na ispitivanju pozitivnih atributa Županije. Županijski dionici naglašavaju nekoliko najvažnijih prednosti svoje županije.

Prije svega, velika prednost Županije, u odnosu na većinu drugih Županija, je njen **strateški povoljan položaj u Hrvatskoj**. To se prvenstveno očituje zbog blizine Zagreba i Riječke luke te graničenje s dvije države (Slovenija i Bosna i Hercegovina). Poznato je i da je Karlovačka županija raskrižje glavnih državnih i međunarodnih cesta.

Industrijska tradicija uključuje i značajnu industrijsku imovinu koja bi se mogla upotrijebiti za razvoj snažnijeg gospodarstva. Uz to, podršku pružaju i **prirodni resursi** koji su relativno nezagađeni te oni osiguravaju obilje vode za domaćinstva i industriju potrošnju, kao i šumske i poljoprivredne resurse.

Karlovačka županija može se pohvaliti **razvijenim civilnim društvom**. Uključenost i sudjelovanje civilnog društva je relativno visoko, što predstavlja preduvjet za zajedničke akcije s upravnim sektorom na razvoju demokratskih procesa.

Tabela 2.1. SWOT analiza Karlovačke županije

PREDNOSTI	SLABOSTI
☑ Strateški povoljan položaj u Hrvatskoj. Blizina Zagreba i Riječke luke. Raskrižje glavnih cesta. Graničenje sa Slovenijom i BiH. (Vjerojatnost pozitivnih učinaka na Karlovačku županiju povezanih s rastom grada Zagreba. Lokacija za tvrtke koje izvoze preko Rijeke.) ☑ Industrijska tradicija i imovina (značajne i prilagodljive industrijske vještine, industrijska imovina koja bi se mogla upotrijebiti za razvoj snažnijeg gospodarstva) ☑ Prirodni resursi relativno nezagađeni (obilje vode za domaćinsku i industrijsku i potrošnju, značajni šumski i poljoprivredni resursi) ☑ Razvijeno civilno društvo (uključenost i sudjelovanje civilnog društva je relativno visoko: potrebno za zajedničku i združenu akciju s upravnim sektorom na razvoju demokratskih procesa. Također značajna multikulturna različitost u županiji) ☑ Značajan potencijal za razvoj turizma (Očuvane i raznolike prirodne ljepote, kulturno-povijesno naslijeđe, brojnost vodotoka, privlačan krajolik, daljnji razvoj selektivnog oblika turizma i blizina turističkog tržišta daju mogućnost vrlo brzoq pozicioniranja Karlovačke županije kao destinacije aktivnog odmora) ☑ Brojnost srednjoškolskih obrazovnih programa i utjecaj veleučilišta (važni ljudski resursi, obrazovanje kao ključ za ubrzani razvoj)	☒ Pad industrijske proizvodnje, zastarjela tehnologija i nedostatak investicija ☒ Rascjepkano poljoprivredno zemljište ☒ Neriješeno imovinsko-pravni odnosi (neriješeno zemljišno-knjižno stanje) ☒ Nedostatna pokrivenost prostorno-planskom dokumentacijom (npr. prostorni planovi za poduzetničke zone i GIS) ☒ Visoka nezaposlenost ☒ Loša demografska slika (“stara županija” i negativan prirast stanovništva) ☒ Posljedice rata (veliki broj invalida, migracije, uništena imovina, gubitak tržišta i poslovnih veza) ☒ Nedostatne upravljačke vještine u poslovnom i javnom sektoru ☒ Nezavršeno razminiranje ☒ Nefinaliziranje proizvodnje (npr. drvna industrija) ☒ Spora i neučinkovita sudska zaštita građana i gospodarskih subjekata ☒ Neodgovarajući statistički podaci i druge informacije potrebne za formuliranje suvislog i snažnog razvojnog plana ☒ Prezaduženost građana i gospodarstva – nedovoljno financijskih sredstava za razvoj u županiji ☒ Neprimjeren sustav zaštite okoliša, posebno u segmentu gospodarenja otpadom ☒ Nedovoljna promocija županije ☒ Nedovoljna razvijena elektroenergetska mreža

PRILIKE	PRIJETNJE
☑ <u>Daljnje iskorištavanje prirodnih resursa</u> za porast turističkog i poljoprivrednog razvoja (npr. razvoj intenzivne poljoprivredne proizvodnje, vinogradarstva, hortikulture, slatkovodnog ribarstva, stočarstva, mljekarstva. Također razvoj organske proizvodnje.) ☑ <u>Daljnji razvoj obrazovnog sustava i stvaranja uvjeta za intenzivniji razvoj inventivnog rada</u> (npr. povezivanje obrazovanja s gospodarstvom) ☑ <u>Razvoj poslovnih i industrijskih zona</u> za privlačenje domaćih i stranih investicija ☑ <u>Iskorištavanje međunarodnih fondova za regionalni razvoj</u> (podizanje svijesti o moćnim fondovima, pomoć pri izradi dobrih projekata za financiranje) ☑ <u>Razvoj proizvodnje energije iz obnovljivih izvora</u> (npr. vode, biomase) ☑ <u>Prenamjena neiskorištene vojne infrastrukture</u> u županiji (npr. stare vojarne) ☑ <u>Korištenje pogodnosti vezane uz područja posebne državne skrbi</u> za privlačenje investicija ☑ <u>Obnova poslovne suradnje sa državama regije</u>	☒ Nastavak negativnog prirasta stanovništva ☒ Crno tržište i siva ekonomija nisu zaustavljeni (postoji jeftin uvoz (roba), postoji rad na crno, neplaćanje poreza slabi zakonsko poslovanje) ☒ Porast zagađenja (uslijed niske razine gospodarenja otpadom i nepročišćavanja otpadnih voda, te industrijskog zagađenja) ☒ Nedovoljna zastupljenost županije na nacionalnoj razini ☒ Jaka međunarodna konkurencija (gospodarstvo se ne prilagođava dovoljno brzino slobodnom tržištu Europskog gospodarstva, slabi konkurencija) ☒ Nastavak sporosti sudova, naročito u stečajnim postupcima ☒ Centralizacija na svim razinama ☒ Održavanje i unapređenje postojeće društvene infrastrukture ☒ Sporost u prilagođavanju EU regulativi ☒ Gospodarska situacija u Hrvatskoj i široj regiji

Zahvaljujući prirodnim resursima, očuvanim i raznolikim prirodnim ljepotama, kulturno-povijesnom naslijeđu, brojnosti vodotoka i privlačnom krajoliku, Karlovačka županija ima **značajan potencijal za razvoj turizma**. Daljnji razvoj selektivnog oblika turizma i blizina turističkog tržišta daju mogućnost vrlo brzog pozicioniranja Karlovačke županije kao destinacije aktivnog odmora.

Uz sve navedeno, Karlovačka županija svoju snagu prepoznaje i u postojanju brojnih srednjoškolskih obrazovnih programa i veleučilišta kao izvorom ljudskih resursa i ključem ubrzanog razvoja.

Kratkoročni i srednjoročni ekonomski potencijal Županije temeljit će se na:

- ☑ **Razvoju prerađivačke industrije** - Uzimajući u obzir navedenu tradiciju u prerađivačkoj industriji i postojeće prirodne resurse koji bi se mogli iskoristiti za daljnju preradu, postoji mogućnost oporavka prerađivačke industrije u županiji. Županija također ističe kvalitetu svog obrazovnog sustava kao prednost, pa bi se jačanjem veza između ova dva sektora mogao daljnje poduprijeti njen razvoj kroz obrazovanje adekvatnih kadrova za potrebe suvremene prerađivačke industrije. Razvoj poslovnih i industrijskih zona u županiji mogao bi utjecati na znatno ubrzanje ovog procesa i privući domaće i strane investitore. Uvođenje novih tehnologija, potpora inovacijama, jačanje institucionalne potpore te povećanje stupnja upravljačkog znanja u postojećim proizvodnim tvrtkama, moglo bi povećati njihovu konkurentnost i profitabilnost. Obnova poslovne suradnje s državama u regiji mogla bi pridonijeti razvoju ovog sektora.
- ☑ **Razvoju poljoprivrede** – Povoljni prirodni uvjeti određuju mogućnosti za razvoj stočarske proizvodnje (posebno proizvodnje mlijeka, ovčarstva, kozarstva, pčelarstva i akvakulture), te vinogradarstva, voćarstva, povrtlarstva i hortikulture. Obzirom na nezagađenost okoliša postoji i potencijal za razvoj organske poljoprivredne proizvodnje za kojim proizvodima postoji sve veća potražnja. Primjetan je porast povrtlarske proizvodnje, a i interes za većom voćarskom proizvodnjom, što također podupire mogućnosti daljnjeg razvoja ovog sektora. Većim razvojem zadrugarstva mogli bi se donekle riješiti problemi usitnjenosti poljoprivrednog zemljišta. Dodatna podrška razvoju zadrugarstva potrebna je i kako bi se zajednički pokušala riješiti pitanja skladištenja, prerade i daljnjeg plasmana proizvoda zadrugara. Uz institucionalnu podršku može se očekivati da ovaj sektor bude jedan od pokretača razvoja županije.
- ☑ **Razvoju turizma** – Zahvaljujući prirodnim resursima, očuvanim i raznolikim prirodnim ljepotama, brojnosti vodotoka i privlačnom krajoliku, te uzimajući u obzir sve veću potražnju za turističkom ponudom koju karakteriziraju aktivno provođenje slobodnog vremena u prirodnom okruženju, evidentno je postojanje prilike za razvoj turizma u županiji. Kulturno-povijesno nasljeđe, naročito brojni atraktivni dvorci i kulturne manifestacije upotpunjuju postojeći potencijal za razvoj ovog sektora. Blizina većih gradova u Hrvatskoj kao i bolja dostupnost novoizgrađenom auto-cestom koja prolazi kroz županiju daju mogućnost vrlo brzog pozicioniranja Karlovačke županije kao destinacije aktivnog odmora. Relativna blizina drugih potencijalnih tržišta (npr. Slovenije i Italije), te veliki protok ljudi iz Zapadne i Srednje Europe koji putuju na daljnja odredišta, a koji trenutno kratko borave u županiji mogli bi odrediti potencijalne ciljne skupine kojima treba pristupiti kvalitetnim i dobro osmišljenim marketingom. Promocija županije kao turističkog odredišta mogla bi dodatno privlačiti nove turiste, te utjecati na dulje zadržavanje gostiju u tranzitu. Također postoji potreba za unapređenjem ljudskih i infrastrukturnih kapaciteta u turističkoj ponudi, a što bi sve moglo rezultirati jačem razvoju ovog sektora u županiji.

Uz to, postoji još niz segmenata koji se mogu iskoristiti i na temelju kojih se može značajno doprinijeti razvoju županije. Veliki dio županije još uvijek je pod tretmanom područja od posebnog državnog interesa što otvara mogućnosti za korištenje pogodnosti za privlačenje investitora. Isto tako, na području cijele Županije postoji vojna infrastruktura kao naslijeđe bivšeg sistema i države koje se mogu prenamijeniti i iskoristiti u druge svrhe. Obnovom poslovne suradnje sa državama u regiji otvaraju se mogućnosti proširenja poslovanja, kao i korištenje međunarodnih fondova za regionalni razvoj u oblik tehničke i financijske potpore.

Kočnice razvoja

Mogu li se i hoće li se opisane prilike i snage realizirati i u potpunosti iskoristiti u velikoj mjeri ovisi o mogućnosti uklanjanja niza razvojnih kočnica. One su u analizi identificirane kao:

- ☒ **Zastarjela tehnologija i nedostatak investicija:** Evidentno je da naša industrija postaje sve istrošenija i nemoćnija pred stranom konkurencijom. Stoga su nužna nova ulaganja u naprednije tehnologije i nove proizvode kojima će se zadržati postojeća tržišta, osvajati nova i ostvarivati viša razina profita
- ☒ **Neriješeni imovinsko-pravni odnosi i nedostatna pokrivenost prostorno planskom dokumentacijom** predstavljanju kočnicu razvoja u županiji. Mogući investitori teško će se pomiriti s činjenicom da za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i statusa zemljišta koje bi moglo biti interesantno za pokretanje neke poslovne aktivnosti, postoji velika neizvjesnost i dugi rok postupka
- ☒ **Neprimjeren sustav zaštite okoliša i nedovoljna infrastruktura, posebice u segmentu gospodarenja otpadom:** Neadekvatno upravljanje otpadom, loš sustav zaštite okoliša i postojanje velikog broja ilegalnih odlagališta prijetnja su prirodnim bogatstvima županije. Županiji očito nedostaje odgovarajuća prometna, vodoopskrbna i vodoodvodna infrastruktura za podupiranje razvoja, naročito u južnim dijelovima županije.
- ☒ **Nedostatne upravljačke vještine u poslovnom i javnom sektoru**
Razvoj gospodarstva direktno je povezan s učinkovitošću javnog sektora. Teško je očekivati gospodarski procvat i poslovno investiranje u okruženju u kojem postoji slab ljudski, organizacijski i financijski kapacitet i sposobnost javne administracije.

Postoji još niz ograničavajućih faktora u županiji koji iziskuju vrijeme i napor da ih se ukloni (primjerice, nezavršeno razminiranje, nedovoljna zastupljenost županije na nacionalnoj razini i sl.). Svi navedeni faktori za sobom povlače određene posljedice među kojima je najizraženija **visoka nezaposlenost, loša demografska slika, crno tržište i siva ekonomija, prezaduženost građana i gospodarstva.**

Od bitne je važnosti da se ROP izravno usmjeri na negativne aspekte sadašnjeg stanja u Županiji. ROP mora doprinijeti uvođenju infrastrukture i razvojnih kapaciteta koji će omogućiti tvrtkama i građanima Županije da iskoriste ekonomske prilike i time povećaju prihode i BDP po stanovniku, da povećaju gospodarsku aktivnosti, privuku daljnja ulaganja i smanje nezaposlenost.

2.3. VIZIJA ŽUPANIJE I STRATEŠKI CILJEVI

Vizija razvoja Karlovačke županije nastala je na temelju SWOT analize u kojoj su jasno vidljivi potencijali i jakosti županije koje treba u potpunosti iskoristiti. SWOT analiza prikazala je i slabosti županije, no one za nas predstavljaju izazov s kojim ćemo se u narednom periodu suočiti. Županijska radna skupina i Partnerski odbor dogovorno su formulirali viziju koja bi se trebala kretati u smjeru razvoja gospodarskog sektora, uključujući turizam i poljoprivredu, putem uklanjanja prepreka za njihov razvoj i iskorištavajući potencijale, ali pazeći pritom na moguće učinke na okoliš. Također, da bi se omogućio razvoj koji je prilagođen specifičnostima Karlovačke županije, treba se usredotočiti na razvoj zajedničkog duha i poticanje međusektorske suradnje, odnosno na proces prepoznavanja ključnih pitanja regionalnog razvoja od samih članova zajednice. Takav vid direktnog sudjelovanja zajednice osigurat će unapređenje socijalnih i društvenih uvjeta, što zajedno vodi ka porastu kvalitete života.

Uzevši u obzir sve iskazano, dogovorena je vizija koja glasi:

VIZIJA KARLOVAČKE ŽUPANIJE 2012.g.

Do 2012. godine Karlovačka županija će biti regija skladnog gospodarskog razvoja, popraćenog kvalitetnim programima obrazovnih ustanova i poželjno turističko odredište. Zajednica utemeljena na načelima održivog socijalnog, društvenog i ekološkog razvoja

Ciljevi koje želimo u narednom razdoblju ostvariti imaju jednaku važnost i definirani su na način da se uspostavi ravnoteža između svih sektora. Kroz definirane ciljeve nastojat ćemo slabosti preslikati u jakosti i potencijale.

U konzultacijama i suradnji svih interesnih skupina, a na osnovi zajedničke vizije, identificirani su slijedeći ciljevi:

CILJ 1: Stvaranje preduvjeta za gospodarski razvoj

CILJ 2: Održivo upravljanje prirodnim resursima i promocija zaštite okoliša

CILJ 3: Unapređenje kvalitete života, obrazovnog sustava i razvoj civilnog društva

Cilj 1: Stvaranje preduvjeta za gospodarski razvoj potrebno je iz ostvariti uslijed povećanom izlaganju konkurentnosti EU u svim gospodarskim djelatnostima. Ostvarivanjem ovog cilja otklonile bi se ili barem umanjile prepreke i problemi kao što su izražena nezaposlenost, nedostatan ulaganje u proizvodnju.... Evidentan je potencijal za razvoj gospodarstva i on će biti usmjeren ka jačanju poduzetništva, poljoprivrede i turizma. Jednom kada su preduvjeti osigurani otvoriće se mogućnosti i proširiti prostor za daljnji i kvalitetniji razvoj, što će za sobom povući mnoge druge pozitivne rezultate na dobrobit cijele zajednice. Poseban naglasak dat će se postizanju uravnoteženog razvoja županije.

CILJ 2: Održivo upravljanje prirodnim resursima i promocija zaštite okoliša važan je strateški cilj s obzirom na činjenicu da Karlovačka županija svojom pozicijom obuhvaća izniman prirodni potencijal i bogatstvo koje zahtjeva stručno i odgovorno upravljanje. Ukoliko sačuvamo prirodne vrijednosti rijeka, šuma, flore i faune i pažljivo uredimo i planiramo prostor, dugoročno smo osigurali kvalitetniju budućnost.

CILJ 3: Unapređenje kvalitete života, obrazovnog sustava i razvoj civilnog društva je opći i ne manje važan strateški cilj, koji u krajnjoj liniji možemo promatrati i kao posljedicu prethodnih ciljeva. Naime, analiza je pokazala ranjivost u području zdravstva i socijalne zaštite. Stoga je potrebna čvrsta suradnja između svih sektora (javnog, civilnog i privatnog) koja će garantirati više i bolje mogućnosti za ostvarivanje socijalne sigurnosti, obrazovanja i uključenost građana u donošenje društvenih odluka. Naravno, uz ostvarenje i podršku ekonomske sigurnosti i održivosti, sve navedeno doprinit će podizanju kvalitete života na zadovoljavajuću razinu svih žitelja.

Definirani ciljevi daju jasne smjernice razvojnoj politici kako bi se što kvalitetnije i učinkovitije iskoristile sve mogućnosti i potencijali kojima raspolaže Županija. Također, potrebno je intervenirati kako bi se uklonile identificirane prepreke za razvoj.

POGLAVLJE III: OKVIR ROP-a

3.1 UVOD

U ovom Poglavlju izložen je opći okvir ROP-a. Najjednostavnije rečeno, okvir ROP-a sastoji se od strategije i projekata koji bi mogli biti provedeni u slijedećih 7 godina. Detaljnije, okvir ROP-a sastoji se od:

- **Strategije:** ROP će se provoditi kroz *projekte koje će voditi javni sektor*. Ti projekti omogućavati će rast *poslovnog sektora i civilnog društva*. Poslovni sektor stvara "blagostanje" u županiji, dok civilno društvo vodi poboljšanoj participacijskoj demokraciji. Strategija je opisana u odjeljku 3.2.
- **Ključni prioriteti i mjere:** Prioriteti u skladu sa strategijom predstavljaju žarišta aktivnosti koje bi trebalo provoditi ostvarenjem mjera. Prioriteti i mjere predstavljeni su u odjeljku 3.3.
- **Kriteriji za odabir projekata:** Ovi kriteriji predstavljaju transparentan sustav koji su izradili i koji će koristiti županijska Radna skupina za izradu ROP-a i Regionalni partnerski odbor za odabir projekata i davanje prioriteta (prvenstva) projektima, te će na taj način stvoriti "pipeline" projekata. Kriteriji su objašnjeni u odjeljku 3.4.
- **Razvojni projekti:** Nacrt odabranih prioritetnih projekata i opis "pipeline"-a projekata dat je u odjeljku 3.5.

Osim nabrojanog, ROP će se baviti i važnim razvojnim temama Europske Unije (tzv. horizontalne EU teme ili principi) koje Europska Unija podržava i koji bi trebali biti uključeni u svim segmentima ROP-a (vidi odjeljak 3.6). Ključne razvojne teme uključuju promociju informacijske tehnologije, održivo upravljanje okolišem, i briga za osiguranjem jednakosti spolova, ljudskih prava i učinkovite demokracije. U posljednjem odjeljku 3.7 predstavljena je procjena općeg razvojnog učinka ROP strategije.

3.2 STRATEGIJA ROP-a

Usvojena Strategija ROP-a stvorit će okruženje koje omogućuje i olakšava:

- Razvoj *privatnog sektora* – koji dovodi do "*ekonomskog blagostanja*", te
- Rast *civilnog društva* – koji podupire "*participacijsku demokraciju*".

Do tako povoljnog okruženja ROP će dovesti kroz realizaciju koji su povezani s fizičkim, gospodarskim i društvenim **infrastrukturnim projektima** koji su potrebni za svladavanje prepoznatih razvojnih prepreka (kočnica), te da bi se privatnom sektoru i civilnom društvu omogućilo i olakšalo realiziranje utvrđenih prilika za razvoj. Primjeri potrebnih infrastrukturnih projekata obuhvaćaju širenje sustava za vodoopskrbu, razvoj mreže cesta, poboljšanja u sustavu odgoja i obrazovanja, pružanje pomoći u razvoju najvažnijih nevladinih organizacija, te savjetodavnu pomoć poslovnoj zajednici.

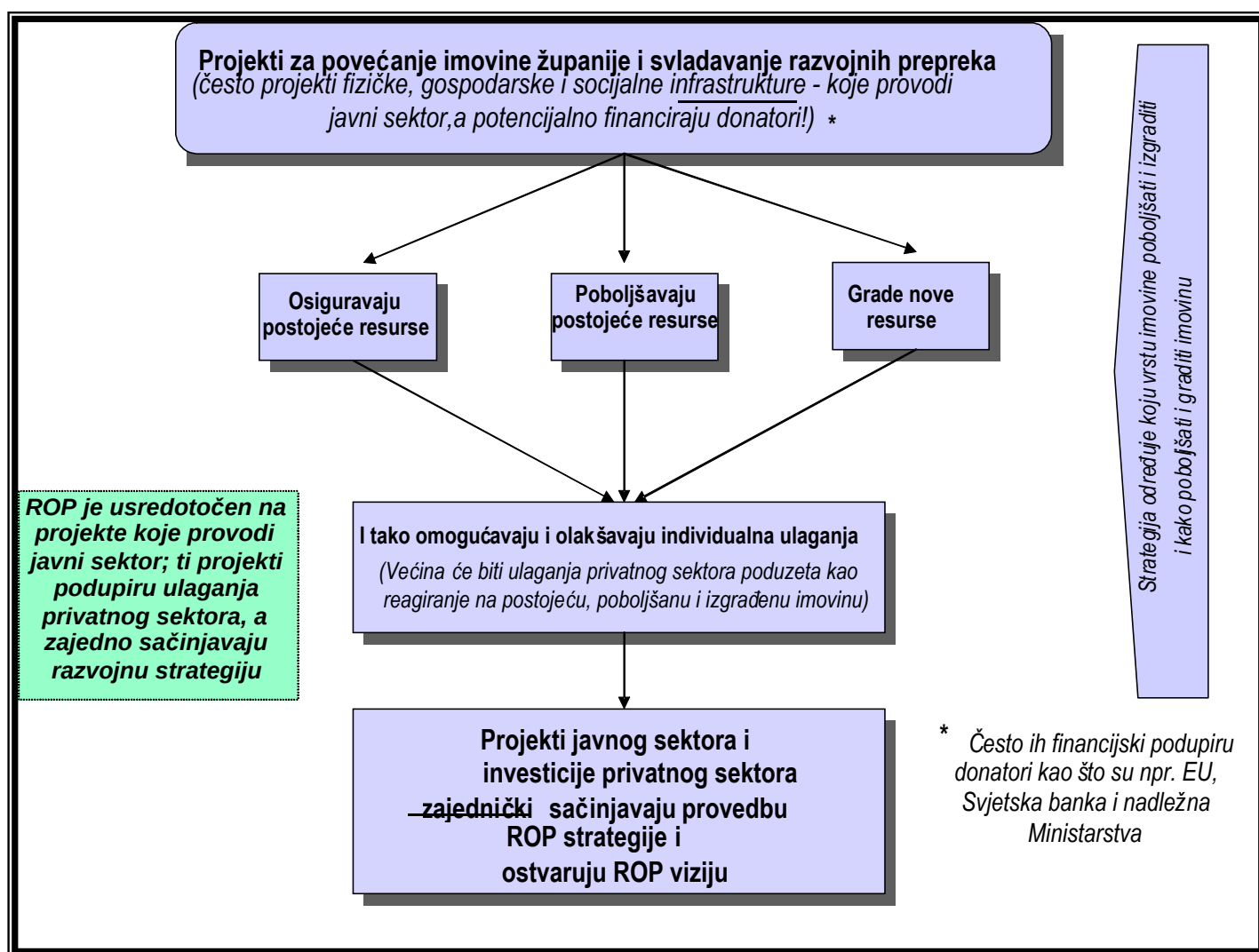
Namjera je da se realizacijom tih projekata poveća imovinska osnova županije i izmijeni struktura te imovine, čime će se potaknuti evolucija (razvijanje) novog poslovnog modela županije.

Općenitije rečeno, cilj je povećati relativne prednosti županije koje će podupirati veću konkurentnost privatnog sektora i učinkovitost civilnog društva.

ROP će, barem u prvim godinama njegovog postojanja, provoditi **javni sektor**. Njegova pažnja bit će usredotočena na pružanje pomoći tvrtkama županije u razvijanju poslovnih aktivnosti koje uvećavaju ukupan prihod. ROP će se također fokusirati na pomaganje civilnom društvu u unapređenju strukture participacijske demokracije i razvoju socijalno potpornih sistema, koji jačaju društveno blagostanje. Narav Strategije ROP-a Županije prikazana je u dijagramskom obliku (vidi sliku 3.1).

Dijagram 3. 1. ROP strategija županije

ROP je također osmišljen u cilju unapređenja **kapaciteta i sposobnosti** agencija za provedbu i implementaciju u javnom sektoru. Nužno je izgraditi institucionalni i tehnički kapacitet i kompetentnost u županiji kako bi ona (kao i sva eventualna dobrovoljna regionalna grupiranja županija do kojih može doći), kao i pridružene jedinice lokalne samouprave, mogle efektivno i učinkovito koristiti dostupna financijska sredstva (kako ona koja sami generiraju, tako i dobivene subvencije, pri čemu potonje uključuje sredstva izravno dobivena od središnje državne uprave i ona

dobivena od niza donatora - što će vjerojatno uključivati predpristupne i strukturne fondove EU [kada i kako ona postanu dostupna]).

Ne samo da je županija (kao i sve druge u Hrvatskoj!) relativno nova institucija, već valja imati na umu kako su rijetke takve institucije koje su u prošlosti morale osmisliti i implementirati sveobuhvatne razvojne programe. Potrebno je dovršiti proces učenja. Proces implementacije ROP-a predstavljat će važan proces učenja. Taj će proces uključivati izmjene institucionalnog sastava Županije (primjerice stvaranje Jedinice za provedbu projekata).

Proces implementacije ROP-a također će uključivati izmjene institucionalnog ponašanja Županije (primjerice izvršavanje cjelokupnih studija izvedivosti projekta, te upravljanje i praćenje (monitoring) primjene sredstava značajno većih od onih koja su do tada bila dostupna). Očekuje se kako će efektivno institucionalno jačanje biti povezano s implementacijom ROP-a, što će zajamčiti da u narednim godinama Županija i pridružene jedinice lokalne samouprave budu u bitno jačoj poziciji po pitanju upravljanja vlastitim poslovima no što su bile u nedavnoj prošlosti.

Sažeto, strategija ROP-a u javnom sektoru implicira uspostavu okruženja koje će kroz ključne infrastrukturne projekte omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora koji kreira prihode i promicati rast dinamičnog i demokratskog civilnog društva. Javni će se sektor i sam mijenjati pri izgradnji ovakvog okruženja - doći će do institucionalnog jačanja koje će omogućiti Županiji i općinama da u budućnosti efektivno i učinkovito upravljaju razvojem i s vremenom unapređuju ROP. Svakako se očekuje da razvojni plan (ili poslovni plan) Županije doživljava učinkovite revizije, obnove i unapređenja po dovršetku implementacije prvog kruga projekata.

3.3 PRIORITETI I MJERE

U poglavlju 2 opisana je vizija županije, kao i četiri glavna razvojna cilja koja su proizašla iz vizije. Članovi županijske Radne skupine i Partnerskog Odbora razradili su zajednički svaki cilj na nekoliko prioriteta akcija potrebnih za ostvarenje svakog cilja (prioriteti), a njih zatim na nekoliko mjera potrebnih za ostvarenje prioriteta. Pritom brojčane oznake prioriteta i mjera ne označavaju njihovu važnost ili redoslijed. U nastavku slijedi popis prioriteta i mjera.

Cilj 1

STVARANJE PREDUVJETA ZA GOSPODARSKI RAZVITAK

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Podrška poduzetništvu	Unaprijeđenje i promocija turističke ponude	Povećanje poljoprivredne proizvodnje
MJERE	MJERE	MJERE
1. Izgradnja, opremanje i promocija poduzetničkih zona	1. Stvaranje optimalnih uvjeta i razvitak selektivnih oblika turizma	1. Uređenje, klasifikacija i okrupnjavanje zemljišnih površina
2. Jačanje kapaciteta potpornog okruženja za razvoj poduzetništva	2. Unaprijeđenje kvalitete kapaciteta (ugostiteljskih, ljudskih i infrastrukturnih)	2. Unaprijeđenja skladištenja, obrade i prerade u poljoprivrednoj proizvodnji
3. Programi održivog gospodarskog razvoja područja	3. Unaprijeđenje destinacijskog menadžmenta i uspostava turističkog informativnog sustava	3. Poboljšanje eko-proizvodnje i organske poljoprivrede
4. Uvođenje novih tehnologija i potpora inovacijama	4. Unaprijeđenje marketinške strategije i promocija županije	4. Razvitak zadrugarstva

Cilj 2

ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA I ZAŠTITA OKOLIŠA

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Unaprijeđenje zaštite okoliša	Poboljšanje infrastrukture	Unaprijeđenje zaštite prirode
MJERE	MJERE	MJERE
1. Razvitak sustava za praćenje stanja i zaštitu okoliša	1. Unaprijeđenje i regionalizacija sustava vodoopskrbe i odvodnje	1. Povećanje broja i površina zaštićenih prirodnih područja
2. Unaprijeđenje gospodarenja otpadom	2. Prostorno planiranje i uređenje prostora	2. Očuvanje krajobraza i biodiverziteta
3. Program razminiravanja svih područja pod minama	3. Unaprijeđenje energetskog sustava	
4. Zaštita okoliša kod izvanrednih zagađenja	4. Osiguranje pristupa informacijama o prostoru	
5. Program upravljanja prirodnim bogatstvima voda, šuma, tla i zraka		

Cilj 3

UNAPRIJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, OBRAZOVNOG SUTAVA I RAZVITAK CIVILNOG DRUŠTVA

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Poboljšanje kvalitete života	Razvitak obrazovnog i odgojnog sustava	Poticanje međusektorske suradnje
MJERE	MJERE	MJERE
1. Poboljšanje kvalitete života ranjivih skupina	1. Prekvalifikacija i dodatna izobrazba	1. Razvitak partnerstva javnog i nevladinog sektora
2. Zaštita i promocija ljudskih prava	2. Aktivna suradnja obrazovnih ustanova i poslodavaca	2. Razvitak korporativne društvene odgovornosti
3. Povećanje kvalitete zdravstvene i socijalne zaštite	3. Unaprijeđenje nastavnog procesa	3. Poticanje uključivanja građana u donošenje odluka
4. Unaprijeđenje kvalitete kulturnih i sportskih aktivnosti	4. Upravljanje školskom imovinom	
5. Poboljšanje prometnog povezivanja i javnog prijevoza	5. Unaprijeđenje sustava brige o djeci i mladeži	

Cilj 1: Stvaranje preduvjeta za gospodarski razvoj

Prioritet 1: Podrška poduzetništvu

Izgradnja, opremanje i promocija poduzetničkih zona; Jačanje kapaciteta potpornog okruženja za razvoj poduzetništva; Programi održivog razvoja regije; Uvođenje novih tehnologija i potpora inovacijama.

Razvoj poduzetništva je osnovni preduvjet za održivi razvoj. U budućnosti će biti vrlo važno brzo prilagođavanje i praćenje trendova suvremenog gospodarskog razvoja. Bez brze prilagodbe u europske i svjetske gospodarske tokove povećat će se razlike među regijama i državama sa nepredvidivim posljedicama. Razvoj gospodarstva generira razvoj javnog i civilnog sektora. Potrebni su brzi i snažni institucionalni poticaji kroz edukaciju, suvremeno opremljene poslovne lokacije i njihova promocija, implementaciju ideja i inovacija, povećanje kvalitete i konkurentnosti i drt.

Da bi privukli investicije trebaju nam *prave*, a ne *portable* poslovne zone, nakon čega slijedi intenzivna promotivna ofenziva. Poslovne zone kao koncentracija uspješnih poduzetnika imaju multiplikativan učinak – privlačenje ulagače, stvaranje radnih mjesta, razvijanje kooperativnosti, stvaranje clustera, sve sa zajedničkim nazivom – stvaranje općeg poduzetničkog duha. Pri tom je izuzetno važno raditi na zajedničkim programima suradnje županijskih i lokalnih vlasti na stvaranju uvjeta za razvoj poduzetništva, uz snažnu podršku postojećih udruga poduzetnika i obrtnika.

Poduzetništvu je potrebna podrška Županije, a pri tom je podrška uslugama često otežana. Nadalje, područja koja će se mora razviti kao mjesto za inovacije i dinamičan poslovni razvoj relativno su ograničena. To su:

- ✚ Grad **Karlovac** sa Veleučilištem i srednjim školama, Hrvatskom gospodarskom komorom, Hrvatskom obrtničkom komorom, Centrom za poduzetništvo te svojom poviješću industrijske proizvodnje. Bivše poduzeće ABB (danas Alstom) važan je element u razvoju dinamičkog i inovativnog poslovnog okruženja.
- ✚ Jednaku važnost ima susjedni grad **Duga Resa**, posebice zbog lokacije. Oba grada suočena su s poteškoćama industrijskog restrukturiranja i nasljeđem bivših industrijskih divova koji su pali u stečaj ili se vode pod Fondom za privatizaciju. Ovakvo stanje ima negativan socijalan utjecaj na zaposlenost, odnosno visoku nezaposlenost industrijskih radnika koji imaju male izgleda da se reintegriraju na tržištu rada.
- ✚ Grad **Ogulina** je bivša lokacija jakog poduzeća drveno-prerađivačke industrije koje nakon raspada Jugoslavije nije opstalo. Ipak, prerada drva i dalje predstavlja konkurentsku prednost, a Grad teži stvaranju clustera kako bi regenerirao industriju i povećao dodanu vrijednost lokalnom gospodarstvu. Grad Ogulin je ostvario koristi izgradnjom autoceste Zagreb-Split. Prvenstveno zato što je građevinska tvrtka Bechtel u Ogulinu imala svoj građevinski kamp i drugo, Ogulin se nalazi neposredno uz novu autocestu što je grad učinilo pristupačnijim i naglasilo lokacijski potencijal.

Prioritet 2: Unapređenje i promocija turističke ponude

Stvaranje optimalnih uvjeta i razvitak selektivnih oblika turizma; Unapređenje kvalitete kapaciteta; Unapređenje destinacijskog menadžmenta i uspostava info sustava; Unaprijeđenje marketinške strategije i promocija županije.

Obzirom na prirodne i kulturno-povijesne vrednote Karlovačke županije, razvijenost djelatnosti do sada, kao i trend na turističkom tržištu, unapređenje i promocija turističke ponude definirana je kao prioritetno područje.

Potrebno je stvoriti uvjete **za razvoj selektivnih oblika turizma**, za koje postoji mogućnost razvoja i potražnja. Obzirom da su neke vrste turizma do određene razine i razvijene, potrebno je stvoriti uvjete za njihov daljnji razvoj (npr. zimski, rekreativni, tranzitni, edukacijski, planinski, lovni, ribolovni, edukacijski), ali i stvoriti uvjete za razvoj novih vrsta za koje postoji interes i tržište (cikloturizam, speleološki, kulturni turizam i sl.)

Broj smještajnih jedinica, pogotovo hotela, manjih obiteljskih hotela i kampova, ne zadovoljava potrebe potražnje ali isto tako i agresivnijeg nastupa na tržištu. Definiranje turističkih zona u prostornim planovima jedinica lokalne uprave i opremanje istih, važna je zadaća jedinica lokalne uprave koja bi trebala biti usklađena na regionalnoj razini.

Ulaganje u ljudske kapacitete u smislu ciljanog obrazovanja stručnog kadra, prekvalifikacije i permanentnog obrazovanja bitan je faktor za podizanje kvalitete turističkog proizvoda.

Upravljanje razvojem destinacije, bilo lokalne mikrodestinacije ili Karlovačke županije kao destinacije neophodno je što prije uspostaviti. Potrebna je dobra sprega javnog i gospodarskog sektora te snažna potpora civilnog društva, kako bi se stvorilo pozitivno turističko ozračje. Utjecaj svih sektora je bitan, a niti jedan ne bi trebao biti dominantan – cilj nam je održivi razvoj turizma. Uspostava informacijskog sustava je važna potpora i instrument destinacijskog menadžmenta, a pružao bi sve bitne informacije, uspostavio moderniji način poslovanja (npr. e-rezervacije smještaja) i približio sve potrebne informacije i načine krajnjem korisniku – zadovoljnom gostu.

Postojeći strateški marketinški plan za Karlovačku županiju iz 1996. godine je potrebno unaprijediti i prilagoditi najsuvremenijim zahtjevima turističkog tržišta. Posebnu pozornost potrebno je posvetiti promociji i osmisliti način na koji će se nabolje zadovoljavati turističko tržište s jedne strane i gospodarski sektor s druge.

Izgradnjom nove autoceste, turizam je doživio dramatične promjene. Nekadašnje turističke lokacije u blizini Nacionalnog parka Plitvice oslanjale su uglavnom noćenja turista koja su na proputovanju prema obali. Ta područja će, uz ponudu smještaja, morati razviti turistički proizvod. Navedena područja imaju sav potreban potencijal za uspješan razvoj turizma koji mora biti prepoznat i podržan u razvoju. Primjerice, više od 70% postojećih lokalnih poduzeća na području Rakovice i Slunja daju turističke usluge, no problematično je kako privući turiste. U Ogulinu se u posljednjih deset godina turizam uspješno razvija. Počevši od ničega 1996., danas Ogulin godišnje ostvari 50.000 noćenja, ne kao rezultat novoizgrađene autoceste nego kao posljedica uspješnog rukovodstva, obučavanja, umrežavanja i razvijanja proizvoda. Stručnost uspješnog razvijanja turizma postoji u Ogulinu i ona se može prenijeti u druga mjesta koja razvijaju turizam. Virtualno neiskorišten potencijal predstavlja kulturni turizam, korištenje postojećih dvoraca i spomenika za privlačenje turista. Ostali turistički potencijali leže u razvoju lječilišta i izvorišta u istočnom dijelu Županije, kao i u razvoju ruralne ili agroturističke ponude. Rijeka Mrežnica već je prepoznata kao ogromna prednost lokalnih zajednica, te bi prepoznavanjem Mrežnica parkom prirode što omogućava održive ekonomske iskoristivosti u svom prirodnom obliku, snažno će obogatiti ponudu regije. Općenito, cijeli južni dio Županije je primarno turističko područje za rastuće tržište ruralnog turizma uključujući zimske sportove. Primjer mogućeg projekta vidljiv je u Dodatku 5.

Dokazno polje 2. Razvoj olimpijskog zimskog centra: Bjelolasica, Karlovačka županija

Postoji ukupno 6 žičara na skijalištima, od kojih su 3 fiksne dvosjedne žičare, te 3 vučare:

Br	Ime	Vrsta	Niža Nm	Viša nm	Vert. naqib	Osob /h	Kapacitet osoba m/h	Sport- kapacitet
1	Vrelo	2-sjed	618	1070	452	1000	452.000	226.000
2	Gomirkovica	2-sjed	1070	1270	200	1000	200.000	200.000
3	Bjelolasica	2-sjed	1270	1392	122	1000	122.000	122.000
4	Livada	vučara	1270	1324	54	800	43.200	43.200
5	Vilinska draga	vučara	1270	1392	122	800	97.600	97.600
6	Hajdučica	vučara	1270	1320	50	800	40.000	40.000
Ukupno						5.400	954.800	728.800

Kapacitet svih vučara bi trebao biti 950.000 pers hm/sat, sportski kapacitet je oko 730.000 pers hm / sat. To znači da postoji dobra usklađenost s brojem raspoloživih kreveta u Centru.

Smještaj- broj kreveta u hotelu, apartmanima i privatnim kućama iznosi oko 800, 450 u Olimpijskom centru, broj kreveta dinamično raste (puno kuća je u izgradnji)

Ostale mogućnosti- Postoji sportski centar u okviru Olimpijskog centra s mogućnostima za nogomet, odbojku, tenis, hokej, košarku, minigolf, bočanje.

Infrastruktura – Pitka voda za smještajne kapacitete se mora dodatno razviti, skijališni centar je udaljen od Zagreba 1,5 sata vožnje, prometnice do centra su dobre.

Razvoj- U slijedećih 5-10 godina smještajni kapacitet mogao bi doseći 2000-3000 kreveta ako se iznađe rješenje za snabdijevanje vodom. S obzirom na broj dnevnih skijaša, potrebno je povećati kapacitete žičare. Izgradnja dodatne žičare je moguć. Predlaže se i nabava uređaja za proizvodnju umjetnog snijega (što je povezano s snabdijevanje vodom) Centar raspolaže mnogim mogućnostima u ljetnom periodu, za zimsku sezonu i kišne dane potrebno je razviti sadržaje u zatvorenom. Za zimsku sezonu moguće su dodatne aktivnosti, kao tobogani, “cross country” skijanje. Procjena troškova žičare, sustava za proizvodnju umjetnog snijega i uređenje staza iznosi 5 – 8 mio €. Za budući razvoj potrebno je izvesti tehničku i ekonomsku studiju izvedivosti.

Prioritet 3: Povećanje poljoprivredne proizvodnje

Sređivanje zemljišnih površina; Unapređenje skladištenja, obrade i prerade u poljoprivrednoj proizvodnji; Poboljšanje eko proizvodnje i organske poljoprivrede; Razvitak zadrugarstva.

U Karlovačkoj županiji postoje **značajni prirodni resursi** u vidu poljoprivrednog zemljišta, povoljne klime i pristupačnih izvora vode. Isto tako, raspoloživa radna snaga, koja u sadašnjim uvjetima teško pronalazi zaposlenje u drugim sektorima gospodarstva, ima osnovna poljoprivredna znanja i vještine. **Poljoprivredna proizvodnja je najčešće i jedina gospodarska djelatnost u ruralnom prostoru** za koju je veliki dio potrebne infrastrukture već prisutan i osiguran. Stoga je ona izuzetno važna, prvenstveno jer stvara uvjete za ekonomski napredak ruralnog područja. Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda lokalnog porijekla biti će lakše plasirati na tržište koje je spremno prihvatiti kvalitetne proizvode ukoliko se količina proizvodnje poveća i dobro organizira.

Zahvaljujući topografiji, u pojedinim dijelovima Županije moguć je razvoj poljoprivrede u širim razmjerima. U višim predjelima južnog dijela Županije poljoprivreda predstavlja integralni dio vrlo atraktivnog krajolika gdje se proizvodnja lokalnih proizvoda polagano i neformalno razvija. Potrebno je učiniti mnogo toga kako bi se podržala proizvodnja lokalnih proizvoda i poljoprivreda kao zaštitnik krajolika i lokalne ruralne kulture. Značajno je podržati razvoj turističke ponude u ruralnim područjima i stvoriti imidž i krajolik koji se bazira na lokalnim vrijednostima, lokalnim proizvodima i običajima. Od ključnog je značaja povezanost između turizma, poljoprivrede i lokalnog razvoja, te mjera za kvalitetu života kako bi se regenerirala ruralna područja i omogućila stanovništvu ostvarivanje prihoda unatoč nedostatnim kvalifikacijskim osnovama u tim područjima. Sredstva kojima bi se unaprijedili marketing i gospodarstvo u smislu proizvodnje također su važna, ali ona mi uvijek trebala biti usmjerena k razvoju novog imidža Županije kao turističke lokacije. Poljoprivreda sama za sebe neće imati veći utjecaj na zapošljavanje u ruralnim područjima.

Cilj 2: Održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštita okoliša

Prioritet 1: Unapređenje zaštite okoliša

Sustavi praćenja; Gospodarenje otpadom; Razminiravanje; Zaštita od izvanrednih havarija; Upravljanje resursima.

Zakonska obaveza Županije prema hrvatskim zakonima, kao i prema normama i standardima EU, jeste unapređenje postojećeg stanja zaštite okoliša. Hrvatska u velikoj mjeri zaostaje za standardima EU na području zaštite okoliša. Sve ovo stvara prepreke za dobivanje certifikata izvornosti za lokalne tvrtke (ISO i ostali standardi) te time priječi izvoznu djelatnosti i konkurentnost lokalne privrede na tržištima EU i svijeta.

Potrebno je potaknuti izradu sustava za pročišćavanje vode i zraka, uvesti sustavna mjerenje emisija otpada u zrak, tlo i vodu te uspostaviti otvorene i dostupne sustave obavješćivanja javnosti o tome. Vođenje podataka o praćenju onečišćivača je nedovoljno, a najveći problem na području cijele Županije predstavljaju neuređena odlagališta komunalnog otpada, pa čak i opasnog otpada, koje treba sanirati i pristupiti izradi novih koja bi bila u skladu s EU standardima. U cijeli sustav odlučivanja o problemima zaštite okoliša, kao i praćenja stanja u okolišu, treba potaknuti jače uključivanje civilnog društva, jer je dosadašnja razina učešća civilnog društva u tom segmentu vrlo niska i nedovoljna.

Gospodarenje otpadom i uređenje zemljišnog kapaciteta koji je u skladu s zakonskim odredbama su apsolutan prioritet cijele regije. Čak i postojeće zemljište ne zadovoljava u potpunosti Hrvatsko zakonodavstvo. Postoje prijedlozi izgradnje novog zemljišta koji bi uključio većinu gradova Županije. Prijedlog je da se otpad skuplja na nekoliko lokacija i deponira na novoj lokaciji. Navedeni prijedlog o novoj lokaciji dat će se u javnost na raspravu. Cjelokupan proces i inicijalna studija nove lokacije provedena je od strane Grada Karlovca.

Prioritet 2: Poboljšanje infrastrukture

Vodoopskrba i odvodnja; Prostorno planiranje i uređenje prostora; Energija; Sustav informacija o prostoru.

Gotovo polovica Županije je bila zahvaćena ratnim djelovanjima koja su bitno unazadila razinu infrastrukture, osobito u ruralnim zajednicama. Osim toga, privredna recesija koja je zahvatila sva tranzicijska društva, negativno se odrazila na ukupan kapacitet zajednice za održavanje i razvoj lokalne infrastrukture i na našem području. Tako su mnoga mjesta u ruralnim zajednicama još uvijek bez vodovodnog sustava, kvalitetnog napajanja energijom, bez središnjih komunikacija i kvalitetne povezanosti cestovnim ili željezničkim pravcima. Osobit tranzicijski problem je i nesređeno stanje na području prostorno urbanističkog planiranja, nesređenosti katastra i gruntnice te velike površine zemljišta i objekti koji imaju nesređene vlasničke odnose. Sve ovo otežava pokretanje proizvodnje u tim zajednicama te negativno utječe na procese povratka prognanika i izbjeglica u ruralne krajeve Županije, pokretanje poljoprivredne ili industrijske proizvodnje i sl.

Vodoopskrba i odvodnja je najveći problem na području Županije koji zahtjeva nove investicije i razvoj. Postoje tri važna projekta koji se moraju provesti kako bi se uklonilo ovo usko grlo. Radi se o izgradnji odvodnog kolektora i pročišćivača u Karlovcu, vodovodni sustav i odvodnja u Ogulinu kao i riječni sustav i sustav pitke vode, te skupljanje otpada u Rakovici i Slunju.

Projekt u Karlovcu je u velikoj mjeri razrađen i najvjerojatnije će to biti prvi projekt u Hrvatskoj koji će biti financiran iz sredstava ISPA-e od strane Europske komisije. I Ogulin je također razvio projekt koji će biti moguće realizirati sredstvima iz ISPA-e u bliskoj budućnosti. Radi se o velikom projektu jer se provodi na kraškom tlu. Dodatno otežavajuća okolnost su podzemni putevi i spilje zbog kojih se zagađenost vode ože brže i dublje proširiti nego u normalnim riječnim tokovima.

Projekt Rakovice i Slunja još nije u potpunosti dokumentiran i na njemu je potrebno još raditi. Postoji nekoliko mogućnosti za razmotriti, no izgledno je da će se izabrati opcija koja u projekt uključuje općine s područja Ličko-senjske županije i NP Plitvice.

Dodatni problem predstavljaju male općine. Većina njih imaju status područja od posebnog državnog interesa i presiromašne su da bi financirale potrebne studije, istraživanja ili pročišćivače i kolektore otpadnih voda. Tim općinama će biti potrebna podrška u iznalaženju adekvatnih rješenja. Potrebno je identificirati ključne infrastrukturne projekt i njihov učinak na područje kao i na zaštitu prirode i parkova prirode.

Prioritet 3: Unapređenje zaštite prirode

Povećanje zaštićenih površina; Zaštita raznolikosti.

Županija dijeli problematiku cijele zemlje u zaostajanju za EU u standardima i kvotama zaštićenih dijelova prirode. Na području Županije postoji nekoliko lokaliteta na kojima obitavaju endemske životinjske i biljne vrste, kao i krajolici koje treba zaštititi zbog njihove vrijednosti za turističku i kulturnu iskoristivost na načelima održivog gospodarenja. Mnogi od ovih potencijala su sada nezaštićeni te su tako izloženi daljnjem uništavanju i nasrtaju privatnih i poslovnih interesa. Zbog svega ovoga u nekoliko zadnjih godina pojedine su jedinice lokalne samouprave i organizacije civilnog društva (udruge, crkve, sportska društva, škole) pokretale brojne kampanje za zaštitu dijelova prirode u našoj Županiji. Stoga je potrebno osigurati sredstva za pokretanje sustavnog procesa odabira i zaštite određenih dijelova prirode na području cijele Županije i njihovo plansko uvrštavanje u programe održivog gospodarenja prirodnim resursima.

Krajolik Županije predstavlja jedan od najvažnijih osnova za razvoj. Korištenje prirodnih resursa morat će se prilagoditi na način da omogući održivost i očuvanje biodiverziteta. Jedini najkompleksniji i najvažniji projekt iz ovog područja je zaštita rijeke Mrežnice kao parka prirode koji omogućava održivo korištenje lokalnih resursa. Ovaj projekt ima izrađene studije za proglašenje rijeke zaštićenim područjem. Ipak, održivo korištenje riječnog područja morat će se dodatno razraditi uključujući turistički segment.

Sveukupno, Županija uživa ogroman potencijal vodnog biodiverziteta zahvaljujući brojnim riječnim sustavima i podvodnim izvorima koji će se morati pažljivo integrirati u projekt koji za cilj ima povećanje korištenja u svrhe gospodarskog razvoja županije. Trenutna vrijednost korištenja ima visok potencijal i kvalitetu resursa. Ukoliko će se resursi koristiti za generiranje dodatnih prihoda, poseban naglasak morat će se dati održavanju biodiverziteta, kvaliteti vodnih resursa i pripadajućem krajoliku.

Cilj 3: Unapređenje kvalitete života i promicanje civilnog društva

Prioritet 1: Poboljšanje kvalitete života

Ranjive skupine; zaštita i promicanje ljudskih prava; Zdravstvena i socijalna zaštita; Kultura i sport; Javni prijevoz.

Jedan od problema poslijeratnog i tranzicijskog društva jeste i nedovoljna osviještenost za potrebe marginalnih i ranjivih socijalnih skupina, osobito žena, invalida, mladih, stanovništva ruralnih zajednica ili nacionalnih manjina; kao i njihova ukupna zastupljenost u procesima odlučivanja. Postojeći institucionalni modeli skrbi za marginalne skupine su se pokazali nedovoljni, tako da su organizacije civilnog društva u zadnjih 15 godina razvile cijeli spektar djelatnosti kojima se podupiru potrebe ranjivih društvenih skupina (skloništa za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja, besplatna pravna pomoć, vaninstitucionalni programi za djecu i mlade, programi pomoći invalidnim osobama, programi njegovanja programa nacionalnih manjina, programi ruralnog razvoja i sl.) S obzirom da ovaj dio djelovanja civilnog društva pokriva veliki dio neriješenih potreba u zajednici, postavlja se potreba za razvojem održivih modela funkcioniranja ovog vida društvenog djelovanja.

Problematika ljudskih prava se više ne odnosi samo na pitanje povratka ratnih izbjeglica i povratka imovine. Još uvijek postoji mnogo neriješenih pitanja vezano za taj segment, no, pitanje Roma u nekim dijelovima grada Karlovca do sada nije pronašlo uspješno rješenje. Ranjivost žena i djece se u nekim zajednicama povećava, a skrb za mlade i starije u udaljenim područjima je često otežana. Postoje zanimljive nove inicijative koje se bave skrblju o djeci (vidjeti niže), no malo je razvijenih inovativnih ideja o skrbi za starije i pristupu osnovnim životnim potrebama. Za ovu problematiku potrebno je identificirati projekte i razviti ih.

Prioritet 2: Odgoj i obrazovanje

Prekvalifikacija i dodatno obrazovanje; Suradnja s poslodavcima; Unaprijeđenje nastavnih procesa; Briga za djecu i mlade.

Hrvatski obrazovni sustav se nalazi u procesu prilagodbe europskim standardima. Ratne godine i privredna recesija koja je slijedila su dodatno ubrzale proces zaostajanja obrazovnih kapaciteta Županije za onima u drugim dijelovima RH ili EU. Obrazovni sustav je neprilagođen potrebama tržišta, nedostaje jača suradnja s poslovnim sektorom, nastavni kapaciteti i sredstva su tehnološki zaostali, a veliki broj nezaposlenih dolazi iz predratne komunističke privrede, koja je uglavnom propala. Ne postoje dovoljno razvijeni sustavi za kvalitetnu prekvalifikaciju ovih ljudi i njihovo zapošljavanje u novim privrednim granama. Sve ovo dodatno pojačava društvenu besperspektivnost poslije ratnog i tranzicijskog društva, osobito za djecu i mlade te potiče iseljavanje iz Županije, pad nataliteta, antisocijalno ponašanje i sl.

Prioritet 3: Poticanje međusektorske suradnje

Partnerstvo javnog i nevladinog sektora; Korporativna društvena odgovornost; Sudjelovanje građana u odlučivanju.

Karlovačka županija, kao i cijela Hrvatska, prepoznaje mnoge od tranzicijskih problema zemalja koje izlaze iz komunističkog načina organiziranja društva u demokratsko. Jedan od glavnih problema prepoznatih od strane građana jeste nedostatak uspješne suradnje upravnog (javnog) sektora sa svojim građanima, prevelika birokratiziranost sustava i zatvorenost prema građanima. U isto vrijeme, građani su tijekom zadnjih 15 godina uspjeli razviti brojne organizacije civilnog društva (udruge, mreže, saveze i neformalne inicijative) te pokrenuti značajne inicijative u svojim zajednicama. Stoga je jedan od glavnih prioriteta ROP-a upravo podrška sustavnom razvoju institucionalnih i vaninstitucionalnih modela i mehanizama sudjelovanja građana u procesu donošenja odluka u svojim lokalnim zajednicama.

U poslovnom sektoru nedostaje dovoljno prepoznata mogućnost jačanja svojih vlastitih kapaciteta i podizanja poslovne vrijednosti poduzeća kroz suradnju s dionicima u zajednici. Poslovni svijet u Županiji nije dovoljno upoznat i osnažen za sustavno pokretanje prepoznatljivih politika upravljanja u poduzećima, njegovanju ljudskih resursa, aktivnosti u smjeru održivog razvoja, brizi za okoliš, odgovornosti prema svojim uposlenicima, kupcima i cijeloj zajednici. Sve ovo vodi do nedovoljne uključenosti poslovnog svijeta u društvene promjene u zajednici. Iako na području darivanja poslovni svijet izdvaja velika sredstva za razne humanitarne programe, većina ovih programa se provode sporadično, bez transparentnog načina dodjele sredstava i bez razvijenih sustava praćenja i evaluacije postignutog. Vrlo su rijetka poduzeća u Županiji koja objavljuje natječaje za projekte udruga i inicijativa građana, a još ne postoji niti jedna zaklada lokalne zajednice, zajednički humanitarni fond za razvoj zajednice ili kakva slična lokalna ustanova (model) koji bi sustavno provodili programe njegovanja lokalne filantropije, suradnje građana i poslovnog sektora na razvoju svojih zajednica kroz programe zajedničke društvene odgovornosti.

3.4 KRITERIJI ZA ODABIR PROJEKATA

Odabir projekata važan je proces. Projekti odabrani za provedbu kroz ROP moraju biti u skladu s dogovornom ROP strategijom, te s županijskim i nacionalnim strategijama i planovima. Projekti moraju biti izvedivi, i moraju biti selektirani na transparentan način. Ove i druge kriterije razmatrali su članovi Radne skupine i Partnerskog Odbora Karlovačke županije i zajednički donijeli odluku o procesu odabira projekata i njima pripadajućim kriterijima opisanih u Tabeli 3.1 dolje.

Tabela 3.1. Proces odabira projekata – faze i dogovoreni kriteriji

Faza	Kriteriji (Projekti bi trebali)	Ishodi
1) IDENTIFIKACIJA Ovim se procesom detektiraju projekti.	Projekti mogu biti u bilo kojoj fazi razvoja, od početne zamisli do detaljnog plana, ali moraju (<u>obvezni kriteriji</u>): • <i>Odražavati strategiju ROP-a – tj. pozivati se na pitanja iz osnovne i SWOT analize i proizlaziti iz prioriteta i mjera ROP-a.</i> • <i>Podudarati se sa ostalim odobrenim planovima (tj. postojećim i odobrenim nacionalnim/ županijskim/ prostornim planovima Jedinica lokalne samouprave)</i> I u najboljem slučaju bi trebali (<u>poželjni kriteriji</u>): • <i>Pridonositi poboljšanju ekološkog upravljanja županije</i> • <i>Pridonositi održanju lokalne infrastrukture</i> • <i>Graditi lokalne kapacitete u privatnom ili javnom sektoru</i> • <i>Općenito biti usklađeni s horizontalnim načelima EU</i>	Proces identifikacije treba rezultirati dugačkom listom projekata s pravom prvenstva koji zadovoljavaju kriterije podijeljene po sektorima. Ti sektori bi se u potpunosti trebali prilagoditi vladinim (i donatorskim) sektorima. Karakteristični sektori bi bili: • Razvoj poduzetništva • Poljoprivredna potpora • Infrastruktura i “smeđi okoliš” (kanalizacija, odlagališta otpada i sl.) • Prosvjeta i razvoj ljudskih resursa • Zdravstvo i socijalna skrb • Kulturna baština, zeleni okoliš i turizam

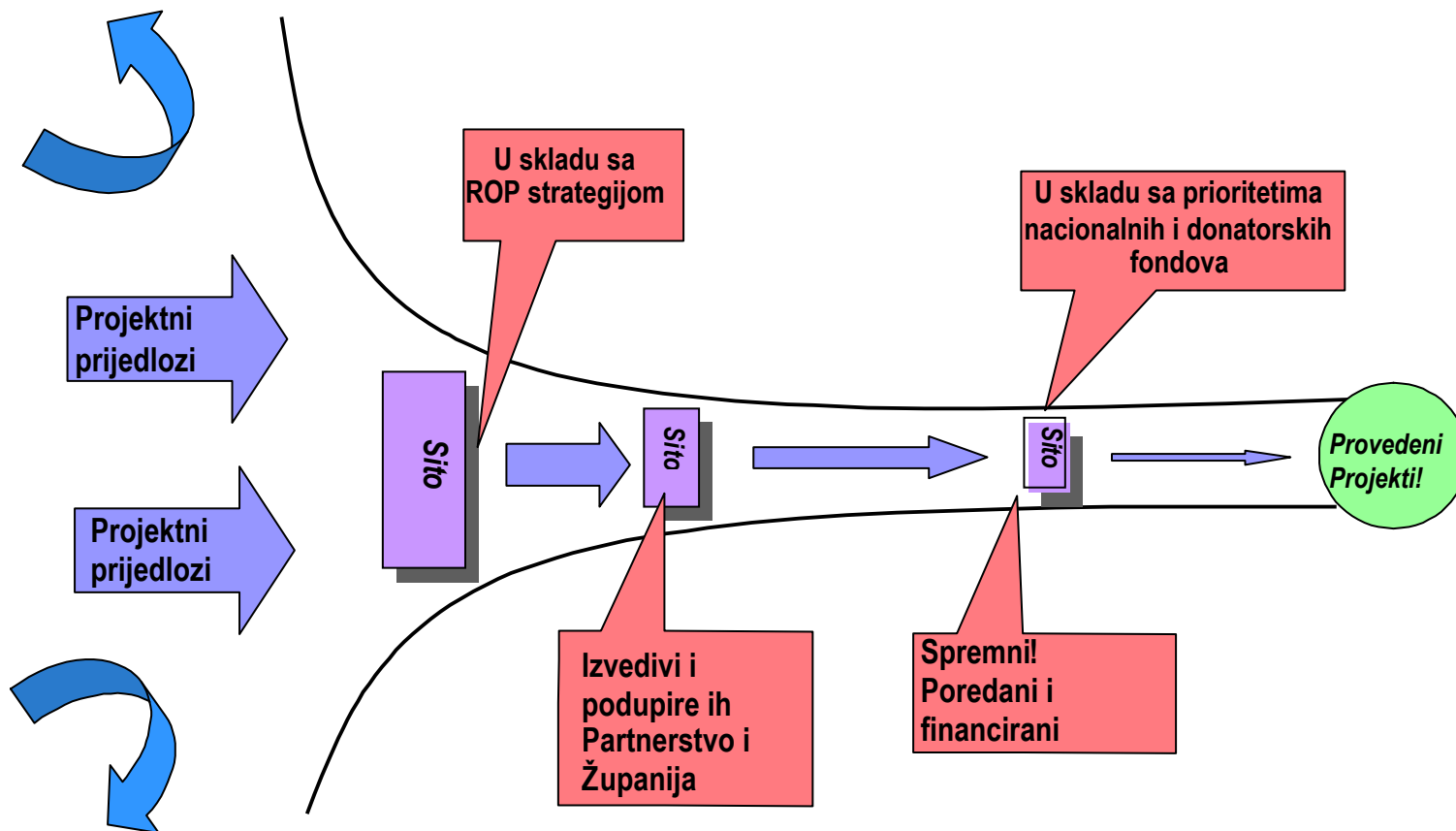
Faza	Kriteriji (Projekti bi trebali)	Ishodi
2) DAVANJE PRVENSTVA (PRIORITETA) Za primjenu ovih kriterija biti će potrebni neki preliminarni podaci o projektima kao što su opcije, opseg, troškovi i dobrobiti. Ako ovi podaci ne budu dostupni, upitno je da li će projekt biti svrstan pod projekte sa pravom prvenstva.	Obavezni kriteriji <i>Mora biti označen kao projekt sa pravom prvenstva od strane Regionalnog Partnerskog Odbora</i> <i>Može se brzo pripremiti u smislu studije izvedivosti i detaljnog dizajna</i> (bez značajnijih problema tehničke, ekološke, financijske, privredne, socijalne ili druge naravi) <i>Može se brzo realizirati</i> (npr. nabavka zemljišta ne predstavlja problem, postoji lokacijska /građevinska dozvola, te projektna dokumentacija) <i>Raspoloživa sredstva sufinanciranja.</i> Projekt ima osigurano sufinanciranje u iznosu od min. 20% troškova projekta, odnosno od 10% za projekte na Područjima od posebnog državnog interesa (PPDI). <i>Početna procjena dokazuje veće dobrobiti od troškova</i> <i>Odgovorna institucija ima kapacitet za upravljanje i održavanje projekta</i> Poželjni kriteriji <i>Projekt je preduvjet za provedbu sljedećih projekata</i> <i>Projekt ima potencijal privlačenja dodatnih fondova u Županiju</i> <i>Nadopunjuje ostale ROP projekte</i> <i>Promovira socijalnu uključenost</i> <i>Uključuje partnerstvo među sektorima</i>	Lista VISOKO PRIORITETNIH projekata u svakom od sektora koji uglavnom zadovoljavaju preliminarnu procjenu (pre-feasibility). Ovo usklađenje prioriteta lokalnog nivoa s prioritetima vlade i donatora optimizira pristup sredstvima financiranja. Projekti trebaju biti upakirani prema sektoru, počevši od onih sa najvećim pravom prvenstva, tako da se što bolje prilagode postojećim sredstvima financiranja. Ako se u kasnijoj procjeni ustanovi da je projekt sa pravom prvenstva neizvediv, kreće se na projekt iz istog sektora koji je slijedeći na listi.

Faza	Kriteriji (Projekti bi trebali)	Ishodi															
3) NACRT PROJEKATA za sve projekte sa pravom prvenstva	SVI prioritetizirani projekti trebali bi uključivati: • Predmet, prioritet i mjeru za koju se veže prijedlog projekta • Kratki opis postojeće situacije • Kratki opis prijedloga rješenja koji sadržava mogućnosti, ciljne korisnike, dopunske projekte i operativne odgovornosti • Trenutni status pripreme • Sva ključna pitanja u vezi sa okolišem ili nabavkom zemljišta • Uključenje u prostorni plan Za visoko prioritetizirane projekte: • Procjena troškova s točnošću od manje ili više od 25% • Početna procjena o koristima • Definiranje organizacije za sufinanciranje (i fondovi) • Kratak pregled plana provedbe s definiranim rokovima i odgovornostima.	Matrica za projekte sa pravom prvenstva prema sektoru kao što je pokazano u tabeli ispod: <table><tr><th></th><th>S1</th><th>S2</th><th>S3</th><th>S4</th></tr><tr><td>Visoki prioritet</td><td>Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd</td><td>Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd</td><td>Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd</td><td>Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd</td></tr><tr><td>Prioritet</td><td>Drugi identifi cirani projekt i koji nemaj u dovolj no podata ka za pravo prvens tva</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		S1	S2	S3	S4	Visoki prioritet	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Prioritet	Drugi identifi cirani projekt i koji nemaj u dovolj no podata ka za pravo prvens tva			
	S1	S2	S3	S4													
Visoki prioritet	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd	Proj 1 Proj 2 Proj 3 Proj 4 Proj 5 itd													
Prioritet	Drugi identifi cirani projekt i koji nemaj u dovolj no podata ka za pravo prvens tva																

Dijagram 3.2 Proces odabira projekata

Od projektnog prijedloga do provedbe projekta!

"Prosijavanje" Proces odabira projekata: Neki projekti možda neće uspjeti! Ako nisu jasno opravdani i odgovarajući tj. ako nisu u skladu s ROP strategijom i nacionalnim programima i prioritetima donatora itd.

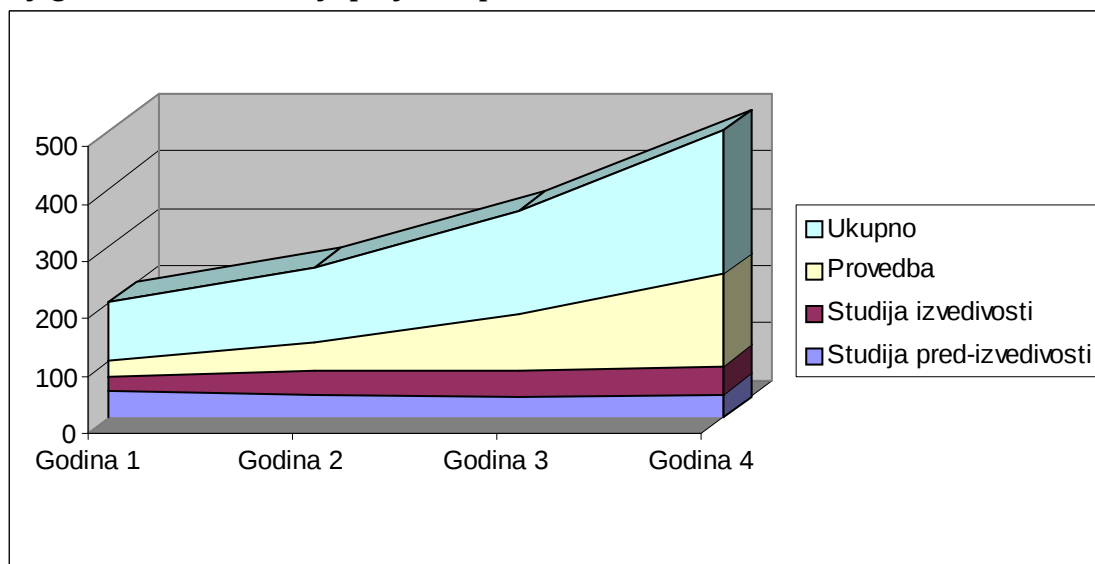
3.5 OKVIRNI PRIORITETNI PROJEKTI I "PIPELINE" PROJEKATA

Dogovorni kriteriji za odabir projekata vode identifikaciju projekata. To je dinamičan proces, i uključuje davanje prvenstva (prioriteta) onim projektima koji su u skladu s ROP strategijom i koji su spremni za provedbu (odnosno, kompletirani s potpunom i pozitivnom procjenom izvedivosti). Slijedeći nakon tih prioritetnih projekata biti će oni projekti koji trebaju biti detaljizirani do različitih stupnjeva. Svi ti projekti sačinjavaju "pipeline" projekata koji se jednostavno mogu podijeliti na slijedeće:

- **Projekte koji su spremni za provedbu!** - Projekti spremni za provedbu; sve potrebne dozvole su dobivene, i potpuna procjena izvedivosti je završena i pozitivna.
- **Projekti koji zahtijevaju potpunu procjenu izvedivosti** - Projekti koji mogu imati pozitivnu studiju pred-izvedivosti, ali za koje je sada potrebna potpuna studija izvedivosti, detaljni plan i/ili procjena troškova i koristi (cost-benefit analiza).
- **Projekte za koje su još potrebne studije pred-izvedivosti, te početne procjene učinaka** – Projekti koji zahtijevaju procjenu pred-izvedivosti i ranu procjenu učinaka
- **Projektne prijedloge!** - Ideje koje će trebati razviti u projekte.

Očekuje se da će se cjelokupni "pipeline" projekata izraditi na način pokazan na Slici 3.2 dolje. Ideja je razvijati sve više i više prikladnih projekata za provedbenu fazu nego što je slučaj na početku provedbe ROP-a. Dijagram 3.3 je shematski prikaz relativnih udjela svakog sektora tijekom vremena.

Dijagram 3.3. Distribucija projekata prema statusu

"Pipeline" projekata je proces koji se često opisuje kao početni dio upravljanja projektom ciklusom. Projektne ideje najvažniji su dio ovog procesa, a prvi krug identificiranja ideja bio je u svibnju 2005. godine. Prvi krug identificiranja proveo se javnim pozivom i na njega su pristigla 450 projektnih prijedloga sa područja cijele županije i u velikoj mjeri su pokrivali prioritetna područja, s obzirom da su u prvom krugu sudjelovali sve interesne skupine-od jedinica javne uprave i samouprave, preko nevladinih udruga do privatnog sektora.

Ideje se u budućnosti i dalje moraju tražiti putem dobro organiziranih javnih poziva, što će omogućiti široko sudjelovanje u ROP procesu (i općenito u razvoju županije). Taj postupak valja ponoviti dvaput godišnje kako bi se osiguralo da se dobre ideje, u bilo koje vrijeme tijekom ovog postupka, mogu razviti u projekte. Sve ideje dostavljaju se u sličnom formatu koji se može prenijeti u bazu podataka i razvrstati prema ključnim kriterijima. Ti formati i baza podataka razvijeni su i već funkcioniraju u Županiji.

Priprema projekata mora se obavljati za mnogo projekata prema njihovom stupnju pripremljenosti za provedbu. U bilo koje vrijeme, projekti koji su spremni za provedbu biti će u početnom stadiju provedbe dok će se istodobno raditi studije izvedivosti i pred-izvedivosti za druge projekte, u nadi da će se "proizvesti" projekti spremni za provedbu odmah nakon kraja provedbe prvog kruga projekata. Cilj je da se uvijek ima u provedbi što više relevantnih projekata u županiji– koliko god sustav to može podnijeti.

Posebice relevantni projekti su oni koji mogu kombinirati više od jednog prioriteta.

Prioritetni projekti nisu nužno dio javnog poziva za projektnim idejama, već rezultat analize projektnih ideja i rasprave s aplikantima. Baza podataka projektnih ideja će iznjedrati još više ovakvih projekata, programa i tema kako će rasti s vremenom. Ipak, razvoj projekata, njihova prezentacija i dizajn ostati će važna aktivnost Jedinice za provedbu projekata u suradnji s korisnicima.

Važni projekti koji su identificirani kao prioriteti za Županiju su::

- ✚ Koncept gospodarenja otpadom i razvoj ekološki prihvatljivih odlagališta otpada u Karlovcu
- ✚ Sustav vodoopskrbe i pročišćavanja otpadnih voda u Karlovcu
- ✚ Sustav vodoopskrbe i pročišćavanje otpadnih voda u Ogulinu
- ✚ Snabdijevanje pitkom vodom u Rakovici i Slunju
- ✚ manje infrastrukturne studije i provedba programa
- ✚ Zaštita rijeke Mrežnica kao parka prirode
- ✚ razvoj turizma u južnom dijelu Županije prema know-how-u za razvoj turizma Grada Ogulina. Uključivanje svih aspekata turizma, uključujući planiranje i programiranje razvoja kulturnog turizma, destinacijskog menadžmenta u ruralnom turizmu i obuka turističkih djelatnika
- ✚ podrška industrijskom restrukturiranju u Karlovcu i Dugoj Resi
- ✚ programi podrške u poslovanju i inovacijama u suradnji s Veleučilištem, Gospodarskom komorom, Centrom za poduzetništvo i Zavodom za zapošljavanje
- ✚ Poduzetnički inkubator u Karlovcu i po mogućnosti, u suradnji s Dugom Resom,
- ✚ projekt o skrbi za djecu iz Vojnića prenijeti u druge zajednice unutar Županije radi provjere mogućnosti njegove primjene u svrhu pružanja adekvatnije brige za djecu
- ✚ program unapređenja atraktivnosti manjih gradova koji imaju mogućnosti razvijanja suradnje djece i mladeži u sklopu kulturnog turizma

3.6 HORIZONTALNE TEME EUROPSKE UNIJE

ROP Karlovačke županije zamišljen je tako da se adekvatno odnosi prema slijedećim važnim razvojnim temama Europske Unije:

- Razvoj informacijskog društva
- Promocija jednakih mogućnosti i ljudskih prava
- Upravljanje okolišem i "održivost"
- Nastavak privatno-javnog partnerstva i učinkovite demokracije

Strategija informacijskog društva za Karlovačku županiju

Informacijsko društvo se već pokazuje kao jedan od glavnih pokretača ekonomskih i društvenih promjena u Europi. Više nije slučaj da je ekonomski rast moguć ako samo neki pojedinci imaju pristup informacijama. Prijelaz prema informacijskom društvu zahtijeva sudjelovanje svih. No njegov potencijal nije u Karlovačkoj županiji u potpunosti iskorišten iako je prepoznato da je informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) bitna komponenta za povećanje poslovne konkurentnosti.

Poslovna upotreba informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) u Karlovačkoj županiji relativno je niska u usporedbi s drugim regijama u Hrvatskoj, i vrlo niska u usporedbi sa razvijenim regijama Europske Unije. Uz sve veći broj konkurentskih tvrtki u drugim zemljama i županijama koje iskorištavaju prednosti proširenog tržišnih prilika, važno je da sva poduzeća mogu iskoristiti prednosti IKT-a i da njihovi zaposlenici imaju za to potrebne vještine. Osobna upotreba je također niska u županiji, što sprječava razvoj individualnih vještina, umrežavanja i društvenog kapitala.

Postoji opasnost da će informacijsko društvo načiniti **digitalnu podjelu** i povećati mogućnosti onima koji već posjeduju određene vještine, istovremeno smanjujući mogućnosti onima koji ih ne posjeduju. Predviđeno je da će ROP i Županija uzvratiti sistemskom integracijom IKT vještina u sve vrste aktivnosti, a osobito za aktivnosti za koje je važno razviti osnovne i ključne vještine. Oni kojima nedostaju osnovne/ključne vještine najvjerojatnije će imati najslabiji pristup IKT uslugama i opremi.

Neupoznatost s IKT-om vjerojatnije će povećati poteškoće koje pojedinci imaju pri pristupanju mogućnostima, i sada i u budućnosti. Stoga će se posebno poticati projekti u području prioriteta ispod osnovnih i ključnih vještina kako bi se pokazalo da su IKT vještine uzete u obzir u smislu sadržaja i isporuke (učinak pokazivanja) predloženih aktivnosti treninga. Aktivnosti osnovnih i ključnih vještina trebale bi osigurati da igraju ulogu u opremanju sudionika da postanu sudionici digitalnog doba sigurni u svoje znanje i upotrebu IKT-a. Županija će igrati ključnu ulogu u tome da informacijsko društvo postane među glavnim temama ROP-a.

S vremenom će informacijsko društvo utjecati na način na koji gotovo sve tvrtke u županiji posluju. Neke su već svjedokom dolaska novih konkurenata koji nisu postojali prije dvije ili tri godine. Novi kanali isporuke pružaju i mogućnosti i prijetnje. Oni koji reagiraju najbrže i idu u korak s novim razvojem dobit će najviše od nove dinamike poslovnog okruženja. Imati mogućnost odgovora na uvijek promjenjivo tržište, zahtijeva mogućnost i ključne vještine koje su prethodno uočene kao važan element strategije. To se naročito odnosi na sektori i tvrtke na određenim lokacijama koje koriste tehnologiju kako bi prevladale probleme koje uzrokuje njihov periferan položaj, imaju mogućnost proširiti se tamo gdje to prije nije bilo moguće, jačajući i modernizirajući time gospodarstvo.

Provedba strategije informacijskog društva

Strategija će se provoditi kroz cijeli ROP, a stavljanje IKT-a među najvažnije teme važno je za univerzalno sudjelovanje u informacijskom društvu. Gotovo svi aspekti ROP-a imat će neku ulogu u isporučivanju različitih aspekata strategije. Osobito **vježbe podizanja svijesti** moraju biti dio ne samo poslovnog okruženja, nego i inicijativa za obuku i postizanje vještina u svrhu promicanja ruralnog razvoja i zajednice. Nadalje, kao dio provedbe ROP-a raditi će se na slijedećem:

- Osiguravanju da novi objekti imaju odgovarajuću infrastrukturu informacijske i komunikacijske tehnologije
- Pružanju informacija putem IKT-a o svim savjetodavnim i marketinškim aktivnostima
- Pružanju fleksibilne ICT obuke dostupne što široj javnosti
- Osiguravanju da aktivnosti na poslovnom razvoju iskorištavaju IKT gdje god je to moguće

Svaki projekt i podnositelj projekta biti će "provjeravan" prema tome kako će projekt dalje razvijati informatičku tehnologiju u županiji. Biti će pripremljene **smjernice** svim podnositeljima projekata. Ove smjernice namijenjene su kao pomoć podnositeljima projekata da znaju koji je minimalni prag kvalitete za IKT kao horizontalne teme u županijskom ROP-u. Smjernice će biti pripremljene prema vrsti aktivnosti projekta kako bi se potaknulo razumijevanje najboljih praksi i da bi se upozorilo podnositelje projekata na načine na koje IKT sve više utječe na gospodarski i osobni život u Europi.

Ovim smjernicama nije namjera da pokriju svaki primjer. Podnositelji projekata potiču se da budu kreativni u načinima na koje IKT može dodati vrijednost. Podnositelji projekata se moraju izjasniti koje akcije su već poduzeli, ili namjeravaju poduzeti, i kako se to odnosi na sveprisutnu temu o IKT-u. Primjeri kako se IKT može koristiti u raznim razvojnim programima slijede u nastavku (biti će traženo od podnositelja projekata da opišu i brojčano izraze ukoliko je to moguće, kako će se informacijska i komunikacijska tehnologija koristiti u njihovim projektima):

Projekti koji uključuju osobni razvoj i razvoj zajednice

- Razvoj zajednice povezan je s pružanjem lokalnih usluga kako bi se zadovoljila lokalna potreba, a često ih isporučuju organizacije iz zajednice ili dobrovoljne organizacije. IKT igra sve važniju ulogu u pomaganju zajednicama i dobrovoljnim organizacijama da se učinkovitije posvete svojim klijentima, zagovarateljima i sponzorima. IKT također omogućuje elektronsku isporuku usluga u zajednici ili da se fizičko pružanje usluga u zajednici obogati digitalnim sadržajem.
- Razvoj zajednice se također odvija putem IKT-a, putem projekata koji lokalne ljude uključuju u projekte koji imaju za njih nešto značajno, kao što je lokalna ili obiteljska povijest. Na taj način lokalni ljudi se potiču na učenje IKT vještina, fokusiranje na projekt na koji je zajednica ponosna i razvoj osobnih vještina, kao što je rad u timu ili u organizaciji. Podnositelji projekata trebali bi razmotriti potencijal korištenja IKT-a u angažiranju ljudi u aktivnostima zajednice.
- On-line izvori mogu pružiti potporu onima kojima je potreban osobni razvoj, osobito tijekom ponovnog ulaska na tržište rada. Na portalima se mogu naći ažurne informacije o mogućnostima učenja, brizi za djecu, dostupnim financijskim sredstvima za pojedince kako bi poboljšali svoje izgleda, pripremi molbe za radno mjesto i savjeti o karijeri. Projekti koji uključuju osobni razvoj trebali bi uzeti u obzir kako on-line izvori mogu dodati vrijednost njihovim ciljevima.

Projekti koji uključuju turizam

- Internet ima znatan učinak na turističku industriju. Potrošačima je pružen neograničen pristup informacijama o svakom aspektu turističkih iskustava i povećana je konkurencija u turističkoj industriji. Podnositelji projekata trebali bi pokazati kako namjeravaju učinkovito primijeniti IKT u svrhu promicanja, informiranja i prodaje pomoću Interneta za turizam u Hrvatskoj i pokazati združeno promišljanje s ostalim on-line turističkim inicijativama u Hrvatskoj.
- Multimedijalne sadržaje je sada moguće prenijeti preko niza platformi, interaktivne digitalne televizije, tekstualnih poruka, bežičnih aplikacijskih protokola, Interneta na osobnom računalu, *touch screen* terminalima. Podnositelji projekata trebali bi uzeti u obzir kako se platforme s digitalnim pristupom mogu učinkovito upotrijebiti da bi se korisniku isporučio sadržaj vezan uz turizam.
- ICT se sve više koristi za planiranje turističkih kapaciteta u "realnom vremenu". Smještaj u hotelima, atrakcije, objekti za odmor i rekreativni objekti, restorani i parkirna mjesta; svima se može upravljati na daljinu kako bi se poboljšala ponuda i kako bi se klijentima pružilo bolje turističko iskustvo. Podnositelji projekata trebali bi razmotriti kako su digitalne informacije u realnom vremenu o njihovoj ponudi integrirane ili bi se mogle integrirati s ostalim turističkim portfeljem u Hrvatskoj.
- Multimedijски sadržaj nudi nove i učinkovite načine da se prenese tumačenje kulturne baštine. Podnositelji projekata trebali bi uzeti u obzir kako bi njihovi klijenti mogli dobiti bolju uslugu pružanjem multimedijских sadržaja na strateškim turističkim lokacijama.

Projekti koji uključuju obuku i obrazovanje

- IKT ima sve veći utjecaj na obrazovnu okolinu u smislu on-line materijala koji služe kao dopuna tradicionalnim praksama učenja, a isto tako i omogućuje ljudima učenje na daljinu. Podnositelji projekata trebaju pokazati da su uzeli u obzir potencijal IKT-a u dodavanju vrijednosti svojim projektima obuke ili obrazovanja i, tamo gdje je odgovarajuće, detaljno objasniti način na koji oni namjeravaju upotrijebiti platforme s digitalnim pristupom i digitalnim sadržajem kako bi postigli odgovarajuća znanja i proširili sudjelovanje u učenju.
- Interaktivne ploče, bežična pločice i prenosive radne stanice primjenjuju se kreativno u obrazovnom okruženju. Omogućuju predavaču i učeniku interakciju na novi način koji obogaćuje iskustvo učenja i nudi nove intuitivne načine prenošenja kompleksnih ideja. Podnositelji projekata trebaju naznačiti kako su uzeli u obzir potencijal tih uređaja u ispunjenju svog projekta.

Projekti koji uključuju prijevoz i transportnu infrastrukturu

- IKT pruža nove načine integriranja redova vožnje u javni prijevoz i pružanje korisnicima informacije u realnom vremenu o prijevoznim sredstvima u zraku, vodi, kopnu. Projekti koji uključuju javni prijevoz trebaju uzeti u obzir kako takve aplikacije mogu povećati učinkovitost, kapacitete i predodžbu javnosti o javnom prijevozu kao alternativu privatnim sredstvima prijevoza.
- Što se tiče prijevoza robe, moderna poslovna praksa zahtijeva isporuku robe po načelu "točno na vrijeme". Time se poboljšava učinkovitost opskrbnog lanca i pomaže novčanom tijeku. Elementi tih rješenja za konsignaciju i praćenje vozila sad postaju standardna praksa.

- Projekti koji uključuju izgradnju novih prijevoznih putova i čvrste infrastrukture trebaju uzeti u obzir način na koji IKT mijenja tradicionalne ideje o "poslu" i "mjestu". Rad na daljinu, elektronički transport robe, logistika upravljana elektronički, video konferencije samo su primjeri toga kako IKT može smanjiti potrebu za fizičkim putovanjem.

Strategija jednakih mogućnosti u županiji

Karlovačka Županija osigurat će prikladnu spolnu ravnotežu i zastupanje ključnih organizacija civilnog društva unutar institucionalne strukture odabrane da provodi ROP. Nadalje, tema jednakih mogućnosti provoditi će se u svim prioritetima kroz aktivnosti kojima se pruža podrška. Podnositelji projekata trebati će objasniti kako namjeravaju provoditi načela jednakih mogućnosti unutar svojih projekata za koje traže podršku ROP-a. Namjera ovakvog pristupa je dati što veću važnost načelu jednakih mogućnosti.

ROP će promicati jednak pristup svih ljudi obrazovanju, obuci i mogućnostima zapošljavanja koje nudi ROP bez obzira na spol, invaliditet ili etničko porijeklo. Da bi se to postiglo nastojati će se postići tri cilja koji će biti integrirani kroz cijeli ROP.

Prvi cilj je povećati i osigurati pristup obrazovanju, obuci i mogućnostima zapošljavanja za žene i invalide i druge skupine. – Kontinuirano gospodarsko napredovanje može se postići samo ako se prethodno isključenim skupinama osigura pristup višim razinama obuke i na kraju poslu višeg platežnog razreda. To je moguće djelomično ostvariti osiguranjem jednakog pristupa mjerama za podršku poslovanju i obuci za poduzetnike, npr. fleksibilnim pristupom isporuci obrazovanja i obuke, strategije za usklađivanje posla i doma koje poslodavci primjenjuju, trening o jednakosti i fizička okolina koja pruža podršku u smislu jednakosti pristupa, sigurnosti i brige za djecu. Javit će se i potreba postavljanja prioriteta za žene koje se vraćaju u radni odnos, samohrane roditelje, honorarne radnike i one koji su dugo bili isključeni iz tržišta rada (npr. zbog invalidnosti, lošeg zdravlja, slabih sposobnosti), od kojih svi imaju iskustva s poteškoćama u pristupu dobroj obuci i mogućnostima zapošljavanja.

Drugi cilj je povećati broj žena i invalida s osiguranim pristupom obuci i zaposlenju u višim platežnim razredima i sektorima viših vještina i samozapošljavanja. - Da bi članovi isključenih skupina u potpunosti iskoristili mogućnosti povećanog pristupa koje nudi ROP, važno je da poslovne i obrazovne organizacije uzmu u obzir njihove potrebe kako bi im omogućili da u potpunosti doprinesu gospodarstvu županije. Fleksibilna obuka i mogućnosti zapošljavanja, posebna podrška kako bi se povećao pristup poduzetničkim fondovima i savjetima, inovativni planovi kojima bi se potaklo na obrazovanje više razine i dobro plaćene karijere, netradicionalne mogućnosti zapošljavanja, povećano uključivanje na više razine putem IKT-a su sve primjeri mogućnosti dostupnih u programu kako bi se postigao ovaj cilj.

Treći cilj jest povećati broj poslodavaca i organizacija koje pružaju obuku i primjenjuju politike jednakih mogućnosti i radnih praksi kako bi se uskladio radni i obiteljski život. - Razvoj dobrih struktura jednakosti i praksi povećat će mogućnost da se iskoriste i razviju vještine i talenti svih onih koji mogu poboljšati ekonomsko bogatstvo zemlje. Npr. poslodavci, pružatelji obuke i treninga trebali bi unutar svojih organizacija razviti strategije za primjenu jednakih prilika i metode obuke koje uzimaju u obzir potrebu za razvojem fleksibilnih radnih aranžmana i metoda isporuke treninga, podrške za brigu djece i starijih osoba, pristupačna okruženja i shvaćanje da usklađivanje obitelji i posla primjenjuje se jednako na muškarce kao i na žene.

Provedba strategije jednakih mogućnosti

Karlovačka županija će provoditi strategiju jednakih mogućnosti kroz:

- Promicanje jednakosti muškaraca i žena u cijelom ROP-u
- Pomagati ljudima s poteškoćama u omogućavanju pristupa poslovima, robi i uslugama
- Promovirati društveno uključivanje za one ljude koji ostaju marginalizirani u gospodarskom i društvenom životu županije

Tijekom natječaja "Poziv za prijedloge projekata" poticati će se navedena vrsta projekata:

- Projekti kojima je cilj uklanjanje prepreka koje sprječavaju ženama, etničkim manjinama, invalidima i drugim socijalno isključenim osobama kao što su njegovatelji, samohrani roditelji, izbjeglice ili bivši zatvorenici pristup obuci, zaposlenju ili poslovnim mogućnostima.
- Projekti koji povezuju treninge/pohađatelje treninga s poslodavcima koji će vjerojatnije osigurati stalna zaposlenja onim skupinama koje su suočene s diskriminacijom isključivanja.
- Projekti ciljani na mlade ljude u područjima, školama ili zajednicama gdje je koncentracija studenata pred kojima je rizik napuštanja školovanja ili isključivanja.
- Projekti kojima je cilj podržavanje poslovanja kojeg vode žene, pripadnici etničkih manjina itd i koji su svjesni različitih socijalnih i kulturnih profila stanovništva u županiji i koji mogu poduzeti odgovarajuće akcije u smislu usmjerenosti na te skupine i zadovoljavanje njihovih posebnih potreba.

Poduzimanje aktivnosti kako bi se postigle jednake mogućnosti i društveno uključivanje ne može se ignorirati iz sljedećih razloga:

- Poboljšavaju pribavljanje i odabir kadrova jer pružaju pristup široj paleti talenata i sposobnosti u širokom rasponu zajednica.
- Povećavaju zadovoljstvo klijenata i time poboljšavaju ugled tvrtke ili organizacije koja zauzvrat poboljšava pristup novim ili prethodno nedostižnim tržištima ili skupinama, a koja bi mogla, te bi mogla povećati svoje mogućnosti za pristup javnim i etičkim ulaganjima.
- Organizacija postaje poželjan poslodavac što mu omogućuje odabir "najbolje osobe" za određeni posao, poslovnu priliku ili obuku. Dulje vrijeme zadržavanja jedne osobe na nekom radnom mjestu vodi do smanjenja troškova ponovnog pribavljanja kadrove i obuke, a povećava motiviranost i produktivnost.
- Štite od troškova koji su posljedica diskriminacije. Sudski postupci su skupi u novčanom, vremenskom i moralnom smislu, i negativno utječu na ugled.

Strategija upravljanja okolišem županije

Održivi razvoj se najčešće definira kao: **”Razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice bez kompromitiranja mogućnosti da buduće generacije zadovolje svoje potrebe”**.

Održivi razvoj neodvojivo je povezan s društvenim i gospodarskim aktivnostima; aktivnost koja se u jednom području odvija nauštrb druge dugoročno nije održiva. Npr. mnogi izvori u prirodi su ograničeni i jednom kad ih se ukloni ili iscrpi, naškodit će se razvoju za buduće generacije. Potrebno je osigurati gospodarski rast koji je učinkovit, socijalno prihvatljiv, te da nema negativan utjecaj na okoliš.

Predanost Europske unije okolišu i održivom razvoju zajamčena je Ugovorima iz Maastrichta i Amsterdamu. Europsko vijeće iz Göteborga naglasilo je važnost ujednačavanja gospodarskog rasta s ciljevima održivog razvoja. Sve inicijative koje sufinancira EU moraju nužno uzeti u obzir postojeće stanje u okolišu i osigurati da nijedna interventna politika nema negativan utjecaj na okoliš.

Kako je već opisano u prvom poglavlju (Osnovna Analiza) u županiji postoje vrijedni dijelovi okoliša koje je potrebno zaštititi kako bi u njima mogle uživati i buduće generacije. Stanje okoliša u županiji sve je više pod prijetnjom onečišćenja. Otpadne vode ispuštaju se u okoliš bez pročišćavanja, prikupljeni otpad se ne tretira adekvatno a postoje i brojna ilegalna i nekontrolirana odlagališta otpada. Osim toga, ukoliko županija počne koristiti svoje prirodne resurse (šume, zemljište, voda) na sustavniji način kako bi se povećala zaposlenost, može se pretpostaviti da bi takvo korištenje prirodnih resursa –ukoliko nije dobro planirano i organizirano - moglo imati dodatni negativan utjecaj na stanje u okolišu.

Karlovačka županija integrirati će pitanja održivog razvoja u sve aspekte ROP-a. U viziji županije ugrađeni su principi održivog razvoja, a postoje i posebni prioriteti koji se direktno odnosi na pitanja zaštite okoliša i održivog razvoja. To su prioriteti pod nazivom ”Unapređenje zaštite okoliša” i „Unapređenje zaštite prirode“, a njima pridružene mjere su:

„Unapređenje zaštite okoliša“

Razvitak sustava praćenja stanja i zaštite okoliša

- Unapređenje gospodarenja otpadom
- Program razminiranja svih područja pod minama
- Zaštita okoliša kod izvanrednih zagađenja
- Program upravljanja prirodnim bogatstvima voda, šuma, tla i zraka

„Unapređenje zaštite prirode“

- Povećanje broja i površina zaštićenih prirodnih područja
- Očuvanje krajobraza i biodiverziteta

Prioritet: ”Poboljšanje infrastrukture” također uključuje mjere koji su važne sa stanovišta održivog razvoja, a to su:

- Izgradnja i regionalizacija sustava vodoopskrbe i odvodnje
- Prostorno planiranje i uređenje prostora
- Unapređenje energetskog sustava
- Osiguranje pristupa informacijama o prostoru

Prilikom provedbe ROP-a, Karlovačka Županija će voditi posebnu pažnju da jačanje gospodarstva **ne znači** pojačan pritisak na okoliš. Morati će se osigurati da projekti koji će se provoditi u ROP-u dokažu svoj pozitivan učinak na okoliš, odnosno da su mogući negativni učinci na okoliš svedeni na minimum. Od predlagača projekata će se tražiti da opišu koje će mjere poduzeti da zaštite okoliš i smanje bilo kakve negativne učinke na okoliš.

Strategija razvoja partnerstva i učinkovite demokracije

Partnerski dogovori na nacionalnoj i lokalnoj razini predstavljaju kamen temeljac gospodarskih programa koje sufinancira EU. Posljednjih 20 godina partnerstva na lokalnim područjima postala su popularna u Europi kao odgovor na socio-ekonomske promjene. Ovakva partnerstva vidljiva su u slučaju rada lokalnih i regionalnih vlasti s poslovnim i civilnim organizacijama u planiranju i izvršavanju razvojnih inicijativa.

Partnerstvo se smatra načinom postizanja maksimalne mobilizacije resursa i utjecaja, te je dokazano učinkovito kao odgovor na krizne situacije u gospodarstvu. Ovakve situacije odnose se na zatvaranje velikih tradicionalnih industrija, povećanje siromaštva i socijalnu isključenost.

U nedostatku partnerskih dogovora smanjene su šanse za uspješan lokalni gospodarski razvoj. Interesne skupine mogle bi pokušati odgovoriti na glavne strukturalne probleme bez potrebnih informacija ili svijesti o dostupnoj potpori. Nedostatak partnerstava također nosi rizik od udvostručavanja i ponavljanja već poduzetih akcija, kao i opasnost da aktivnosti i projekti ne dospiju do onih korisnika kojima je podrška najpotrebnija.

Karlovačka Županija u procesu izrade ROP-a koristi partnerske odnose. Početkom izrade ROP-a formirano je zasebno tijelo, Regionalni Partnerski Odbor, koji djeluje kao savjetodavno tijelo Županiji unutar ROP procesa.¹ Članovi ovog Odbora izabrani su od samih interesnih skupina kao njihovi predstavnici. Tijekom izrade ROP-a Partnerski Odbor konzultiran je u svim važnijim pitanjima razvoja i pripreme strategije. Na taj način jača se participacijska demokracija u županiji.

U Osnovnoj Analizi navedeno je da je civilno društvo u županiji nedostatno razvijeno. Razvoj civilnog društva Županija smatra vrlo važnim i jedan od prioriteta direktno se odnosi na njegovo jačanje kroz poticanje međusektorske suradnje, a s ciljem povećanja njegova utjecaja na razvoj u županiji. Mjere koje su pridružene tom prioritetu su slijedeće:

- Razvitak partnerstava javnog i nevladinog sektora
- Razvitak korporativne društvene odgovornosti
- Poticanje uključivanja građana u donošenje odluka

Provedbom ROP-a nastaviti će se ustanovljeni partnerski odnosi. Jačanje županijskih kapaciteta i sposobnosti pratiti će i povećanje mogućnosti lokalnog stanovništva da upravljaju svojim gospodarskim razvojem. Unutar same vizije županije do 2012. godine napominje se da će većina uspjeha županije biti rezultat zajedničkih napora javnog, poslovnog i civilnog sektora, što potvrđuje da je županija spremna otvoreno surađivati sa svim sektorima na gospodarskom razvoju. Jedinica za provedbu projekata ROP-a² osigurat će da se načelo partnerstva poštuje tijekom provedbe ROP-a.

¹ Vidi dodatak 3: Pravilnik Regionalnog Partnerskog Odbora

² Jedinica za provedbu projekata osnovat će se unutar Županijske strukture i biti centralno mjesto provedbe ROP-a. Vidi odjeljak 4.2.

3.7 RAZVOJNI UČINAK ROP-a

Razvojne učinke ROP-a u ovoj fazi teško je kvantificirati. Općenito, ciljevima se navode poželjni učinci, a prioritetima poželjni rezultati koji vode do tih implikacija. Bolja kvantifikacija ovoga nastat će iz sustava za ispitivanje i provedbu ROP-a koji će sve više omogućivati utvrđivanje i mjerenje promjena koje prate ROP. U donjoj Tablici 3.2 izložena je ideja o potrebnim učincima kojima će se ROP vremenom morati moći baviti.

Tablica 3. 2.. Očekivane koristi ROP strategije

Sektor	Utjecaj na gospodarstvo	Potencijalne dobiti od djelotvornosti	Uspješnost predloženih djelovanja	Strateške koristi
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Politika niskih cijena i institucionalne mjere. Koristi od proizvodne specijalizacije i gospodarenja prirodnim resursima.	Mali input kapitala uz potencijalno velike dobiti. Dobiti unutar cijele županije kroz proizvodnu specijalizaciju i poboljšani marketing	Rješava problem ograničene specijalizacije. Može biti usmjerena na skupine s malim prihodima i poboljšati vertikalno povezivanje i upravljanje resursima	Povećat će trgovinu putem specijalizacije proizvodnje. Postavit će temelj za budući razvoj u seoskim područjima.
Industrija	Jeftini programi za jačanje izravnih ulaganja i organiziranje pojednostavljenih postupaka ulaganja. Poboljšava vezu između inozemne i lokalne industrije	Uklanja početna ograničenja ulaganja u industriju. Niska razina državne intervencije	Izrađen poseban program za pod-regiju koji rješava neposredna ograničenja.	Stvorit će platformu za hrvatsko i inozemno ulaganje. Postavlja temelj za buduću industrijalizaciju. Visoka komplementarnost.
Trgovina i ulaganje	Poboljšava regionalno gospodarstvo uklanjajući prepreke za gospodarsku aktivnost	Jeftino izravno ulaganje u javni sektor. Poboljšava učinkovitost uklanjanjem administrativnih i upravnih uvjeta (odredbi)	U visokoj mjeri usredotočen na trgovinu. Izravno rješava ograničenja.	Izravno će povećati intražupanijsku i međužupanijsku trgovinu, odnosno nacionalnu trgovinu. Visoka komplementarnost.
Promet i veze	U kratkom roku smanjit će troškove prijenosa i prijevoza. Znatne koristi od izgradnje IKT mreže u srednjem i dugom roku	Jeftina studija i institucionalne mjere. Preostaje da se odredi bolja učinkovitost kao rezultat studija izvedivosti	U visokoj mjeri usmjeren; odredit će odluku o budućim potrebama prometa i veza.	Vrlo komplementarne u srednjem i dugom roku. Poboljšani promet i veze ubrzat će zamah županije i lokacije: preduvjet budućeg rasta.
Razvoj ljudskih resursa	Veći utjecaj na gospodarstvo kroz stručnu obuku, edukativne programe i pomoć pokretljivosti radne snage	Poboljšano upravljanje ljudskim resursima i uštede zahvaljujući djelotvornosti lokalne administracije (uprave).	U visokoj mjeri usredotočen na važno pitanje tržišta radne snage u Županiji	Vrlo komplementarne; ubrzat će zamah i popločati put za bolje poslovne sposobnosti u regiji
Vodna infrastruktura i gospodarenje otpadom	Poboljšat će korištenje postojećeg kapaciteta i mreža.	Učinkovito korištenje resursa županije izvan granica. Smanjit će državne troškove	Visoka razina usredotočenosti na sektor; tehnički projekt. Ima vrlo dobre izgleda za izravno dopiranje do korisnika.	Postavit će temelj za budući rast (razvoj). Generirat će šire javno prihvaćanje ROP-a.

POGLAVLJE IV: PLAN PROVEDBE ROP-a

4.1 UVOD

ROP Karlovačke županije sastoji se od niza razrađenih projekata ("pipeline") s *razvojnim učincima* koji se mogu dokazati. Područje projekata proteže se od intervencija unutar fizičke infrastrukture do mjera za pružanje potpore poslovanju, te djelovanja koja mogu biti poduzeta radi poticanja rasta jednog aktivnog civilnog društva.

Međutim, uspješnost projekata ROP-a ovisi ne samo od vrijednosti samih izabranih projekata nego i od načina na koje će se ti projekti provoditi, te kako će se njima kasnije upravljati. ***Uspješna provedba od bitne je važnosti.*** Doista, iskustvo nam je pokazalo da "dobri" projekti mogu doživjeti neuspjeh ukoliko je njihova provedba loša. Isto tako, i same strategije i cjelokupan proces ROP-a može se ugroziti slabom provedbom, neodgovarajućim strategijama financiranja i/ili lošim upravljanjem tijekom trajanja projekta.

U ovom Poglavlju objašnjeni su predloženi provedbeni mehanizmi, strategija financiranja, te postupci za evaluaciju i praćenje (monitoring) projekata i programa ROP-a Županije:

- ***Institucionalni ustroj je opisan u odjeljku 4.2*** - izložen je opis predložene institucionalne pripreme radi provedbe ROP-a. Najvažnija uloga predložena je za Županiju, čiji se institucionalni kapacitet mora ojačati putem osnivanja Jedinice za provedbu projekata (JPP) koja će vršiti nadzor nad provedbom ROP-a.
- ***Strategija financiranja je opisana u odjeljku 4.3*** - ROP je instrument koji će Karlovačka županija koristiti kako bi prezentirala strateški i suvislo strukturirani razvojni plan raznim izvorima financiranja, uključujući Hrvatsku vladu, Europsku komisiju i brojne bilateralne i multilateralne donatore. Ovaj odjeljak opisuje strategiju pristupa tim izvorima financiranja.
- ***Procedure praćenja (monitoringa) i evaluacije opisane su u odjeljku 4.4*** - ROP je "promjenljiv" razvojni plan i sastoji se od niza razrađenih projekata. Okolnosti se mogu promijeniti pa bi se sukladno tome morali promijeniti ROP strategija, njegova provedba i pripadajući projekti. Učinkovita promjena moguća je samo ukoliko su prikladne opsežne procedure za praćenje i evaluaciju uspostavljene na početku. Predložene procedure praćenja i evaluacije su opisane u ovom odjeljku.
- ***Budućnost ROP-a opisana je u odjeljku 4.5*** – način na koji se ROP može u budućnosti razviti i ojačati skiciran je u ovom odjeljku. Kao što je već rečeno, ROP je "promjenljiv" razvojni plan, kojeg je potrebno nanovo razmatrati, mijenjati i poboljšavati svakih par godina, odnosno kad god to okolnosti nalažu.
- ***Slijedeći koraci opisani su u odjeljku 4.6*** – U ovom odjeljku dan je pregled potrebnih koraka kako bi se ROP pretočio iz teorije u stvarnost. Opisuje slijedeće konkretne korake koje je potrebno poduzeti do travnja 2006.g.

4.2 INSTITUCIJE I MEHANIZMI PROVEDBE

Izabrana Županijska skupština i Županijsko poglavarstvo nalaze se u središtu provedbe ROP-a. To su izabrani zastupnici i donositelji odluka koji imaju zadaću promicati razvoj Županije. Unutar Županije osnovat će se Jedinica za provedbu projekata (JPP) koja će organizirati (koordinirati) provedbu ROP-a i pripremati odluke skupštini. Jedinica za provedbu projekata nalazit će se unutar Županije, a osnovat će se oko uže radne skupine koja je bila odgovorna za organiziranje cjelokupnog procesa ROP-a, od samog njegovog početka.

Jedinica za provedbu projekata

Ova Jedinica važna je zbog toga što ona osigurava kontinuitet kako sadržaja, tako i duha. Navedena jedinica će pratiti proces i pomagati provedbu cjelokupnog ROP-a kroz razvoj novih projekata i privlačenje dodatnih financijskih poticaja. Očekuje se da će Jedinica za provedbu projekata (JPP) poštivati načela transparentnosti, partnerstva, koncentracije i supsidijarnosti na kojima se do sada temeljila priprema ROP-a. U tom cilju u Karlovačkoj županiji će JPP biti smještena u onoj instituciji/tijelu koje je imalo središnju ulogu pri izradi ROP-a i koje se u županiji inače bavi pitanjem gospodarskog razvoja (jedna od ustrojenih jedinica/odjela županije, odgovarajuća agencija ili kombinacija te dvije). Od ključne je važnosti da županija čvrsto podrži JPP, te da se i ostali sudionici u procesu slože s takvom implementacijom programa. U cilju održivosti cijelog procesa, u JPP će se angažirati osobe koje su sačinjavale užu radnu skupinu za izradu ROP-a, a koje će uz tehničku pomoć Europske unije (kroz projekt CARDS 2004) ojačati kapacitete u smislu razvoja vještina i znanja (know-how) vezano uz planiranje i upravljanje razvojem. Na taj način će ta jedinica potencijalno predstavljati jezgru buduće agencije za regionalni razvoj županije.

U utvrđenom roku bit će osiguran prostor za buduće djelatnike JPP-a, uključujući stručnjake/-e za regionalni razvoj (njihovo angažiranje financirat će se iz sredstava projekta CARDS 2004 *Održivi razvoj u područjima posebne državne skrbi*), te pristup telekomunikacijskim vezama.

Glavna zadaća Jedinice za provedbu projekata je utvrditi odgovarajuće postupke za upravljanje i koordinaciju, te osigurati da profunkcioniraju mehanizmi nabave u skladu s hrvatskim odredbama, odredbama EU-a, odnosno odredbama potencijalnog donatora. Uz to, Jedinica za provedbu projekata (JPP) bit će zadužena za učinkovito komuniciranje između Županijske skupštine, Partnerskog odbora za razvoj Karlovačke županije, te drugih interesnih skupina u ovom procesu.

Partnerski odbor za razvoj Karlovačke županije

Osim Županijske skupštine, Partnerski odbor ("partnerstvo") je najvažnije tijelo unutar sustava za provedbu ROP-a. "Partnerstvo" je novo sredstvo osnovano kao dio procesa pripreme ROP-a i koje ostaje jedna od najvažnijih karakteristika u provedbi ROP-a. Partnerstvo ima 23 članova i članica koji su svi predstavnici organizacija iz Županije, i kao takvi nositelji interesa odnosno dionici razvoja županije.

Partnerstvo nije osnovano izborima, već se temelji na nizu propisa (vidi Dodatak 3) predloženih od strane Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske i prilagođenih za dobro funkcioniranje u specifičnim lokalnim uvjetima. "Partnerstvo" je savjetodavna skupina koja preporučuje odnosno odbacuje prijedloge sastavljene unutar ROP-a. Ono ne donosi izvršne odluke, već sastavlja preporuke za Županijsku skupštinu kako bi se osiguralo veće i kvalitetnije uključivanje zainteresiranih strana. Partnerstvo se sastaje redovito, a osnovano je pod nadzorom OEES-a, kako bi se osigurala primjena odgovarajućih postupaka i procesa prilikom njegovog odabira.

Civilni i privatni sektor

Nevladine organizacije glavni su i krajnje vrijedni sudionici u provedbi ROP-a, budući da imaju iskustva u radu unutar okruženja koje se temelji na projektima. U cjelini gledano, procjenjuje se da nevladine udruge dobivaju četiri puta više sredstava od donatora nego iz lokalnih izvora kao što su općine i Županija. Stoga one predstavljaju skupinu institucija koja aktivno utječe na dotok fondova u regiju (županiju) za financiranje aktivnosti koje ne pokrivaju ili su prestale pokrivati državne službe. Njihova prisutnost u partnerstvu snažna je i takva mora i ostati kako bi se osiguralo da tek nedavno započeti dijalog između ovih i vladinih organizacija dovede do još većeg ulaganja u regiju.

Privatni sektor glavni je pokretač održivog generiranja blagostanja i otvaranja novih radnih mjesta. To je najteža zadaća u županiji i najveći pojedinačni izazov koji se mora rješavati u okvirima ovog ROP-a. Privatnom sektoru bit će potrebna pomoć da to postigne: bit će mu potrebna odgovorna i djelotvorna potpora države koja, prije svega, povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva. Konkurentno gospodarstvo zatim se mora staviti u položaj da otvara nova radna mjesta na temelju konkurentnosti, a ne na temelju programa za otvaranje novih radnih mjesta. Privatni sektor, kao i civilni sektor, nije dobro organiziran u ovoj regiji, međutim oba ova sektora potpuno su zastupljena u partnerstvu, pa se smatraju glavnim partnerima u provedbi ROP-a, unatoč tome što možda u ovom trenutku nisu potpuno institucionalizirani.

Oko projekata se izgrađuju provedbeni mehanizmi koji imaju za rezultat razvoj županije na način koji je naveden i poželjan u razvojnoj strategiji. Stoga je upravo razvojna strategija glavni mehanizam koji je dostupan za uspješnu provedbu (vidi Poglavlje 3 gore). Unutar toga, kriteriji za odabir projekata predstavljaju mehanizam kojim će se odabirati odgovarajući projekti i osigurati suglasje s obrazloženjem strategije, pravilima donatora, te prioritetima odabranih sektora.

Tablica 4. 1. Organizacijske odgovornosti vezane uz ROP

Organizacija	Pregled trenutnih djelovanja	Prijedlog djelovanja u implementaciji ROP-a; uloge i odgovornosti	Vremenski okvir; potrebni resursi
Županija	Izabrano zastupničko i izvršno tijelo županije.	Usvaja nacrt i konačnu verziju ROP-a. Odgovara za cjelokupnu implementaciju.	Nacrt 28.lipnja, Konačna verzija 01. srpnja
Jedinica za provedbu projekata	Formiranje predstoji.	Koordinacija ROP-a i podnošenje izvješća Županijskoj skupštini, te djelatna komunikacija s Partnerstvom i pojedinačnim dionicima.	Kolovoz 2005. Zahtijeva 3 namještenika, te urede osposobljene za komunikaciju na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini putem telefona, interneta i drugih medija.
Regionalni Partnerski Odbor	Osnovan je i redovito se sastaje u cilju pružanja pomoći u izradi ROP-a.	Savjetodavno tijelo županijskog vijeća i foruma dionika. ROP i projekti u sklopu ROP-a zahtijevat će pisani osvrt i procjenu Partnerstva prije no što budu predloženi skupštini u cilju donošenja odluke.	Neznatna dodatna sredstva možda će u budućnosti morati biti izdvojena za pokrivanje troškova i osnovno osoblje.

Organizacija	Pregled trenutnih djelovanja	Prijedlog djelovanja u implementaciji ROP-a; uloge i odgovornosti	Vremenski okvir; potrebni resursi
Privatni sektor	Trenutno ulaže kada se za to ukaže prilika. Niska razina strategije i vodstva dostupna.	Ključni dionik odgovoran za stvaranje prihoda i održivih radnih mjesta. Trebat će priliku za izražavanje svojih primjedbi i osiguravanje njihovog uključenja pri implementaciji kroz partnerstvo i druge načine.	Pitanje unapređenja organizacije i voljnosti za komunikaciju između županije i privatnog sektora. Može se pojaviti potreba za unapređenjem predstavničkih organizacija.
Nevladine organizacije	Trenutno su aktivnije no što je u početku procijenjeno. Vrlo uspješne u privlačenju dodatnih sredstava u regiju unatoč iznimnoj financijskoj skučenosti i nedostatku podrške.	Ključni dionici uz privatni sektor. I jedni i drugi pokretači su lokalnog gospodarstva i tvorci novih radnih mjesta. I nevladine organizacije i nadležni županijski odjel nisu dobro organizirani, te se žale jedni na druge bez pokušaja uspostave dijaloga s bilo čije strane.	Potrebno uspostaviti platformu za konstruktivan dijalog, kako između javnog sektora i nevladinih organizacija, tako i između privatnog sektora i nevladinih organizacija. Bit će potrebno sastavljanje strategije financiranja, te rasprava o istoj i njeno usvajanje.
Nadležna Ministarstva	Predstavljaju najviše tehničke hijerarhijske instance uključene u pripremu ROP-a. Upravlja procesom kroz osnovne smjernice i regulativnu podršku.	Koordinacija raznih izvora financiranja u cilju postavljanja učinkovitog djelatnog sučelja između projekata temeljenih na ROP-u i vanjskih sredstava. Nadzor nad cjelokupnim radom, praćenje rezultata i razvoj daljnjih smjernica.	Nema dovoljno sredstava za izvršavanje ove zadaće. Potrebna je dodatna ekspertiza na području mehanizama združenog financiranja od strane više donatora, upravljanja razvojnom politikom, te monitoringa i procjene tijeka razvoja.

4.3 PRIBAVLJANJE SREDSTAVA I FINANCIRANJE

Mogući izvori financijskih sredstava često su jedini fokus planiranja razvoja. To predstavlja opasnost, budući da će Županija morati zadržati kontrolu nad razvojnim procesom i pitanjima, te privlačiti sredstva u projekte koji će podupirati razvojnu strategiju županije. Za sredstva postoji natjecanje isto kao i natjecanje među donatorima i financijskim organizacijama za “dobrim projektima”. Dobri projekti su prioritetni projekti koji ostvaruju razvoj u pravcu koji je utvrđen strategijom. Prema tome, *strategija određuje sredstva, a ne obrnuto*.

U Hrvatskoj su okolnosti za pribavljanje sredstava relativno dobre unatoč prezaduženosti države. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka upravo uspostavlja zajednički mehanizam za pribavljanje sredstava koji koordinira većinu inozemnih donatora, kao što su Europska komisija (EK), Europska investicijska banka (EIB) i Svjetska banka (WB), u jedan krovni mehanizam za pribavljanje sredstava namijenjenih regionalnom razvoju. Na ovom stupnju procjenjuje se da za županiju postoje raspoloživa sredstva za razvoj u iznosu od 150 milijuna eura za razdoblje od narednih 10 godina. Ovo je oprezna (konzervativna) procjena koja isključuje ulaganja privatnog sektora i ulaganja nevladinih/lokalnih organizacija.

Inicijala izravna sredstva Europske komisije (EK) iznose 2.500.000 eura, a raspoloživa su za ključne prioritetne projekte. Apsorpcijska moć županije je u ovom trenutku niska i bit će potrebno povećati je radi apsorpcije, te efektivnog i učinkovitog korištenja raspoloživih sredstava. Izgradnja kapaciteta u Županiji i pripadajućim provedbenim institucijama od vitalne je važnosti (i potrebno je dati joj odgovarajuću pažnju kroz ROP, kao i kroz ostale razvojne programe inicirane i financirane od strane Vlade RH).

Uzevši u obzir nedostatak financijskih sredstava u Županiji, kao i slab financijski položaj jedinica lokalne samouprave u županiji, strategija financiranja povezana je s pristupom međunarodne donatorske financijske pomoći (uključujući npr. financiranje od strane EU, Svjetske banke, USAID-a, DFID-a i drugih bilateralnih donatora). Cilj je korištenje dostupnih fondova Europske komisije za maksimaliziranje učinaka dostupnih fondova Vlade RH i drugih multilateralnih i bilateralnih fondova. Županija će primjereno osigurati dodatni dio fondova u novcu ili materijalno. Dugoročni cilj je razviti poreznu i resursnu osnovu županije koja će uvelike smanjiti oslanjanje na subvencije s nacionalne razine i pomoć donatora.

U potpunosti je prepoznato da svaki donator ima svoje vlastite zahtjeve koji moraju biti zadovoljeni prije nego financiranje može biti potvrđeno. Uglavnom, projekti predloženi donatorima za financiranje moraju biti takvog tipa kojeg donator želi financirati, i mora biti u potpunosti opravdani (odnosno moraju biti u skladu s razvojnom strategijom regije u kojoj je projekt smješten, i mora imati dodatnu pozitivnu procjenu izvodivosti/cost-benefit analizu). Zadaća predložene županijske Jedinice za provedbu projekata će biti osiguranje da se ROP projekti podnose donatorima na pravilan način.

4.4 PRAĆENJE (MONITORING) I EVALUACIJA

Mehanizmi za praćenje i evaluaciju (ocjenu) su važni mehanizmi koji omogućuju nesmetanu, pravilnu i transparentnu provedbu programa. Također su važni kako bi proces izrade ROP-a postao "proces učenja" u kojem Županija i njezini dionici razvijaju kapacitete za učenje i prilagođivanje ROP-a promjenjivim okolnostima kad se za to ukaže potreba. Da bi to mogao, potrebno je osigurati:

- **Dostupnost podataka o uspješnosti** – važno je da provedbeni program ROP-a generira podatke koji pokazuju koji su projekti pridonosili razvoju Županije, u kojoj mjeri i u kojem vremenskom periodu.
- **Kreirane i dogovorene ciljeve i rezultate** – povezano s cjelokupnim ROP programom i individualnim ROP projektima važno je kreirati i dogovoriti ciljeve i rezultate među svim dionicima (s procijenjenim datumima do kojih trebaju biti dostignuti).
- **"Evaluacijski" okvir** – unutar kojeg se prikupljenim podacima može upravljati i procjenjivati ih. Uobičajen, često korišten okvir je "Logički Okvir" (*Logical Framework*).

Podaci i ciljevi

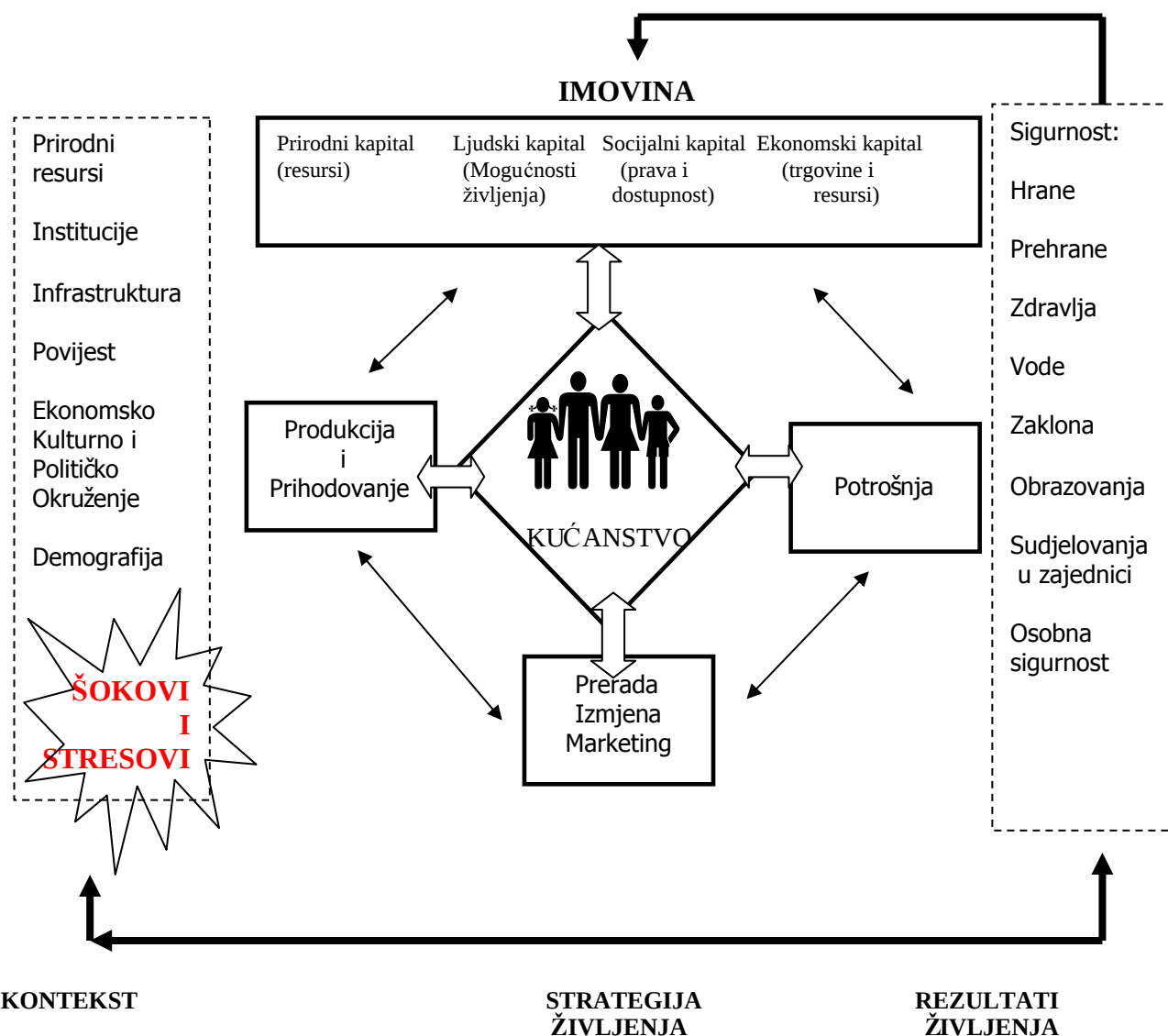
Osnovna analiza dala je neke "početne podatke" po kojima se mjeri napredak ROP-a (upravo to je i jedna od njenih funkcija), i po kojima se određuju ciljevi i rezultati. Ipak, proces izrade osnovne

analize pokazao je da Županija nije u položaju da može u ovom trenutku pouzdano procjenjivati status i potrebe vlastitog razvoja. Dio osnovnih podataka nedostaje, neki statistički podaci nisu pouzdani, a sposobnost analiziranja dostupnih i pouzdanih podataka je ograničena. To znači da Županija možda neće biti u stanju utvrditi što su u ovome trenutku dobri, a što loši projekti. Međutim, napredak se može postići jedino ako se uspjeh ili neuspjeh ROP-a može učinkovito mjeriti i procjenjivati.

Evaluacijski okvir

Slika 4.1 pomaže da se shvati na kojem je stupnju mjerenje značajno za utvrđivanje uspjeha ili neuspjeha projekata i programa. Moraju se utvrditi resursi koji se koriste za provedbu programa i projekata, te na koji način to utječe na životne prilike individualaca i gospodarskih okolnosti poslovnih subjekata. Cilj je stvoriti odgovarajuće resurse županije koji mogu utjecati na porast prihoda i stvaranje radnih mjesta. Produktivnost i konkurentnost trebaju se povećati, a da se ekološka i društvena sredina ne izlažu pritiscima većim od onih koje te sredine mogu uspješno podnijeti.

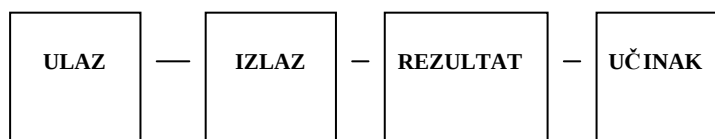
Dijagram 4. 1. Evaluacijski okvir

Izvor: CARE International, 2002.

Prilikom praćenja i procjenjivanja Europska komisija koristi sljedeću tipologiju pokazatelja:

- **Pokazatelji ulaza** mjere financijske, administrativne i regulatorne resurse (koji se često nazivaju “procesom”) koje osiguravaju Država i donatori. Radi procjene uspješnosti provedenih akcija potrebno je uspostaviti vezu između sredstava koja se koriste i postignutih rezultata.
Na primjer: Udio proračuna namijenjen izdacima za obrazovanje, definiranje strategije sektora
- **Pokazatelji izlaza** mjere neposredne i konkretne posljedice poduzetih mjera i iskorištenih sredstava:
Na primjer: Broj izgrađenih škola, broj educiranih nastavnika
- **Pokazatelji rezultata** mjere rezultate na razini korisnika.
Na primjer: upis u školu, postotak djevojčica koje se upisuju u prvi razred osnovne škole
- **Pokazatelji učinka** mjere posljedice rezultata. Oni mjere opće ciljeve u smislu razvoja države i smanjenja siromaštva. Za njihovo shvaćanje potrebno je mnogo vremena, teško ih je mjeriti, a ovise, osim o vladinim programima, i o mnoštvu drugih faktora.
Na primjer: Stope pismenosti, stope nezaposlenosti.

Vjerojatno najvažniji evaluacijski okvir za korištenje je “logički okvir”. Matrica logičkog okvira važan je alat za postizanje praćenja programa i njegovog napretka. Međusobno povezuje ciljeve, aktivnosti i rezultate, te također s njihovim pokazateljima. U ovom su slučaju rezultati ROP-a izravno izvedeni iz prioriteta navedenih u strategiji. Ovo predstavlja samo okvir potrebnih mjerenja, a svaki cilj i prioritet treba biti razložen na slične jedinice. Ipak, osnovna je referenca ova matrica logičkog okvira.

Tablica 4. 2. Matrica logičkog okvira ROP-a Karlovačke županije

Intervencijska logika	Objektivno provjerljivi pokazatelji	Izvori verifikacije	Pretpostavke
Opći cilj: Karlovačka županija bit će regija skladnog gospodarskog razvitka, popraćenog kvalitetnim programima obrazovnih ustanova i poželjno turističko odredište. Zajednica utemeljena na načelima održivog civilnog, društvenog i ekološkog razvoja	- Povećanje broja poduzeća i poljoprivrednih gospodarstava. - Smanjenje broja nezaposlenih. - Povećanje broja turista. - Povećanje broja učenika i studenata. - Povećanje BDP-a po stanovniku.	- Državni zavod za statistiku - FINA; HZZ, ZMO	- Programi regionalnog razvoja su od prioritetnog interesa, - Pristupanje Europskoj uniji u procesu, - Održivost vizije i usklađenost interesnih skupina županije
Ciljevi ROP-a: 1. Stvaranje preduvjeta za gospodarski razvitak 2. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zaštita okoliša 3. Unapređenje kvalitete života, obrazovnog sustava i razvitak civilnog društva	- Iskorištenost poduzetničkih zona 80% - Nezaposlenost smanjena na 12% - Poboljšana je komunalna infrastruktura tj. vodoprivreda i gospodarenje otpadom - Obrazovne ustanove dobro su opremljene, a obrazovanje se vezuje za potrebe privatnog sektora i lokalnog gospodarstva 20% više diplomiranih učenika zaposleno je lokalno, na stručnim poslovima - Kvaliteta života poboljšana je na temelju načela jednakosti i javne sigurnosti	- Projektne izvješća i ocjene ROP-a - DZS, HZZ, Porezna uprava - Izvještaj o radu Karlovačke županije po upravnim odjelima - Proračun Karlovačke županije - Financijski pregled ROP-a, HGK-ŽKK, HOK-OKK	- Usklađenost državnih programa s potrebama ROP-ova i povećanje sredstava za regionalni razvoj - ROP-ovi ostaju glavna aktivnost planiranja razvoja na razini Županija - Kontinuirano provođenje politike regionalnog razvoja
Rezultati: 1.1. Podrška poduzetništvu 1.2. Unapređenje i promocija turističke ponude 1.3. Povećanje poljoprivredne proizvodnje	- Izgrađene i opremljene poduzetničke zone, te promocija istih (min. 3 poduzetničke zone) - Izrađeni i usvojeni programi održivog gospodarskog razvoja - Najmanje 4 zaposlenih u JPP te dodatnih 15 osoba obučanih za strateška i tehnička pitanja	- Projektne izvješća - DZS, HZZ, Porezna uprava - Izvještaj o radu Karlovačke županije po upravnim odjelima - Proračun Karlovačke županije	- Upravljanje strateškim planiranjem prema EU standardima dostupno je tijekom cijelog procesa - Dostupnost sredstava za regionalni razvoj

2.1. Unapređenje zaštite okoliša 2.2. Pобоljšanje infrastrukture 2.3. Unapređenje zaštite prirode 3.1. Pобоljšanje kvalitete života 3.2. Razvitak obrazovnog i odgojnog sustava 3.3. Poticanje međusektorske suradnje	regionalnog razvoja ▪ Uvode se nove tehnologije i mjere za potporu inovacijama ▪ Uspostavljen turistički informativni sustav i marketinški plan KŽ kao turističke destinacije ▪ Obrazovni programi prate potrebe tržišta rada ▪ Razminiravanje napreduje i provode se mjere za zaštitu prirode i okoliša ▪ Prioritetna infrastruktura je osigurana na odgovarajući način ▪ Identificirane su potrebe ranjivih skupina ▪ Utvrđeni instrumenti za poticanje poljoprivredne proizvodnje uspješno se primjenjuju ▪ Mehanizmi za socijalnu i zdravstvenu skrbi uključuju nevladine organizacije i osigurani su tehnički standardi i odgovarajući objekti	▪ Financijski pregled ROP-a, HGK-ŽKK, HOK-OKK ▪ Studije i procjene, ▪ Podaci turističkih zajednica	- Prisutnost donatora - Lokalni regionalni akteri podržavaju suradnju temeljenu na partnerstvu - Dobra suradnja na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini - Stabilni međuzupanijski odnosi i prekogranični odnosi sa Slovenijom i BiH
Aktivnosti: ☑ Koordinacija i suradnja s odgovarajućim partnerskim ustanovama i Partnerstvom. ☑ Međuresorna suradnja ☑ Provedba tzv. Grant shema (natječaja za dodjelu bespovratnih donacija) ☑ Provedba projekata ☑ ROP monitoring i evaluacija	Procjene mogućih inputa: Tehnička pomoć EK €700.000,00 Sredstva EK €2.500.000,00 Procjena drugih donacija za ovu županiju: €60.000.000,00 Lokalna i državna sredstva za županiju: €70.000.000,00 Ukupno (približno) €150.000.000,00	Specifikacija troškova: Procjena apsorpcijske moći u vrijeme sastavljanja dokumenta: € 70.000.000,00 tijekom razdoblja od 10 godina.	- Sposobnost upravljanja na ministarskoj razini dovoljna je za upravljanje programima ovih razmjera. - Sposobnost za upravljanje ovim programom na razini donatora dovoljna je da se omogući nesmetana i pravodobna provedba

Praćenje i evaluacija mogu biti iznimno složeni u slučajevima kada jednostavni odnosi između ulaza (inputa) i izlaza (outputa) nisu jasno identificirani i definirani - npr. proces izrade ROP-a možda je pridonio povećanju razine suradnje unutar županije, no ovo je poboljšanje možda i posljedica pritiska u pravcu povećanja suradnje od strane Ministarstva, a ne samog procesa i načina na koji je on vođen. Često se dešava da što se pomnije promatraju učinci, to je teže donijeti precizne prosudbe. Pa ipak, točne su prosudbe ono što se očekuje od procesa praćenja i evaluacije. One moraju biti donesene na ponešto različit način za svakog pojedinog dionika. Primjer prosudbe prilagođene interesima dionika se nalazi u Tablici 4.3 dolje.

Tablica 4. 3. Očekivana glavna područja interesa/pokazatelji odgovarajućih interesnih skupina prilikom praćenja i evaluacije³

Interesna skupina	Područja interesa	Glavna područja djelovanja/pokazatelji za praćenje i procjenjivanje
<i>Vlada RH</i>	- Gospodarski razvoj - Smanjenje siromaštva - Kooperativno upravljanje / među-upravni odnosi - Rezultati provedbe - Razmjer je nacionalni ili županijski s usporedbom s drugim županijama - Aktiviranje novih programa	- Standardni pokazatelji - Pokazatelji uglavnom na razinama output-a s naglaskom na kvantitativnim mjerama - U manjoj mjeri pokazatelji rezultata - Institucionalna uspješnost u upravi na svim razinama, odnosi unutar vladajućih struktura, te partnerstva
<i>Županijska uprava</i>	- Rezultati provedbe - Poboljšana koordinacija svih uprava - Iskorištenje raspoloživih sredstava - Bolje prometne veze i povezanost s područjima u široj regiji - Aktiviranje novih programa: - Otvaranje novih radnih mjesta	- Standardni pokazatelji - Pokazatelji input-a: uključujući financijske, izdatke sredstava, imenovano osoblje, itd. - Pokazatelji uglavnom na razinama output-a, s naglaskom na kvantitativnim mjerama - Institucionalna uspješnost u upravi na svim razinama, odnosi unutar vladajućih struktura, te partnerstva
<i>Lokalna uprava</i>	- Materijalni i vidljivi rezultati provedbe - Bolja koordinacija među upravama - Iskorištenje raspoloživih sredstava - Rastući interes za nematerijalne aspekte i pitanja kvalitete	- Standardni pokazatelji - Pokazatelji input-a: uključujući financijske, izdatke sredstava, imenovano osoblje, itd. - Pokazatelji uglavnom na razinama output-a s naglaskom na kvantitativnim mjerama
<i>Nevladine i lokalne organizacije (udruge)</i>	- Proces - Kvalitet razvoja u smislu sudjelovanja u odlučivanju - Sudjelovanje interesnih skupina - Sigurnost osnovnih sredstava za život - Socijalne potpore - Ovlašćivanje osjetljivih skupina - Briga o HIV/AIDS-u	- Kvalitativni pokazatelji s područja cijelog niza pitanja sigurnosti egzistencije - Indikatori razvojnog procesa / sudjelovanja - Naglasak na rezultatima i učincima (implikacijama) - Integrirani razvoj - Fokus na pitanjima siromaštva i prava - Pokazatelji output-a i učinaka (implikacija)

³ Ovo su uobičajena područja interesa. Nositelj interesa može u danom vremenu odlučiti dati prioritet drugim pokazateljima.

Poslovni sektor	▪ Produktivnost i bolji dostup tržištima ▪ Smanjenje kriminala; društvena stabilnost ▪ Smanjenje administrativnih prepreka ▪ Pristup kreditima ▪ Smanjenje troškova transakcija	▪ Pokazatelji rezultata politika i javnog ulaganja s naglaskom na: ○ Smanjenje zakonskih odredbi o poslovanju ○ Kriminal i strateški locirana područja ekonomskih prilika ▪ Rezultati koji mjere inicijativu javnog sektora koja omogućuje poslovne prilike
Donatori	▪ Smanjenje siromaštva ▪ Opća spolna pitanja, HIV/AIDS	▪ Pokazatelji rezultata u odnosu na siromaštvo i gospodarski rast ▪ Pokazatelji učinaka (implikacija)

Temeljni (početni, osnovni) podaci predstavljaju ključnu ulaznu vrijednost u sustavu praćenja (monitoringa) i evaluacije (ocjenjivanja). Oni moraju biti dovoljno pouzdani da omoguće prosudbu outputa i učinaka projekta, te dovoljno precizni da bi osigurali da devijacije od očekivanog napretka mogu biti brzo identificirane i naglašene, a primjerene izmjene učinjene što je ranije moguće. Osnovna analiza u Poglavlju 1 od iznimnog je značaja prema osiguranju skupa početnih podataka, no ograničena je na postojeće i donekle kontradiktorne skupove podataka. Ovo će morati biti poboljšano, te će biti potrebno definiranje, testiranje i prilagođavanje sustava pokazatelja vezanih uz svako pojedino prioritetno područje ROP-a, kao i prilagodba istih postojećem okruženju. Ovo predstavlja zahtjevu trajnu zadaću, a odjel za upravljanje projektima (PMU) i županija moraju biti pokretači njenog provođenja za vrijeme ranog stadija provedbe ROP-a. To će podrazumijevati dodatne studije i ispitivanja kako bi se izradili važni i mjerljivi početni podaci za procjenjivanje napretka ROP-a.

To ne znači da se projekti ne mogu provoditi prije utvrđivanja početnih podataka, ali znači da će se skup početnih podataka morati stalno usavršavati i razvijati ukoliko se ROP želi primjereno procjenjivati. Zasiurno želimo biti u mogućnosti odgovoriti na slijedeće pitanje -Jesu li ROP projekti pravi projekti za županiju, ili su možda kriva vrsta projekata? Opći okviri praćenja i evaluacije morat će se temeljiti na tom pitanju.

Evaluacija će trebati biti neovisna i mora se obaviti planirano, unaprijed (ex-ante), srednjoročno i naknadno (ex-post). Ona će presuditi je li izrađeni mehanizam doveo do očekivanih rezultata, a ako nije, što se mora promijeniti kako bi se postigli rezultati koji su bili navedeni u strategiji. Mora se temeljiti na praćenju podataka, te na širim kriterijima gospodarskog i društvenog razvoja koje je potrebno razraditi u provedbenoj fazi.

4.5 ROP U BUDUĆNOSTI

ROP nije jedinstven, “dovršeni” plan. To je dinamični dokument koji će se vremenom razvijati i koji će zahtijevati prilagodbe odnosno izmjene u razvojnom statusu, kao i poboljšanja u razumijevanju problema i ključnih pitanja. ROP zapravo predstavlja opći okvir razvoja i procjenjivanje projekata i njihovih odgovarajućih prioriteta. Ovaj opći okvir morat će se harmonizirati s promjenama unutar županije i njezinim razvojem. Stoga će se ROP vjerojatno mijenjati i vremenom postajati sve detaljnijim i usmjerenijim planom. Županija će morati upravljati tim promjenama i raspravljati o njima kako bi se osiguralo da ROP i dalje bude relevantan i u skladu sa znanjem i stručnim mišljenjima interesnih skupina koje se odnose na razvojne kočnice i prilike koje karakteriziraju Županiju. S obzirom na sve ovo, predlaže se sljedeći raspored pregleda i procjene:

- *Godišnju kontrolu napredovanja* - valja obavljati prije utvrđivanja županijskih proračuna za narednu godinu. Tada će biti potrebno ispitivati svako područje ciljeva i prioriteta ROP-a kako bi se vidjelo koji je napredak postignut, i naglasiti koji su projekti bili uspješni, a koji nisu. Procjena će morati biti jasno izražena i transparentna. Procjena bi se trebala zaključiti s preporukama za izmjene i poboljšanja prije podnošenja Partnerstvu na komentare i ratifikaciju. Partnerstvo će na taj način moći tražiti eventualna pojašnjenja i na vrijeme sastaviti svoje preporuke za Skupštinu kako bi se mogli korigirati proračuni za narednu godinu tako da odražavaju promjene u prioritetnim procjenama odnosno raspoloživosti sredstava.
- *Trogodišnju procjenu* – ROP će se trebati ocjenjivati svake tri godine, pri čemu će se procjena usredotočiti više na rezultate i potencijalne učinke u odnosu na korištena sredstva. To je formalan i eksterni proces koji će funkcionirati unutar Jedinice za provedbu projekata, čiji će savjetnici utvrđivati uspješnost, učinkovitost, relevantnost i implikacije programa. Izvještaj će se dostaviti Partnerstvu koje će u suradnji s predstavnikom Europske komisije (ako Europska komisija bude to tražila) djelovati kao upravni odbor na razini županije radi procjene, a rezultati procjene bit će dostupni javnosti. Predložene izmjene mogu se prihvatiti ili odbaciti, ali formalna odluka Skupštine mora postojati oko toga što se odbacuje a što prihvaća, a na osnovi preporuka od strane Partnerstva.

Ovaj proces poslužit će sljedećim važnim ciljevima:

1. *Ažuriranje ROP-a* - Da ROP dokument stalno bude ažuriran i razmatran, te da rezultati budu dostupni u javnom domenu, uz formalne evidencije o odlučivanju.
2. *Povećanje skupa osnovnih podataka* - Da sve veće količine informativnih, važnih i relevantnih podataka postanu dostupne kako bi se ROP poboljšavao, a odlučivanje o razvojnoj politici mijenjalo.

Rezultat će biti živ plan koji omogućuje promjene i njihovo djelovanje na ovaj dokument i razvojnu politiku. To će također osigurati da ovaj plan ostane relevantan za županiju istodobno ostavljajući mogućnost jasnog određivanja područja u kojima je potrebna suradnja s drugim županijama, razinama uprave, pa čak i susjednim zemljama kako bi se razvoj Karlovačke županije kretao u smjeru koji je formuliran u viziji naše županije.

4.6. SLIJEDEĆI KORACI – PROVEDBA ROP-a

Slijedeći koraci koje je potrebno poduzeti pri provedbi ROP-a su:

KORAK 1: Usvajanje dokumenta Regionalnog Operativnog Programa od strane Županijske skupštine – Srpanj 2005.g.

KORAK 2: Formalno uspostavljanje Jedinice za provedbu projekata (JPP) – Kolovoz 2005.g.

KORAK 3: Početak tehničke pomoći za provedbu ROP-a – Kolovoz 2005.g.

Tehničku pomoć za provedbu ROP-a financirati će Europska Unija, a imati će zadaću podržavati izgradnju kapaciteta županijske Jedinice za provedbu projekata u procesima upravljanja provedbom ROP-a, privlačenju sredstava za predložene projekte, pripremi projektne dokumentacije te provedbi nadzora i ocjenjivanja ROP-a.

Jedan stručnjak Europske Unije biti će angažiran za stalnu pomoć Karlovačkoj i Požeško-slavonskoj županiji. Osim toga postojati će po potrebi mogućnost angažiranja stručnjaka za pojedina područja na kraći rok za razvoj procjena i podršku provedbi projekta. Oni će biti koordinirani od strane tima tehničke podrške, ali će trebati biti zatraženi od Jedinice za provedbu projekata koja će imati odluke Partnerskog Odbora kako bi mogla prosljeđivati projekte prema njihovom statusu u "pipeline"-u projekata.

KORAK 4: Priprema slijeda ("pipeline"-a) projekata – Rujan-Studen 2005.g.

KORAK 5: Županijska Jedinica za provedbu projekata koordinira prvi krug studija pred-izvedivosti i studija izvedivosti –Listopad 2005.g – Travanj 2006 g.

KORAK 6: Početak provedbe prvog kruga projekata visokog prioriteta – Travanj 2006.g.

DODATAK 1. SUDIONICI U IZRADI ROP-A

Stručna Radna skupina

KOORDINATOR PROJEKTA:

1. Miro Škrgatić, dipl.ing.arh., pročelnik Upravnog odjela za obnovu, razvoj i komunalne poslove Karlovačke županije, Tel. 047 611 992, Fax. 047 611 991,

ČLANOVI STRUČNE RADNE SKUPINE:

2. mr. Zlatko Kuzman, predsjednik Gospodarske komore Karlovačke županije i član županijskog Poglavarstva, Tel. 047 611 180, Fax. 047 614 720
3. Zvonimir Pozderac, dipl.iur., predstojnik HZMO-a – Područna služba Karlovac, Tel. 047 611-260, Fax. 047 614 897
4. Miroslav Seljan, dipl. oecc., tajnik Obrtničke komore Karlovačke županije, 047 612 058, Fax. 047 611 742
5. Marinko Maradin, dipl. ing. arh., ravnatelj Zavoda za prostorno uređenje Karlovačke županije, Tel. 047 611 224, Fax. 047 611 224
6. Vilim Magdić, dipl. ing. šum., pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo Karlovačke županije, Tel. 047 609 170, Fax. 047 609 175
7. Željko Šančić, dipl. krim., pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, šport, tehničku kulturu i informiranje Karlovačke županije, Tel. 047 666 193, Fax. 047 666 228
8. Josip Zaborski, prof., pročelnik Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Karlovačke županije, Tel. 047 666 224, Fax. 047 666 221
9. Ankica Puškarić, predsjednica Turističke zajednice Karlovačke županije i članica županijskog Poglavarstva, tel. 047 532 278, Fax. 047 532 278
10. Aleksandar Horvatić, dipl.ing.agr., ravnatelj Poljoprivredne savjetodavne službe u Karlovačkoj županiji i član županijskog Poglavarstva, Tel. 047 611 058, Fax. 047 611 058
11. Dragan Pavlešić, dipl. oecc., savjetnik za poduzetništvo u Gradu Slunju, Tel. 047 777 102, Fax. 047 777 322
12. Alen Katić, dipl. ing., djelatnik HEP-a DP "Elektra Karlovac" – Odjel za razvoj i investicije, Tel. 047 411 137, Fax. 047 411 102

TAJNICA STRUČNE RADNE SKUPINE:

13. Daniela Tupac, dipl. oecc., stručna suradnica za međunarodnu suradnju i Europske integracije pri Gospodarskoj komori Karlovačke županije, Tel. 047 611 180, Fax. 047 614 720

Partnerski odbor

PREDSJEDNIK ODBORA:

1. Luka Hodak, Općina Saborsko, Tel. 047 571 195

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA I TAJNICA ODBORA:

2. Veronika Krijan-Grdić, Županijska udruga invalida, Tel. 047 615 062

ČLANOVI PARTNERSKOG ODBORA:

3. Marko Bubaš, Udruga inovatora Karlovačke županije, Tel. 047 413 177
4. Ivan Srakovčić, Hotel Korana Srakovčić, Tel. 047 609 090
5. Damir Furdek, HGK-Županijska komora Karlovac, Tel. 047 611 180
6. Branka Fićurin, Pamučna industrija Duga Resa, Tel. 047 841 122
7. Marko Krizmanić, Općina Saborsko, Tel. 047 571 195
8. Mile Turkalj, Općina Rakovica, Tel. 047 784 088
9. Stjepan Bahorić, Općina Draganić, Tel. 047 715 136
10. Mirjana Pogačić, Centar za socijalnu skrb Karlovac, Tel. 047 415 462
11. Jadranka Gojak, Županijska ustanova za zdravstvenu njegu, Tel. 047 601 861
12. Boško Milanković, Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije, Tel. 047 411 258
13. Nikolina Capan, Odbor za ljudska prava, Tel. 047 600 634
14. Violeta Vukobratović, Ženska udruga Korak, Tel. 047 600 392
15. Milan Medić, Centar za civilne inicijative Tel. 047 423 025
16. Vesna Šikić, Udruga Domaći, Tel. 047 600 995
17. Danica Benkek, Udruga za zaštitu okoliša Karlovačke županije, 047 615 922
18. Zoran Sabljarić, Hrvatske šume, Tel. 047 613 400
19. Željko Antun Lukas, Vodoprivreda d.d. Karlovac, Tel. 047 609 999
20. Tomislav Rebrović, Županijska uprava za ceste, Tel. 047 645 195
21. Radmila Medaković, Općina Plaški, Tel. 047 573 105
22. Franjo Franjković, Općina Rakovica, Tel. 047 784 102
23. Damir Mateljan, Općina Kamanje, Tel. 047 642 288

Tehnička asistencija - konzultanti:

1. Branka Novosel, dipl. oecc., ROP konzultant
WYG International (IMC Consulting)
Hrvatska, Zagreb, Laščinska cesta 10
Tel. 01 243 1653, Fax. 01 24 22 838
Mob. 098 9708 798
2. Christian Weltzien,
Regional Consulting International GesmbH
Austrija, Beč, Schlossgasse 13
Tel. +43/1/544 07 80 65, Fax. +43/1/548 49 56
Mob. +43/676/356 64 02
3. dr. Nicholas Miles, konzultant
WYG International (IMC Consulting)
4. Davor Ilijašić, ROP konzultant
WYG International (IMC Consulting)
Hrvatska, Zagreb, Laščinska cesta 10
Tel. 01 243 1653, Fax. 01 24 22 838

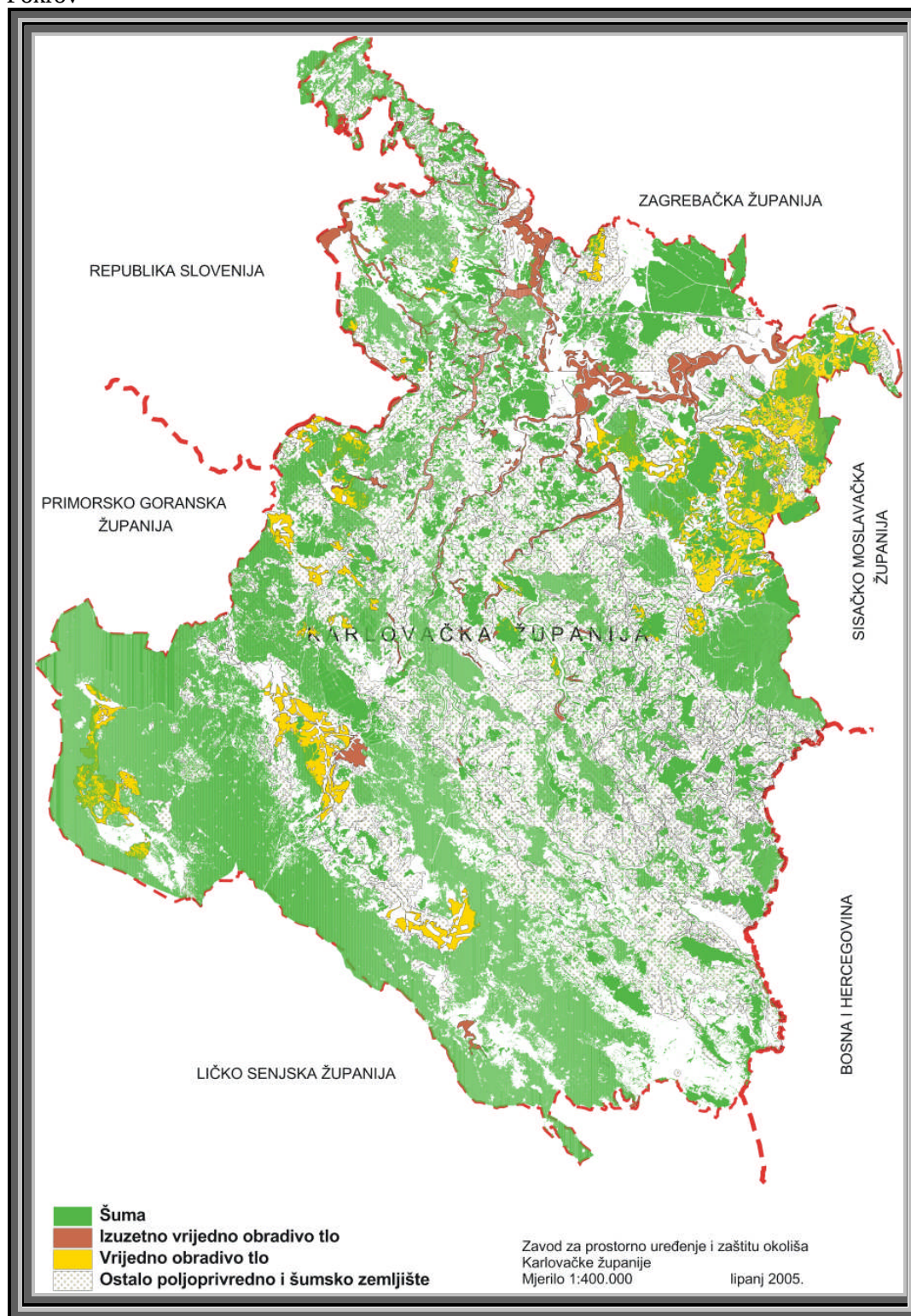
DODATAK 2. KARTE

Administrativna podjela

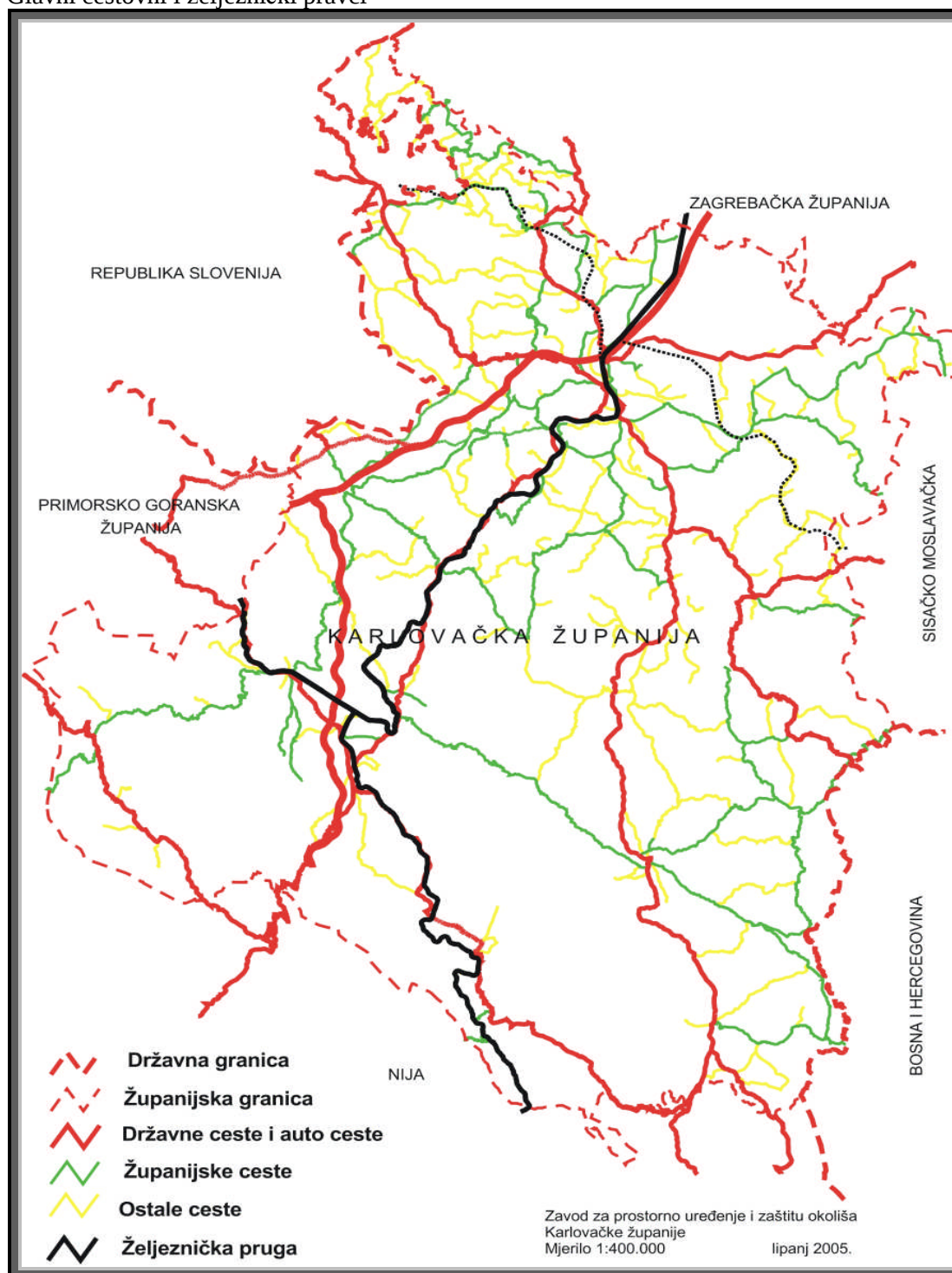

Pokrov

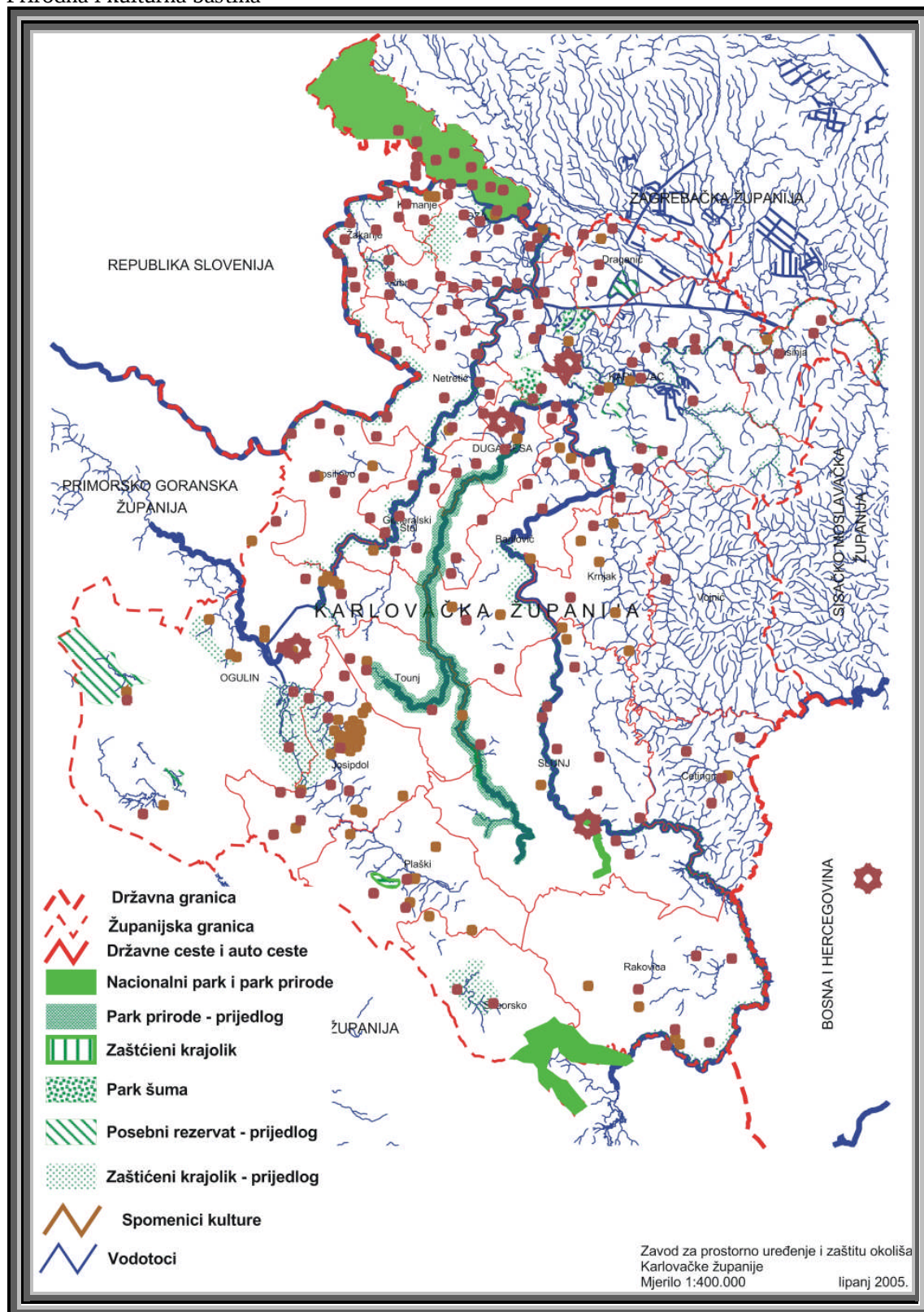

Glavni cestovni i željeznički pravci

Prirodna i kulturna baština

DODATAK 3. PRAVILNIK REGIONALNOG PARTNERSKOG ODBORA KARLOVAČKE ŽUPANIJE

PRAVILNIK O RADU REGIONALNOG PARTNERSKOG ODBORA (RPO) KARLOVAČKE ŽUPANIJE

Članak 1.

U cilju izrade i provedbe ROP-a (ŽRP-a) u skladu s principima i standardima Europske unije, osniva se Regionalni partnerski odbor (RPO) u Karlovačkoj županiji.

Zadaća RPO-a je sljedeća:

1. Okupljanje privatnog, javnog i civilnog sektora s područja Karlovačke županije u cilju jačanja njihove međusobne suradnje radi utvrđivanja i ostvarivanja zajedničke vizije budućnosti u Karlovačkoj županiji.
2. Sudjelovanje u izradi ROP-a kao konzultativno tijelo.
3. Sudjeluje u provedbi ROP-a kao konzultativno i nadzorno tijelo

Članak 2.

U tijeku izrade ROP-a nadležno tijelo Karlovačke županije osniva RPO kao jedno jedinstveno tijelo. Županijska radna skupina (na operativnoj razini zadužena za izradu ROP-a) konzultira RPO tijekom svih glavnih faza izrade ROP-a i to:

- Tijekom izrade osnovne analize,
- Tijekom izrade razvojne strategije,
- Tijekom određivanja prioriteta,
- Tijekom provođenja mjera za realizaciju ROP-a
- Kod izrade proračuna.

Članak 3.

U tijeku provedbe ROP-a, RPO može po potrebi osnovati tematske radne skupine

Za potrebe provedbe ROP-a / ŽRP-a u okviru Karlovačke županije, koja koordinira radom RPO-a, osnovat će se Jedinica za provedbu programa (JPP).

Jedinica za provedbu programa JPP osigurava tehničku potporu i Županiji i RPO-u.

Članak 4.

Članovi RPO-a biraju se s područja Karlovačke županije.

Članak 5.

Članovi RPO-a ne primaju nikakvu novčanu naknadu za svoj rad.

Članak 6.

Sastanci RPO-a su javni.

Članak 7.

Regionalni partnerski odbor (RPO) ima savjetodavnu ulogu. Njegove se preporuke trebaju uvažiti tijekom svih aktivnosti/projekta iz ROP-a sufinanciranih od strane državne i regionalne vlasti, Europske unije (ili drugih međunarodnih donatora u okviru ROP-a).

Izrada, revizija ili bilo kakvo ažuriranje ROP-a treba biti ostvareno kroz savjetovanje s Regionalnim partnerskim odborom.

Članak 8.

RPO se zasniva na načelu jednakosti. Nitko nije vlasnik Partnerstva i niti jedna organizacije ne smije se nametnuti kao dominantna. Članovi Partnerstva smatraju se jednakima u sudjelovanju, u utjecaju na odluke, te općenito, imaju jednaku moć u Partnerstvu.

Članak 9.

Sukladno načelima iz članka 8 ovog Pravilnika Regionalni partnerski odbor RPO se sastoji od 23 člana iz šest interesnih skupina: To su:

- industrija
- ruralna ekonomija,
- komunalna infrastruktura,
- društvena infrastruktura,
- civilni sektor i
- administracija.

Svaki član ROP-a ima jedan glas.

Članak 10.

Članovi Partnerskog Odbora su nominirani i izabrani od strane interesnih skupina, a predstavljaju slijedeće institucije:

INDUSTRIJA:

1. Udruga inovatora Karlovačka županija (Marko Bubaš)
2. Hotel Korana Srakovčić (Ivan Srakovčić)
3. Hrvatska gospodarska komora- Županijska komora Karlovac (Damir Furdek)
4. Pamučna industrija Duga Resa (Branka Fićurin)

RURALNO GOSPODARSTVO

5. Općina Saborsko (Marko Krizmanić)
6. Općina Rakovica (Mile Turkalj)
7. Općina Draganić (Stjepan Bahorić)

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA I OKOLIŠ:

8. Udruga za zaštitu okoliša (Danica Benkek)
9. Hrvatske šume (Zoran Sabljarić)

10. Vodoprivreda (Željko Antun Lukas)
11. Županijska uprava cesta (Tomislav Rebrović)

DRUŠTVENE DJELATNOSTI:

12. Centar za socijalnu skrb Karlovac (Mirjana Pogačić)
13. Ustanova za zdravstvenu njegu u kući Karlovac (Jadranka Gojak)
14. Zavod za javno zdravstvo KŽ (Boško Milanković)
15. Savez udruga osoba s invaliditetom Karlovačke županije (Veronika Grdić - Krijan)

CIVILNI SEKTOR:

16. Odbor za ljudska prava (Nikolina Capan)
17. Ženska grupa Korak (Violeta Vukobratović)
18. Centar za civilne inicijative (Milan Medić)
19. Udruga Domaći (Vesna Šikić)

ADMINISTRACIJA:

20. Općina Plaški (Radmila Medaković)
21. Općina Rakovica (Franjo Franjković)
22. Općina Saborsko (Luka Hodak)
23. Općina Kamanje (Damir Mateljan)

Članak 11.

Koordinatora RPO-a i njegovog zamjenika izabiru među sobom članovi RPO-a, a potvrđuje ih nadležno tijelo Županije. Koordinator (i njegov zamjenik) izabiru se konsenzusom, a ako to nije moguće, bira se glasovanjem.

Članak 12.

Sastav institucija/organizacija koje su predstavljene u RPO-u može se promijeniti. Svaka promjena treba biti izvršena u skladu s odredbama ovog Pravilnika.

Članak 13.

U tijeku izrade ROP-a Partnerski Odbor imenovat će svog tajnika koji će voditi zapisnike, dok će ostalu tehničku podršku Partnerskom Odboru dati uža Radna skupina za izradu ROP-a. U tijeku provedbe ROP-a JPP (Jedinica za provedbu projekata) djelovat će kao Tajništvo Odbora – tehnička podrška.

Članak 14.

Početkom provedbe ROP-a/ŽRP-a, ukoliko RPO odluči po potrebi formirati tematske radne skupine TRS, svaka TRS treba uključivati sve partnere vezane uz tematiku o kojoj se raspravlja na sastancima. RPO će sastaviti i predstaviti listu organizacija koje su iskazale spremnost da budu uključene u svaku od pojedinih TRS, a one će među sobom odrediti koordinatora TRS. Ako TRS u svom radu zatreba stručnu pomoć za specifične probleme, moguće je da se u rad TRS-a uključi neki od priznatih stručnjaka u određenom stručno-znanstvenom području.

Članak 15.

Rad Tehničkog tajništva TRS-a osigurat će JPP, u skladu s odredbama članka 20. ovog Pravilnika

Članak 16.

Zadaće RPO u tijeku izrade ROP-a su sljedeće:

- Usvaja nacrt programskih dokumenata pripremljenih od strane Županijske radne skupine i angažiranih konzultanata i to u svim fazama izrade ROP-a: osnovne analize, razvojne strategije, prioritete, mjere te proračun; uzimajući u obzir ravnomjernu zastupljenost županije.
- Podnosi Županu listu definiranih prioriteta koji se trebaju izabrati te ciljeva koji se trebaju ostvariti radi provedbe (ili izmjena) ROP-a;
- Predlaže Županu mjere koje će biti uključene u ROP;
- Obrazlaže i brani svoje prijedloge.

Zadaće RPO-a u tijeku provedbe su sljedeće:

- Predlaže županu projekte koji se trebaju financirati i tzv. grant sheme koje se trebaju provesti;
- Nadzire provedbu financiranog programa (svih projekata i grant shema koje se u okviru njega provode).

Članak 17.

Svi službeni prijedlozi Partnerskog Odbora moraju biti argumentirani u pisanom obliku obliku.

Članak 18.

TRS u tijeku provedbe ima sljedeće zadaće:

- Analizira, na temelju dogovorenih kriterija za odabir, projekte i tzv. grant sheme i predlaže RPO-u one koji se mogu financirati i ići u provedbu;
- Ukoliko i kada je to potrebno, pomaže RPO-u pri praćenju provedbe financiranih projekata u okviru njihovog tematskog područja.

Članak 19.

Zadaće koordinatora RPO-a

- Saziva sastanke RPO-a i TRS-a
- Priprema dnevni red sastanaka i radne materijale za sastanke
- Predsjedava i vodi sastanke te promovira konsenzus u procesu odlučivanja
- Potpisuje dokumente izrađene od strane RPO-a te ovjerava bilješke s održanih sastanaka.

Članak 20.

Zadaće tehničkog tajništva RPO-a tj. Jedinice za provedbu projekata u tijeku provedbe ROP-a su sljedeće:

- Priprema i distribuira dokumente i materijale potrebne za sazivanje sastanaka RPO-a i TRS-a;
- Sudjeluje na sastancima RPO-a i TRS-a;
- Objedinjuje i distribuira prijedloge i komentare članova RPO-a i TRS-a ;
- Priprema bilješke sa sastanaka;
- Dostavlja bilješke sa sastanaka svim članovima na usuglašavanje.

Članak 21.

Sve detaljne operativne aktivnosti vezane uz djelovanje RPO-a i TRS-a kao što su učestalost održavanja sastanaka, natpolovična većina, kvorum, izostanci i drugo, definirat će članovi RPO-a i JPP tijekom svojeg prvog ili nekog od sljedećih sastanka.

JPP će, kao tehničko tajništvo, biti zadužena za pripremanje i slanje poziva, pripremanje dnevnog reda kao i bilješki sa sastanaka.

Članak 22.

Pravilnik o radu Partnerskog odbora se donosi dvotrećinskom većinom glasova svih članova RPO-a. Broj glasača jednak je broju institucija i organizacija koje su imenovale predstavnika u RPO za njegov prvi saziv.

Bilo koje izmjene usvojenog Pravilnika trebaju biti donijete kvalificiranom većinom glasova (2/3 svih članova RPO s pravom glasa). Broj glasača jednak je broju institucija i organizacija koje su svoje predstavnike u RPO-u imale do dana predlaganja izmjena.

U Karlovcu, 12. prosinca, 2004. god.

Koordinator Partnerskog Odbora
Luka Hodak

DODATAK 4. ISTRAŽIVANJE POSLOVNOG SEKTORA U ŽUPANIJI

Tvrtke u Karlovačkoj županiji godišnje obrnu 1,1 Milijun Eura⁴. U tradicionalno jakoj industriji, danas u tranziciji opterećenoj raspadom bivšeg tržišta, stečajevima, privatizacijom, nezaposlenošću, sivom ekonomijom te negativnim efektima rata, i danas su najjači sektori obrada metala, proizvodnja strojeva i opreme, tekstilna industrija te prehrambena industrija. Zadnjih godina rasle su i trgovina, graditeljstvo i uslužne djelatnosti, usko povezane sa izgradnjom autoceste Zagreb – Split te izuzetnim položajem županije koji povezuje Dalmaciju sa središnjom Hrvatskom i Slavonijom.

Gledano po veličini, većina od 1412 registriranih tvrtki⁵ u županiji su male (94,5%), srednjih je 4% a velikih tek 1,5%. Male tvrtke zapošljavaju 37% radne snage, srednje 23% a velike 40%.

U isključivo državnom vlasništvu nalazi se samo 1,6% tvrtki, 3% ih je u mješovitom, samo 0,7% u zadružnom te 94,7% u isključivo privatnom⁶.

ANKETA MEĐU PODUZETNICIMA

U svrhu prikupljanja podataka na terenu ukupno je intervjuirano 10 poduzetnika, tj. tvrtki:

1. IVER KVC d.o.o.
2. Aquaestil d.o.o.
3. Maier textil d.o.o.
4. Kaplast eko d.o.o.
5. Ljevaonica Duga Resa d.o.o.
6. Veta d.o.o.
7. Pletix
8. Slap
9. Art d.o.o.
10. Mr. Joseph d.o.o.

Tvrtke su odabrane na temelju sektora, veličine, proizvodno-uslužnih programa te značaja za lokalno gospodarstvo. Dvije tvrtke iz uzorka su u potpuno ili djelomično u stranom vlasništvu. Podaci iz ankete su dobiveni na temelju posjeta tvrtkama i direktnog razgovora sa poduzetnicima i kao takvi nepristrano izražavaju stavove i mišljenja privatnog sektora.

Kako bi došli do što reprezentativnijih rezultata tako je i uzorak anketiranih tvrtki po veličini sličan stanju u gospodarstvu:

Podjela po veličini	Broj tvrtki	% od uzorka
Mali	8	80%
Srednji	2	20%
Veliki	0	-

Podjela po djelatnostima	Broj tvrtki	% od uzorka
Drvena industrija	1	11%
Tekstilna industrija	3	33%
Poljoprivreda	1	11%
Metalna industrija	2	22%
Plastika	2	22%
Obućarska industrija	1	11%

⁴ Izvor HGK ŽK Karlovac, podaci za 2003

⁵ Izvor HGK ŽK Karlovac, podaci za 2003

⁶ Izvor HGK ŽK Karlovac, podaci za 2003

OPĆENITO O PODUZETNICIMA

Iako u strukturi poduzetnika dominiraju muškarci, 30% tvrtki iz uzorka na vodećem položaju ima žene. Većina anketiranih tvrtki su nastale u 80 i 90-ima kao ulaganje isključivo privatnog kapitala. Čak 50% tvrtki iz uzorka je nastalo privatizacijom tvrtki u državnom vlasništvu, iz čega proizlazi da je privatizacija u Karlovačkoj županiji uspješnija nego u ostalim sredinama u Hrvatskoj, iako se to ne može reći za cjelokupno gospodarstvo. Metalna industrija je najuspješnije prošla privatizaciju, dok je tekstilna u većini slučajeva propala. Privatizirane tvrtke danas svoju proizvodnju temelje na tehnološkoj osnovici, iskustvu i znanju koje su stekli dok su tvrtke bile u državnom vlasništvu. Većina poduzetnika su više ili visoko stručno obrazovani.

Strani poduzetnici (20% iz uzorka) su pokrenuli tvrtke koje su u potpunosti kupili u privatizaciji ili su naknadno ušli u vlasničku strukturu.

ZAPOŠLJAVANJE

Stopa nezaposlenosti u Karlovačkoj županiji je u konstantnom opadanju. Prosječan broj zaposlenih u tvrtkama iz uzorka je 77. Dvije trećine zaposlenih su srednje stručne spreme, a jedna trećina je više ili visoko obrazovana. Anketirani poduzetnici nemaju većih problema sa pronalaženjem radne snage, no svi se slažu da je jaka socijalna politika države uzrok pojave da veliki broju ljudi koji su prijavljeni kao nezaposleni na Hrvatskom Zavoda za Zapošljavanje rade kao neprijavljeni radnici. Time najviše gubi država a onda i zaposleni koji zbog viših davanja imaju niže plaće. Takvom praksom se potiče i rast sive ekonomije i destabiliziraju se legalna tržišta. Obrazovni sustav nije u potpunosti prilagođen slobodnom poduzetništvu i ne prati signale sa tržišta. Obrazovani kadrovi će se vratiti ali samo ako im se ponudi adekvatno radno mjesto. Na županiji nedostaje adekvatnih i pristupačnih obrazovnih programa koji bi odrasle osposobljavale za strane jezike i upotrebu informatičkih tehnologija.

Ključna obilježja

- Većina tvrtki u privatnom vlasništvu (20% strano)
- Spin-off ekonomija (privatni posao se pokreće na temelju iskustva u državnim tvrtkama)
- Česti slučajevi uspješne privatizacije
- Značajan udio žena na vodećim položajima
- Obrazovanje u raskoraku s potrebama gospodarstva
- Ne postoje programi kontinuiranog obrazovanja i stručnog usavršavanja

TRENDOVI U POSLOVANJU

20% anketiranih tvrtki smatra da ima dovoljno kupaca svojih roba i usluga. Prodajnu strategiju temelje na povoljnoj cijeni u 30% slučajeva, 40% na kvaliteti a u 30% na marketingu i post-prodajnim uslugama.

10% tvrtki predviđa pad prodaje i ukupnog tržišta u idućem razdoblju dok ostali očekuju umjereni rast. Tvrtke većinom ulažu u obrtni kapital, zatim kapitalne investicije a tek onda u razvoj novih proizvoda i marketing.

90% tvrtki iz uzorka izvozi! Visok postotak izvoznika temelji se na izvoznoj tradiciji bivših velikih tvrtki i na povoljnom zemljopisnom položaju županije (blizina Slovenije i ostalih tržišta EU te Bosne i Hercegovine). Izvoznici u prosjeku izvoze 44% od ukupne vrijednosti svojih proizvoda i usluga. U strukturi izvoza najviše su zastupljene tradicionalne grane. Recept za izvoz je jednostavan no teško izvediv: izvoziti (pogotovo na tržište EU) se može jedino ako imaš kvalitetan proizvod, kompetitivan u cijeni, količini i rokovima isporuke. Tvrtke naglašavaju da je izvoz bitan ali je još bitnije prije ulaska u EU pokušati istisnuti stranu konkurenciju sa domaćih polica, što je u Hrvatskoj veliki problem, uzimajući u obzir podatke o uvozu roba i usluga.

Ključna obilježja

- Tvrtke najviše ulažu u obrtni kapital i kapitalne objekte
- 44% proizvodnje se izvozi (tradicionalne grane)
- prije ulaska u EU je bitno povratiti domaće tržište

PROBLEMI U RAZVOJU POSLA

Čak 80% tvrtki iz uzorka je navelo da ima problema u poslovanju. Tvrtke su navele tri puta više eksternih problema (odgovornost javnog sektora) nego internih problema unutar tvrtke, na koji imaju direktan utjecaj. Poduzetnici smatraju da je za njihove probleme još uvijek odgovornija država nego oni sami.

Art d.o.o. je privatna tvrtka nastala 1981. godine. Bavi se proizvodnjom okvira za slike. Danas ima 30 zaposlenih, 20% prodaje odlazi na EU tržišta, ista ona s kojih se do prije desetak godina uvozilo. Za pozitivne promjene u poslu se bore sami, bez podrške institucija i lokalnih vlasti. Smatraju da se takav odnos mora promijeniti, da institucije moraju preći na 'tržišni' način poslovanja kao što su to poduzetnici bili prisiljeni učiniti. Tek tada će se početi događati promjene u odnosu prema poslu te zaokret ka zadovoljenju kupca svojih usluga kao konačnome cilju poslovanja. Da bi se takve promjene dogodile, potrebno je prije svega ulagati u obrazovanje i trening ljudi koji rade u lokalnoj administraciji, od stranih jezika, upotrebe IT-a, do efikasnog upravljanja institucijama. Tek onda će se steći uvjeti da lokalna vlast aktivno podrži razvoj malih i srednjih poduzetnika koji su sad prepušteni sami sebi, i pitanje je uglavnom sreće da li će i kad pokrenu posao preživjeti prvu godinu.

Eksterni problemi su prioritetizirani na sljedeći način:

Br.	Opis	Glasova tvrtki
1.	Slaba podrška poslovnih institucija	50%
2.	Ograničeno tržište	40%
3.	Spora državna birokracija	30%
4.	Nelojalna konkurencija – siva ekonomija	30%
5.	Nedostatna – nekvalitetna infrastruktura	30%
6.	Visoki porezi i ostala davanja državi	20%
7.	Niska kupovna moć	20%
8.	Visoki troškovi rada	10%
9.	Neplaćanja – nelikvidnost firmi	10%
10.	Sporo sudstvo – slaba zaštita vjerovnika	10%
11.	Nenaklonjenost banaka posuđivanju kapitala malim poduzetnicima i početnicima	10%
12.	Neažurirane zemljišne knjige	10%

Polovica tvrtki iz uzorka smatraju da je podrška poslovnih institucija slaba. Zbog toga je 90% tvrtki izjavilo da probleme u poslovanju rješavaju isključivo sami. Isključivo velike tvrtke angažiraju konzultantske kompanije na 'ad hoc'. Za male i srednje tvrtke je od izuzetne važnosti da se na lokalnom nivou postavi subvencionirani (od strane lokalne vlasti ili drugih donatora) subvencionirani sustav poslovnog savjetovanja koji bi kontinuirano pomagao manjim tvrtkama kroz srednjoročno mentorstvo.

Veta d.o.o. je privatna tvrtka nastala 1996. godine. Bavi se maloserijskom strojnom proizvodnjom i obradom metala. Danas imaju 35 zaposlenih i 70% prihoda ostvaruju na EU 'outsourcing' tj. uslužnom tržištu na kojem je najbitnija odlika brzina i

fleksibilnost. Imaju problema sa obrtnim sredstvima budući da lokalne banke nisu u stanju brzo odgovoriti na iznenadne potrebe (ulaganja u opremu koja im je potrebna za specifičan posao) i zbog vrlo često moraju posao prepustiti konkurentima. Lokalni bankarski sektor je još uvijek reluktantan financirati projekt na temelju potpisanog ugovora, što je u EU uobičajena praksa. Problem imaju i sa edukacijom (jezici, izvozne procedure) zaposlenika, budući da je usluga koju nude lokalna poslovna udruženja preskupa i neprilagođena malim poduzetnicima, npr. HGK nudi trodnevni tečaj u Opatiji koji košta 8.000 Kn i koji si niti jedan mali poduzetnik ne može priuštiti. Iako postoje programi za potporu izvozniciima koje nudi HBOR, oni su i dalje preburokratizirani i ne mogu se ostvariti u dovoljno kratkom roku koji bi zadovoljio nervozno EU tržište.

Mr. Joseph proizvodi mušku i žensku obuću. Obiteljski posao je skromno krenuo u 90-ima, da bi se danas razvio do 100 zaposlenih. Profesionalan pristup poslu, ulaganje u vlastitu robnu marku te mreža vlastitih prodajnih mjesta u svim većim gradovima u Hrvatskoj su recepti za uspjeh. Tržišni apetiti sežu i van granica države no nedostaje podrška institucija i još važnije banaka koji bi takav pothvat podržavali svojim proizvodima prilagođenim izvozniciima. Zanimljivo je da strane banke, koje su prisutne na lokalnom tržištu, takve usluge ne nude lokalnim tvrtkama iako je to u matičnoj zemlji sigurno dio standardne ponude. U Hrvatskoj je prisutan i jak uvozni lobi koji ima vlastite interese i vrlo je blizak vladajućim strukturama. Zbog toga trpe izvoznici jer im nedostaje podrška koja je uobičajena u svijetu. Problem je i slaba zastupljenost praktičnog rada u visoko školskom obrazovanju, što je ovakvu vrstu posla izuzetno bitno i zbog čega tvrtka ima problema sa razvojem i marketingom novih proizvoda.

Nedostatna ili nekvalitetna infrastruktura je problem za koji je glasovala trećina anketiranih tvrtki. Ovaj problem je posebno izražen u poljoprivrednoj proizvodnji, što se između ostalog ogleda i u nepostojanju distribucijskih kanala za male proizvođače.

Tvrtka Slap se od 1996. bavi proizvodnjom (zdrave) hrane. Obiteljski posao je dosad vidio i uspone i padove no proizvodnju su uspjeli održati bez obzira na brojne probleme s kojima se susreću. Mali proizvođači, kao što je Slap, nemaju distributivne kanale i zbog toga ne proizvode u skladu sa kapacitetima. Tržište zdrave hrane u županiji a i šire je Kupci zdravu hranu kupuju u specijaliziranim prodavaonicama koje u pravilu imaju visoku maržu i zarađuju više od proizvođača. Mali proizvođači nisu udruženi, nemaju svoj distributivni kanal, nemaju sredstava da proizvodnju certificiraju i standardiziraju. Kada bi na području županije postojao (zadružni) distributivni centar, mali proizvođači bi imali sigurniji otkup svojih proizvoda, cijene bi bile niže, tržište bi se brže razvijalo i ne bi bilo podložno isključivo velikim trgovačkim lancima koji robu uvoze ili organiziraju vlastitu proizvodnju i sve su manje zainteresirani da na svojim policama drže robu malih, nezavisnih proizvođača.

Kaplast eko d.o.o. je tvrtka u sastavu Kaplast d.d. Srednje veličine, bave se proizvodnjom metalno-plastične galanterije. Nastali su 1992. godine privatizacijom jedne od firmi iz bivšeg sustava Jugo turbine (Plastika-Ivo Marinković). Danas je kompletno privatizirana, u vlasništvu velikih dioničara, među njim i stranih. Imaju ISO 9001 certifikat, a među klijentima svjetski poznate pivarske divove Heineken, InBev i Carlsberg. Kaplast eko je smješten u Kuplenskom, općina Vojnić. Za privlačenje novih investicija u područja od posebne državne skrbi nije dovoljno samo dati porezne olakšice, treba riješiti problem infrastrukture te raspoložive obrazovane radne snage.

Infrastruktura ne mora biti samo čvrsta, to može biti i meka, a da poduzetnicima predstavlja zapreku u razvoju posla.

Maier textil d.o.o. je nastao privatizacijom jedne od tvrtki iz bivšeg sustava Tekstilna industrija Duga Resa. Strani vlasnik, je nakon stečaja preuzeo tvornicu donjeg rublja u Bosiljevu. Svi radnici i upravljački tim tvornice je nastavio raditi, zaposleno je i novih radnika, danas ukupno 100. Gotovo sva proizvodnja se izvozi u EU i usprkos kineskim proizvođačima koji agresivno preuzimaju europsko tržište, nije u opadanju. Problem s kojim se uprava danas susreće je nedostatak radne snage u samom mjestu, zbog čega su prisiljeni upošljavati sve više radnika iz Duge Rese i Karlovca. Obzirom da se Bosiljevo nalazi u 'zabačenom' dijelu županije, autobusni prijevoznici nemaju interesa uvoditi posebnu liniju Bosiljevo - Duga Resa - Karlovac prilagođenu potrebama radnika tvornice. Tvornica sama ne može investirati u autobus, mjesna uprava ima razumijevanja za ovaj problem ali nema sredstava koje bi mogla uložiti, dok županijske vlasti nisu pokazale volju pomoći. Maier textil je jedan od rijetkih poslodavaca u Bosiljevu a još je značajniji obzirom da upošljava isključivo žensku radnu snagu koja vrlo teško nalazi novi posao.

Interni problemi tvrtki, poredani po postotku glasova:

Br.	Opis	Glasova tvrtki
1.	Razvoj i promocija vlastite marke	50%
2.	Nepoznavanje zakonsko-carinskih procedura u RH i EU te EU fondova	50%
3.	Nepostojanje certifikata kvalitete	30%
4.	Nedostatak kvalitetne radne snage	30%
5.	Nedostatak temeljnog znanja i treninga o vođenju posla	20%
6.	Visoka kreditna zaduženost	20%
7.	Visoki troškovi građenja ili najma	10%
8.	Zastarjela tehnologija	10%
9.	Organizacija svakodnevnog poslovanja	10%

Razvoj i promocija vlastite tržišne marke kao problem je navelo čak 50% tvrtki iz uzorka, što govori da pokušavaju povećati postojeće stope profita. Ulaganja u vlastiti 'brand' je zahtjevno no bitno ga je razviti sad dok Hrvatska još nije u EU i dok tržište nije zasićeno sa lokalnim 'brandovima'.

Nepoznavanje zakonsko-carinskih procedura u Hrvatskoj i EU a pogotovo manjak relevantnih (one koje se pojavljuju u medijima su uglavnom dnevno-političke prirode i njihova vrijednost je nikakva) informacija o raspoloživim programima pomoći EU te predpristupnim fondovima su također prioritet.

Iver KVC d.o.o. je privatna tvrtka nastala 1990. godine. Inicijalno bavljenje trgovinom se proširilo na proizvodnju vatrogasnih crijeva (od 1996.) te na turizam (Hotel Europa). Proizvodnja vatrogasnih crijeva je privatizirana, kao dio bivšeg Konteksa – velikog tekstilnog sustava. Tvrtka je ISO-certificirana i aktivno nastupa na EU, tj. globalnom tržištu, budući da 80% proizvodnje izvozi. Kao najveću prednost Karlovačke županije za pokretanje posla navode izuzetan zemljopisni položaj. Lokalna vlast bi puno pomogla poduzetnicima kad bi im pomogla pri uključivanju u projekte regionalne suradnje koje će i u Hrvatskoj financirati EU. Iver KVC je kao dobavljač vatrogasnih cijevi bio angažiran na PHARE projektu u Poljskoj i zbog toga su zainteresirani za moguću suradnju i u Hrvatskoj. Bitno je i uspostaviti tijesnu suradnju sa Slovenijom, koja je sad u EU, kako bi se dio poslova kroz suradnju sa slovenskim tvrtkama prelio i na Karlovačku županiju. Koristilo bi im i uključivanje u specijalističke treninge za direktno traženje sredstava iz fondova EU.

Po pitanju integracije Hrvatske u EU, poduzetnici su izrazili pozitivno mišljenje. Čak 60% ispitanih misli da će to pozitivno utjecati na njihov posao jer će se ubrzati protok roba i usluga. Konkurencija nije primaran problem budući da je i već sad većina robe u trgovinama iz uvoza, zbog čega 40% tvrtki smatra da ulazak u EU neće imati utjecaja na njihov posao. Problema može biti, kao u slučaju Slovenije, zbog promjene carinskog režima prema zemljama koje u trenutku kad Hrvatska uđe još neće biti članice EU, a koje su inače jaki trgovinski partneri kao npr. Bosna i Hercegovina. 10% ispitanih smatra da EU integracije neće imati nikakvog utjecaja na njihov posao.

Ključna obilježja:

- Lokalna vlast se mora transformirati u «pružatelja usluga»
- Mali i srednji poduzetnici su prepušteni sami sebi
- Nedostaje infrastruktura za veću pokretljivost radne snage
- Poduzetnici su svjesni potrebe razvijanja vlastite robne marke i novih proizvoda
- Spajanje tvrtki i formiranje proizvodnih lanaca iako nužno, vrlo se sporo razvija
- Ulazak Hrvatske u EU će pozitivno utjecati na gospodarstvo
- Potrebno je uključiti se u projekte prekogranične suradnje i iskoristiti carinske režime prema zemljama koje nisu u EU

RAZVOJNE PERSPEKTIVE

Anketirani poduzetnici su izrazili mišljenje da se budućnost gospodarstva županije treba graditi na tradicionalnim sektorima: obradi metala, proizvodnji strojeva, tekstilna industrija, prerađivačka industrija. U industrijskim sredinama kao što je Karlovac zaštita okoliša je prioritet koji će u budućnosti zahtijevati visoka ulaganja.

Ne bi trebalo inzistirati na što većem broju malih poduzetnika početnika po svaku cijenu, već bi trebalo pomagati većim i velikim tvrtkama, prvenstveno na uspostavljanju čvrstih poslovnih veza između malih i velikih, koji bi surađivali na zajedničkim projektima. U ruralne dijelove županije treba instalirati poslovnu infrastrukturu (čvrstu i meku) kako bi se gospodarski razvoj izjednačio u svim dijelovima županije.

Lokalna tržišta bi se trebala deregulirati, tj. liberalizirati i osloboditi bilo kakvih političkih utjecaja.

Lokalna vlast bi morala stvoriti široku podlogu za razvijanje posla, kroz infrastrukturne projekte, prilagođeno obrazovanje djelatnika i pružanje novih, inovativnih usluga. Male i srednje tvrtke moraju imati osiguranu financijsku potporu za razvoj novih proizvoda, tržišnih marki i posebno važno – financiranje izvoza.

Potrebno je stvoriti uvjete kako bi lokalne tvrtke mogle sudjelovati u što više projekata prekogranične suradnje, kako bi stekli potrebno iskustvo za nastup na tržištu EU.

Sektor koji ima potencijala razviti se je tranzitni turizam.

Poduzetnička zona Ilovac

Foto: Miroslav Leš

DODATAK 5. INFORMACIJE O PRIKUPLJENIM PROJEKTNIM IDEJAMA

U travnju 2005. godine Karlovačka županija objavila je javni poziv za prikupljanje projektnih prijedloga. Projektne ideje su analizirane i podijeljene u pet osnovnim skupina na osnovu važećih upravnih odjela Županije:

1. Gospodarstvo
2. Infrastruktura
3. Prostorno uređenje i zaštita okoliša
4. Prosvjeta, kultura, šport
5. Zdravstvo i socijala

Na osnovu prikupljenih podataka pripremljen je cjelokupni pregled projektnih ideja. Sve informacije pohranjene su u tabeli koja sadrži opće podatke (broj projekata, naziv prijavitelja, naziv projektnog prijedloga) i financijski aspekt (ukupnu vrijednost projekta i koliko se traži od ROP-a). Baza podataka naknadno će se nadopuniti podacima o projektima (dosada investirano, korisnici, predviđene aktivnosti, stupanj pripremljenosti na osnovu tehničke dokumentacije, studije izvedivosti, cost-benefit analize)

Financijskom analizom stvorena je baza podataka o ukupnoj vrijednosti prijavljenih projekata i ukupnom iznosu sredstava koja se traže od ROP.

Sektor	Ukupna vrijednost projekata (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
Gospodarstvo (a + b + c)	1,329,096,491.00	546,417,033.30
<i>a. poduzetništvo</i>	590,256,601.90	221,056,554.00
<i>b. poljoprivreda</i>	271,145,049.10	85,608,929.30
<i>c. turizam</i>	467,694,840.00	239,751,550.00
Infrastruktura	782,964,000.00	552,193,750.00
Prostorno planiranje i zaštita okoliša	735,870,738.41	433,961,647.00
Prosvjeta, kultura i šport	307,227,161.88	208,417,277.74
Zdravstvo i socijalna skrb	231,364,122.55	171,582,831.00
UKUPNI PRORAČUN:	3,386,522,513.84	1,912,572,539.04

Lista projekata slijedi u tabličnim prikazima dolje:

Tabela D1. Lista projektnih ideja – Gospodarstvo - Poduzetništvo

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
1	Općina Žakanje	Poduzetnička zona Žakanje	Žakanje	11,000,000.00	1,500,000.00
2	Općina Krnjak	Uređenje poslovnih zona	Općina Krnjak	8,700,000.00	1,740,000.00
3	Obrtnička zadruga Karlovac	Uređenje obrtničkog centra Karlovac, poslovna građevina Obrtničke zadruge	Karlovac	3,800,000.00	2,000,000.00
4	Autotransport Karlovac d.d.	Očuvanje postojeće razine s mogućim unapređenjem županijskog prijevoza učenika i građana	Karlovačka županija	19,345,000.00	15,476,000.00
5	Autotransport Karlovac d.d.	Informatizacija sustava naplate javnog prijevoza	Karlovačka županija	1,688,438.90	1,688,438.00
6	AGM	Osnivanje organizacije za izobrazbu i potporu poduzetnika, skraćeno OZIPP	Karlovačka županija, Duga Resa	1,825,000.00	1,460,000.00
7	Grad Duga Resa	Osnivanje poduzetničke zone - 1. faza	Grad Duga Resa	14,200,000.00	8,000,000.00
8	DRVO komerc d.o.o. Ogulin	Uvođenje novih tehnologija za izgradnju suvremene drvene obiteljske kuće	Ogulin	2,492,100.00	2,491,477.00
9	DRVO komerc d.o.o. Ogulin	Uvođenje sustava sa korištenjem biomase za potrebe tehnologije i grijanja	Ogulin	6,935,000.00	5,201,250.00
10	Općina Vojnić	Poslovna zona malog gospodarstva	Vojnić	10,000,000.00	10,000,000.00
11	Kordun d.d. Slunj	TRC turističko rekreacioni centar Rastoke	Slunj, Rastoke	18,500,000.00	1,750,000.00
12	Strijelac d.o.o. Karlovac	Pokrovi novog milenija	Karlovac	3,650,000.00	2,920,000.00
13	Alstom Hrvatska d.o.o.	Visokobrzinska (HVOF) metalizacija metalnih površina Karbidima Cr, W, Co	Karlovac	1,022,000.00	730,000.00
14	Općina Plaški	Industrijska zona "Japaga"	Plaški	0.00	0.00
15	Općina Rakovica	Poduzetnička zona Pogledalo	Rakovičko Selište	300,000.00	300,000.00
16	Općina Generalski Stol	Izgradnja i opremanje poduzetničke zone	Generalski Stol	4,000,000.00	3,500,000.00
17	Općina Rakovica	Poduzetnička zona Grabovac	Grabovac	3,000,000.00	2,500,000.00
18	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Edukativno razvojna agencija za EU projekte	Slunj	810,000.00	648,000.00
19	JAPA d.o.o. Slunj	Proizvodnja drveta za ogrijev za izvoz	Slunj	180,000.00	144,000.00
20	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Transfer tehnologija i inovacija	Ogulin	2,000,000.00	1,000,000.00
21	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Savjetovništvo za inovatore	Ogulin	1,000,000.00	500,000.00
22	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Poduzetnički inovacijski inkubator	Josipdol	3,000,000.00	2,000,000.00
23	Vojnić Komunalac d.o.o.	Punionica vode "Vrelo Utinja"	Vrelo Utinja, Vojnić	1,400,000.00	1,100,000.00
24	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Informatizacija poduzetnika	Ogulin	500,000.00	200,000.00
25	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Prototipna radionica	Ogulin	10,000,000.00	10,000,000.00
26	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Web stranica s bazom podataka poduzetnika	Ogulin	300,000.00	200,000.00
27	MADIG d.o.o. OGULIN	Uzgoj plemenite pečurke "Agaricus bisporus"	Oštarije	1,920,000.00	3,200,000.00
28	Općina Plaški	Poljoprivredna zadruga	Plaški	0.00	0.00
29	Općina Cetingrad	Izgradnja veterinarske stanice	Cetingrad	1,000,000.00	500,000.00
30	Općina Cetingrad	Okupnjivanje i uređenje poljoprivrednog zemljišta	Cetingrad	2,000,000.00	1,500,000.00
31	Terra, poljoprivredna zadruga	Povećanja površina pod orahom i lijeskom i izgradnja preradbenih kapaciteta	Grad Slunj, općine Cetingrad i Rakovica	8,250,000.00	4,200,000.00
32	Centar za savjetovanje-edukaciju i	Mikrokrediti za razvoj pčelarstva	Karlovačka županija	876,000.00	876,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
	građanske mirovne aktivnosti "SIGMA CENTAR"				
33	ŽEČE NOVI d.o.o.	Pročišćavanje otpadnih voda kod vibro poliranja	Karlovac	474,500.00	474,500.00
34	ŽEČE NOVI d.o.o.	Revitalizacija tehnoloških voda galvanizacije	Karlovac	1,241,000.00	1,095,000.00
35	ŽEČE NOVI d.o.o.	CNC tehnologija izrade alata i proizvoda	Karlovac	949,000.00	949,000.00
36	Udruga inovatora Županije karlovačke	Ambalaža MM (za čaj i ostale napitke topive u vodi i drugim tekućinama)	Karlovac	1,460,000.00	730,000.00
37	Općina Netretić	poduzetnička zona Novigrad	Općina Netretić	5,880,000.00	1,000,000.00
38	Udruga inovatora Karlovačke županije	Osnivanje županijskog inovacijskog centra	Karlovac	150,000.00	120,000.00
39	Terra, poljoprivredna zadruha	Stvaranje branda "Autohtoni sirevi Karlovačke županije"	Karlovačka županija	500,000.00	350,000.00
40	Obrtnička komora Karlovačke županije	Program godišnjih sajмова u Karlovcu	Karlovac	900,000.00	600,000.00
41	Centar za poduzetništvo Karlovačke županije d.o.o.	Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije REGKA	KŽ u suradnji sa susjednim županijama	2,972,300.00	313,610.00
42	Centar za poduzetništvo Karlovačke županije d.o.o.	Poduzetnički inkubator Ilovac	Karlovac, Ilovac	0.00	0.00
43	PTIC d.o.o. Poduzetnički tehnološki inovacijski centar Ogulin	Savjetovništvo za poduzetnike	Ogulin	1,000,000.00	500,000.00
44	VEDRO-KET d.o.o.	Sirutka, kvasac, kruh	Karlovac	300,000.00	150,000.00
45	VEDRO-KET d.o.o.	Osušeni pivski kvasac/krmivo za stoku	Karlovac	500,000.00	200,000.00
46	VEDRO-KET d.o.o.	Supstrat za cvijeće zamjena za otpad/smeće	Karlovac	300,000.00	250,000.00
47	Grad Duga Resa	Razvojna strategija razvoja malog i srednjeg poduzetništva Grada Duge Rese	Duga Resa	200,000.00	100,000.00
48	Grad Ogulin-gradsko poglavarstvo	Cluster poduzetnika za preradu i promet drvnim proizvodima	Ogulin, općina Josipdol	1,095,000.00	730,000.00
49	Grad Ogulin-gradsko poglavarstvo	Selekcija ogulinske sorte kupusa i integrirana zaštita ogulinskog kupusa	Ogulin	1,095,000.00	730,000.00
50	HGK-Županijska komora Karlovac	Projekcija razvoja gospodarstva u Karlovačkoj županiji	Karlovačka županija	0.00	0.00
51	Centar za poduzetništvo Karlovačke županije d.o.o.	Regionalni gospodarsko-obrtnički sajam	Karlovačka županija, grad Karlovac	1,246,630.00	947,304.00
52	Općina Lasinja	Izgradnja poduzetničke zone	Općina Lasinja	2,000,000.00	-
53	Karlovačka županija	Poduzetnička zona Logorište	Općina Barilović	40,000,000.00	34,000,000.00
54	Grad Karlovac	Izgradnja poslovne zone Ilovac III	Karlovac	41,000,000.00	26,000,000.00
55	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Poslovni centar	Slunj	5,300,000.00	1,000,000.00
56	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Projektiranje, opremanje i promocija poduzetničke zone	Slunj	24,000,000.00	7,000,000.00
57	Grad Ogulin-gradsko poglavarstvo	Ulaganje u poduzetničku zonu za malo gospodarstvo	Ogulin	56,321,000.00	22,528,000.00
58	Grad Karlovac	Gospodarska zona Banija - Ilovac II	Karlovac	221,340,000.00	5,730,000.00
59	Grad Ozalj	Izgradnja infrastrukture u poduzetničkoj zoni Lug	Ozalj	11,517,883.00	5,201,225.00
60	Općina Bosiljevo	Poslovno-industrijska zona Bosiljevo	Općina Bosiljevo	24,230,000.00	22,590,000.00
61	Grad Karlovac	Zvijezda-stari gradski centar	Karlovac	590,750.00	442,750.00
Ukupno poduzetništvo				590,256,601.90	221,056,554.00

Gospodarstvo - Poljoprivreda

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
62	MADIG d.o.o. Ogulin	Proizvodnja sjemena autohtone sorte ogulinskog kupusa	Ogulin	1,500,000.00	3,600,000.00
63	Terra, poljoprivredna zadruga	Stvaranje branda-proizvodnja eko-brašna za domaću palentu i eko-brašna za domaću proju po receptima naših baka	Slunj, Rakovica, Cetingrad	620,000.00	404,000.00
64	Pčelarska udruga SRC-e	Razvoj pčelarstva	Slunj, Rakovica, Cetingrad	876,000.00	700,800.00
65	KA-EKOP (Udruga proizvođača i potrošača u ekološkoj proizvodnji poljopr. i prehrambenih proizvoda KŽ)	EKO-CENTAR	Karlovačka županija	110,000.00	110,000.00
66	Općina Generalski Stol	Razvoj poljoprivrede na području općine Generalski Stol	Općina Generalski Stol	3,000,000.00	2,500,000.00
67	Veterinarska stanica Karlovac	Rekonstrukcijai modernizacija vet.stanica Turanj Rečica i Draganići	Turanj, Rečica i Draganići	1,946,618.00	389,330.90
68	Karlovačka Županija UO za gospodarstvo	Uređenje i okrupnjivanje poljoprivrednih površina	Karlovačka županija	19,200,000.00	2,350,000.00
69	Općina Cetingrad	Proizvodnja i prerada poljoprivrednih proizvoda-prerađivački kapaciteti	Cetingrad	15,000,000.00	2,000,000.00
70	PTIC d.o.o.	Mini mljekara	Općina Josipdol	2,000,000.00	1,500,000.00
71	MPS-67 d.o.o.	Izgradnja sušare, silosa i sistema za sušenje i grijanje	Slunj	2,500,000.00	2,000,000.00
72	Obiteljska zadruga Miščević	Ribnjak Miščević	Josipdol	300,000.00	240,000.00
73	Obiteljska zadruga Miščević	Mini sirana Miščević	Josipdol	300,000.00	150,000.00
74	VITIS	Vinarski podrum i izgradnja zgrade za seoski turizam	Obrež Vivodinski	500,000.00	250,000.00
76	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Čačić	Proširenje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	Ogulin	2,697,332.10	1,998,023.80
77	Općina Rakovica	Tržnica autohtonih proizvoda Grabovac	Grabovac	1,900,000.00	1,800,000.00
78	Grad Duga Resa	Strategija razvoja poljoprivrede	općina Duga Resa	200,049.00	100,024.60
79	Udruga vinogradara, vinara i voćara Ozalj	Obnova vinogradarstva i voćarstva	Ozalj	40,150,000.00	20,075,000.00
80	Poljoprivredna zadruga Naša zemlja	Opremanje prerađivačkih kapaciteta zadruge u Vojniću	općine Vojnić, Cetingrad (KŽ) i Topusko (SMŽ)	1,387,000.00	985,500.00
81	Strojni prsten Duga Resa	Modernizacija tehnoloških procesa u poljoprivrednoj proizvodnji govedarskoj, (proizvodnja mljeka i mesa)	Duga Resa	2,000,000.00	1,500,000.00
82	Općina Cetingrad	Osnivanje poljoprivredne zadruge	općina Cetingrad	1,000,000.00	1,000,000.00
83	Strojni prsten "Kneževi Blagajski"	Nabava linije za sjenazu	Slunj	252,000.00	252,000.00
84	ETT-d.o.o. KARLOVAC	Proizvodnja sušenog voća i povrća	Hrnetić	1,350,000.00	450,000.00
85	MADIG d.o.o. Ogulin	Uzgoj plemenite pečurke "Agarius bisporus"	Oštarije	1,920,000.00	3,200,000.00
86	Općina Plaški	Poljoprivredna zadruga	Plaški	0.00	0.00
87	Općina Cetingrad	Izgradnja veterinarske stanice	Cetingrad	1,000,000.00	500,000.00
88	Općina Cetingrad	Okrupnjivanje i uređenje poljoprivrednog zemljišta	Cetingrad	2,000,000.00	1,500,000.00
89	Karlovačka Županija UO za	Fond za razvoj poljoprivrede Karlovačke županije	Karlovačka županija	140,000,000.00	15,000,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
gospodarstvo					
90	Terra, poljoprivredna zadruga	Povećanja površina pod orahom i lijeskom i izgradnja preradbenih kapaciteta	Slunj, Rakovica, Cetingrad	8,250,000.00	4,200,000.00
91	Općina Saborsko	Prerada i pakirnica povrća	Saborsko	2,000,000.00	1,800,000.00
92	Općina Saborsko	Konvencionalna jagodičarska proizvodnja i prerada	Saborsko	1,000,000.00	900,000.00
93	Centar za savjetovanje-edukaciju i građanske mirovne aktivnosti "SIGMA CENTAR"	Mikrokrediti za razvoj pčelarstva	Karlovačka županija	120,000.00	120,000.00
94	OPG Mijo Ivanić	Modernizacija poljoprivredne proizvodnje	Duga Resa	20,000.00	10,000.00
95	Stočarsko-voćarska zadruga Duga Resa	Centar plasteničke proizvodnje	Karlovačka županija, Duga Resa, Zastinja	1,006,850.00	686,850.00
96	Poljoprivredno gospodarska zadruga u osnivanju	Osnivanje poljoprivredno-gospodarske zadruge	Popović Brdo	800,000.00	800,000.00
97	Obrt za uzgoj stoke u vlasništvu Tihomir Zaborski	Farma Miloševac-uzgoj ovaca i plasman janjaca	Miloševac, Barilović	400,000.00	400,000.00
98	Obiteljsko gospodarstvo Blažić Ružica	Projekt izgradnje staje za smještaj muznih krava	Gornje Mekuše, Karlovac	1,460,000.00	1,095,000.00
99	Poljoprivredno gospodarska zadruga u osnivanju Utinja	Osnivanje poljoprivredno-gospodarske zadruge	Utinja	800,000.00	800,000.00
100	Poljoprivredno gospodarstvo Rade Manojlović	Uzgoj ovaca	Gornji Sjeničak	200,000.00	136,000.00
101	Poljoprivredno gospodarstvo Pavao Roknić	Uzgoj ovaca	Donji Sjeničak	200,000.00	136,000.00
102	OPG DAKIĆ	Nabava poljoprivredne mehanizacije na OPG u okviru programa socijalnog i gospodarskog oporavka PPDS	Klipino Brdo	152,000.00	130,000.00
103	OPG KOTUR-ČURČIJA	Nabava poljoprivredne mehanizacije na OPG u okviru programa socijalnog i gospodarskog oporavka PPDS	Popović Brdo	260,000.00	221,000.00
104	Poljoprivredna zadruga "Bahra"	Razvoj plantažiranja i rasadničarstva, te dorada i prerada do finalnog proizvoda ljekovitog i aromatičnog bilja	Karlovačka županija	7,300,000.00	7,300,000.00
105	Udruga proizvođača i prerađivača ogulinskog kupusa	Projekt desalinizacije vode u procesu proizvodnje kiselog kupusa	Ogulin, Sabljak Selo	1,722,800.00	1,095,000.00
106	Stočarsko-voćarska zadruga Duga Resa	Centar za istraživanje i uzgoj riječnog raka (lat. Astacus Astacus)	KŽ, Generalski Stol i okolica	1,234,400.00	924,400.00
107	Terra poljoprivredna zadruga	Pokretanje kućnih radinosti	Slunj, Rakovica, Cetingrad	310,000.00	250,000.00
Ukupno poljoprivreda				271,145,049.10	85,608,929.30

Gospodarstvo - Turizam

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
108	SLOVIN UNIQUE RASTOKE d.o.o.	Pod rastočkim krovom	Slunj	1,679,000.00	1,679,000.00
109	Turistička zajednica grada Duge Rese	Osnivanje muzeja tekstilne industrije	Duga Resa	2,117,000.00	1,606,000.00
110	Turistička zajednica grada Duge Rese	Formiranje turističke zone Donji zvečaj	Donji zvečaj	5,110,000.00	2,920,000.00
111	MCR d.o.o.	Rekonstrukcija i adaptacija hotela Frankopan u Ogulinu	Ogulin	9,500,000.00	7,125,000.00
112	Hrvatski olimpijski centar "Bjelolasica" d.o.o. (HOC)	Zasnježivanje (na skijalištu)	Ogulin, Jasenak, Bjelolasica	35,000,000.00	-
113	Hrvatski olimpijski centar "Bjelolasica" d.o.o. (HOC)	Sportska dvorana - bazen	Ogulin, Jasenak, Vrelo	75,000,000.00	-
114	Hrvatski olimpijski centar "Bjelolasica" d.o.o. (HOC)	Rekonstrukcija i proširenje vodovoda	Ogulin, Jasenak	20,000,000.00	-
115	Hrvatski olimpijski centar "Bjelolasica" d.o.o. (HOC)	Konjušnica (Konjički sport Vrelo)	Ogulin, Jasenak, Vrelo	1,500,000.00	1,000,000.00
116	Hrvatski olimpijski centar "Bjelolasica" d.o.o. (HOC)	Veslački kamp Sabljaci	Ogulin, Sabljaci	3,800,000.00	-
117	Općina Saborsko	Zimski turizam, skijaške staze i vučnice	Saborsko	10,950,000.00	7,300,000.00
118	Općina Saborsko	Kamp i odmoriste Blata	Saborsko, Blata	21,900,000.00	19,710,000.00
119	Turistička zajednica grada Slunja	Označavanje lokalnih biciklističkih staza	Slunj	150,000.00	130,000.00
120	Grad Slunj, gradsko poglavarstvo	Turistička šetnica i postavljanje turističkog informativnog centra	Slunj	2,250,000.00	1,800,000.00
121	Športsko ribolovno društvo-ŠRD "Slunjičica" Slunj	Razvoj ribolovnog turizma	Slunj	1,250,000.00	1,000,000.00
122	Općina Kamanje	Izrada promotivnog CD-a	Kamanje	12,000.00	-
123	Turistička zajednica grada Duge Rese	Smeđa signalizacija i interpretacijske ploče	Duga Resa	340,000.00	240,000.00
124	Grad Duga Resa	Osnivanje turističke zone i zone sportsko rekreacijske namjene	Duga Resa	30,000,000.00	15,000,000.00
125	Grad Duga Resa	Strategija razvoja turizma	Duga Resa	200,000.00	100,000.00
126	Hrvatski katolički zbor "MI" - Ogulin	"Tragom izgubljene rijeke Dobre"	Ogulin	29,200.00	29,200.00
127	Općina Plaški	Sanacija zgrada i prenamjena prostora za kampiranje	Naselja Latin, Kunić i Janja gora	2,000,000.00	-
128	Općina Plaški	Izrada studije "Turistički potencijal općine Plaški"	Plaški	24,000.00	24,000.00
129	Grad Slunj	Obnova mlinica	Slunj, Rastoke	6,000,000.00	3,000,000.00
130	Grad Slunj, gradsko poglavarstvo	Projektiranje, infrastrukturno opremanje i izgradnja Turističkog naselja Taborište	Slunj	15,330,000.00	7,300,000.00
131	Grad Slunj, gradsko poglavarstvo	Turistička valorizacije i promocija izvorišta rijeke Slunjičice	Slunj	3,650,000.00	2,920,000.00
132	Grad Slunj, gradsko poglavarstvo	Održivi razvoj seoskog turizma - obnova i adaptacija vodenica na rijeci Korani i Slunjičici	Slunj	2,400,000.00	1,700,000.00
133	Općina Generalski Stol	Uređenje i izgradnja "Toplica Lešće"	Lešće	15,000,000.00	10,000,000.00
134	Općina Generalski Stol	Ispitivanje i istraživački radovi na izvorima termalne vode "Toplice Lešće"	Lešće	3,000,000.00	3,000,000.00
135	Općina Rakovica	Turističko eko naselje	Naselje Irinovac	1,000,000.00	1,000,000.00
136	Općina Generalski Stol	Razvoj turizma na području općine Generalski Stol	Generalski Stol	5,000,000.00	4,500,000.00
137	Općina Ribnik	Stvaranje preduvjeta za razvoj seoskog turizma	Ribnik	600,000.00	450,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
138	Turistička zajednica grada Duge Rese	Obogaćivanje gastro ponude	Duga Resa	320,000.00	240,000.00
139	Turistička zajednica grada Duge Rese	Promocija turističke ponude dugoreškog kraja	Duga Resa i okolica	500,000.00	370,000.00
140	Gradski muzej Karlovac	"Kulturni turizam kao turistički proizvod- Obnova, revitalizacija i razvijanje turističke destinacije Starog grada Dubovca	Stari grad Dubovac	24,000,000.00	12,000,000.00
136	Općina Generalski Stol	Razvoj turizma na području općine Generalski Stol	Generalski Stol	5,000,000.00	4,500,000.00
141	Minimarket "Gorena"-Vojnić	Agro-turistička revitalizacija Vojnića	općine Vojnić, Cetingrad, Krnjak (KŽ), te Gvozd i Topusko (SMŽ)	2,688,420.00	2,133,420.00
142	Društvo za zaštitu voda i okoliša "Žabac"	"Ruralni turizam-mogućnost afirmacije lokalnog stanovništva na području budućeg parka prirode Mrežnica"	Gradovi: Duga Resa, Ogulin, Slunj; Općine: Barilović, Generalski Stol, Tounj	2,000,000.00	1,800,000.00
143	Općina Rakovica	Baračeve spilje	Naselje Nova Kršlja	1,500,000.00	1,450,000.00
144	Planinarsko društvo VRLOVKA-Kamanje	Uređenje rasvjete turističke staze u špilji Vrllovci u Kamanju	Kamanje, Špilja Vrllovka	KN 376.850,00	281,850.00
145	Turistička zajednica grada Slunja	Uređenje etno kuće	Slunj	400,000.00	300,000.00
146	Općina Saborsko	Eko selo Ravni lug	Saborsko	36,500,000.00	32,850,000.00
147	Općina Saborsko	Eko art centar Sunca i Mjeseca	Saborsko	65,700,000.00	62,050,000.00
148	Planinarsko društvo VRLOVKA-Kamanje	Uređenje prilaznog puta te uređenje parkirališnog prostora za potrebe špilje Vrllovke	Kamanje, okolica špilje Vrllovke	78,080.00	58,080.00
149	Planinarsko društvo VRLOVKA-Kamanje	Uređenje rekreativnih staza na području Grada Ozlja i Općina Kamanje i Ribnik- PUTEVI EMILA LAZSOWSKOG	Općine Kamanje i Ribnik, grad Ozalj	254,000.00	190,000.00
150	Općina Rakovica	Stari Grad Drežnik	naselje Drežnik Grad	2,000,000.00	1,900,000.00
151	Grad Slunj	Obnova i prezenatacija starog grada Slunja	Slunj	20,000,000.00	6,000,000.00
152	Grad Ogulin , gradsko poglavarstvo	Opremanje turističko-rekreativne zone Kranjčevka-Pećnik	Ogulin	21,630,000.00	15,000,000.00
153	Grad Ogulin , gradsko poglavarstvo	IZRADA STUDIJE: Đulin ponor kao turistička atrakcija	Ogulin	1,200,000.00	900,000.00
154	Turistička zajednica Grada Ogulina	Promocija ogulinske turističke ponude	Ogulin	600,000	500,000
155	Turistička zajednica Grada Ogulina	Čovjek je ključ uspjeha u turizmu	Ogulin	300,000.00	250,000.00
156	Turistička zajednica Grada Ogulina	Unapređenje cikloturizma u ogulinskoj turističkoj mikroregiji	Ogulin., Josipdol, Tounj	400,000.00	320,000.00
157	Turistička zajednica Grada Ogulina	Unapređenje destinacijskog managementa	Ogulin	1,453,000.00	1,100,000.00
158	Turistička zajednica Grada Ogulina	Izrada studije: Kanjon rijeke dobre kao turistička atrakcija	Ogulin	500,000.00	375,000.00
159	Turistička zajednica Grada Ogulina	Interpretacija okoliša i smeđa turistička signalizacija	Ogulin	200,000.00	150,000.00
160	Turistička zajednica KŽ	Razvoj i promocija turizma na području Karlovačke županije	Karlovačka županija	1,300,000.00	1,000,000.00
161	Turistička zajednica KŽ	Obilježavanje i interpretacija turističkih atrakcija Karlovačke županije	Karlovačka županija	3,000,000.00	2,000,000.00
162	Turistička zajednica KŽ	Kulturni turizam kao turistički proizvod ili master plan održivog razvoja kulturnog turizma u lokalnom zajednicama KŽ -implementacija 21	21 teritorijalno-administrativne jedinice KŽ	4,200,000.00	2,000,000.00
163	Turistička zajednica KŽ	Kulturni turizam kao turistički proizvod ili master plan održivog razvoja kulturnog turizma u lokalnom zajednicama KŽ -strategija i programiranje	21 teritorijalno-administrativne jedinice KŽ	2,180,140.00	1,000,000.00
Ukupno turizam				467,694,840.00	239,751,550.00
GOSPODARSTVO UKUPNO				1,329,096,491.00	546,417,033.30

Tabela D2. Lista projektnih ideja – Infrastruktura

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
1	Općina Netreće	Vodovod Jakovci-Mrzljaki	općina Netreće-MO Kunići	2,850,000.00	800,000.00
2	Općina Bosiljevo	Vodoopskrba pitkom vodom naselja na području općine Bosiljevo	općina Bosiljevo	16,500,000.00	15,600,000.00
3	Općina Krnjak	Rekonstrukcija i sanacija sistema snabdijevanja električnom energijom na području općine Krnjak	općina Krnjak	5,050,000.00	5,050,000.00
4	Općina Krnjak	Asfaltiranje (modernizacija) nerazvrstanih cesta na području Općine Krnjak	općina Krnjak	5,000,000.00	5,000,000.00
5	Općina Krnjak	Rekonstrukcija i izgradnja vodoopskrbnog sustava	općina Krnjak	6,500,000.00	6,500,000.00
6	Općina Bosiljevo	Asfaltiranje nerazvrstanih cesta	općina Bosiljevo	5,000,000.00	4,872,000.00
7	Općina Cetingrad	Modernizacija općinskih cesta	Općina Cetingrad	12,000,000.00	10,000,000.00
8	Općina Cetingrad	Izgradnja vodoopskrbne mreže	Općina Cetingrad	7,000,000.00	6,400,000.00
9	Općina Tounj	Vodoopskrba općine Tounj	općina Tounj	26,000,000.00	10,000,000.00
10	Općina Tounj	Mrtvačnica	Kamenica Skradnička	850,000.00	350,000.00
11	Općina Tounj	Asfaltiranje nerazvrstanih cesta	općina Tounj	4,000,000.00	3,000,000.00
12	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Revitalizacija TS 35/10(20)kV TUŠMER	Duga Resa	13,000,000.00	9,750,000.00
13	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Revitalizacija TS 35/10(20)kV SLUNJ	Slunj	5,500,000.00	4,125,000.00
14	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Revitalizacija TS 35/10(20)kV PLAŠKI	Plaški	1,500,000.00	1,125,000.00
15	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Rekonstrukcija TS 35/10(20)kV OZALJ	Ozalj	13,000,000.00	9,750,000.00
16	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Revitalizacija TS 35/10(20)kV MEKUŠJE	Mekušje	11,000,000.00	8,250,000.00
17	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Ugradnja trećeg transformatora u TS 35/10(20)kV ILOVAC	Ilovac	6,000,000.00	4,500,000.00
18	HEP-DISTRIBUCIJA .o.o., DP ELEKTRA KARLOVAC	Polaganje 35 kV kabela TS 35/1= kV TUŠMER - TS 35/10 kV Generalski Stol	Duga Resa-Generalski Stol	8,400,000.00	6,300,000.00
19	Grad Karlovac	Groblje Jamadol "Polje urni" Karlovac	Karlovac	1,000,000.00	1,000,000.00
20	Grad Karlovac	P=roširenje glavnog gradskog groblja Jamadol	Karlovac	16,000,000.00	15,600,000.00
21	Općina Lasinja	Izgradnja vodovoda Lasinja-Novo selo Lasinjsko	Općina Lasinja	1,500,000.00	1,500,000.00
22	Grad Karlovac	Izgradnja prometnice i objekata užeg gradskog prstena Karlovac	Karlovac	81,000,000.00	25,000,000.00
23	Grad Karlovac	Sanacija vodoopskrbe mreže, izgradnja i zamjena objekata vodoopskrbe grada Karlova	Karlovac	36,500,000.00	29,200,000.00
24	Karlovačka županija	Regionalni vodovod Lička Jasenica-Plitvička jezera-Slunj	Saborsko, Rakovica, Slunj, Cetingrad	160,886,000.00	93,711,000.00
25	Grad Karlovac	Izgradnja rezervoara i crpne stanice - Turanj	Turanj	4,200,000.00	4,200,000.00
26	Grad Karlovac	Izgradnja mosta Banska Selnica - Pokupska Blatnica	Banska Selnica - Pokupska Blatnica	15,000,000.00	15,000,000.00
27	Grad Karlovac	Projekt inventarizacije stanja tehn.dokum i informatizacija u gradskim tvrtkama	Karlovac	2,250,000.00	1,250,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
28	Toplana d.o.o.	Mjerila toplinske energije	Karlovac	2,912,000.00	2,912,000.00
29	Općina Saborsko	Istočni izlaz iz općine Saborsko i ulaz u NP Plitička jezera "Biljevina"	Saborsko	29,200,000.00	26,280,000.00
30	Općina Saborsko	Cestovna obilaznica NP Plitička Jezera na relaciji Saborsko -Grabovac	Saborsko	73,000,000.00	65,700,000.00
31	Grad Slunj	Rekonstrukcija županijske ceste ŽC 3266	Donji Furlan, Slunj	4,260,000.00	3,400,000.00
33	Općina Vojnić	Izgradnja cjevovoda za istočni dio općine Vojnić	Kljajić brdo - Klučar	3,000,000.00	3,000,000.00
34	Općina Vojnić	Izgradnja vodoopskrbnog sustava za južni dio općine Vojnić	općina Vojnić i Cetingrad	2,400,000.00	6,000,000.00
35	Grad Slunj, gradsko poglavarstvo	Jezero Furjašnica	Donji Furjan, Slunj	6,900,000.00	5,520,000.00
36	Općina Vojnić	Rekonstrukcija centralnog groblja	Vojnić	2,100,000.00	1,900,000.00
37	Općina Vojnić	Sanacija postojećih lokalnih putova i presvlačenje asfaltnog sloja	Vojnić	9,000,000.00	6,400,000.00
38	Grad Slunj	Mrtačnica Nikšić	Slunj	1,000,000.00	700,000.00
39	Općina Vojnić	Prometna-cestovna zaobilaznica mjesta Vojnić	Vojnić	15,000,000.00	15,000,000.00
40	Općina Vojnić	Izgradnja cjevovoda za sjeverozapadni dio općine - II etapa	Vojnić	2,400,000.00	2,400,000.00
41	Grad Slunj	Obnova i rekonstrukcija sustava vodoopskrbe i kanalizacije	Slunj	4,000,000.00	2,800,000.00
42	Grad Slunj	Izgradnja vodoopskrbnog sustava grada Slunja	Slunj i okolna naselja	10,000,000.00	7,000,000.00
43	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Sanacija i rekonstrukcija mosta sv. Ivana u Slunju	Slunj	2,000,000.00	1,600,000.00
44	Vodovod i kanalizacija d.o.o. OGULIN	Nabava informatičke opreme za proširenje nadzorno-upravljačkog sustava vodovoda Ogulin sa edukacijom osoblja	Ogulin	13,600,000.00	10,880,000.00
45	Općina Draganić	Rekonstrukcija vodoopskrbnih vodova, vodocrpilište i odvodnja u naselju	Draganić	7,300,000.00	10,950,000.00
46	Općina Kamanje	Rekonstrukcija i asfaltiranje nerazvrstanih lokalnih cesta u dijelu naselja Reštovo	Reštovo	135,000.00	97,500.00
47	Općina Kamanje	Izgradnja javne rasvjete u naselju Brlog	Brlog	50,000.00	0.00
48	Općina Kamanje	Izgradnja javne rasvjete u dijelu naselja Orljakovo	Orljakovo	50,000.00	0.00
49	Općina Kamanje	Izgradnja nogostupa kroz središte naselja Kamanje	Kamanje	375,000.00	213,750.00
50	Općina Kamanje	Izgradnja nogostupa u dijelu naselja Orljakovo	Orljakovo	360,000.00	210,000.00
51	Općina Kamanje	Izgradnja nogostupa u dijelu naselja Kamanje (Kraljeve Drage)	Kamanje, naselje Kraljeve Drage	310,000.00	172,500.00
52	Općina Kamanje	Izgradnja nogostupa u dijelu naselja Kamanje (Luke)	Kamanje, naselje Luke	360,000.00	210,000.00
53	Općina Kamanje	Rekonstrukcija i asfaltiranje nerazvrstanih lokalnih cesta u dijelu naselja Mali Vrh	Mali Vrh	125,000.00	93,750.00
54	Općina Kamanje	Rekonstrukcija i asfaltiranje nerazvrstanih lokalnih cesta u dijelu naselja Veliki Vrh	Veliki Vrh	95,000.00	71,250.00
55	Grad Duga Resa	Izgradnja vodoopskrbnog sustava	Duga Resa	14,700,000.00	7,600,000.00
56	Općina Ribnik	Uređenje paralelnih prometnica radi sigurnijeg prometovanja državnom cestom D6	Općina Ribnik	500,000.00	300,000.00
57	Općina Plaški	Sanacija stambenog prostora općine Plaški	Plaški	0.00	0.00
58	Općina Plaški	Obnova i sanacija zgrade "Učiona" Stara škola	Plaški	2,500,000.00	0.00
59	Općina Plaški	Poslovno-stambena zgrada "Centar"	Plaški	3,000,000.00	0.00
60	Općina Plaški	Sanacija javne rasvjete	Plaški	100,000.00	100,000.00
61	Općina Plaški	Sanacija nerazvrstanih cesta u općini Plaški	Plaški	11,346,000.00	0.00
62	Općina Plaški	Sanacija i rekonstrukcija vodovodne mreže u općini	Plaški	2,000,000.00	0.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
63	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Izgradnja regionalnog vodoopskrbnog sustava	Grad Slunj, općine Cetingrad i Rakovica	15,000,000.00	12,000,000.00
64	Grad Slunj	Rekonstrukcija i modernizacija gradskih ulica i cesta	Slunj	12,000,000.00	8,000,000.00
65	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Izgradnja autobusnog kolodvora u Slunju	Slunj	5,000,000.00	4,000,000.00
66	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Izgradnja vodoopskrbnog sustava naselja Blagaj, Pavlovac i Veljun	Slunj, naselja Blagaj, Pavlovac i Veljun	4,000,000.00	3,000,000.00
67	Grad Slunj	Razminiravanje minski sumnjivog područja	Slunj i okolna naselja	1,000,000.00	900,000.00
68	Općina Rakovica	Nabava kamiona i kontejnera za odvoz komunalnog otpada	Rakovica	1,300,000.00	1,200,000.00
69	Općina Generalski Stol	Uređenje cesta na području općine Generalski stol	Generalski Stol	10,000,000.00	8,000,000.00
70	Općina Generalski Stol	Izgradnja i rekonstrukcija vodoopskrbnog sustava općine Generalski Stol	Generalski Stol	15,000,000.00	10,000,000.00
71	Općina Rakovica	Magistralni vodovod Lumbardenik	Slunj-Rakovica	12,500,000.00	12,000,000.00
72	Vojnić komunalac	Rekonstrukcija prigradske vodovodne mreže	Vojnić i okolna naselja	3,000,000.00	3,000,000.00
73	Općina Josipdol	Vodovod Modruš	Modruš	1,600,000.00	800,000.00
75	Općina Cetingrad	Razminiravanje miniranih zemljišnih površina	Cetingrad	1,000,000.00	950,000.00
76	Grad Slunj	Rekonstrukcija gradske tržnice i komunalne infrastrukture	Slunj	10,000,000.00	9,000,000.00
INFRASTRUKTURA UKUPNO				782,964,000.00	552,193,750.00

Tabela D3. Lista projektnih ideja – Prostorno uređenje i zaštita okoliša

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
1	Općina Plaški	Razvojni projekt "Projekt ukupnog razvoja općine Plaški	Plaški	122,000.00	0.00
2	Općina Plaški	Poslovna - stambena zgrada "Banka"	Plaški	3,000,000.00	0.00
3	Općina Draganić	Uređenje, klasifikacija i okrupnjavanje zemljišnih površina-I faza	Općina Draganić	14,600,000.00	10,950,000.00
4	Općina Krnjak	Provođenje programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države na području Općine Krnjak	Općina Krnjak	500,000.00	500,000.00
5	Općina Krnjak	Izrada dokumenata prostornog uređenja općine Krnjak	Općina Krnjak	1,800,000.00	1,800,000.00
6	Općina Cetingrad	Izrada prostornog plana općine	Općina Cetingrad	300,000.00	200,000.00
7	Općina Vojnić	Uređenje i okrupljavanje zemljišnih površina	Općina Vojnić	1,000,000.00	1,000,000.00
8	Općina Plaški	Prostorni plan uređenja općine Plaški	Plaški	372,100.00	89,368.00
9	Grad Slunj	Nova katastarska izmjera	Slunj	6,000,000.00	4,500,000.00
10	Karlovačka županija	Javna baza informacija o prostoru Karlovačke županije	Karlovac	8,900,000.00	5,000,000.00
11	Turistička zajednica grada Duge Rese	Biološki pročišćivač otpadnih voda u turističkoj zoni Zvečaju	Duga Resa-Zvečaj	1,200,000.00	876,000.00
12	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije	Obnova Vrbanićevog perivoja	Vrbanićev perivoj-Karlovac	3,177,761.41	1,200,000.00
13	Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije	Program praćenja stanja okoliša-monitoring kvalitete rijeke Mrežnice	Karlovac	85,000.00	85,000.00
14	Karlovačka županija	Regionalna strategija i akcijski plan korištenja OIE	Karlovačka županija	960,000.00	0.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
15	PCAP International (Međunarodno društvo za sprječavanje okrutnosti nad životinjama i biljkama)	Oснаživanje kapaciteta Zelene mreže Karlovačke županije	Karlovačka županija	1,118,880.00	902,800.00
16	Planinarsko društvo "VRLOVKA"	Uređenje seoskih središta u selima općine Kamanje	Općina Kamanje	47,500.00	35,000.00
17	Ekološko društvo Pan-Karlovac	Sanacija divljih odlagališta i edukacija stanovništva u svezi navedene problematike, jačanje Zelenog telefona	Karlovačka županija	170,000.00	130,000.00
18	MADIG d.o.o. Ogulin	Pročišćavanje tehnoloških otpadnih voda "Mrežnica" PJ za kiseljenje, preradu i pakovanje kiselog kupusa	Ogulin, Salopek selo	3,600,000.00	3,600,000.00
19	POLJOTEHNA	Obnova i uređenje zelenih površina u Dugoj Resi	Duga Resa	2,774,000.00	2,190,000.00
20	WOLF d.o.o.	Unapređenje gospodarenja i zbrinjavanja otpada	Karlovac	2,664,500.00	2,190,000.00
21	Planinarsko društvo VRLOVKA-Kamanje	Izrada biospeleološke snimke špilje Vrllovke	Kamanje, špilja Vrllovka	28,000.00	21,000.00
22	Grad Duga Resa	Studija stanja i razvoja biljnih i životinjskih zajednica, speleološka studija, hidrogeološka istraživanja	Duga Resa	1,100,000.00	800,000.00
23	Grad Slunj	Rastoke-zaštita i uređenje kulturne i prirodne baštine	Slunj	10,000,000.00	5,000,000.00
24	Grad Karlovac	Karlovac bez smeća-uklanjanje divljih deponija	Karlovac	5,645,200.00	1,593,900.00
25	Općina Rakovica	Istražni radovi i studije zaštite i sanacije kanjona rijeke Korane od izvorišta u Plitvičkim jezerima do Drežnik Grada	Naselja: Korana, Selište Drežničko, Čatrnja, Drežnik Grad	14,600,000.00	0.00
26	Općina Generalski Stol	Mrežnica-park prirode	Generalski Stol	3,500,000.00	3,000,000.00
27	Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma podružnica Ogulin	Izrada programa gospodarenja privatnim šumama na području UŠP Ogulin	Ogulin	3,000,000.00	1,500,000.00
28	Karlovačka županija, Zavod za prostorno uređenje i zaštitu okoliša	Proglašenje regionalnog parka Kupa	Općina Bosiljevo, Netretić i Ribnik	1,200,000.00	800,000.00
29	Karlovačka županija, Zavod za prostorno uređenje i zaštitu okoliša	Uspostava i rad sustava praćenja stanja okoliša vojnog vježbališta "Eugen Kvaternik" kraj Slunja	Saborsko, Rakovica, Slunj, Plaški, Josipdol, Tounj	4,824,435.00	4,300,000.00
30	Općina Josipdol	Integralno gospodarenje otpadom	Josipdol	3,650,000.00	0.00
31	Grad Ozalj, općina Kamanje, općina Žakanje, općina Ribnik i Komunalno Ozalj d.o.o.	Gospodarenje otpadom za područje djelovanja Komunalnog Ozalj	grad Ozalj, općine: Kamanje, Žakanje i Ribnik	8,760,000.00	4,380,000.00
32	Grad Ozalj i općine Kamanje, Žakanje i Ribnik	Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda naselja na desnoj obali rijeke Kupe u pograničnom području sa Slovenijom	grad Ozalj, općine: Kamanje, Žakanje i Ribnik	32,850,000.00	16,425,000.00
33	Općina Kamanje	Plan zaštite od požara	Općina Kamanje	80,000.00	60,000.00
34	Grad Ogulin, gradsko poglavarstvo	Projekt zaštite grada Ogulina od velikih voda	šire područje grada Ogulina	50,000,000.00	40,000,000.00
35	Općina Žakanje	Izgradnja kanalizacije za naselja uz Kupu	Općina Žakanje	10,000,000.00	0.00
36	Općina Krnjak	Izgradnja sistema odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u naseljima Krnjak i Krnjački Grabovac	općina Krnjak	11,200,000.00	10,850,000.00
37	Općina Cetingrad	Zbrinjavanje komunalnog otpada	Cetingrad	2,000,000.00	1,500,000.00
38	Karlovačka pivovara d.d.	Separacija interne kanalizacije i izrada nove tehnološke kanalizacije u karlovačkoj pivovari	Karlovac	4,500,000.00	3,500,000.00
39	Karlovačka pivovara d.d.	Uređaj za biološku obradu tehnoloških otpadnih voda u Karlovačkoj pivovari	Karlovac	13,000,000.00	9,750,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
40	Karlovačka pivovara d.d.	Uređaj za predtretman otpadnih voda-1.faza	Karlovac	4,500,000.00	3,500,000.00
41	Grad Karlovac	Sanacija i zatvaranje odlagališta komunalnog otpada "Ilovac" Karlovac	Karlovac	37,677,900.00	19,886,600.00
42	Grad Karlovac	Izgradnja kanalizacije u nadselju Turanj - I etapa	Turanj	3,500,000.00	3,450,000.00
43	Grad Karlovac	Izgradnja sustava za odvodnju otpadnih voda - I faze uređaja za pročišćavanje otpadnih voda	Karlovac	182,500,000.00	73,000,000.00
44	Grad Slunj	Dogradnja zgrade poglavarstva - izgradnja vijećnice	Slunj	1,500,000.00	1,000,000.00
45	Općina Vojnić	Sanacija "divljih" deponija i glomaznog otpada	općina Vojnić	2,000,000.00	1,500,000.00
46	Općina Vojnić	Sanacija odlagališta otpada "Kokirevo" kod Vojnića	Vojnić	14,700,000.00	4,200,000.00
47	Općina Vojnić	Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda Vojnića i gravitirajućih naselja	Vojnić i okolna naselja	34,000,000.00	34,000,000.00
48	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda Grada Slunja	Slunj	15,000,000.00	7,200,000.00
49	Grad Slunj	Sanacija odlagališta komunalnog otpada "Pavlovac	Slunj	14,800,000.00	4,440,000.00
50	Grad Slunj	Obnova i rekonstrukcija sustava vodoopskrbe i kanalizacije	Slunj	4,000,000.00	2,800,000.00
51	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda grada Slunja	Slunj	6,000,000.00	5,000,000.00
52	Vodovod i kanalizacija d.o.o. OGULIN	Nabava informatičke opreme za ekološki laboratorij za ispitivanje pitke i otpadne vode sa edukacijom osoblja za rad na informatičkoj opremi	Ogulin	1,600,000.00	1,280,000.00
53	Vodovod i kanalizacija d.o.o. OGULIN	Izgradnja kanal.kolektora i I faze uređaja za pročišć. Otp. Voda Grada Ogulina sa rekonstrukcijom vodovodne mreže na dionicama kanalizacijskih kolektora	Ogulin	67,871,962.00	54,297,569.00
54	Općina Draganić	Odvodnja i kanalska mreža na zemljištu	Draganić	29,200,000.00	10,950,000.00
55	Općina Kamanje	Izgradnja kanalizacijskog sustava za područje općine Kamanje	Kamanje	500,000.00	375,000.00
56	Grad Duga Resa	Razvoj sustava za odvodnju otpadnih voda	Duga Resa	56,000,000.00	18,000,000.00
57	Općina Rakovica	Kanalizaciona mreža s pročištačem	Naselja: Selište Drežničko, Čatrnja, Grabovac, Rakovica	7,200,000.00	0.00
58	Općina Plaški	Sanacija odlagališta komunalnog otpada "Jezero"	Plaški	4,093,700.00	1,228,110.00
59	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Uređenje gradskog kupališta	Slunj	3,000,000.00	2,400,000.00
60	Grad Slunj	Sanacija divljih odlagališta otpada na području grada Slunja	Slunj	500,000.00	400,000.00
61	Općina Rakovica	Kanalizacijska mreža	Rakovica	7,200,000.00	7,000,000.00
62	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Uređenje centralnog gradskog parka	Slunj	2,000,000.00	1,600,000.00
63	Općina Josipdol	Integralno gospodarenje otpadom	Josipdol	3,650,000.00	-
64	Općina Generalski Stol	Uređenje centra mjesta Generalski Stol	Generalski Stol	3,500,000.00	3,500,000.00
65	Općina Ribnik	Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda naselja Ribnik	Ribnik	2,980,000.00	2,100,000.00
66	Stambeno komunal gospod.	Sanacija starog odlagališta otpada do zatvaranja i gradnja novog	Ogulin	28,000,000.00	21,000,000.00
67	Karlovačka županija, Zavod za prostorno uređenje i zaštitu okoliša	Javna baza informacija o prostoru Karlovačke županije	Karlovačka županija	8,900,000.00	5,000,000.00
68	Planinarsko društvo Vrljovka-Kamanje	Uređenje seoskih središta u selima na području općine Kamanje	Općina Kamanje	47,500.00	35,000.00
69	Gradsko poglavarstvo Grada Slunja	Rastoke - Zaštita i uređenje kulturne i prirodne baštine	Slunj	10,000,000.00	5,000,000.00
70	Grad Karlovac	Digitalni model upravljanja gradom i pristup informacijama e-City	Karlovac	1,000,000.00	1,000,000.00
71	Grad Karlovac	Zaštita prostora i zgrada vojarne Turanj	Karlovac	2,000,000.00	0.00
72	Grad Karlovac	Video nadzor - siguran grad, pilot projekt	Karlovac	120,300.00	91,300.00
PROSTORNO UREĐENJE I ZAŠTITA OKOLIŠA UKUPNO				735,870,738.41	433,961,647.00

Tabela D4. Lista projektnih ideja – Prosvjeta, kultura i šport

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
1	Osnovna škola Rečica	Uređenje okoliša OŠ Rečica	Rečica	1,350,000.00	900,000.00
2	Općina Žakanje	Športska dvorana u Žakanju	Žakanje	8,000,000.00	5,843,840.00
3	Centar za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Karlovac	Dogradnja školskog prostora cca 160 m2(prizemlje: školska kuhinja, trpezarija; potkrovlje: prostori za rehabilitacione postupke	Karlovac	870,676.48	653,007.36
4	Grad Karlovac	Opremanje kabineta kemije, fizike i biologije u osnovnim školama grada Karlovca	Karlovac	1,000,000.00	1,000,000.00
5	Osnovna škola Barilović	Rekonstrukcija i prenamjena podruma Područne škole Belaj	Belaj	490,000.00	363,000.00
6	Grad Duga Resa	Izgradnja gradske školske športske dvorane	Duga Resa	20,000,000.00	9,000,000.00
7	Grad Duga Resa	Razvoj ljudskih resursa obrazovanja i informatizacije	Duga Resa	145,000.00	100,000.00
8	Ženska grupa Vojnić	Pomoć u učenju i priprema za školu na području općina Vojnić i Cetingrad	Karlovačka županija, općine Vojnić i Cetingrad	1,230,945.60	997,401.60
9	Osnovna škola Rečica	Izgradnja školske sportske dvorane	Rečica	4,000,000.00	3,000,000.00
10	Pučko otvoreno učilište Slunj	Oživljavanje kulturnog života Grada Slunja	Slunj	500,000.00	200,000.00
11	Udruga tehničke kulture	Grad Slunj-Instaliranje WI-FI bežične mreže	Slunj	70,000.00	56,000.00
12	Osnovna škola Barilović	Rekonstrukcija i prenamjena potkrovlja Osnovne škole Barilović	Barilović	1,890,000.00	1,512,000.00
13	Osnovna škola Barilović	Uvođenje centralnog grijanja na lož ulje u PŠ Siča i izmjena stolarije	Siča	560,000.00	399,000.00
14	Osnovna škola Josipdol	Izgradnja školske sportske dvorane u PRO Siniše i Zrinka Rendulića u Oštarijama	Oštarije	5,000,000.00	4,000,000.00
15	Osnovna škola Dubovac	Ugradnja centralnog grijanja u PŠ Zadobarje i PŠ Stative	Zadobarje, Stative	407,244.80	302,244.80
16	Osnovna škola Draganići	Informacijsko-multimedijalni centar u OŠ Draganići	Draganići	500,000.00	500,000.00
17	Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Ogulin	Uređenje i oprema likovnog kabineta u mati čnoj školi	Ogulin	115,000.00	100,000.00
18	Osnovna škola Ivane Brlić-Mažuranić, Ogulin	Izgradnja školske športske dvorane	Ogulin	14,500,000.00	14,000,000.00
19	Općina Generalski Stol	Izgradnja i uređenje školske športske dvorane	Generalski Stol	4,000,000.00	4,000,000.00
20	Općina Generalski Stol	Uređenje i opremanje osnovnih škola na području općine Generalski Stol	OŠ Generalski Stol, PŠ: Bukovlje, Gorinci, Lipov Pesak i Mrežnički Brest	2,000,000.00	1,800,000.00
21	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Obnova društvenih domova Grada Slunja	Područje grada Slunja	4,000,000.00	3,200,000.00
22	Grad Slunj	Izgradnja dječjeg igrališta	Slunj	1,000,000.00	900,000.00
23	Grad Slunj	Izgradnja školskih sportskih terena	Slunj	3,000,000.00	2,000,000.00
24	Grad Slunj	Školska sportska dvorana srednje škole Slunj	Slunj	5,800,000.00	2,050,000.00
25	Općina Kamanje	Izgradnja dječjeg igrališta	Kamanje	180,000.00	100,000.00
26	Pučko otvoreno učilište Ogulin	Uređenje multimedijske dvorane, učionica i radionica	Ogulin	10,000,000.00	7,500,000.00
27	OŠ "Slava Raškaj"	Uređenje postojećeg prostora i opremanje suvremene multimedijalne školske knjižnice s čitaonicom	Ozalj	300,000.00	300,000.00
28	Srednja škola Duga Resa	Dogradnja sportske dvorane kod Doma učenika	Duga Resa	2,500,000.00	

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
					1,375,000.00
29	OŠ "Ivan Goran Kovačić"	Izgradnja školske športske dvorane	Duga Resa	10,000,000.00	10,000,000.00
30	Medicinska škola Karlovac	Izgradnja II. etape medicinske škole Karlovac	Karlovac	2,300,000.00	2,300,000.00
31	Medicinska škola Karlovac	Ozvučenje hodnika i razreda Medicinske škole Karlovac	Karlovac	20,000.00	19,000.00
32	Osnovna škola Katarine Zrinski, Krnjak	Izgradnja školskog igrališta u PŠ Tušilović	Tušilović	150,000.00	75,000.00
33	Osnovna škola Katarine Zrinski, Krnjak	Adaptacija i rekonstrukcija školske zgrade u PŠ Tušilović	Tušilović	1,460,700.00	969,075.00
34	Prva osnovna škola Ogulin	Nadogradnja i uređenje botaničkog vrta oko škole i postavljanje zabavno-didaktičkih sadržaja	Ogulin	100,000.00	90,000.00
35	Gimnazija Bernardina Frankopana	Uređenje starog dijela zgrade Gikmnazije Bernardina Frankopana-izmjena fasadne stloarije i rekonstrukcija elektro instalacija	Ogulin	2,500,000.00	2,000,000.00
36	Tehnička škola Karlovac	Adaptacija i opremanje suvremenim nastavnim informacijskim tehnologijama potkrovlja škole	Karlovac	6,800,000.00	5,200,000.00
37	Općina Cetingrad	Izgradnja športske dvorane	Cetingrad	4,500,000.00	4,350,000.00
38	Učenički dom Ogulin	Poboljšanje kvalitete života učenika u domu	Ogulin	800,000.00	640,000.00
39	Veleučilište u Karlovcu	Razvoj studija Mehatronike	Karlovac	2,372,500.00	2,263,000.00
40	Tehnička škola Karlovac	Uređenje i opremanje praktikuma za elektrotehniku	Karlovac	370,000.00	270,000.00
41	Tehnička škola Karlovac	Tehnološka obnova strojnog parka u školskim radionicama	Karlovac	810,000.00	600,000.00
42	Gimnazija Bernardina Frankopana	Osiguranje uvjeta za poboljšanje organizacije nastavnog procesa i informatičku edukaciju te rad vježbeničke tvrtke	Ogulin	3,500,000.00	3,000,000.00
43	Grad Karlovac	Sportsko rekreacijska staza	Karlovac	139,000.00	95,000.00
44	Grad Karlovac	Rekonstrukcija male škole Rakovac 2	Karlovac	2,000,000.00	2,000,000.00
45	Općina Bosiljevo	Izgradnja sportske dvorane u Bosiljevu	Bosiljevo	4,700,000.00	4,630,000.00
46	Grad Slunj	Kulturni centar	Slunj	5,000,000.00	4,000,000.00
47	Grad Duga Resa	Revitalizacija kulturne baštine	Duga Resa	1,000,000.00	1,000,000.00
48	KUD Kamanje	Uređenje etno kuće i etno zbirke	Kamanje	200,000.00	29,000.00
49	KUD Kamanje	Međunarodni susret kulturno umjetničkih društava na dan proštenja u Kamanju	Kamanje	140,000.00	103,000.00
50	KUD Kamanje	Uređenje pozornice u društvenom dom Kamanje za potrebe nastupa	Kamanje	7,000.00	5,100.00
51	KUD Kamanje	Nabava instrumenata za potrebe kulturno umjetničkog društva Kamanje	Kamanje	15,000.00	11,000.00
52	KUD Kamanje	Održavanje stručnih seminara i predavanja za članove KUD-a te održavanje radionica	Kamanje	10,000.00	7,400.00
53	KUD Kamanje	Stručno usavršavanje članica KUD-a za potrebe izrade nošnji	Kamanje	30,000.00	22,000.00
54	Općina Rakovica	Izgradnja kulturnog središta Eugen Kvaternik	Rakovica	17,000,000.00	16,800,000.00
55	Narodna knjižnica i čitaonica Ogulin	Projekt nove Narodne knjižnice i čitaonice po načelima UNESCO-vog "Manifesta za narodne knjižnice 1994."	Ogulin	6,500,000.00	3,500,000.00
56	Grad Slunj	Nabava mini busa	Slunj	750,000.00	600,000.00
57	Grad Slunj	Nogometni stadion	Slunj	4,000,000.00	3,500,000.00
58	Pučko otvoreno učilište Ogulin	Očuvanje baštine i uređivanje zavičajnog muzeja Ogulin	Ogulin	5,000,000.00	3,750,000.00
59	Turistička zajednica grada Slunja	Nabava opreme za Slunjske mažoretkinje	Slunj	100,000.00	80,000.00
60	Nogometni klub "Vrlovka"-Kamanje	Rekonstrukcija nogometnog igrališta NK Vrlovka, te uređenje prilaza kupalištu	Kamanje	146,527.00	108,429.98
61	Grad Duga Resa	Rekonstrukcija sportsko rekreacijskih objekata u Dugoj Resi - 1 faza - projekti	Duga Resa	5,000,000.00	3,000,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
62	Općina Plaški	Muzej NOB-a	Plaški	1,800,000.00	-
63	Općina Plaški	Obnova i rekonstrukcija pravoslavne crkve vavedenja presvete bogorodice	Plaški	600,000.00	-
64	Općina Generalski Stol	Uređenje Zadržnog doma	Generalski Stol	1,200,000.00	1,000,000.00
65	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Opremanje limene glazbe Slunj	Slunj	450,000.00	360,000.00
66	Pučko otvoreno učilište Slunj	Oživljavanje kinoprikazivačke djelatnosti pomoću nabave kino opreme te opreme za prezentacije i predavanja	Slunj	630,000.00	200,000.00
67	Pučko otvoreno učilište Slunj	Unapređenje kulturnog života Grada Slunja uz dogradnju zgrade Pučkog otvorenog učilišta Slunj	Slunj	4,366,088.00	1,366,088.00
68	OŠ Draganići	Etno muzej Draganići	Draganići	109,000.00	109,000.00
69	Obrt za strojnu obradu dijelova motora i trgovina auto dijelovima Igor Beketić-Promenada klub	Dječje kazalište lutaka Mala promenada	Karlovačka županija-grad Karlovac	688,200.00	175,200.00
70	Planinarsko društvo VRLOVKA-Kamanje	Provedba planinarske škole	Kamanje	15,000.00	10,000.00
71	Grad Karlovac	Dvoransko plivalište Karlovac	Karlovac	73,000,000.00	43,800,000.00
72	Domaći - udruga za kreativni razvoj	Karlovački inkubator kulture	Karlovac	6,494,080.00	457,491.00
73	Veleučilište u Karlovcu	Razvoj studija strojarstva	Karlovac	4,635,500.00	3,102,500.00
74	Društvo "Naša djeca" Ogulin	Ogulinska zvjezdarnica	Ogulin	904,700.00	573,500.00
75	Gradski muzej Karlovac	Velika vojarna-zvjezdau Karlovačkoj zvijezdi Obnova i prenamjena zgrade nekadašnje vojarne u poduzetničko-kulturno centar	Karlovac	15,000,000.00	7,500,000.00
76	Gradski muzej Karlovac	Dogradnja zgrade galerije Vjekoslav Karas	Karlovac	15,000,000.00	7,500,000.00
77	Grad Karlovac	Radionica za izradu narodnih nošnji i instrumenata	Karlovac	260,000.00	0.00
78	Grad Karlovac	Škola tambure	Karlovac	150,000.00	0.00
79	Grad Karlovac	Unapređenje informatičke pismenosti na nivou grada	Karlovac	1,095,000.00	1,095,000.00
PROSVJETA, KULTURA I SPORT UKUPNO				307,227,161.88	208,417,277.74

Tabela D5. Lista projektnih ideja – Zdravstvo i socijale

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
1	Hrvatski zavod za zapošljavanje-Područna služba Karlovac	Javni radovi na uređenju okoliša i turističkih destinacija	Karlovačka županija	3,365,000.00	2,315,000.00
2	Ženska grupa Karlovac "KORAK"	Promocija i zaštita ženskih i dječjih ljudskih prava	Karlovačka županija	895,800.00	749,800.00
3	Ženska grupa Karlovac "KORAK"	Sklonište za zlostavljane žene i djecu	Karlovačka županija	987,805.00	711,844.00
4	Srpski demokratski forum	Žene skrbe za starije i nemoćne	Grad Karlovac, Općina Vojnić, Cetingrad, Topusko	714,853.00	547,500.00
5	Općina Cetingrad	Izgradnja doma za starije i nezbrinute osobe	Općina Cetingrad	2,500,000.00	2,400,000.00
6	Dom za starije i nemoćne biskup	Povećanje smještajnog kapaciteta s poboljšanjem kvalitete smještaja	Ogulin	1,800,000.00	500,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
	Srećko Badurina	korisnika socijanih usluga u Domu za starije i nemoćne biskup Srećko Badurina			
7	Hrvatski Crveni križ gradsko društvo Crvenog križa Slunj	Program njege i pomoći u kući	Grad Slunj, Općina Rakovica, Cetingrad	250,000.00	160,000.00
8	Općina Vojnić	Usluge kućne skrbi	Općina Vojnić	500,000.00	434,000.00
9	Ustanova za zdravstvenu negu u kući Karlovac	Stacionar za privremeno zbrinjavanje bolesnika kojima je potrebna zdravstvena nega i rehabilitacija	Karlovac	4,818,000.00	-
10	Dom zdravlja Ogulin	Unapređenje kvalitete života invalidnih osoba	Ogulin	400,000.00	300,000.00
11	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"Ja sam OK" - prevencija ovisnosti Kvaliteta življenja	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	120,000.00	70,000.00
12	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"I oni žive oko nas"	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	620,000.00	120,000.00
13	Hrvatski Crveni križ	Sklonište za beskućnike	Grad Karlovac	730,000.00	-
14	Općina Plaški	Dom za osobe treće dobi	Općina Plaški	2,500,000.00	-
15	Grad Slunj, Gradsko poglavarstvo	Dom za starije i nemoćne	Slunj	2,500,000.00	2,000,000.00
16	SIGMA CENTAR	Sklonište za beskućnike 2005	Karlovačka županija	1,460,000.00	1,460,000.00
17	Grad Karlovac, UO za društvene djelatnosti	Pomoć u kući starim, bolesnim i nemoćnim osobama	Karlovac	240,900.00	240,900.00
18	Udruga za pomoć osobama s MR Karlovačke županije "Rajska ptica"	"Radom obogaćujemo život u našoj zajednici" - program zbrinjavanja osoba s mentalnom retardacijom	Grad Karlovac i Karlovačka županija	1,219,200.00	999,800.00
19	Općina Lasinja	Sanacija zgrade zdravstvene ambulante	Općina Lasinja	1,500,000.00	1,500,000.00
20	Dobrovoljno vatrogasno društvo Slunj	Unapređenje sustava za zaštitu od požara, akcidentnih i prometnih nezgoda na području Slunja, Rakovice i Cetingrada	Grad Slunj, Općine Rakovica i Cetingrad	1,342,000.00	1,163,000.00
21	Dom za starije i nemoćne Sv. Antun Karlovac	Pomoć i njega starijim i nemoćnim osobama	Karlovačka županija, prigradska i seoska naselja	2,000,000.00	2,000,000.00
22	Gradska uprava Karlovac	Registar osoba s invaliditetom	Karlovac	50,000.00	-
23	Grad Karlovac, UO za društvene djelatnosti	Informatičko opismenjivanje osoba oštećena vida	Karlovac	320,000.00	320,000.00
24	Grad Karlovac, UO za društvene djelatnosti	Funkcioniranje specijalnog kombi vozila za invalide	Karlovačka županija	120,450.00	-
25	Grad Karlovac, UO za društvene djelatnosti	Dnevna bolnica za liječenje branitelja oboljelih od PTSP-a	Karlovac	146,000.00	146,000.00
26	Županijsko vijeće srpske nacionalne manjine karlovačke županije	Projekt radijskog i novinskog informiranja manjina na području Karlovačke županije	Karlovačka županija	1,460,000.00	1,460,000.00
27	PCAP International (Međunarodno društvo za sprječavanje okrutnosti nad životinjama i biljkama)	Savjeti građana za održivi razvoj	Karlovac	502,000.00	380,400.00
28	Hrvatski zavod za zapošljavanje- Područna služba Karlovac	Istraživanje tržišta rada	KŽ	430,000.00	320,000.00
29	Odbor za ljudska prava Karlovac	Zaštita i promocija ljudskih prava u karlovačkoj županiji	Karlovačka županija	730,000.00	584,000.00

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
30	"Društvo Naša djeca" grada Slunja	Centar za djecu, mlade i obitelj	Slunj	350,000.00	280,000.00
31	GONG - Regionalni ured Zagreb	Poticanje razvoja civilnog društva i međusektorske suradnje te poticanje aktivnog građanstva u lokalnoj zajednici	Karlovačka županija	635,000.00	550,000.00
32	Udruga HVIDR-a Karlovac	Dani edukacije i profesionalne rehabilitacije RVI	Odmaralište Jadranovo i odmaralište Selce	45,000.00	35,200.00
33	Udruga HVIDR-a Karlovac	Rehabilitacijski centar Jadranovo	Jadranovo	120,000.00	100,000.00
34	Udruga HVIDR-a Karlovac	Školovanje ,prekvalifikacija i dokvalifikacija hrvatskih branitelja	Karlovac	240,000.00	176,000.00
35	Opća bolnica Ogulin	Uređenje okoliša Opće bolnice Ogulin	Ogulin, Županija Karlovačka, Minist. Zdravstva	3,000,000.00	2,250,000.00
36	Opća bolnica Ogulin	Zaštita pacijenata od zračenja i prevencija prijeloma kostiju ranim i pravovremenim otkrivanjem osteoporoze	Ogulin	3,100,000.00	2,325,000.00
37	Opća bolnica Ogulin	Edukacija medicinskog osoblja	Ogulin, Županija Karlovačka, Minist. Zdravstva	4,000,000.00	3,000,000.00
38	Zavod za javno zdravstvo karlovačke županije, Služba za zdravstvenu ekologiju	Program praćenja koncentracije peludi alergogenih biljaka u zraku na području grada Karlovca	Karlovac	85,000.00	85,000.00
39	Zavod za javno zdravstvo karlovačke županije, Služba za zdravstvenu ekologiju	Akreditacija laboratorija prema normi: HRN ISO/IEC 17 025 Opći zahtjevi za mjerodavnost ispitnih i mjeriteljskih laboratorija	Karlovac	530,000.00	450,000.00
40	Grad Karlovac, UO za društvene djelatnosti	Dnevna bolnica za liječenje branitelja oboljelih od PTSP-a	Karlovac	146,000.00	146,000.00
41	Dom zdravlja Ogulin	Poboljšanje kvalitete pružanja usluga HMP	Ogulin	250,000.00	187,500.00
42	Dom zdravlja Ogulin	Povećanje broja usluga sanitetskog prijevoza	Ogulin i područje koje pokriva DZ Ogulin	800,000.00	600,000.00
43	Dom zdravlja Ogulin	Mjere promicanja zdravlja i prevencija bolesti	Grad Ogulin, općine Josipdol, Plaški, Tounj, Saborsko	600,000.00	450,000.00
44	Dom zdravlja Ogulin	Unaprjeđenje kvalitete života i razine zdravstvene zaštite	Općina Plaški	2,000,000.00	1,500,000.00
45	Dom zdravlja Ogulin	Povećanje kvalitete pružanja stomatoloških usluga u Domu zdravlja Ogulin	Ogulin	400,000.00	300,000.00
46	Opća bolnica Karlovac	Adaptacija Opće bolnice Karlovac	Karlovac	151,689,230.00	120,000,000.00
47	Grad Karlovac	Praćenje koncentracije peludi alergogenih biljaka u zraku	Karlovac	82,000.00	-
48	Općina Bosiljevo	Izgradnja ambulante u Bosiljevu (zdravstvene)	Bosiljevo	3,000,000.00	2,420,000.00
49	Centar za nehumanističke studije	Prave vrijednosti	Karlovačka županija	930,000.00	930,000.00
50	Hrvatski crveni križ, gradsko društvo crvenog križa Slunj	Program upoznavanja s opasnošću od mina, izgradnja dječjih igrališta	Grad Slunj, Općina Rakovica, Cetingrad	300,000.00	200,000.00
51	Hrvatski crveni križ, gradsko društvo crvenog križa Slunj	Pružanje pomoći prijevoza alkoholiziranim vozačima/za vašu sigurnost u prometu	Grad Slunj, Općina Rakovica, Cetingrad	340,000.00	280,000.00
52	Udruga mladih "Devedesete"	Oslikavanje potpornih zidova	Kamanje, Veliki Vrh, Reštovo	20,000.00	15,000.00
53	DVD Kamanje	Uređenje hidrantske mreže općine Kamanje	Kamanje	206,780.00	155,000.00
54	DVD Kamanje	Uređenje spremišta i garaže DVD-a	Kamanje-Vatrogasni dom	130,737.64	101,000.00

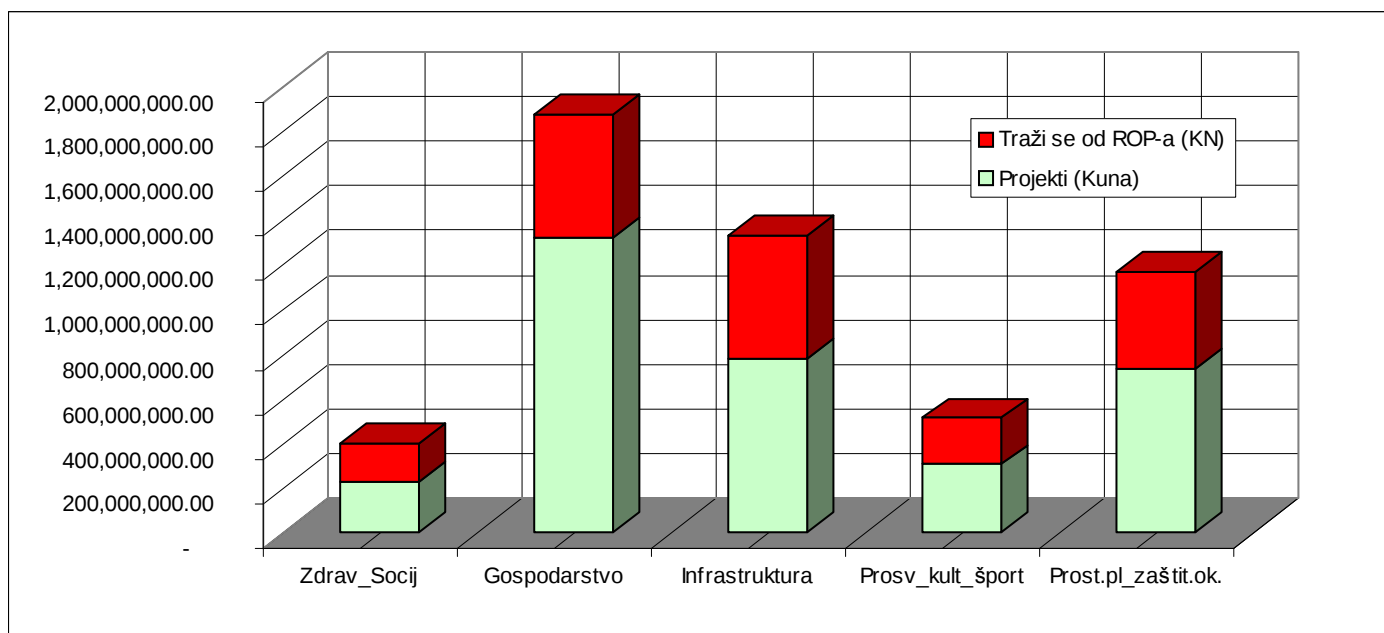
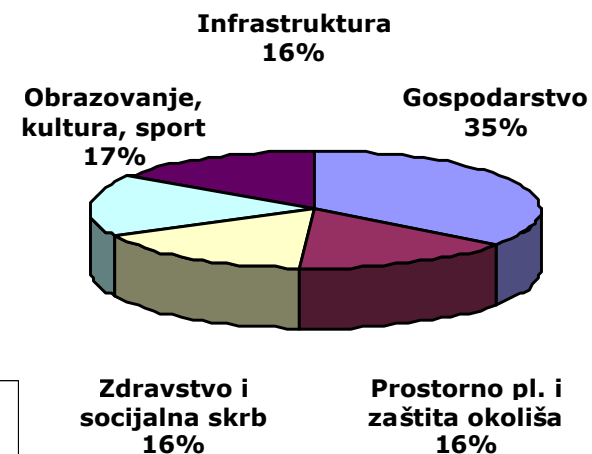

Br.	Institucija	Projekt	Grad – područje	Ukupna vrijednost (kn)	Traži se od ROP-a (kn)
55	Udruga mladih "Devedesete"	Informatička radionica	Kamanje	30,000.00	-
56	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"TI + JA Sigurnost x 2" Sigurnost u zajednici - sigurnost u prometu	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški, Saborsko, dionica autoceste Zg-St, kod tunela Mala Kapela	140,000.00	60,000.00
57	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"TI + JA Sigurnost x 2" (Sigurnost u prometu)	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	120,000.00	76,000.00
58	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"TI + JA Sigurnost x 2" Sigurnost u zajednici - odgovor na elementarne nepogode i nesreće većih razmjera	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	240,000.00	180,000.00
59	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"TI + JA Sigurnost x 2" Sigurnost u prometu - prevencija nesreća	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	400,000.00	360,000.00
60	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"TI + JA Sigurnost x 2" Sigurnost u zajednici - opasnosti od mina i neeksplozivnih naprava	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	240,000.00	225,000.00
61	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	"Ja sam OK" - prevencija nasilja; Kvaliteta življenja	Grad Ogulin, općine: Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko	120,000.00	90,000.00
62	Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin	Ja znam - znaš li i ti?	Grad Ogulin	100,000.00	80,000.00
63	Dječji vrtić i jaslice "Zvončić"	Adaptacija dijela tavana	Ozalj	316,880.41	300,000.00
64	Grad Karlovac	Izgradnja suvremenih dječjih igrališta za zdravu djecu i djecu s posebnim potrebama u Karlovcu	Karlovac	9,833,887.00	5,843,887.00
65	Grad Karlovac	Izgradnja dječjeg vrtića Turanj	Turanj	1,200,000.00	1,200,000.00
66	Općina Cetingrad	Izgradnja dječjeg vrtića	Cetingrad	1,500,000.00	1,000,000.00
67	Općina Generalski Stol	Uređenje i opremanje dječjeg vrtića	Generalski Stol	1,000,000.00	1,000,000.00
68	Dječji vrtić "Bistrac" Ogulin	Opremanje dječjeg igrališta, soba i dječjih garderoba, stručno usavršavanje radnika	Ogulin	350,000.00	350,000.00
69	Dječji vrtić i jaslice "Zvončić"	Sportska dvorana	Ozalj	306,600.00	270,000.00
70	Gradska uprava Karlovac	Klimatizacija dječjih vrtića	Karlovac	150,000.00	-
71	Gradska uprava Karlovac	Izgradnja dječjih vrtića Turanj	Turanj	1,500,000.00	-
72	Grad Karlovac	Informatizacija gradske uprave	Karlovac	1,095,000.00	730,000.00
73	Grad Slunj	Obnova Dječjeg vrtića Slunj	Slunj	5,500,000.00	2,400,000.00
ZDRAVSTVO I SOCIJALA UKUPNO				231,364,122.55	171,582,831.00

Podjela prema sektoru i proračuni u Euro (1 € = 7.3 kn)

	Gospodarstvo	Infrastruktura	Prostorno planiranje i zaštita okoliša	Obrazovanje, kultura i sport	Zdravstvo i socijalna skrb	UKUPNO
Broj projekata	163	75	72	79	73	462
Udio	35%	16%	16%	17%	16%	100%
Ukupna vrijednost €	182,068,012.47	107,255,342.47	100,804,210.74	42,085,912.59	31,693,715.42	463,907,193.68
Traži se od ROP-a €	74,851,648.40	75,642,979.45	59,446,800.96	28,557,709.28	23,504,497.40	262,003,635.48

DODATAK 6. POPIS TABELA, GRAFIKONA, DIJAGRAMA/SLIKA I DOKAZNIH POLJA

POPIS TABELA

Broj i naziv tabele

Stranica

Poglavlje I Osnovna analiza Karlovačke županije

1.1	Gradovi i općine, površina i broj stanovnika.....	12
1.2	Poslovanje poduzetnika u razdoblju 1999 – 2003.....	17
1.3	Gospodarski prihodi u razdoblju 1999 – 2003 prema sektoru.....	17
1.4	Financijski rezultati poduzetnika (trgovačkih društava) u razdoblju 1999 – 2003 prema vlasništvu.....	19
1.5	Financijski rezultati poduzetnika (trgovačkih društava) u razdoblju 1999 – 2003 prema veličini.....	20
1.6	Dolasci i noćenja turista po gradovima i općinama Karlovačke županije u 2003. g.....	22
1.7	Korištenje poljoprivrednog zemljišta u Karlovačkoj županiji.....	23
1.8	Broj značajnijih vrsta stoke u 2003. godini.....	24
1.9	Pregled broja obrtnika po cehovima (djelatnostima) u 2003. godini.....	25
1.10	Robna razmjena s inozemstvom 2002. i 2003. g, Karlovačka županija i RH	26
1.11	Izvoz po odjeljcima D – prerađivačke industrije u 2002. i 2003.....	27
1.12	Broj zaposlenih u prosincu 2003. godine, prema djelatnostima.....	30
1.13	Stanje športskih objekata pri osnovnim i srednjim školama Karlovačke županije.....	39
1.14	Zanimanja za koja je dostupno školovanje u Karlovačkoj županiji.....	40
1.15	Broj zdravstvenih djelatnika i broj stanovnika na jednog zdravstvenog djelatnika u Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj u 2002.....	42

Poglavlje II Vizija Karlovačke županije za 2012. godinu

2.1	SWOT analiza Karlovačke županije.....	55
-----	---------------------------------------	----

Poglavlje III Okvir ROP-a

3.1	Proces odabira projekata – faze i dogovoreni kriteriji	71
3.2	Očekivane koristi ROP strategije.....	84

Poglavlje IV Plan provedbe ROP-a

4.1	Organizacijske odgovornosti vezane uz ROP.....	87
4.2	Matrica Logičkog okvira ROP-a Karlovačke Županije.....	92
4.3	Očekivana glavna područja interesa/pokazatelji odgovarajućih interesnih skupina prilikom praćenja i evaluacije.....	95

Dodatak 5 Informacije o prikupljenim projektima idejama

D1	Lista projekata – gospodarstvo.....	117
D2	Lista projekata – infrastruktura.....	123
D3	Lista projekata – prostorno uređenje i zaštita okoliša.....	125
D4	Lista projekata – prosvjeta, kultura i šport	128
D5	Lista projekata – zdravstvo i socijale	130

POPIS GRAFIKONA

Broj i naziv grafikona

Stranica

Poglavlje I Osnovna analiza Karlovačke županije

1.1	Dobna piramida stanovništva Karlovačke županije	13
1.2	Prirodni prirast u Karlovačkoj županiji	14
1.3	Rashodi županijskog proračuna 2003. godine.....	37
1.4	Broj učenika osnovnih škola u godini 2004/5 po gradovima / općinama.....	38
1.5	Broj učenika srednjih škola u godini 2004/5 po gradovima.....	38
1.6	Struktura udruga u Karlovačkoj županiji.....	47

POPIS DIJAGRAMA / SLIKA

Broj i naziv dijagrama/slike

Stranica

Poglavlje III Okvir ROP-a

3.1	ROP strategija Karlovačke županije	62
3.2	Proces odabira projekata.....	74
3.3	Distribucija projekata prema statusu.....	75

Poglavlje IV Plan provedbe ROP-a

4.1	Evaluacijski okvir	91
-----	--------------------------	----

POPIS DOKAZNIH POLJA

1	Sažetak rezultata ankete poslovnog sektora Karlovačke županije (poglavlje 1. 5. Gospodarstvo)....	28
2	Razvoj olimpijskog zimskog centra Bjelolasica (poglavlje 3.3 Prioriteti i mjere).....	66
3	Istraživanje poslovnog sektora u županiji (Dodatak 4)	110

DODATAK 7. PISMO PREPORUKE PARTNERSKOG ODBORA I ODLUKA O USVAJANJU ROP-A ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE**REPUBLIKA HRVATSKA****KARLOVAČKA ŽUPANIJA**UPRAVNI ODJEL ZA OBNOVU,
RAZVOJ I KOMUNALNE POSLOVE

Klasa: 360-01/04-01/04

Ur.broj: 2133/I-05/07-05-07

Karlovac, 18. srpnja 2005. godine.

Na temelju članka 16. točka 1. Pravilnika o radu Partnerskog odbora pri izradi i provedbi Regionalnog operativnog programa za Karlovačku županiju na sjednici održanoj 18. srpnja 2005. godine Partnerski odbor pri izradi i provedbi Regionalnog operativnog programa za Karlovačku županiju donio je

ZAKLJUČAK**I**

Prihvaća se Nacrt Regionalnog operativnog programa Karlovačke županije.

II

Nacrt Regionalnog operativnog programa Karlovačke županije proslijediti će se Županijskoj skupštini na usvajanje.

**Koordinator ROP-a
za Karlovačku županiju**

Miro Škrgatić dipl. ing. arh.

**Predsjednik Partnerskog
odbora pri izradi i provedbi ROP-a
za Karlovačku županiju**

Luka Hodak

REPUBLIKA HRVATSKA

KARLOVAČKA ŽUPANIJA

ŽUPANIJSKO POGLAVARSTVO

Klasa: 021-04/05-01/116

Urbroj: 2133/1-07-05-02

Karlovac, 19.7.2005.

Na temelju članka 17. Statuta Karlovačke županije (Glasnik Karlovačke županije br. 26/01, 20/04) **Županijska skupština** na 3. sjednici održanoj **19.07.2005.** godine usvojila je slijedeću

ODLUKU

I

Donosi se Regionalni operativni plan Karlovačke županije 2005 – 2012. godina.

II

Zadužuje se Županijsko poglavarstvo da osigura redovno praćenje i provedbu Regionalnog operativnog plana i najmanje jednom godišnje izvijesti Županijsku skupštinu o učinjenom.

III

Ova Odluka objavit će se u «Glasniku Karlovačke županije».

DOSTAVITI:

1. Županijsko poglavarstvo
- ② Upravni odjel za obnovu, razvoj i komunalne poslove
3. Glasnik
4. Pismohrana

PREDSJEDNIK

ŽUPANIJSKE SKUPŠTINE

Mr. Stjepan Bilić, dipl. inž.